

Boris Pasternak

**DOKTORO
JIVAGO**

segun la Germana tradukuro
Thomas Reschke
Aufbau-Verlag, Berlin, Weimar 1991

Tradukuro da Jürgen Viol

Libro 1

Unesma parto

La Kin-Kloki-Espres-Treno

1

Li iris ed iris e kantis la „Eterna Memoro“, e sempre se li pauzis, esis quale se la pedi, la kavalo-hufi e la burasko durigis la kantiko harmoniala.

La pasanti observis la preteriranta funerala konvoyo, kontis la florkroni e krucizis su. Kurioza personi iris kun la procesiono, questionis: „Quan on enterigas?“ Li recevis la respondo: „JIVAGO.“ Ho. Me komprenas. „Ma ne ilu. Lua spozino.“ Tamen. Deo donez ad elu la rejio dil cieli. Pompa enterigo.

La lasta minuti pasis, neriganebla. „La tero apartenas al Sinioro ed anke la interna tero, la sulo dil tero e la habitanti dil tero.“ La sacerdote facis la kruco-signo e jetis kelke tero sur Maria Nikolayevna JIVAGO. On kantis „En la mento dil justuli“. Lore omni subite hastis. On klozis la sarko, klovagis ol e sinkis ol en la tero. Pluvo ek glebi falis sur la sarko, quar spadi shovelagis hastoze la tombo. Poka kolino naskis. Dek-yara puerulo eniris ol.

Nur se on esis plumpa e sen sentimentis, stando, qua aparas ofte dum la fino di granda enterigi, on dicus, ke la puerulo volis sur la tombo di sua matro facar diskurso.

Il levis la kapo, e lua absenta regardo iris super la autunala vasteso e la kupoli dil monakeyo.

2

Lua vizajo kun la poka nazo montris deformato. Lua kolo levis su. Che volfyuno on perceptus per ica movado, ke ol volis komencar lamentar. La puerulo kovris sua vizajo per la manui e ploris. Nubo flugis al puerulo e flogis vizajo e manui per kolda vento-pluvo.

Viro, vestizita en nigra, kun streta, faldita maniki, iris al tombo. Il esis la fratulo dil mortinta muliero e la onklo dil ploranta puerulo, Nikolai Nikolayevitsh Vedenyapin. Il departabis, segun la propra deziro, la sacerdoteso. Il prenis la manuo dil puerulo e forduktis lu de la tombeyo.

2

Ili pasis la nokto en chambro di monakeyo. Olda konokato di Vedenyapin grantis la chambro. Dum la sequanta dio, esis `Maria Protekto ed Interceso`, onklo e nevulo facus longa voyajo al sudo, ad irga urbo en la gubernio dil Volga-regiono. Ibe patro Nikolai laboris en edito, qua prizentis la progresema jurnalono en la regiono. La bilieti esis komprita e la bagaji stacis pronta en la chambro dil monakeyo. De la proxima staciono la vento adportis la plorema koncerto dal ibe manovranta lokomotivi.

La vespero divenis tre kolda. La amba infra fenestri posibligis la vido al meskina gardeno kun flava akacii, al glacioza flaki e sur la parto dil tombeyo, ube nun Maria JIVAGO reposis. En la gardeno existis nur ankore kelka serii di kaulo, qua lumetis en la koldeso bluatre. La preske nuda akacii shancelis dum singla burasko ed inklinis su sur la strado.

3

En la nokto, Yura vekis per frapo kontre la pordo. La obskura chambro lumis supernaturale per la blanka vacilanta lumo. Yura kuris en nokto-kamizo al fenestro e presis la vizajo kontre la kolda vitro-karelo.

Extere ne esis la strado, nek la tombeyo, nek la gardeno. Nivo-tempesto furiis, la aero fumis nivo-polvo. On povis pensar, ke la nivo-tempesto volis impresar Yuri per olua sovajo. Ol siflis ed ululis e probis per omna forteso stimular la atenco da Yuri. Ek la cielo sinkis senfine blanka texuro sur la tero e kovris ol per la sepulto-tuko. La nivo-tempesto esis sola sur la mondo, e nulu e nulo povis esar rivalo.

Yura livis la fenestro-solio. Il volis prefere vestizar su ed irar extere por facar irgo. Forsan il pavoreskis, ke la kaulo esis kovrita per nivo, forsan anke ke la nivo kovris sua matro, qua esis senhelpa, qua devis nun sinkar plu profunda aden la tero.

Itare aparis lakrimi. La onklo vekis, iris a Yuri, parolis pri Kristo e konsolacis lu. Lore il ocitis, iris al fenestro e pripensis. Tandem li vestizis su. Jorneskis.

3

Kande la matro di Yura ankore vivis, il ne savis, ke la patro livabis la familio, ke il voyajis tra Siberia ed al exterlando, ke il esis senbrida drinkero, qua disipabis la gigantala kapitalo dil matro. On dicis nur a Yura, ke la patro esus en Peterburg o che komercala ferio, maxim ofte en Irbit.

Subite eruptis che la maladema matro la ftizio. Elu facis nun voyaji a Sud-Francia e Nord-Italia por risanigar, e Yura darfis akompanar el dufoye.

4

Lua infanteso pasis en desordino ed esis plena de enigmati. Il vivis ofte che stranjera e diversa homi. Il kustumeskis en ica chanji, e che la eterna iro e veno, il ne sentis la perdo dil patro.

Kande poka puerulo il remarkis, ke la nomo, quan il portis, indikis a diversa nocioni. Existis la JIVAGO-Manufakturo, la JIVAGO-Banko, la JIVAGO-domi, existis la JIVAGO-metodo fermigar kravato-nodo per pinglo, ed existis mem dolca rumo-kuko kun la nomo JIVAGO. On povis, dum certena tempo, vokar al kaleshero en Moskva „Ad JIVAGO!“, lore il vehis per la glit-veturo trans sep monti al fablo-mondo. On trovisis subite en kalma parko. Korniki sideskis sur la abieto-rami, e la pruino falis sur la sulo. La voki dil korniki sonis kam la krako di branchi. Hundi venis ek la regiono dil nov-konstrukturi. Ibe on acendis jus la lumi. Esis vespero.

Ma subite disfalis omno. Li esis povra.

4

Dum la somero 1903, Yura e sua onklo vehis en vojajocharo kun du kavali tra la agri a Dublyanka, al domeno dil silko-fabrikanto ed art-meceno Kologrivov por vizitar la pedagogo e popularigero da utila konoci, Ivan Voskoboinikov.

Esis la festo dil Deala Matro en Kasan, e la rekolto esis en plena iro. Ma pro la dimezala varmego o pro la festo, nulu esis sur la agro. La suno brulis sur la stacanta cereali-faski. Super la agri cirkulis uceli. La frumento-faski stacis en absoluta kalmeso kam soldati o pupei, for de la strado.

5

Se on vidis longe en ica direciono, on povis kredar, ke an la horizonto kuris figuri, agro-mezuristi, qui notis ulo.

Vedenyapin questionis Pavel, qua esis laboristo che la libro-edito, e qua sidis tordita sur la ligna stulo, un gambo super la altra, kom signo, ke il ne esis veturisto o kaval-flegisto: „Kad ica agri apartenas al domen-propieteri o rurani?“

„To esas siniorala-lando“, respondis Pavel dum il acendis detaloze sigareto. „Ed ica agri“, il fumis ed indikis per la flogilo al altra latero, „ica agri esas nia havajo. He, ka vi dormas?“ il vokis sempre itere al kavali, quin il observis kam lok-duktanto observas sua manometro.

Ma la kavali tiris kam omna kavali en la mondo. La brankardiero laboris en la inata simpleso dil naturo, dum la apud-kavalo memoris (omnakaze por komencanto) pri ociemo, qua volis prizentar su kam cigno, e qua dansetis che la sono dal klosheti, kauzita per la hufi.

Vedenyapin aranjis jus la imprim-probaji por Voskoboinikov, qua skribabis libro pri la agronomiala questiono. Ica korektiguri esis importanta pro la kreskanta preso dal censuro al edito.

„La popolo en distrikto furias“, dicis Vedenyapin. „En Pankovskaya li mortigis komercisto, dum li forbrulis la kavaledukerio dil land-kapitano. Quo esas tua opiniono? Quon la homi parolas en tua vilajo?“

Pavel vidis la kozi ankore plu mala kam la korektigisto, qua volis kalmigar la pasiono di Voskoboinikov en ica questiono.

„Quon li povas dicar? La popolo esas sen dukto, sen lineo, tale on dicas. Se la mushiko havas libereso, unu mortigos la altru. Che Deo! He, ka vi dormas?“

Esis la duesma vojajo dal onklo e Yura a Dublyanka. Yura kredis konocar la voyo. Sempre se la planajo dilatesis e nur ankore poka arbori existis, il opinionis, ke la strado turnus su ad dextre, ed on vidus la vasta panoramo de la domeno di Kologrivov kun la kolor-
chanjanta rivero e la fervoyi-lineo. Ma il eroris singlafoye. Un agro venis al altra agro, cirkumata da diversa foresti. Ica chanjo di arbori levis la humoro. On deziris sonjar e pensar pri la futuro.

La famoza libri da Vedenyapin ne existis ankore. Ma lua idei posedis ja formo. Il nur ne savis, ka lua tempo esis proxima. Ma ja balde ica Vedenyapin havus sua plaso inter la reprezentanti dil tatempa literaturo, profesori e revolucionala filozofi. Vedenyapin pripensis omna lia temi, ma ecepte la terminaro existis nula konkordo. Ili omna adheris an irga dogmati ed uzis vakua vorti ed fingita imaji. Patro Nikolai kontree esis religioza homo, qua konocis la doktrino da Tolstoi e la revoluciono, qua iris ma tamen ad altra direciono. Il durstis a ferma ideo, a sincera e nedependanta voyo, qua povis transformar la mondo, qua esus komprenebla mem por infanto e nulsavanto, qua esus kam fulmino e tondro. Il durstis a nova perspektivo.

Yura bonsentis che sua onklo. Lua onklo memoris pri la matro. Kam elu, il esis liberpensanta homo sen pre-opiniono. Kam elu, il posedis aristokrata sentimento por la egaleso di omna enti. Kam elu, il povis komprenar omno ye la unesma regardo e povis interpretar la idei fresha e senco-konforma.

Yura joyis, ke il povis vehar kun sua onklo a Dublyanka.

Ibe esis tre bela regiono, e la piktistala loko memoris Yura pri la matro, qua amabis la naturo. Elu e Yura facabis ofte eksursi. Ulte to il rividus la gimnaziano Nika Dudorov, qua vivis che Voskoboinikov. Forsan Nika Dudorov desestimus lu, pro ke il evis du yari plu kam Yura. Dum la saluto il presis singlafoye la manuo di Yura adsube e sinkis la kapo tro adsube, ke la hari kovris lua tota vizajo.

5

„La viv-nervo dil pauperismo“, Vedenyapin lektis ek la manuskripto.

„Me opinionas, esus plu bona se ni skribar – la esenco“, dicis Voskoboinikov e korektigis.

Ili laboris en mi-obskura medio sur la vitrigita teraso. La okulo povis distingar sur la sulo jacanta varso-kruchi e garden-instrumenti. Super la dors-apogilo di ruptita stulo pendis gabano. En angulo stacis aquo-boti kun sikita slamo e longa gambali.

„La statistiko dil naski e morto-kazi montras tamen...“, diktis Vedenyapin.

„Ni devas insertar: dum la raporto-yaro“, dicis Voskoboinikov e skribis.

Super la teraso iris facila vento. Sur la manuskripti jacis dika granit-stoni por evitar perdo.

Pos ke li finabis lia laboro, Vedenyapin volis adheme.

„Venos sturmo. Ni devas irar.“

„Nulkaze. Me ne lasos irar vu. Ni drinkos nun teo.“

„Me devas esar vespere senkondicione en la urbo.“

„Nula pretexto! Me volas audar nulo pri to.“

De la gardeno venis brulodoranta samovar-aromo, qua forpulsis la tabak-exhalajo.

8

On adportis ek la domo kremo, frambi e kazeo-kuko. Lore venis la informo, Pavel esus che la rivero por balnar e netigar la kavali. Vedenyapin devis submisar su.

„Venez, ni iros al rivero. Ibe ni povas sidar sur benko por poka momento, dum on preparas la teo-tablo“, propozis Voskoboinikov.

Kun la yuro dil amiko, il uzis du chambri en la administrado-domo dil richega Kologrivov. La domo trovesis en la tenebra, nekultivata parto dil parko kun la olda arkatra aleo. Densa herbo kovris la aleo. On uzis la aleo nur ankore, se on transportis tero od eskombro al reziduo-foso.

Kologrivov, milioniero kun progresema opinioni, ilqua okulagis kun la revoluciono, esis nun-tempe kun sua spozino en exterlando. En la domeno lojis nur lua filiini, Nadya e Lipa, la preceptorino e poka servistaro.

Koram la parko kun lagetis e prati e la mastro-domo, densa hego ek sambuko separis ica regiono de la gardeno dil administranto.

Voskoboinikov e Vedenyapin preterpasis la hego, dum amaso di paseri levis su en la aero. La tota hego komencis murmurar, quale se aquo fluus tra tubo.

Ili pasis la oranjiereyo, la lojeyo dil gardenisto e disfalinta muri. En gardeno li parolis pri la yuna nova fortesi en la cienco e literaturo.

„Kelkfoye aparas homi kun talento“, dicis Vedenyapin.

„Ma nun existas nur rondi ed asociuri, qui esas azili por sentalentuli, same ka li propagas nun Solovyov, Kant o Marx. Nur partikulara persono serchos la vereso, ma il departos la grupo, pro ke on ne amas la vereso.

Kad existas irgo en la mondo, qua meritas kredo? Esas nur mikra kozi. Me trovas, on kredez pri la nemortiveso, qua esas nur plu forta vorto por vivo. On kredez pri la nemortiveso, pri Kristo! Ho, vu tordas la vizajo, vu nefortuna homo. Ja itere vu komprenis absolute nulo.“

„Nu“, murmuris Voskoboinikov, dina, blankblonda viro kun maligna kapro-pinto-barbo, kam che Amerikano ek la epoko di Lincoln. „Me povas dicar nulo pri ica afero. Vu savas, ke me vidas la kozi en altra lumo. Cetere, raporte, quale vu departis la sacerdoteso. Pro quo? Ton me volis questionar ja sempre. Kad on esis tre harda kontre vu, ka on ne anuncis la anatemo kontre vu? Quo eventis?“

„Pro quo vu evitas nia temo? Ma pro me, konsentite. Anatemo. No, on anuncas hodie nula anatemo. Existas obstakli kun rezulto. Exemple me ne povas enirar por longa tempo la stata servo, e ne la chef-urbi. Ma neimportanta. Ni parolez pri nia temo. Me parolis pri la fido a Kristo. Me volas klarigar to. Audez! On povas esar ateisto, sen savo pro quo existas Deo, ma on povas savar tamen, ke la homo ne vivas en la naturo, ma en la historio, quan fondis ek nuna vido Kristo kun la Evangelio kom fundamento. E quo esas historio? La desvelizeso pri la morto e la futura vinko pri la morto. To eventas depos yarcenti. Pro to on deskovras la matematikala senfineso, la elektro-magnetala ondi, pro to on kompozos simfonii. Ica direciono bezonas certena entuziasmo. Por tala deskovri on bezonas spiritala savo. La fundamento esas en Evangelio. Hike exemple: la amo por la proximo, la maxim alta formo dil vivo-energio en homala kordio. Ol postulas devoteso e disipo.

Ultre to existas la chef-strukturo dil moderna homo, sen qua il ne esus pensebla, nam la ideo pri la libera personaleso e la ideo pri la vivo kom sakrifiko. Ka vu komprenas me, to esas sempre ankore pasable nova ideo. En ica senco, la antiqueso ne havas historio. Existis la sangoza krueleso dal variolo-vizajo Kaligula, qua ne savis, ke singla tirano esas tote senkapabla ento. Existis la pompa morta eterneso dal statui e palaci. Unesme la generacioni pos Kristo povis respirar vere libera. Unesme pos Kristo komencis la vivo por la decendant, e la homo ne mortas en kanalet, ma en sua historio, en la laboro por la vinko pri la morto. Il mortas por sua propra temo. Ho, me venis en tumulto! Ed omno esas por la vento!“

„Metafiziko, mea karulo. Mea mediki interdiktis ica aferi. Mea stomako ne toleras to!“

„Por vu ne existas helpo! Egale. Vu esas tamen felica homo! Ica splendida vido! On devas astonar sempre itere! Vu vivas hike, ma vu remarkas nulo!“

La vido al rivero esis doloroza. La rivero reflektis la suno ed extensesis kam lado. Subite aparis sulki. Plumpa paromo kun kavali, chari, rurani e mulieri departis la rivo.

„Ne esas unfoye sis kloki“, dicis Voskoboinikov, „e tamen, la espres-treno ek Sysran. Ol venas koncize pos kin kloki!“

En la foreso vehis fulminpura blua-flava treno trans la planajo, pro la disto tre plu-mikrigita. La amba viri perceptis subite, ke la treno haltis. Super la lokomotivo esis blanka vapore. Pos kurta tempo resonis alarmo-klosho.

„Remarkinde“, dicis Voskoboinikov. „Irgo esas falsa. Kustumale la treno ne haltas en ica marshoza loko. Irgo eventis. Ma venez, ni volas drinkar nia teo.“

6

Nika Dudorov esis nek en gardeno nek en domo. Yura pensis, ke il volis restar en irga celo por evitar la enoyo, e Yura ipsa ne povis esar egalvalora kamarado. Vedenyapin e Voskoboinikov esis sur la teraso pro la laboro, e Yura flanis sen skopo cirkum la domo.

Quala bela loko! Sempre itere resonis la klara tri-sono dil pirolo kun poka pausi, penetrante la tota regiono. La floro-aromo sinkis, kauxita per la varmego, sur la bedi. Memori pri Francia ed Italia venis. Yura turnis su ad omna direcioni. Il kredis, ke il audus la voco di sua matro en la melodio dil uceli e la zumado dil abeli. Yura tresayis sempre itere.

Il flanis al abismo ed iris adinfre. Il venis ek la pura foresto, qua kovris parte la abismo, ed atingis la alnejo. Humida tenebro, mold-odoro, poka flori. La pedunkli memoris pri la ornamenta ek la antiqua Egiptia en la imaji ek sua santa skriburo.

Yura divenis sempre plu trista. Il volis plorar. Il genupozis e la lakrimi venis.

„Tu anjelo di Deo, mea santa protektanto“, il pregis, „fortigez mea raciono, tale ke me povas trovar la justa voyo, e dicez a mea matro, ke me esas en bona stando, tale ke elu ne sorgez. Se existas vivo pos la morto, mea Deo, lore lasez venar mea matro aden la paradizo, ube la santuli e martiri lojas en lumo. Mea matro esis bona, elu ne esis pekerino. Mea Deo, esez indulga ed evitez suffri a mea matro!“

12

Il pregis per intensa forteso, quale se en la cielo esus nova santulo, ma subite il falis sur la sulo e perdis la koncio.

Ma il ne restis longe en ica stando. Kande il atingis sua koncio itere, il audis la voco di sua onklo de supre. Il respondis e departis la sulo dil abismo. Subite il devis pensar, ke il ya ne pregabis por sua perdita patro, segun la deziro dil matro.

Ma pos la esvano il sentis granda lejereso, ed il timis, ke il povis perdar ica sentimento. Nu, il preguis por la patro altra foyo, to certe ne esus mala.

Patro povas vartar. Il ne sufrus, tale cirkume pensis Yura. Il ne posedis irga memoro pri la patro.

7

En treno, vagon-fako duesma klaso, voyajis la advokato ek Orenburg Grigori Gordon kun sua filiulo Misha Gordon, gimnaziano, qua evis dek-e-un yari ed esis puerulo kun pensema vizajo e granda, nigra okuli.

La patro laboris en Moskva, e la puerulo vizitus nun la gimnazio en Moskva. Lua matro e la fratini esis ja ibe e sorgis pri la instaluro dil domicilio.

Patro e filiulo voyajis nun la triesma dio.

Rusia preterflugis en varmega nubi, en la suno, en kalk-blanka polvo, en agri e stepi, urbi e vilaji.

Sur la choseo tiris chari, qui vehis en plumpa modo al fer-traverso, ma ek la treno on povis kredar, ke la chari e kavali ne marchis.

Che la granda stacioni la gastis kuris ek la treno al restorerii, e la sinkanta suno dop la arbori dil staciono-gardeno tushis lia gambi e la roti.

13

Omna movadi en la mondo esas exakte e precize, ma tamen en tranco per la generala fluo dil vivo. La homi laboras e peneskas, kauxita per la mekanismo dil propra sorgi. Ma ica mekanismi ne havus funkcio, se la chef-regulatoro ne laborus kom profund-sidanta sensucieso. Ica sensucieso venas ek la sentimento dal uniono kun omna homala enti, ek la kredo, ke un existo iros aden la altra, ek la fortune-sentimento ke omna eventi sur la tero, en qua repozas la mortinti, eventos anke en altra sfero. Kelki nomizas ica sfero la rejio di Deo o la historio o quale anke sempre.

Ma ica puerulo ne stacis sub ica regulo, il esis ecepto. Ilua impulso konsistis ek sorgo, e nula sentimento da lejereso nobligis lu. Il konocis sua inata karaktero, ed il serchis per timema suspekto ad olua signi. Il sentis chagreno e degrado.

Depos ke il povis pensar, il astonesis sempre itere, ke persono kun la sama gambi e brakii, linguo e kustumi, povas esar tote altra personaleso, qua trovas nula respekto o mem amo per altra homi. Il ne povis komprenar, ke mala homo ne povis divenar plu bona per propra esforcis. Quo signifikas esar Judo? Pro quo existis Judismo? Qua o quo rekompensis ica senarma defieso, qua kauxis nur nefortuno?

Se il volis respondo da sua patro, icu dicis nur, ke ilua questiono havus la falsa parto-punto ed esus tote absurda. No, tale on ne povis pensar. Il nur povis ofrar, ke Misha aceptis la nechanjebla destino.

Ecepte la gepatri, Misha sentis desestimo por la adulti, qui developabis sistemo, pri qua li ne havis influo. Il kredis ferma, ke il povis desintrikar ica sistemo, se il esus unfoye adulto.

Anke nun, nulu povis dicar, ke sua patro agis falsa, kande il persekutis ica dementulo til la platformo, ke il ne darfis haltigar la treno, kande la viro repulsis lu, la pordo apertis e dum plena veho saltis ek la treno, quale se natanto saltus aden la aquo.

Pro ke ma ne irga persono, ma Grigori Gordon tirabis la ditreso-freno, la treno devis stacar nun por longa tempo. Nulu konocis la kauzo por ica tardigo. Kelki dicis, ke la freni dil kompresita aero esus ruinita, altri ke la lokomotivo trovesis sur acenseyo, e ke ol nun bezonis forta impuls-forteso. Ankore altra personi difuzis la rumoro ke la suocidinto esus importanta viro, e ke sua advokato, qua voyajis en la sama treno, postulis de la proxima staciono Kologrivovka testi pro la protokolo. Pro to la helpo dil lokomotiv-duktanto esus sur la telegraf-masto. La kontrolanto esus certe ja sur la voyo. En vagono odoris a latrino ed a fritita hano, envolvita en grasoza papero kun facila acideso.

On aplikis parfumo e pudro. La dami netigis elia manui per tuko e konversis per obskura e krakanta voci. Esis grizahara dami ek Peterburg, qui havis per fuligino e fardo vizaji kam cigani.

Se eli preteriris la fako di Gordon, la anguloza shultri kovrita per manteleto, Misha kredis audar ek elia kompresita labii: „Ho, me pregas vu, ni ya esas sentema e partikulara homi! Ni apartenas al inteligenteso! Qua ya povas tolerar tala evento?“

La kadavro dil suocidinto jacis che la staciono en herbo. Obskura sango-lineo krucumis fronto ed okuli, quale se la lineo volis tra-strekizar la vizajo. Esis, quale se la sango ne esus sua propra, ma kauzita per stranjera manuo, kam plastro, slamo e folio.

Cirkum la kadavro stacis sempre itere diversa grupi di voyajanti. Apud la mortinto stacis kun tenebra e senexpresa vizajo lua amiko e voyaj-kamarado, la dika e superba advokato, aristokrata animalo en sudorifanta kamizo. Il sufris sub la varmego e ventizis kun sua mola chapelo aero. Venis questioni, il nur murmuris nekomprenebla vorti e levis la shultri: „Drinkero! Kad on ne perceptas to? Tipala rezulto di delirio.“

Dufoye venis magra muliero en lano-kostumo al kadavro. Elu esis vidvino e la matro di du employati di fervoyi, la olda Tiversina, qua voyajis kun elua amba bofiliini en la triesma klaso kun gratuita bilieto. La amba yuna mulieri, kovrita per tuki, sequis ad el kam monakini ad abadino. On respektis la mulieri e lasis libera spaco por eli.

La spozulo dil damo Tiversina mortis dum fervoyi-acidento en la flami. Elu restis stacar kelka pazi koram la kadavro e jemis. Ja dum la nasko on portas la morto en su, el pensis. Kelkfoye esas la volo di Deo, ma il agis segun sua humoro, il perdis la raciono per sua luxozza vivo.

La voyajanti retroiris aden la treno, pro ke li timis, ke on furtus lia bagaji.

Kande li esis sur la eskarpaĵo, flori koliaj, li sentis quale se ica regiono existus unesme per la halto, ke la marshoza prato, la flori, la vasta rivero, la bela domo e la kirko nultempe povis existar sen ica acidente.

Mem la suno semblis ludar importanta rolo. Ol lumizis la vespera ceno che la reli, timema kam bovino, qua venis por observar la homi ek la proximeso.

Misha pavoreskis pri ica evento e ploris dum la unesma momento pro teroro e kompatato.

Dum la longa voyajo aparis la suocidinto kelkfoye en fako da sua patro e parolis horo-longa kun lu. Il dicis, ke il restoris su en la morala klareso en lia medio, ed il questionis pri diversa yurala problemi, exemple pri kambio-letri, dokumenti, bankroto e falsigi.

„Ho!“ il vokis pri la klarigo da Gordon. „Ka vu konocas plu indulga reguli? Mea advokato posedas altra informi. Il regardas la afero plu tenebra.“

Singlafoye se ica nervoza homo trovis kalmeso, lua advokato ek la unesma klaso aparis por duktar lu aden la restor-vagono por drinkar kun lu champanio. Esis ica dika, impertinenta, glata-hara advokato, qua stacis nun koram la kadavro, sen irga emoco. On povis ne forpulsar la sentimento, ke la nervoza stando di sua kliento esis por lu en irga relato oportuna afero.

La patro dicabis, ke la viro esus konocata pekunio-sako, bonhumora nulvaloranto e ne pluse responsiva. Direte koram Misha la viro naracabis pri sua filiulo, qua havus la sama evo kam Misha, pri sua mortinta spozino e pri la duesma familio, quan il livabis same. Lore nova ideo semblis venar en lua kapo. Il divenis pala, parolis konfuza e tacis.

Por Misha il montris stranjera, forsan simulita, ne por lu determinita tenereso. Il disdonis sempre itere donaci. Il iris sur la granda stacioni, aden la varteyi dil unesma klaso, ube on ofris libri, ludi ed imaji pri la lokala vidindaji.

Il drinkis sen interrupto e lamentis pri sendormeso, e se il esus ne-ebria, il havus dolori, quin nula homo kredus.

Koncize ante sua morto, il venis a Gordon, sizis lua manuo, volis parolar, kuris ek la fako e saltis ek la treno. Misha regardis la poka kolekto di minerali ek la Uralo en la ligna buxo, la lasta donaco dil mortinto.

Subite eventis movado. Sur la duesma relo aparis kontrol-charo. Ek la vehilo venis inquestanta judicisto kun kokardo sur la kasketo, mediko e du policisti. Lia vorti sonis kolda e kozala. Li questionis e notis irgo. Du konduktori e la amba policisti portis, nehabila e glitante en sablo, la mortinto al eskarpajo. Muliero komencis plorar. On vokis la homi aden la vagoni, lore resonis siflo. La treno ekmarchis.

8

To ya devis venar! pensis Nika Dudorov iracema e hastis tra la chambro. La voci dil gastis proximiskis. La retreto esis blokusita. En dorm-chambro stacis du liti, la lito di Voskoboinikov e Nika. Il ne pripensis longe e reptis sub la duesma lito.

Il audis, quale li vokis a lu en la altra chambri, e quale on astonis pri lua desaparo. Lore li eniris la dorm-chambro.

„Ni povas facar nulo“, dicis Vedenyapin. „Promenez, Yura, forsan tu trovas tua kamarado irg-ube, lore vi povas ludar.“ Li parolis dum poka tempo pri la agito en la universitati di Peterburg e Moskva, dum Nika devis restar preske duadek minuti en sua stulta e nekomoda poziciono. Tandem li iris al teraso. Nika apertis nelaute la fenestro, eksaltis ed iris al parko.

Il ne povis dormar dum la lasta nokto, e hodie il ne savis, quon il volis. Ja balde il esus dek-e-quar yari. Il ne volis esar plu longe infanto. Hodie matine il livabis la domo. La suno aparis, e sur la tero en parko jacis la longa, humideta e tordata ombro dil arbori, obskur-griza kam felto.

18

La narkotigantaodoro dil morgo semblis venar ek ica ombro. Subite aparis lineo ek merkurio koram lu, same kam roso en herbo. La lineo fluis e fluis, ma la tero ne povis absorbar ol. Subite la lineo pafis al latero e desaparitis. Esis vipero. Nika tresayis.

Il esis stranjera puerulo. Se il esis en ecito, il parolis kun su ipsa. Tale quale sua matro, il inklinis a sublimajo e paradoxa eventis.

Quale bela esas ica mondo, il pensis. Ma pro quo dolori? Certe, Deo existas. E se il existas, lore me esas Deo. Il vidis a tremulo, qua tremis tra la tota trunko, e per dementia esforcis, per sua tota esenco e personaleso, il pensis e deziris: Nula movado! E la arboris obediis. Nika ridis pro joyo e hastis tam rapide kam posibla al rivero por balnar.

Sua patro, la teroristo Dementi Dudorov, trovesis en punis-laboro, segun la indulgo-yuro, nam la kondamno esabis morto per la kordo. Sua matro venis ek la georgiana princo-lineo Eristov. Elu esis koketa ed ankore yuna, bela muliero, qua montris sempre itere vervo por revolti, sedicianti, exotika doktrini, famoza artistis e povra fuseris.

Elu adoris Nika e transformis lua prenomos ad Inotshek o Notshenka. Kelkfoye el kunprenis lu a Tiflis por prizentar lu al familio. Ibe esabis gigantala arboris en korto, plumpa tropikala ogro. Ol posedis folii kam elefant-oreli, qui protektis la korto kontre la brulanta sudala cielo. Nika ne povis komprenar, ke ica arboris esis planto e ne animalo.

La nomo dil patro esis por la puerulo danjera afero. Voskoboinikov povis realigar che la maxim alta instanco, ke Nika povis asumir la familio-nomo dil matro, Nina Galaktionovna.

Kande il esabis sub la lito, il pensis, qua esis ica Voskoboinikov, ke il povis atingar tala permiso? Kad il ne bezonis instrukto? E lore ica Nadya Kologrivov! Pro quo elu parolis kun lu kam infanto, pro quo elu portis la nazo en la cielo, nur pro ke el esis ja dek-e-kin? Me odias elu, dicis il sempre itere en su. Yes, me mortigos el! Me invitos el por exkurso en barko, lore me jetos el aden la aquo!

Lua matro semblis anke ne plu bona. Yes, el dupigis Nika e Voskoboinikov, kande el voyajeskis. El ne esis en Kaukazo, ma vehabis simple kun la proxima treno a Peterburg, e pafis ibe kun la studenti al polico. Il ya povis mortigar kalme en ica debila loko. Ma il vinkus per ruzo omni. Il dronus Nadya, il departus la gimnazio e fugus a Siberia, ube sua patro esis por stimular ibe sulevo.

Che la bordo dil lageto kreskis aquo-lilii. La barko vehis en nelauta bruiso tra la densajo. Ek la lakuni venis la aquo dil lageto kam melon-suko.

La puerulo e la puerino koliis aquo-lilii. Amba sizis samtempe al pedunklo, qua esis harda kam gumo. Lia kapi karambolis. Granda stango semblis tirar la barko al rivo.

Nadya e Nika koliis pluse flori, la barko inklinis su sempre plu multe, e la amba jacis unu apud la altru sur la inklinanta latero.

„Me esas saturita per la eterna lernado“, dicis Nika.
„Esas tempo por komencar kun la vivo. Me volas ganar pekunio e volas irar inter homi.“

„Me jus volis pregar tu klarigar a me la quadratala equacioni. Me esas febla en algebro, tante, ke me preske devis repetar la exameno.“

Nika supozis en ica vorti celita kritiko. Certe, elu volis instruktari lu ke il esus ankore infanto. Quala quadratala equacioni! Il ne posedis pri algebro anke nur irga imagino.

Sen montri, ke il sentis lezo, il questionis en lejera tono e komprenis senfriste sua propra stulteso: „Se tu esas granda, quan tu spozigos?“

„Oh, esas ankore longa tempo til lore. Probable nulu. Me ankore ne pensis pri to.“

„Ne kredez, ke me havas granda intereso.“

„Nu, pro quo lore tu questionas?“

„Tu esas stulta.“

Li komencis disputar. Nika memoris pri sua odio por mulieri. Il minacis, ke il dronus Nadya, se el esus pluse tante insolenta. „Probez!“ dicis Nadya. Il sizis elua tayo. Li luktis, perdis la equilibrio e falis aden la aquo.

Amba povis natar, ma la aquo-lilii cirkumplektis lia brakii e gambi, e li ne esis sur ferma sulo. Tandem li atingis tra la slamo la rivo. Aquo fluis ek lia shui e poshi. Precipue Nika exhaustesis.

Se la evento esabus en printempo, amba sidus nun sur la rivo, ridante, insultante e vokante.

Nun ma li tacis. La sensenceso pri ica evento shokis li. Nadya esis perplexa e disputis sen vorti. Nika ma sentis granda dolori, quale se il ricevabis bati sur brakii e gambi per mazo.

Tandem Nadya dicis nelaute kam adultino: „Idioto.“ E Nika dicis same kam adultulo: „Pardonez!“

Li iris heme e poslasis traco kam du aquo-bareli. Lia voyo duktis al polvoza acenseyo, qua formikumis de serpenti. Esis la sama loko, ube Nika vidabis la vipero.

Il memoris pri la splendida magio en la nokto, pri la morgo, pri sua omnopovo imperar al naturo. Quon me povus imperar nun, il pensis. Quala deziron me havas? Prefere il esus ankore unfoye kun Nadya en la lageto, ed il donus multe por experiencar ka la evento esus la sama.

Duesma parto

La puerino ek altra klaso

1

La milito kun Japonia ankore duris. Ma aparis ne-expektita eventis en la avana plano. Revolucionala ondi venis super Rusia, un plu alta kam la altra.

Dum ica tempo la vidvino di injeniero ek Belgia, Amalia Karlovna Guichard, voyajis kun elua du infanti, la filiulo Rodion e la filiino Lara, de la Uralo a Moskva. Elu transdonis la filiulo en kadeto-korpo e la filiino en gimnazio por puerini. Lara esis nun en la sama klaso kam Nadya Kologrivova.

Madame Guichard posedis da elua spozulo valor-paperi, qui esabis olim en alta kurso, nun ma en infra nivelo. Por haltigar la financala moyeni en stabila fundamento, elu kompris poka butikon, la butikon di talioro Levizkaya en la proximeso dil triumfarko. Elu kompris ica butikon kun la yuro durigar la nomo dil firmo, kun la tota olima kliento-nombro, kun omna modajistini e kun omna aprentisi. La kompro eventis segun la konsilo dal advokato Komarovski, amiko di elua spozulo e sango-kolda komercisto, qua konocis la rusa ekonomio kam sua manuo.

22

Elu korespondabis kun Komarovski pro la translojo. Il queris el ed elua infanti de la staciono e vehis kun li tra la tota Moskva al hotelo *Tshernogoriya* en la Orusheiny-strado. Ibe il rezervabis por li chambro. Segun lua konsilo, Rodion venis en la kadeto-korpo e Lara en la gimnazio. Il jokis en lejera maniero kun la puerulo e vidis al puerino tale, ke el redeskis.

2

Ante ke li vivis en la tri-chambri-lojeyo apud la butikoj di talioro, li lojis un monato en la hotelo.

Ica esis la maxim malfamoza loko en Moskva, la quartero dil veturisti e tavernachi. Tota stradi vivis per la prostituco. Hike esis la quartero dil „Mizeruli“.

La infanti ne astonesis pri la sordidajo en la chambri, pri la cimi e la meskina mobli. Depos la morto dal patro, la matro vivis en la eterna timo povrigar. Rodion e Lara audis sempre itere, ke li stacus koram la abismo. Esis ja kustumo. Li savis, ke li ne esis strado-infanti, ma li sentis, tale quale che orfana infanti, la hompavoro al richuli.

Vivanta exemplo por ica pavoro donis la matro. Elu esis luxoza blondino cirkum la triadek-e-kin kun alternanta ataki ek stulteso e kordio-klemi. Elu esis interkustuma poltrona e timis omna viri. E jus ek ica kauzo el falis de un embraco al altra.

Lia chambro en hotelo havis la numero 23, dum en la chambro 24 lojis ja longe la violoncelisto Tyshkevitch. Il esis facile sudorifanta viro, bonhumora e kalva, ma kun peruko. Il juntis la manui e presis oli kontre la pektoro, se il volis konvinkar irgu.

23

Se il prizentis su en kompanio o koncerto-halo, il tordis la okuli, la kapo en la nuko. Il esis rare heme e restadis dum tota dii en Bolshoi-Teatro o konservatorio. On renkontris su. Reciproka servemesi kreis certena proximeso.

Se Komarovski aparis, la violoncelisto poslasis sua chambro por la infanti, tale ke Madame Guichard povis recevar la vizitanto. La jenerozeso dil violoncelisto esis ja preske kustumo por elu, e kelkfoye el venis plorante a lu, pregante protekto kontre Komarovski.

3

La domo esis unetaja e situesis en la proximeso dil Tverskaya-strado. On sentis la proximeso al staciono di Brest. Ne fore esis la fervoyo-tereno, la servo-lojeyi, la reparo-hali e la magazini.

Hike lojis Olya Dyomina, inteligenta puerino, la nevino di employato en staciono di vari di Moskva.

Eli esis apta aprentiso. La nova patronino preferis el, ed Olya prizis elua filiino Lara.

En la butiko di talioro omno restis kam antee. La suto-mashini rotacis sub la ped-movadi o fluganta manui dil fatigita sutistini, dum altri sidis sur la tabli e sutis sen bruisadi, nur per manuo, agulo e longa filo.

Sur la sulo jacis tuko-restaji. On devis parolar laute por dominacar la sono dil suto-mashini e la pafanta trili dal kanario Kiril Modestovitsh, qua sidis en kajo sub la fenestro. La misterio pri la nomo dil kanario konocis nur la olima patronino.

Cirkum la tablo en salono stacis grupo di dami kun la modo-jurnali. Kelki sidis anke ed imitis la figuri en la jurnalni. Eli regardis la modeli e parolis pri la shablوني.

24

An altra tablo sidis la helpistino di Madame Guichard, la chef-taliistino Faina Fetisova, ostoza muliero kun veruki sur la laxa vangi.

Elu havis osta sigaretiero inter la flava denti, palpebragis per la flava okuli, dum flava fumuro venis ek boko e nazo e notis en kayero mezuri, quitigi, la adresi e deziri dil sennombra klientini.

Madame Guichard esis nova en la talior-arto e posedis nula experienco. El ankore ne sentis kom plenvalora patronino. Ma el povis fidar pri elua personaro ed avan omno pri Faina Fetisova. E tamen, por el esis tempo plena de suctii. El timis omna pensi pri la futuro. Sempre itere desespero sizis el. Omno falis ek elua manui.

Komarovski vizitis el ofte. Se il iris tra la butiko al lojeyi, il pavorigis la modo-sklavini per sua frivola joki, e la sutistini susuris desaprobante dop la para-vento: „Elua kerlo.“ „Elua amoranto.“ „Ica kaprulo.“ „Aventuristo.“

Ankore plu multe eli odiis lua buldogo Jack, quan il kelkfoye kunduktis an la kordeto. Per rapida salti la hundo tiris lu dop su, e Komarovski mispazis kam blindulo en la vakua spaco.

Dum la printempo la buldogo mordis en la gambo di Lara e dislaceris elua kalzo.

„Me mortigos ica diablo“, susuris Olya Dyomina en la orelo di Lara.

„Yes, la hundacho esas advere repugnanta. Ma quale tu volas mortigar ol, tu stulteto?“

„Ne parolez tale laute. Me dicos a vu. Che vua matro trovesas ya paskala ovi ek stono sur la komodo...“

„Yes. Ek marmoro e kristalo.“

„Precize. Me devas parolar nelaute. Vu venez plu proxima. On devas uncionar la ovi per lardo, lore la odoro restos. La skabioza hundacho devoros oli, ica satano, ica monstro – e fino! Ol levos omna quar pedi en la aero! Pro la ovi!“

Lara ridis e pensis envidioze: la puerino vivas en povreso e devas laborar. La infanti ek la popolo developeskas frue. Ma en elu esas ankore multe di infanto e pura ento. La ovi – Jack – de ube el savas to? Ma pro quo me devas vidar to, pro quo me devas sufrar?

4

Kad il ne esas – quale on dicas – kad il ne esas elua – horrorinda vorto, me ne povas repetar ol. Ma pro quo il regardas me per tala okuli? Me ya esas elua filiino!

Elu esis plu kam dek-e-sis yari, ma ja yuna, matura muliero, ed on taxis el plu olda. El posedis klara raciono, afabla karaktero ed el esis tre bela.

El ed elua fratulo savis, ke li devis atingar en vivo omno ek propra forteso. Kontree la nulfacanti e richuli, li ne havis tempo lernar dupigo e trompo, quin li ne konocis per mankanta kontakto. Ica kozi esis sen signikifo e nepura. Lara esis la maxim pura ento sur la mondo.

La gefrati konocis la preco da omna kozi, e li estimis lia rezulto. Li devis posedar bona famo por dominacar la vivo. Lara esis bona skolanino, ne pro inklineso ad abstraktita savo, ma el devis esar bona skolanino pro la skolo-pekunio. Elu laboris same bona en la koqueyo, en la butiko e kom senditino por sua matro. Elua movadi, elua figuro, elua voco, elua griza okuli, elua blonda hari, omno esis harmoniala.

26

Esis sundio en julio. Dum chomodio on povis restar matine plu longe en lito. Lara jacis sur la dorso, la manui sub la kapo.

En la butiko regnis nekustumala kalmeso. La fenestro al strado esis apertita. Lara audis quale rulanta fiakro deviacis de la pavo e venis kun la roti aden la reli dil tramvoyo. Me devas ankore kelke dormar, el pensis. La urbala bruiso esis dormigante kam lulkanto.

Lara sentis sua korpo en lito che du loki, che la sinistra shultro e che la dextra granda pedfingro. Shultro e pedo do, omno altra esis elua ego, elua anmo, elua esenco, harmoniale formacita, expektante la futuro.

Me devas endormar, el pensis. El imaginis su la sunala latero dal Karetny-strado, la granda veturili, qui stacis por la vendado sur pure balayita sulo, la kristal-vitro dil la fiakro-lanterni, la stopita ursi, la pulsanta vivo. En certena foreso, tale pensis Lara, la dragoni exercis en korto dil Snamenskiye-kazerno. Edukita kavali iris cirkle, la dragoni saltis en la selo e kavalkis pazo, troto e galopo. Koram la fenco stacis astonita mulieri, nutristini ed infanti.

Ed ibe, pensis Lara, esas la Petrovka-strado.

„Ma Lara, quon pensas vu? Me nur volas montrar mea lojeyo a vu. Nam ol esas ibe cirkum la angulo.“

Olga, la poka filiino di sua konocato en la Karetny-strado, havis nasko-dio. On amuzis su che danso e champanio. Il volis kunprenar Mama, ma el esabis malada. Tale el dicitis: „Vu povas kunprenar Lara. Hodie vu povas gardar el.“ Ed il plenigabis sua tasko, certe! Hahaha!

La valso esabis extravaganta afero! Rotaco, sempre itere rotaco.

Dum la muziko resonis, eterneso pasis, kam la vivo en romani. Ma se la muziko fineskis, on kredis, ke irga skandalo eventabis, quale se on devis tolerar kolda aquo-dusho o stacus nuda koram omna gastis. Ma on aceptis ica sentimentis por montrar e pruvar koram la altri, ke on esis ja adulto.

Lara pensis nultempe, ke il povis dansar tante bona. Quala inteligenta manuin il havis! Per quala sekureso il duktis elua tayo! Ma tala kiso el nultempe aceptus itere. El nultempe konjektis, ke en la labii di altra persono povis lojar tala senshameso dum kiso.

Nula stultesi! Un foyo por omni! Nultempe ludar la naiva puerino itere! Nula benigneso! Nultempe sinkar la regardo itere! Altrakaze la fino esus maligna. Se on transirus certena lineo, lore on falus aden la abismo. Nula pensi pri la danso. To esis la kauzo. Kuraja refuzo! Simple dicar, ke elua gambo esis ruptita.

5

Dum la autuno eventis tumulti sur la reto di fervoyi di Moskva. Sur la lineo Moskva-Kasan strikis la laboristi. La lineo Moskva-Brest sequis. La decido stacis, ma la komitato ne povis fermigar la dato. Omna laboristi konocis la decido, e nun esus necesa nur extera impulso por realigar la striko en propra regio.

Esis kolda, neafabla matino en oktobro, pago-dio por la laboristi. Ek la administrado venis dum longa tempo nula informi. Lore aparis en kontoro puerulo kun la salario-listo e laboro-libri, quin on konservabis por realigar la depreno de la salario. La pago komencis. Esis senfina serpento ek treno-akompananti, bifurkilo-laboristi, seruristi e netigo-mulier, qui stacis sur la libera placo.

28

En la aero esis la odoro dil komencanta vintro, la odoro da olda acero-folii, nivo, densa vapore ek lokomotivi e varma pano ek la bakeyo en kelero dil restorerio. Treni venis ed iris. On aranjis la treni e desmuntaris oli, dum la manovristi brandisis poka reda flageți. Resonis la signalkorni dil gardisti, la tril-siflili dil manovristi e la bas-sireni dil lokomotivi en omna nuancari. Fumuro acensis aden la cielo. Lokomotivi stacis pronta por la departo, oli eskaldis la frostanta vintro-nubi per varmega vapore.

Alonge la relo-voyo iris la voyo-gardisto, Fuflygin, injenioro, e la voyo-mastro Pavel Antipov hike ed ibe. Antipov plendis en la restauro pri la materialo, quan on livrabis por la novigo dal reli. La stalo esis mala. La reli ne povis tolerar la rupto-probo e devis disruptar dum harda frosto. On aceptis la plendi da Antipov en stoika kalmeso. Irga persono profitis pri la livri.

Fuflygin portis chera peliso e nova civila vestaro ek cheviot-lano. Sempre itere il regardis fiere sua vestono, la akra pantalono-falduro e la eleganta shui.

La vorti da Antipov eniris ilua oreli e departis oli. Il pripensis la propra problemi, vidis sur sua horlojeto e semblis nervoza.

„Certe, certa, kara amiko“, il interruptis Antipov. „Ma to esas valida nur por la chef-voyi, por la forte uzata linei. Ma quo esas hike? Reli por vakua vagoni, kelkfoye anke repozo-reli por olda lokomotivi. Pro quo tu agitas? Esas ya nenecesa! Hike povus esar anke reli ek ligno!“

Fuflygin vidis sur la horlojeto klozis la kovrilo e vidis al choseo. En la kurvo on vidis fiakro.

Esis la propra jungaĵo. Ilua spozino volis kunprenar lu. La veturisto lasis haltar la kavali preske koram la reli. Il devis kalmigar la animali pro la fervoyo kam gardistino di infanti. En la kuseni sidis bela damo.

„Do, kara amiko, ni parolos altra foyo“, dicis Fuflygin per indiferenta manuo-movo. „Me havas altra problemi. Estas plu importanta aferi kam tua plendi.“

La fiakro kun la gespozi forrulis.

6

Pos kelka hori, ante la krepuskulo, kreskis ek la agro du figuri ek la tero, qui esabis antee nevidebla. Ili iris rapide e vidis sempre itere ad-dope. Esis Antipov e Tiversin.

„Venez“, dicis Tiversin. „Me ne timas provokisti, ma me timas ke la altri finos lia konflikto e venos a ni. Me ne povas vidar li. Se omni esas tale hezitema, singla ago esos superflua, mem la komitato. Pro quo la ludo kun la fairo? Tu esas anke ne multe plu bona. Tu subtenas ica kazeo pri la lineo Moskva-Peterburg.“

„Mea Darja havas ventro-tifo. Me devas transportar elu al hospitalo. Til lore nulu povas kalkular kun me.“

„Hodie esas pago-dio. Me iros al kontoro. Se hodie ne esus pago-dio, che Deo, me finus la tota afero en propra regio.“

„E quale, se me darfas questionar?“

„Tote simple! Me iras aden la chambro dil kaldiero, me donos la signo per la sireno, e fino.“

Ili adiiis ed iris diversa direcioni.

Tiversin iris al urbo alonge la reli. Il renkontris multa homi e supozis ke la pago ja balde fineskis.

30

La krepuskulo komencis. Sur la vakua placo stacis laboristi koram la kontoro, qui esis sen tasko. Lanterni dil kontoro jetis lumo super li. Che la eniro al placo la fiakro di Fuflygin haltis. Lua spozino, Fuflygina, sidis ankore en la sama posturo. El vartis a sua spozulo, qua volis querar la pekunio ek la kontoro.

Subite falis nivo-pluvo. La veturisto departis sua sidilo por kovrar la veturilo kun ledra tendo. Dum ica aktiveso, siorino Fuflygina regardis la arjenta, aquoza paplo, qua cintilifis en lumo dil kontor-lanterni. Elua absenta regardo glitis tra la laboristi, quale se elua okuli penetrus nebulo o tenua pluvo.

Tiversin kaptis elua regardo hazarde. Il semblis embarasata, pro to il retretis su, sen reverenco por ne renkontrar elua spozulo en kontoro. Il iris al senbrila laboreyi, ube la turno-tablo jacis kun la reli, qua duktis al depozajo dil lokomotivi.

„Tiversin! Kiprian!“ vokis kelka voci ek la tenebro. Che la laboreyi stacis kelka viri. En la laboreyo irgu kriis ed infanto ploris.

„Kiprian Savelyevitsh, vu devas helpar al puerulo“, dicis muliero ek la grupo.

La olda mastro Pyotr Kudoleyev batis segun olda kustumo sua viktimo, la minora aprentiso Iusup.

Kudoleyev ne esabis sempre la monstro por sua aprentisi, drinkero e batanto. Existis tempo, ube la filiini di komercisti e popi ek la nobla quartero di Moskva jetis amoroza regardi al impozanta viro. Ma la matro di Tiversin, qua esis ante la exameno en la diocezala skolo, e quan il amis, refuzis. El spozigis ilua kamarado, la lokomotiv-duktanto Saveli Tiversin.

Pos la kruela morto di Saveli Tiversin (il forbrulis dum karambolo da du treni, 1888) Kudoleyev novigis sua ofro, ma Marfa Tiversina refuzis itere. Depos ica tempo, Kudoleyev drinkis e furiis kontre la tota mondo, qua kauzabis lua desfortuno.

Iusup esis la filiulo di Himasetdin, la dom-mastro en la domo di Tiversin. Tiversin prenis la puerulo sub sua shirmado. To kauzis la rankoro di Kudoleyev.

„Quale tu tenas la limilo, tu aziano!“ kriis Kudoleyev, batante Iusup. „Kad on tale povas limar la aristo? Tu fushas la tota laboro, tu Allah-Mullah-brid-okulo!“

„Ve, ve! Me facos to nultempe itere, nultempe, vere, onkleto!“

„Me dicis ja milfoye, duktez la spindelo unesme adavane, lore fermigez la shafto, ma no, tu savas omno plu bona. Tu disruptis preske la spindelo, tu mizera hundacho!“

„Me ne tushis la spindelo, onkleto, certe ne!“

„Pro quo tu tormentas la puerulo?“ questionis Tiversin, pos ke il urjis su tra la turbo.

„Se du hundi kombatis unu kontre la altru, la triesma hundo ne intervenez“, vokis Kudoleyev.

„Me volas savar, pro quo tu tormentas la puerulo!“

„E me dicas a tu, desaparez, tu pia apostolo. La morto esus ankore nulo por lu! Ica sterko-skarabeo disruptis preske mea spindelo! Il devas kisar mea manui, pro ke il vivas ankore, la brid-okula satano. Me ya nur tiris lua oereli.“

„Pro ica bagatelo, onklo Kudoleyev! Shamez, vere! Olda mastro, griza hari, ma sen raciono!“

„Desaparez, altrakaze me batos tua anmo ek la korpo! Tu hundo! Tu misparturo! Tu fish-sango! Me ya konocas tua matro, ica ardoroza katino!“

Quo nun eventis duris un minuto. Amba viri sizis la unesma utensilo sur la labor-benki, e li certe mortigabus unu la altru, se ne quik viri venabus por intervenar. Kudoleyev e Tiversin stacis pala, kun sango-durstanta okuli. Pro agiteso nulu povis parolar. On tenis lia brakii ferme. Li volis liberigar su per omna forteso, e de lia vesti saltis butoni e hoki, dum la bruiso cirkum li divenis sempre plu lauta e plu lauta.

„Forprenez la cizelilo, la cizelilo me dicas, altrakaze il mortigos lu!“ - „Kalma, kalma, onklo Pyotr!“ - „Pro quo ni facas ica ceremonii? Li apartenas dop seruro e riglo, fino!“

Subite Tiversin povis liberigar su ek la embraco e saltis al pordo. Unesme on volis persekutar lu, lore ma on renunciis. Tiversin ne volis kombatar. Il desapariss sen turnar la kapo. Cirkum Tiversin esis autunala humideso, nokto e tenebro. „Tu volas facar bona ago por li, ma li tiras la kultelo.“ Il ne savis a quala direciono il iris.

Quala mondo da falseso ed infameso! Hike grasa aristokratino riskas elua superba regardo al laboristi, ed ibe dekadanta viktimo ek ica socio trovis plezuro uzar violento kontre lua egalo. Il odiis ica mondo. Il kuris, quale se il povus manifestar plu bona tempo, mondo kun racionala e harmoniala normi. Il savis, ke la kaoso sur la lineo, la diskuti, la kunveni e la decido pri la striko nur la unesma pazi esis sur longa voyo.

Lua agiteso kreskis, ed il volis finar la disto per un pazo, sen respirar. Il hastis e lua pedi savis en quala direciono oli devis kurar.

Tiversin ne savis, ke dum la kunveno en la tero-kabano, quan il ed Antipov departabis antetempa, on decidabis anunciar la striko ankore dum la sama vespero.

La komitato disdonis quik la taski e determinis, ilqua iros a quala loko. Kande ek la reparo-laboreyo resonis la sireno, kam ek profunda anmo, klara e uniforma, turbo ek la depozajo e la varo-staciono marchis al urbo e renkontris altra turbo, qua ja strikis.

Tiversin kredis ankore dum plura yari, ke il esabis la persono, qua finis la laboro e la trafiko. Kande lore la procesi venis, il agnoskis sua eroro. La akuzo ne konsistis ek revoltigo a striko.

Homi venis e questionis: „Adube iras la laboristi?“ Ek la tenebro resonis voco: „Ka tu esas surda? La sireno! Alarmo! Brulas!“ - „Ma ube?“ - „Nu, devas brular irgube.“

Pordi klakis. Sennombra homi aparis. Altra voci resonis: „Quala brulo? Stulta rurano! Fino kun la laboro, komprenite! Me ne laboros plu longe! Kamaradi, irez heme!“

Plusa homi kunvenis. La fervoyo strikis.

7

Pos tri dii Tiversin venis trafrostinta, mortfatigita e nerazita heme. En la lasta nokto venis la frosto, tro frue por ica sezono, e Tiversin portis autunala vesti. Che la dompordo il renkontris la dom-mastro Himasetdin.

„Me volas dankar, siorulo Tiversin“, fushis Himasetdin.

„Vu protekis Iusup. Me sempre pregos por vu.“

„Ka tu esas fola, Himasetdin? De kande me esas siorulo? Ne tala vorto. Rapide, tu ya vidas e sentas la koldeso.“

„Ne kolda, tu varma, Kiprian. Hiero ni transportis a tua matro ligno, birko, bona ligno, sika ligno.“

34

„Me dankas, Himasetdin. Ma tu volas dicar ankore irgo. Rapide! La koldeso mortigas me.“

„Me volas dicar, tu ne dormar adheme, Kiprian. Serchez celeyo. Gardisto venas e questionas, polico venas e questionas pro vizito. Me dicar, nulu vizitas. Nula stranjero venas por vizitar, no, no, no!“

La domo, en qua la celibo Tiversin vivis kun sua matro e la fratulo esis proprietajo dil la proxime situita Tri-Uneso-kirko. Ecepte li lojis ibe anke kleriki, sakristi e kelka frukto- e karno-vendisti, qui vendis lia vari kun ventro-kofro, ultre to ankore poka employati dil lineo Moskva-Brest.

Esis stono-domo kun ligna foyero, qua duktis al sordida, giboza korto. Sordida, glitigiva ligno-eskaleri duktis adsupre. Hike odoris a kati e surkruto. Extere trovesis latrini e poka hangari.

La fratulo di Tiversin vivis ibe, il ricevabis vundesado en Vafangkou. Il esabis en lazareto en Krasnoyarsk, e lua spozino vehabis kun la amba filiini adibe por vizitar lu. La Tiversin-familio esis ligita depos longa tempo kun la fervoyaro, e li voyajis volunte tra la tota Rusia kun gratuita bilieti. Prezente omni esis for. Nur filiulo e matro esis ibe.

La lojeyo esis en unesma etajo. Koram la pordo stacis aquo-barelo, quan aquo-portanto plenigis. Kande Kiprian atingis la etajo, il vidis, ke la kovrilo dil barelo glutinis latere sur la glaciajo dil lada vazaro.

To esabis certe Popov, pensis Kiprian e ridis. Il nultempe esas kontenta, ica nul-tempe-saturita, ica fairo-glutero.

Prov Sokolov, sakristo, reputata viro en meza yari, esis distanta parento dil matro di Kiprian.

Kiprian pozis la kovrilo super la barelo e sonigis an la pordo. Afabla odoro ed aromoza vaporo venis a lu.

„Tu varmigas bona, matro. To esas bela.“

La matro falis cirkum ilua kolo ed embracis lu plorante.

Il karezis elua kapo, vartis kurte e forshovis el tenere.

„La urbo pruvis kurajo, matro“, il dicis nelaute. „Sur mea lineo la trafiko repozas de Moskva til Varsovia.“

„Me savas. Pro to me devas plorar. Esas mala afero por tu. Tu devas forrirar, Kiprian, tante fora quale posible.“

„Tua amiko ed adoranto Kudoleyev volis frakasar mea kranio.“ Il volis facar joko, ma el ne komprenis e respondis: „Ne mokez pri lu, Kiprian. Esez indulga. Il esas absoluta dizastrulo, perdita anmo.“

„Ili arestis Pavel Antipov, ili venis dum la nokto e traserchis la tota domo. Ed lua Darja jacas en hospitalo kun tifo. La poka Pavlusha, la real-skolano, esas nun kun sua surda onklino sola. On forpulsos li ek la lojeyo. Me pensas, ke ni devas prenar la puerulo a ni. Pro quo venis Prov?“

„Quale tu povas savar to?“

„La kovrilo super la barelo mankis. E tale me savis, ke Prov esis hike e durstante.“

„Tu esas ya ruzoza, Kiprian. Yes, Prov esis hike. Il bezonis ligno e me donis ol a lu. Ma quon me parolas! Me stulta ganso! Me obliivis, ke il havis novajo. La Caro anuncis proklamo. Omno divenos altra. La rurani obtenos lando ed ili esos kam la aristokrati. La dekreto portas ja la subskriburo, pensez! On devas nur publikigar ol. E la sinodo decidis nova prego por la Caro, ek irga motivo, me ne savas. Prov parolis pri la afero, ma me obliivis ol.“

Pavlusha Antipov, la filiulo dil arestito e Darja, qua jacis en hospital, lojis nun che la Tiversin-familio. Il esis neta puerulo kun regulala vizajo e klare-bruna separo-strio. Il brosis sua hari sempre itere ed ordinis vestio e zono dil uniformo dil real-skolo. Pavlusha povis ridar en lakrimi ed il posedis bona observemeso. Exakte il povis imitar omno, quon il vidis ed audis.

Ja balde pos la proklamo de 17a oktobro, granda demonstro volis marchar de la Tverskaya-pordego al Kalushsaya-pordego. Esis projeto segun la proverbo: „Multa bakisti ruinas la pano“. Diversa revolucionala grupi, qui esis en ica organizo, komencis inter su disputar e departis la organizo. Ma kande li experiencis, ke la homi volis irar tamen sur la strado, li deputis rapide reprezentanti al demonstro.

Quankam Kiprian avertabis pro la demonstro, sua matro e la gaya Pavlusha iris tamen adibe.

Esis sika frostklara dio en novembro kun griza cielo e kelka nivo-floki, qui formacis mola, griza polvo en la rot-sulki.

La homi esis sur la strado. Sennombra voci, sennombra vizaji, vatizita vintro-manteli, shapki, olda homi, studenti, voyo-gardisti en uniformo, laboristi dil tramvoyo e la telegraf-kontoro en alta boti e ferma ledra vestii, anke kelka gimnaziani.

Dum kurta tempo li kantis „Nemortiva viktimi“ e la „Marseillaise“, ma lore viro, qua direktis la kantado, surpozis sua shapko, ed informis su che la surveyisti. La kantado cesis. On audis nur la pazi sur la glacioza pavo.

Adheranti informis la demonstranti, ke en avana stradoparto kosaki guatis. La informo venabis pri telefonilo ek irga proxima apoteko.

„Se to esas la kazo“, dicis la surveyisti, „lore ni devas konservar avan omno kolda sango. Nula paniko. Ni devas garnizar la unesma publika edificio. Lore ni devas avertar la homi pri la posibla danjero.“

On disputis nun pri la konvenanta domo. Kelki proponis la Komerca Societo, altri la Teknikala Universitato, ankore altri la Instituto por Korespondanti en Exterlando.

Dum li ankore disputis, statala edificio venis en vido. En ica edificio trovesis anke instrukterio, bona loko por posibla refujo.

Kande la demonstro atingis la edificio, la chefi eniris la ronda perono e donis la signo por haltar. On apertis la pordi, e la homi kuris pelo apud pelo, shapko apud shapko al vestibulo dil skolo e de ibe al avan-eskalero.

„Al salono, al salono!“ vokis diversa voci, ma la homi preteriris, ed on vidis la turbo en la koridori e skolochambri.

Kande on ma povis tandem kolektar la homi en la salono, ube on informis li pri la probabla danjero, nulu donis anke nur la maxim mikra atenco. La homi kredis, ke hike esus invito por improvizita kunveno.

Pos la longa marchado on volis simple nur sidar e repozar. La diversa opiniononi dal chefi esis neimportanta. La chef-afero esis la solidareso pri la komuna skopo.

La maxim granda suceso havis do la maxim mala oratoro, pro ke il ne parolis pri irga komplika kozi. Singla vorto trovis bruisanta aplaudo. Nulu regretis, ke la vorti restis nekomprenebla.

On aprobis kun la oratoro ja pro nepacienteso. On vokis „Infameso“, on skribis protesto-telegramo, e subite, kande on esis saturita de la oratoro, on levis su, departis la salono ed iris sur la strado. La demonstro komencis itere.

Dum la kunveno falabis nivo. La strado esis blanka. La nivo falis sempre plu densa.

Kande la dragoni venis galopante, la homi en la lasta rango savis nulo pri to. Subite li audis sturmoza tumulto, quale se on vokus „Hura“. Helpo-voki ed „Ocidanti“ formacis konfuza kriado. Preske en sama momento rapidis sabro-brandisanta kavalkanti tra la streta voyo dal diskuranta turbo.

Parto dil dragoni venis nun de dope en la demonstranti.

On batis ad omna direcioni.

Pos kelka minuti, la strado esis preske vakua. La homi fugis al apud-stradi. La nivo falis plu skarsa. La vespero esis sika. Subite aparis la sinkanta suno ek irga domo-angulo, montrante sur la strado: la reda viziero dil dragoni, standardo, qua jacis sur la sulo, sango, qua tratiris la nivo.

Sur la strado reptis per omna quar manui jemanta viro kun fendita kranio. Plura kavalkanti aparis. Li finabis la persekuto dal demonstranti. Preske koram la kavalkanti, Marfa Tiversina hastis ire e retro e kriis: „Pavlusha! Pavlusha!“

Il esabis la tota tempo apud el ed imitabis artoze la oratoro ek la salono, ma kande la dragoni aparis, il desaparisis en la turbo.

Marfa recevis en la kaoso flogil-frapo sur la dorso, e quankam el sentis nulo tra la dika mantelo, il insultis kun pugno en la aero kontre la dragono, qua riskabis batar koram la popolo olda muliero.

El vidis ad omna direcionis, a singla angulo. Fortunoze el deskovris la puerulo sur la altra latero dil strado. Ibe en angulo inter spicerio e stonzoza rur-domo stacis poka homgrupo.

Dragono presabis li per la flanko di sua kavalo en ica angulo. Il ridis pri lia pavoro. Por impedar la fugo, il lasis dansar sua kavalo kam en la manejo. La animalo turnis su e dansis pirueto. Il prizentis sua kavalo kam en cirko. Kande il ma vidis sua kamaradi, il spornagis sua kavalo e rangizis su per un salto en la lineo.

La homi en la angulo diskuris. Pavlusha, qua tacabis pro pavoro, kuris nun al avino.

Li iris heme. Marfa Tiversina murmuris dum la tota tempo: „Maledikita homocidanti! Buchisti! La Caro donis libereso por la homi, ma li ne povas tolerar to. Li facas ek omna kozi sordidajo ed ek la vereso nevereso.“

El furiis kontre la dragoni, kontre la tota mondo e mem kontre la propra filiulo. El kredis, ke la amiki di Kiprian portus la responso, ed el nomizis li konfuza kapi e dementuli.

„Ica viperi! Quon li volas? Li savas nulo! Li konocas nur konflikti. Ho, ed ica oratoro! Pavlusha, imitez lu ankore unfoye! Ho, yes, precize, exakte! Blabla, blabla! Ica stulta babilulo, ica karno-musho!“

En domo el supervarsis la filiulo kun reprochi. El ne havus la yari, ke irga ligno-kapo sur la kavalo povus batar el per la flogilo.

„Ma matro, quon tu nur parolas! Ka me esas forsan oficiro che la kosaki? Ka me esas forsan la chefo dil polico?“

Vedenyapin stacis koram la fenestro, kande la homi kuris. Il komprenis, ke li esis demonstranti ed observis lin akra, ka forsan Yura esus inter ili. Ma il perceptis nulu. Nur unfoye il kredis vidar fuganta viro, la filiulo di Dudorov, ica fola kerlo, qua esabis che mediko pro kuglo en la sinistra shultro, e qua nun itere vagis tra la regionj, sen irga skopo.

Vedenyapin venabis dum la autuno ek Peterburg. En Moskva il ne trovis propra domicilio, ed en hotelo il ne volis lojar. Nun il lojis che parenti, la familio Sventizki, en la supra angul-chambro.

La du-etajala domo esis tro granda por la senfilia familio. Olim la mortinta gepatri dil la familio Sventizki ricevabis la domo dal princo Dolgoruki per lokaco-preco. La domeno dil princo Dolgoruki embracis tri korti, la parko e diversa altra edifici. On nomizis ica distrikto „Farino-Urbeto“.

La angul-chambro esis kelke obskura, quankam ol havis quar fenestri. Ol esis plena de libri, paperi, tapisj e pikturi. Ulte existis balkono. La duopla vitro-pordo posedis en omna fendeti gluo kontre la koldeso en vintro.

De la fenestro on povis vidar la tota strado, plena de glitilo-traci, inter nesimetra domi e fenci.

Ek la parko venis violea ombri. La arbori regardis aden la chambro, quale se oli volis depozar olia dika rami sur la sulo.

Vedenyapin vidis al strado e pensis pri la pasinta vintro en Peterburg, pri Gapon e Gorki, pri la vizito da Vitte, pri la nuntempa modo-autori.

Il venabis ek ica tumulto adibe, en la kalma rezido por skribar sua libro. Ma ho! Il venis de la pluvo en la gut-falo. Singla dio kursi e diskursi. On ne grantis la maxim mikra kalmeso. Il parolis koram skolanini, en Instituto por Religio e Filozofio, lore itere koram la Reda Kruco o koram la striko-komitato.

Pro quo il ne vehabis al Suisia aden irga kalma kantono en foresto. Pacema, klara aero super la lago, cielo e monti, omno en omno charmanta atmosfero.

Vedenyapin turnis su de la fenestro. Il volis facar vizito o promeno, ma il savis anke, ke la Tolstoi-partisano Vyvolotshnov volis venar pro irga deziro. Il migris en la chambro hike ed ibe. Lua pensi esis che la nevulo.

Dum la longa vojajo de la Volga a Peterburg, il introduktabis Yura en la parenteso di Moskva – en la familio Vedenyapin, Ostromyslenski, Selyavin, Mikaelis, Sventizki e Gromeko.

Komence Yura lojis che la olda babilulo Ostromyslenski, nomita anke Fedka. Fedka kunvivis sekrete kun sua skolanino Motya e kredis pro to il esus rebelo kontre la morala fundamento e defensanto da irga nova ideo. Ma il esis trompisto ed uzis pekunio por su, qua esis determinita por la entrateno di Yura.

Pos ica evento Yura venis en la profesori-familio Gromeko, ube il lojis anke nun.

En la Gromeko-familio regnis afabla ed enviinda atmosfero.

Esis felica triumvireso, pensis Vedenyapin: Yura, lua skol-kamarado ed amiko Misha Gordon e la filiino dil domo Tonya. On lektis sempre itere Tolstoi e kredis pri la absoluta chasteso. En la yuneso regnis la impulso a pureso, ma ica tri yuna homi facis tro multo e perdus la raciono.

Quala timinda infanti! Li nomizas la sentiveso, qua kauzas ecito che li ek irga motivi „sensapora“, en konvenanta e nekonvenanta situesi. Tre mala vorto-elekto! „Sensapora“ esas la voco dil instinto, pornografala literaturo, la misuzo dal muliero, e la tota mondo dil sexualeso. Li divenas reda e pala, se li parolas pri ica temo!

Se me esus sempre en Moskva, pensis Vedenyapin, me impedus tala voyi. Pudoro devas esar, ma en certena limiti...

„Ah, Nil Feoktistovitsh, me salutas vu!“ il vokis ed iris a sua vizitanto.

10

Aparis dika viro kun longa, griza kamizo e larja zono. Il portis felto-boti, e la pantaloni bufis super la genui. Il semblis bonhumora viro, qua vivas en la nubi. Sur lua nazo sidis maligne-saltanta naz-binoklo kun larja nigra kordeto.

Il depozis sua mantelo en la vestibulo, ma ne la felto-chapelo e la shalo, qua tranis sur la sulo. Ica objekti impedis la saluto al dom-sinioro e la manuo-presio.

Il murmuris irga konfuza vorti e vidis serchante ad omna direcioni.

„Vu povas depozar la kozi ube anke sempre“, dicis Vedenyapin e redonis tale a sua vizitanto itere la linguo e la su-dominaco.

La viro esis partisano di Tolstoi, ma en lua kapo plateskis la pensis dal granda maestro senespere.

Vyvolotshnov venis por invitar Vedenyapin en irga skolo por pledar por la politikala arestiti.

43

„Me ja parolis ibe.“

„Ka pri la politikala arestiti?“

„Yes.“

„Vu devas parolar ankore unfoye.“

Vedenyapin refuzis unesme, ma lore aprobis. Nun la afero fineskis. Vedenyapin ne volis retenar sua vizitanto. Pro quo il ne iris? Nu, Vyvolotshnov ne volis ofensar Vedenyapin. Il volis dicar ankore irgo vivanta e lejera. Tale eventis sika e ligna konverso.

„Ka vu devotesas al dekada e mistikeso?“

„Pro quo?“

„Vu esas perdita. Ka vu ankore memoras pri la tempo en Semstvo?“

„Certe! Ni kunlaboris dum la selekti.“

„Ni kombatis por land-skoli e seminarii. Ka vu ankore savas?“

„Yes. Esis harda kombati. Vu laboris plu tarde en la higieno e publikala sorgado, kad ne?“

„Yes, dum certena tempo.“

„Nu, e nun ica vagemas amoranti ed entuziasmozi. Vu povas batmortigar me, ma me ne povas kredar to. Vu esas inteligenta e humurala viro. Vu konocas la popolo. Vu devas finar ica afero, me pregas vu. Ma ka me tushas forsan sekretajo?“

„Vu parolas simple sen pensar. Pro quo? Quo esas nia temo? Vu ya ne konocas mea pensi.“

„Rusia bezonas skoli e hospitali, nula fablo-mondo.“

„Nulu kontestas to.“

„La mushiko portas nulo sur la korpo e hungras!“

En ica maniero eventis la konverso. Vedenyapin parolis nun pri la simbolismo, pri la komuna karakteri da kelka autori e tandem pri Tolstoi.

„Me opinionas en certena modo lo sama. Ma Tolstoi dicas, se la homo tendencas sempre itere al beleso, il devas departar lo bonajo.“

„Ka vu opinionas la afero esus inversa? Ka la mondo trovus salvo per beleso, mitologio, per Rosanov e Dostoyevski?“

„Momento, me dicos quon me pensas. Se on povas domtar la animalo en homo nur per karcero ed inferno, lore la maxim alta idealo por la homo esus la domtero kun la flogilo en la manuo, ma ne la pia predikanto. Ma ne la mazo kreis la progreso por la homo, ma la muziko, la pacema vereso, la forteso dil ideala exemplo. Til hodie on kredis, ke la fundamento en Evangelio esus la morala instrukti e la reguli. Ma por me esas importanta, ke Kristo parolas en paraboli ek la diala vivo por klarigar la vereso por singla homo. La kontakto inter la homi esas nemortiva afero, e la vivo esas simbola e plena de signifiko.“

„Me komprenas nula vorto. Vu devas skribar libro pri ica temo.“

Pos ke la vizitanto irabis, Vedenyapin sentis forta ecito. Il iracis kontre su ipsa, pro ke il parolabis pri sua personala pensi koram ica ligno-kapo, quankam icu ne montris anke nur irga movo. Lore ma lua iraco desaparitis subite. Simple tale. Il obliivis sua gasto tote, quale se ica persono nultempe existabis. Altra kozo venis en lua senso. Il ne skribis dio-libro, ma il notis tamen unfoye o dufoye en yaro certena pensi en dika kayero. E nun il sizis la kayero e skribis per granda, klara literi sequanta vorti sur la blanka papero:

„Dum la tota dio me despiteskis pri ica stulta Shlesinger. Elu aparas matine e sidas che me til la dimezo. El enoyigas me dum tota du hori per la recitado da irga imbecileso. La poemi dal simbolisto A. por la simfonio dal kompozisto B. kun fantomi e la voci dal quar elementi. Me toleris el tre longa, lore ma me suplikis el irar.

Subite me komprenis, pro quo tala kozi esas falsa e nesuportebla, mem en `Faust`. La intereso pri ica kozi esas mentiema. La moderna homo ne volas to. Se il volas explorar la universo, il serchos en la fiziko e ne en hexametri da Hesiod.

Ma ne esas nur, ke ica formi esas olda. La kerno esas, ke ica fairo-fantomi ed aquo-koboldi kreas nova konfuzo, ube la cienco kreis ja klareso. La punto esas, ke ica formo iras kontre la karaktero en la nuna arto, kontre la esenco e la movadi en la hodia arto.

Kosmala mitologio esis tote normala en la antiqua mondo. Existis ankore ne multa homi e la naturo esis ankore naturo. Mamuti iris tra la regiono, e la memoro pri dinosaurii e draki esis ankore fresha. La naturo esis por la homo tre proxima e la mondo esis plena de deala enti. Esis la unesma pagino en la kroniko dal homaro, la pre-unesma komenco.

Ica antiqua mondo trovis en Roma pro tro-populizeso olua fino.

Roma esis la kaoso: exterlanda idoli, sklavi, cielala imagini e mondala imagini, homi ek omna regioni, sodomio, duopla mentono, mortigado da inteligenta sklavi al fishi ed iliterala imperiestri. La homi destruktis su reciproke en la koridori dil Koloseum, e li sufris.

Ed en ica amaso da marmora ed ora trivialeso aparis la simpla, provinjala, radianta ma tamen homala menuzisto ek Galilea. E de ica momento ne existis idoli e populi, ma la homo kom karpentisto, kom rurano, kom pastoro inter la mutoni dum la sunsubiro, ne la heroo, ma la homo, pri qua on kantas en la lulkanti dal matri, quan on vidas en la pikturi dil galerii en la tota mondo.“

11

La cirkumajo di Petrovka aspektis quale Peterburgala angulo en Moskva. Bela edifici sur amba lateri dil strado, eleganta stuko-fasadi, librerio, biblioteko, kartografiala instituto, neta tabak-vendeyo, bona restorerio e gas-lanterni en solida konsoli. Dum la vintro ica distrikto aspektis tenebra e neacesebla. Hike lojis serioza liber-profesionuli, qui ganis bone.

En luxozaj un-chambroj lojis en la unesma etajo Viktor Komarovski. Lua menajistino Ema Ernestovna sorgis por omna aferi, quankam el nulloke intervenis. El esis la bona feino en lua solitareso ed aranjis neaudebla e nevidebla la tota menajo.

Il rekompensis elua laboro per kavalierala gratitudo, ed il permesis nur gastoj o vizitanti, qui kunvenis en elua simpla yunina mondo. En la lojeyo regnis la kalmeso da kuvento. Dika, longa kurteni, nula polvo, nula makulo, kam en operacala chambro.

Dum la sundio Komarovski promenis ante la dejuno kun la buldogo tra la Petrovka e Kusnezki Most. Lua akompananto esis la aktoro Konstantin Satanidi. Li jokis pri la mondo plena de desestimo, nur por plenigar la amba trotuari per lia lauta ed infama vibradi.

47

La vetero esis nekonstanta. Guti falis sur la avan-tekto. La tekti konversis inter su kam en printempo. Desfrostis.

Elu esis dum la tota voyo kam sen raciono, ed unesme en hemo el komprenis quo eventabis.

Omni dormis en domo. El rigideskis itere e sideskis koram la tualetotablo di elua matro. El portis preske blanka kostumo kun longa velo, quin el prenabis ek la butikotablo di talioro, quale se el volis irar a travestibalo.

Tale el sidis koram elua propra portreto e vidis tamen nulo. El depozis elua brakii sur la tablo e lasis sinkar elua kapo.

Se elua matro audus pri ica afero, el mortigus Lara, unesme Lara e lore su ipsa.

Quo eventis? E quale? Pro quo el ne pensis plu frue pri ica aferi? Nun esis tro tarde.

Nun el esis, quale on dicas, lejera puerino. El esis kam muliero ek franca romano. Morge el irus al gimnazio, ed el sidus ensemble kun la poka puerini, qui esis ankore infanteti, sur la benko. O Deo, o Deo, quale povis eventar to?

Forsan, irga-tempe, pos multa, multa yari, el naracus lo ad Olya Dyomina. Ed Olya prenis elua kapo en la brakii e plorus.

Koram la fenestro la guti susuris, e la desfrostotablo babilis. Irgube frapis viro kontre la pordo dil vicino. Lara ne levis la kapo. Elua shultri tremis. El ploris.

„Ema Ernestovna, kara, to ne esas importanta! Me simple ne volas!“

Il forjetis irga mansheti e kamizi sur la tapiso e sur la sofao. Il apertis tirkesti e klozis oli, ma il ne savis quon il serchis.

Il deziregis elu tre, ma dum ica sundio il ne povis vidar el. Il hastis tra la chambri kam sovaja animalo e ne savis quon il povus facar.

El esis unika en elua charmo. Elua manui semblis kam aristokrata pensmaniero. Elua ombri sur la tapeti dil chambro memoris pri elua pureso. La kamizo embracis elua mami kam rigide tensita tuko sur telo.

Komarovski tamburagis per la fingri kontre la fenestro, en sama mezuro kam la kavali, qui trotis trans la asfalto dil strado. Il susuris „Lara“ e klozis la okuli. En pensi il tenis elua kapo en la manui, la kapo dil puerino, qua dormis, e qua ne savis, ke du okuli observis el horo-longa. La beleso di elua hari, qui jacis sur la kuseno, penetris kam fumuro en ilua okuli ed aden ilua anmo.

Lua promeno dum la sundio ne eventis.

Il iris kun Jack kelka pazi sur la trotuaro e restis stacar. Il pensis pri la Kusnezki Most, pri la joki da Satanidi e pri la konocati. No, to esis tro multe por lua fortesi! Oh, quale il odiis omna ica aferi! Il retroiris e la hundo astonis. La animalo vidis a lu desfidante, ma obediis.

Me esas kam en tranco, il pensis. Quo signifikas to? Ka koncienco, kompato, repento? Ka forsan pavoro? No, il ya savis, ke el esis en sekureso, en elua hemo. Ma pro quo il devis pensar sempre pri el?

Komarovski eniris la domo e la eskalero. Il restis stacar. Hike existis veneziana fenestro kun blazono en la anguli dil fenestro. Bunta lumo falis sur la sulo. Ma Kamarovski ne volis plusirar.

Il devis kombatar kontre ica konsumanta, destruktanta avideso!

Il ne esis puerulo. Se ica poka puerino, la filiino di sua mortinta amiko, ica infanto, ne pluse esus objekto por amuzo, ma la personigo da sua foleso, quo eventus kun lu? Il devis ganar klara kapo! Il devis trovar su ipsa, devis restar che sua kustumi, altrakaze katastrofo eventus.

Komarovski sizis la parapeto ferme, tale ke sua fingri doloris, klozis la okuli e departis bruske la domo. Jack vidis a Komarovski kam bavanta olda nano kun pendanta vangio. La hundo odiis Lara. Ol lacerabis la kalzi di Lara, grincante per la denti. Lara esis rivalo por Jack, tale quale se el povus infektar olua siorulo kun homala sentimentoj.

„Ho, tu kredas do, omno esus kam antee, Satanidi, porkaji, la stulta joki? Me instruktos tu, hike prenez!“

Il batis la buldogo per la bastono e traktis ol per pedi. Jack jemis e kuris al hemala domicilio. Ibe ol skribis an la pordo por plendar che Ema Ernestovna.

14

Quala diablo-cirklo! Yes, se Komarovski esabus monstro, kande il venis en elua vivo, omno esabus simple por Lara. Ma to ne esis la kazo.

Lara sentis fiero, ke la bela grizhara viro, qua povis esar elua patro, qua esis la heroo en kunveni, pri qua skribis la jurnali, pekunio e tempo uzis nur por el, ke il parolis pri el kom deino, ke il kunprenis el al teatro e koncerti, ke il developis el `intelektale`.

Tandem el nur esis skolanino en gimnazio, el facis kelkfoje stroki ed infantala komplotoj.

50

La insistemese da Komarovski en la fiakro koram la veturisto od en la lojio di teatro koram omna okuli esis tale senshama, ke el sentis facinado. Poka demono vekis en el.

Ma ica skolanala admiro pasis rapide. Tormentanta depresso e timo koram su ipsa sizis el dum longa tempo. El povus dormar sempre ed eterne. La kauzo esis sendorma nokti, lakrimi, kontinua kap-dolori, la preso en la skolo e la generala fizikala fatigeso.

15

Komarovski esis kam malediko. El odiis lu. Ica penso okupis el singla dio. El esis por la tota vivo lua kaptitino. Per quo il povis ligar el? Pro quo el prizentis su a lu, pro quo el plenigis ilua deziri, pro quo el gaygis lu per elua beleso?

Kad esis lua evo, la financala dependo de elua matro a Komarovski? No, no ed ankore unfoye no! Omno idiotajo!

Ne el esis la viktimo, ma il. El ya povis vidar ilua avideso! El devis timar nulo. Elua koncienco esis pura. Nur il havus pavoro che la penso, ke el povus departar lu. Ma to esis la punto. El departus lu nultempe. El ne posedis ica infameso, la maxim importanta armo da Komarovski, dum ilua kontakto kun povri e senhelpuli.

To esis la difero inter el e Komarovski. Ica fakto lasis semblar la vivo maligna. Kad ek ica vivo venus fulmino e tondro? No, venus infama regardi e difami, sekreta pensi e dusenca vorti. Gigantala reto ek intrigi, sen la posibleso por liberigar su ek ica reto.

La maligna, febla homo triumfus pri la fortulo.

51

El pensis: E se ni esus spozulo e spozino? Kad existus difero? El eniris la voyo di sofisteso. Ma kelkfoye el sufris profunda melankolio.

Kad il ne sentis shamo, kande il genupozis koram elua pedi e vokis: „Ica afero devas havar fino. Pripensez, quon mi facis kun tu! Tu venis sur la falsa voyo. Ni devas raportar omno a tua matro. Me spozigos tu.“

Il ploris ed insistis, quale se el refuzus to. Ma ilua vorti nur esis frazi, ed el ne pluse atencis la teatra babilado.

Pose same kam ante il duktis la velizita Lara aden la separita chambri di irga restorerii, ube la gastis e garsoni desvestizis el same per ilia regardi. El nur questionis su, kad amo signifikas la degradado da altra persono?

Ulnokte el havis sonjo. El jacis sub la tero, e nur la sinistra shultro e la dextra pedo restis di elua korpo. Ek elua sinistra mammo kreskis herbo, ed on kantis super la tero „Nigra okuli, blanka mami“ e „Masha ne darfas trans la rivero“.

Lara ne esis religioza. El ne estimis la liturgio. Ma por tolerar la vivo, el kelkfoye deziris la eskorto da interna muziko. Ica muziko el ne povis krear ipsa. El trovis ol en la Deala vorto pri la vivo, e por povar plorar pri to, el iris kelkfoye aden la kirko.

Uldie, en decembro, kande el sentis profunda tristeso, el pregis en la kirko e kredis, ke singla momento la tero apertus su e la vulto dil kirko krulus. Lore, omno trovus fino. Regretinde Olya, ica barboto-boko, esis che el.

„Prov Afanasyevitsh“, susuris Olya aden la orelo di Lara.

„Psst! Qua il esas?“

„Prov Afanasyevitsh Sokolov. Il jus parolas.“

„Ah, la psalmisto. Il esas parento dil Tiversin-familio. Psst! Silencez! Ne molestez me.“

Eli venabis dum la komenco dal oficio. On kantis la psalmo „Laudez la Sinioro, mea anmo, e quo esas en me, ilua santa nomo!“

Esis apene homi en la kirko. Nur tote avane stacis krederi kune. La kirko esis nov-konstrukturo. La senkolora fenestri ne esis jus dekoru por la nivoza, griza voyeto e por la homi, qui devis irar tra ol.

Koram fenestro stacis sakristo e facis per lauta voco reprochi kontre evidente imbecila e surda muliero, sen egardo pri la oficio. Lua voco esis tale ordinara kam la fenestro e la voyeto.

Lara cirkumiris prudente la krederi, kun moneti en la manuo por komprar kandeli por su e por Olya ed retroiris same prudente.

Dume Prov Sokolev finis la non benediki. Il anuncabis oli kam mashino, vorti, quin ja konocis singlu.

Beata esas la mental-febluli... Beata esas iti, qui portas sufro... Beata esas iti, qui hungras e durstas a yusteso...

Lara tresayis e restis stacar. To esis por el. Il dicas: la destino dil mizeruli esas envidiinda. Li povas ulon naracar pri su. Li esas ankore en plena expekto. Esas la doktrino da Kristo.

18

Esis la dii di Presnya. Ili trovesis en la regiono dil sulevo. En la Tverskaya on erektis barikado koram li.

53

Ili povis vidar la barikado de la dormo-chambro. On queris sitelope aquo ek la korto por inundar la barikado, por ke stoni ed eskombro povis divenar glacioza kuraso. En apud-korto trovesis la kolekteyo por la kombatanti. Ibe existis medikala presorgo e provizuri.

Du pueruli iris adibe. Lara konocis li. La unesma esis Nika Dudorov, la amiko di Nadya. Il posedis la karaktero di Lara – rekto-linea, fiero e tacema. Pro to Lara montris nula intereso por lu.

La duesma esis la real-skolano Antipov, qua vivis che Marfa Tiversina, la avino di Olya Dyomina. Dum la viziti che la olda muliero, Lara perceptis gradoze, quala efikon el facis al puerulo.

Pavlusha Antipov esis ankore tre bubala, ed il ne povis celar la joyo pri elua viziti, quale se Lara esus fablo-foresto kun fresha herbo e nubi. Il montris sua vervo por el tote libera, sen timo pro irga moko.

Pos ke Lara perceptis elua influo pri la puerulo, el komencis explotar lu sen mala intenco. El konsakris su plu tarde ad ilua serioza, kalma ed indulga karaktero dum la tempo de lia amikeso, kande il ja savis quale tre il amis Lara e ke ica sentimento durus lua tota vivo.

La pueruli ludis pavoriganta ludo, li ludis milito, milito, qua povis kauzar kondamno a la morto od exilo. Ma lia vestizado pruvis, ke li ankore havis gepatri.

Lara regardis li kam muliero observas infanti. Lia danjera ludo semblis posedar certena senkulpeso. Anke la altra homi sentis lo sama.

La vespero esis nigra e tenebra, quankam regnis frosto. La pueruli desaparitis en la domo dal altra latero. Ibe klakis revolver-pafi. La pueruli pafas, pensis Lara, no, la tota urbo pafas. Li esas bona pueruli, pro to li devas pafar.

Li experiencis, ke on bombardus la barikado per kanoni. Tale lia domo esus en danjero. Translojo ad altra distrikto di Moskva esis neposibla, la distrikto esis cirkumita. Li devis serchar irga angulo interne de ica distrikto. Li memoris subite pri la „Tshernogoriya“.

Ma li ne esis la unesma. La hotelo esis plena. Multa homi trovesis en la sama situeso. On volis lojgar li en la laveyo.

Li preparis la necesa pakaro por evitar atenco pro la kofri, ma li ajornis la translojo al hotelo sempre itere al sequanta dio.

Pro ke en la butikto di talioro regnis strikta regularo, on laboris hike malgre la striko til la fino. Ma uldie, dum kolda, trista horo, la pordo-sonilo resonis. Viro eniris la chambro, facis postuli e reprochi. Il volis parolar kun la patronino. Faina Fetisova aparis en la avan-chambro por glatigar la ondegi.

„Venez adhike, puerini!“ El aranjis la sutistini en un rango koram la viro.

Il salutis singla puerino per manu-presio, nehabila ma kun varmo. Pos la konkordo kun Faina Fetisova, il departis la laboreyo.

En la laboreyo, la puerini sisis elia shali e lejera pelisi.

„Quo eventis?“ questionis Amalia Guichard, qua aparis nun.

„Ni devas irar, Madame. Ni strikas.“

„Yes, ma quo... Ka me facis neyusteso kontre vi?“ Madame Guichard ploris.

„Ma no, Amalia Karlovna. Ni ne esas kontre vu. Ne temas pri ni o vu, ma pri la tota mondo. Ka ni povas esar kontre ica eventis?“

Li iris omna, mem Olya e Faina Fetisova, qua susuris dum la adio al patronino, ke el encenigabis ica striko por la patronino e la firmo. Ma Amalia Karlovna ne volis komprenar.

„Quala nigra negratitude! Quale on povas misirar en homo! Me estimis ica puerino tre! Bone, el esas ankore infanto, ma ica olda sorcistino!“

„Ma matro, tu devas komprenar. Li ne povas facar pro tu ecepto“, dicis Lara konsolacante. „Nulu rankoras kontre tu. Kontree. Omno, quo eventas nun, eventas en nomo dil homo, dil febluli, por la mulieri ed infanti. Yes, yes, ne montrez tala mieno. Irga-tempe ni amba havos gano per to.“

Ma la matro komprenis nulo. El ploris. „Tale esas sempre. En mea kapo turnas su omno, e nun tu parolas ica sensencajo. On ofensas me. Ka to esas en mea intereso? No, me divenas certe ankore fola.“

Rodion esis en kadeto-korpo. Lara ed elua matro iris sola tra la vakua domo. La tenebra strado regardis per matida okuli aden la fenestri, e la fenestri agis en la sama maniero.

„Ni devas irar al hotelo, matro. Ka tu audas, matro, senfriste, nun, quik.“

Li vokis al menajestro. „Filat! Filat! Mea karulo! Tu devas akompanar ni al hotelo!“

„Certe yes, gracoza siorino.“

„Prenez la pakaro, Filat, e gardez hike omno. Ne obliviez Kiril Modestovitsh. Il bezonas grani ed aquo. Klozez omno, ka tu audas? E vizitez ni, yes?“

„Certe yes, gracoza siorino.“

„Me dankas, Filat. Kristo protektez tu. Ni volas segun la olda kostumo sidar por kelka minuti. E lore kun Deo!“

Li iris sur la strado e kam maladi pos longa morbo, li ne perceptis la aero. Tra la frost-klara spaco resonis glata, ronda foni. Klakanta, plaudanta pafi e salvei frakasis la silenco.

Quankam Filat informis la amba mulieri en korekta maniero, Lara ed elua matro kredis pri senkugla kartochi.

„Filat, tu esas stultulo. Esas certe senkugla kartochi. Ka tu vidas irga persono, qua pafas? Ka forsan pafas la Santa Spirito? To devas esar senkugla kartochi.“

Sur krucumo patrolio haltigis li. Kosaki traserchis li de supre til sube e ridachis. Lia kasqueti jacis audacoze sur la oreli. Li aspektis kam tuertuli.

Quala felico, pensis Lara. El ne vidus Komarovski, tale longe la urbo restis separita! Pro la matro el ne povis ruptar kun lu. El ya ne povis dicar: Matro, ne recevez ica viro! Lore omno venus en la lumo. Yes, e? Quon el devis timar? Ho, Deo, se omno disfalus, anke bone, nur fino, nur fino! Deo, Deo, Deo! Kad el ne devis falar nun sur la strado? Pro quo el devis jus nun pensar pri ica hororinda pikturo kun la dika romano en la separita chambro, ube omno komencis? Yes, certe, konocata pikturo. „Muliero o vazo“. La dika romano ne povis facar decido inter la muliero e la vazo. En ica tempo el ne esabis muliero, ma puerino. La tablo esis plena de delicoza manjaji!

„Pro quo tu kuras kam furio? Vartez!“ Elua matro ploris e respiris granda-pene. Lara hastis, quale se el flugus tra la aero per irga misterioza e fiera forteso. La pafi klakas kam fairo, el pensis. Beata esas la mizeruli, la povri. Deo donez saneso al pafi, oli pensas kam me!

La domo dil Gromeko-fratuli trovesis che la angulo di apud-strado dil Sivzev Vrashek. Alexander e Nikolai Gromeko esis kemio-profesori, la unesma en la Petrovskaya-Akademio e la duesma en la universitato. Nikolai esis celibo, Alexander spozigabis Ana Ivanovna, naskinta Krüger, la filiino di fabrikanto e posedanto di stagnanta mineyi, ilqua posedis grandega foresto-regiono che Yuryatin en Uralo.

La domo esis du-etajala. Supre esis la dorm-chambro, la skol-chambro, la laboro-chambro e la biblioteko di Alexander Gromeko, la chambro di Ana Ivanovna, e la chambri di Tonya e Yura. Sube esis la acepto-saloni.

Per la verda kurteni, la glata kovrilo dil koncerto-piano, per la aquario, la olivea mobli e chambro-planti, la teretajo aspektis kam la dormetanta, ondoza, verda marsulo.

La Gromeko-familio esis tre erudita ed amatoro di muziko. Li donis vesperala asembli, en qui on prizentis piano-peci, violin-sonati e muziko per kordi.

En januaro 1906, pos la vojajo da Nikolai Vedenyapin al exterlando, on volis prizentar en domo chambro-koncerto. En programo esis nova violin-sonato da Taneyev-skolano e trio da Tshaykovski.

La prepari komencis dio antee. On liberigis la salono de la mobli. En angulo akordigisto examenis sempre itere la sama tono sur la klavaro.

En la koqueyo on senplumigis pultro, netigis legumo e disfrotis mustardo por la supi e saladi.

Matine aparis Shura Shlesinger, la intima amikino di Ana Ivanovna e nervigis omni en domo.

Shura Shlesinger esis granda, magra muliero kun kelke virala fizionomio. Sur la kapo el portis griza shapko kun fixita velo an la bordo, quan el kelkfoye levis.

Se la amba mulieri havis chagreno o sorgi, konverso kauzis reciproka lejeroso. Ma la konverso konsistis ek toxika pikanta vorti, qui kreskis kun la tempo. Sempre itere eventis sturmoza ceno, ma tandem venis lakrimi e rikoncilio. La regulala disputachi esis por amba mulieri kam sanguisugi che hipertonio.

Shura konocis la mariajo tre bone, e ne nur un mariajo. Ma el obliivis elua spozuli senfriste pos la divorco e duktis nun la vivo da kolda sendependo, segun solitara muliero.

El esis teosofistino, ma el konocis anke la ortodoxa literaturo, e kelkfoye, en stando da absoluta extazo, el suflis al sacerdote, tale ke il savis, quon il devis dicar o kantar.

„Sinioro, audez me, Sinioro pri omna tempi!“, „La honesta kerubi“, tale on audis elua rauka voco.

Shura regnis anke matematiko e la mistikala doktrini ek India, el konocis la adresi dil maxim importanta profesori en Konservatorio di Moskva, el savis qua vivis kun qua – Deo impede, quo el ne savis omno! To esis la motivo, pro quo on lasis venar el kom arbitranto en delikata situesi.

Kande la fixita horo venis, la gastis aparis: Adelayda Filipovna, la Hinzen-familio, la Fufkov-familio, siorulo e siorino Basurman, la Vershizki-familio e kolonelo Kavkaszev. Nivis. Se on apertis la pordo, kolda aero kun granda e poka nivo-floki pafis ad interne. La viri portis alta boti e montris su kam nehabila plumpi.

Ilia per la frosto freshigita spozini en dika manteli ma prizentis su kom ruzoza, perfida friponi, qui ne aceptis irga neofensiva joki.

„La nevulo di Cezar Kyui“, susuris omni, kande la nova pianisto eniris la domo. Esis por lu la unesma invito.

Per la vaste apertita pordo dil salono, on povis vidar la garnisita tablo en manjo-chambro, longa, kam vintrala strado. La karafi esis plena de brandio. En la arjenta pleti stacis mikra karafi kun oleo e vinagro. Vildo-karno ed entrei, piramidatra bokituki e dekoro-planti stimulis la apetito. Unesme ma existis la juo a kulturala nutrivo. On sideskis sur la stuli en salono. „La nevulo di Cezar Kyui“, susuris omni itere, kande la pianisto sideskis koram la instrumento. La koncerto komencis.

Esis konocata pri la sonato, ke ol esis enoyiganta e fatiganta. Ed esis tale.

Pri ica punto la kritikero Kerimbekov e la domestro diskutis. La kritikero kondamnis la sonato, Gromeko defensis ol. On fumis, stuli venis en movo.

On oglis al garnisita tablo en apud-chambro. Omni deziris la fino dal koncerto.

La pianisto vidis al gastis e donis signo a sua parteneri. La violonisto e la celisto Tyshkevitch brandisis lia arketi. La trio komencis plorar.

Yura, Tonya e Misha Gordon, qua esis ja duima vivo en la Gromeko-familio, sidis en la triesma rango.

„Yegorovna facas signi por vu“, susuris Yura al domestro, qua sidis avan lu.

En la pordo dil salono stacis la olda Yegorovna, la grizhara servistino dil Gromeko-familio. El montris a Yura per energiala kap-movadi, ke el devis parolar kun la domestro quik.

Gromeko turnis su al servistino e levis la shultri, ma la muliero insistis. Inter amba eventis nun konverso kam inter surda-muta personi. La gastis turnis la kapi, Ana Ivanovna pafis mortigiva regardi a sua spozulo.

Gromeko levis su. Il devis facar irgo. Il redeskis ed iris al servistino.

„Me devas ja dicar, Yegorovna! Do, nu, quo eventis? Parolez rapide!“

Yegorovna komencis susurar.

„Ka Tshernogoriya?“

„La hotelo.“

„Yes, e pluse?“

„Il devas irar quik adibe. Irgu dil parenteso morteskas.“

„Tale, tale. Nu, ma to esas neposibla. Pos la koncerto, me informos lu. Ma ne antee.“

„La servisto vartas, il venis per la fiakro. Me ya dicis, homo morteskas. Ka vu ne komprenas? Damo de alta stando.“

„No, e no! Pro kin minuti eventos ya nulo.“

Il retroiris e sideskis. Lua vizajo obskureskis.

Pos la unesma frazo, il iris, dum on ankore aplaudis, al muzikisti e klarigis la situeso. Il turnis su al gastis e haltis la aplaudo per manuo-movo. Lore il dicis:

„Estimata gastis! La trio devas interruptar. Siorulo Tyshkevitsh devas departar ni pro grava evento. Me akompanos lu pro posibla helpo. Yura, mea karulo, irez ed informez la altri. Semyon jungez la kavali. Estimata gastis, to ne esas adio. Me pregas vi, restez vi. Mea absenteso ne esos longa!“

La yuna homi volis akompanar Alexander Gromeko dum la noktala veho tra la koldeso.

Quankam la vivo, pos la tumulti en decembro, retrovenis en normala voyi, on audis okazionale pafi, e se irg-ube eventis brulo, ica brulo semblis kam la altra bruli antee.

Nultempe li vehabis tam vaste e tam longa quale en ica nokto. Quankam esis kato-salto – tra la Smolenski-e la Novinski-bulvardo e la duima Sadovoye-cirklo. Ma la ocidala koldeso e la nebulo semblis separar la neklara spaco, quale se ol ne esus unesala toteso. La krieto dil glitilo-stangi plufortigis la impresio, ke li vehis ja depos eterna tempi aden irga pavoriganta foreso.

Avan la hotelo stacis kavalo kun kovrilo sur la dorso e bandajizita pedi. La glitilo esis eleganta veturo. Sur la plaso por la voyajanti sidis la veturisto. Il batis per la manui kontre sua korpo por varmigiar su.

En la hotelo-halo esis varma. Dop la balustrado dormis la pordisto. La murmuro dil ventilatoro, la grondo dil furnelo e la siflo dil samovaro narkotigabis lu. Il vekis okazionale nur per la propra ronkado.

Sinistre stacis koram spegulo eleganta damo kun ronda, farinoza pudro-vizajo. El portis furizita jako, qua ne povis varmigiar por ica vetero. El montris al spegulo elua dorso e regardis su lore super la dextra, lore super la sinistra shultro por examinar elua beleso.

De extere la parfrostita veturisto aparis tra la pordo. La formo di sua longa mantelo memorigis pri kraknelo.

„Quale longe vu bezonas ankore, siorino?“ il questionis la damo koram la spegulo. „Se on relateskas kun homi kam vu, la kavalo mortos pro frosto.“

La acidento en cambro 24 esis nur bagatelo, en komparo kun la diala chagreno pri la personaro.

Sempre itere sonigis la klosho, e la vitrizita kesto an la muro montris la nombro, ube ed en quala chambro gasto ludis fola, ne konocis la propra deziro e ne grantis repozo al garsono.

Ica stulta, olda Madame Guichard en 24 recevis nun vomigivo ed aquo per la boko por rinsar stomako ed intestino. La servistino Glasha devis laborar kam bovo. El devis netigar la sulo, el devis forportar la sordida aquo por querar klara aquo en pura siteli.

Ma la hodia tempesto en la garsono-chambro komencabis ja longe ante ica kaoso.

La nuna konflikto eventis per la nefortuna karambolo inter la garsono Sysoi ed irga persono en la streta koridoro al bufeto. La pleto dil garsono krakis sur la sulo, la supo ekfluis, e quar altra pladi disruptis.

Sysoi asertis, ke la koquey-helpistino portus kulpo, ed elu devus pagar la perdo ek elua salario. Nun esis ja preske nokto-mezo, la duimo de la employati stacis ante la servo-fino, ma la konflikto duris.

„Ilua manui e pedi tremas, pro ke il ne povas separar su de la brandi-botelo, e lore il asertas, irgu shokis lu, e tale la vazaro disruptis! E qua esis ica persono, tu strab-okula diablo, tu maligna fantomo, tu pestala pustulo kun la senshama okuli?“

„Me dicis ja unfoye, Matryona Stepanovna, temperez vua expres-maniero!“

„Quale eventis ya ica tota tumulto? Irga alte situita siorino glutas arseno pro ke elua aferi esas mala! Ni konocas ica populo, ni vidis ofte ica kraso!“

Misha e Yura iris en koridoro avan la pordo hike ed ibe. Omno esis altre, ne tale quale Alexander Gromeko supozis.

Il kredabis ke la celisto esus la centro di irga tragedio, irga alte stacanta dramato. Ma hike existis nur sordidajo e skandalo, nulo por la infanti.

La pueruli stacis en koridoro.

„Irez aden la chambro, yuna mastri“, susuris la garsono, ja la duesma foyo. „Devas esar. Kun la onklino esas omno en ordino, nula sorgo. El esas tote sana. Vi ne povas stacar hike. Hodie eventis acidento. Valoroza vazaro disruptis. Vi povas vidar, ni devas kurar e servir. La koridoro esas tro streta. Vi devas irar aden la chambro.“

La yunuli obediis.

La petrol-lampo trovesis nun dop la separo-muro, qua odoris a skarabei.

Ibe trovesis la dormo-nicho. La lampo stacis en alkovo sur benko e lumizis la angulo kam teatro.

El prenabis iodo e ne arseno, segun la aserto dal servistaro. En chambro pendis la acerba odoro di nuci.

Dop la separo-muro vishis puerino la sulo. Laute plorante, la kapo e la glutinita hari tenante super pladego, nuda muliero jacis en lito. La pueruli fortunis lia regardo quik, pro ke la ceno esis opresanta. Ma Yura esis impresita pri la deformita posturo dil muliero. El aspektis kam kombatema luktero kun ronda muskuli, ne kam muliero da antiqua skultado.

Tandem irgu klozis la pordo-kurteno.

„Fadey Kasimirovitsh, ube esas vua manuo? Me volas vua manuo!“ La muliero ploris e presis.

„Ho, me devis tolerar hororinda kozi! Me ya kredis... Fadey Kasimirovitsh... Ma esis nur iluziono, stultesi, maladema fantazio. Ho, nun me povas respirar! E la rezulto – me ankore vivas!“

„Kalmigez, Amalia Karlovna! Me pregas vu. Esas omno tale opresanta, vere opresanta.“

„Ni vehas nun heme“, grondis Alexander Gromeko al infanti.

Li stacis en la obskura avan-spaco e tacis. Lia regardi iris al loko, ube olim pendis la petrol-lampo. An la muri esis fotografuri, ibe stacis tabularo kun noti, sur la skribtablo jacis libri ed albumi. En la altra angulo dil chambro sidis dormante puerino en sofao; elua brakii embracis la dors-apogilo. El devis esar mortonta de fatigeso, nam la bruiso e la nervoza aktivesi ne povis vekigar el.

Lia vizito esabis sensenca, e plusa restado esabus nekonvenanta.

„Ni vehos senfriste“, klarigis Alexander Gromeko. „Me volas nur ankore adiar de Tyshkevitch.“

Ma ne la celisto, altra persono aparis dop la separo-muro. Il esis korpulenta, glat-razita, impozanta e sukoncianta viro. Super la kapo il tenis la petrol-lampo. Il iris al angulo ube la puerino dormis, e dispozis la lampo en la inserturo. La lumo vekigis la puerino. El ridetis al viro e longigis su.

Misha devoris el per sua regardi. Il tiris Yura an la maniko e volis dicar irgo.

Ma Yura volis audar nulo. „Ka tu ne shamas susurar koram stranjera personi? Quon li devas pensar pri ni?“

Dume muta ceno eventis inter la viro e la puerino. Li dicis nula vorto, ma kambiis nur regardi. Esis quale se il esus marionetisto ed elu marioneto, qua exekutis la movadi da ilua manuo. Amba semblis kontenta, ke la sekreto restus sekreto, e ke la muliero vivis. Lia regardi pruvis lo.

Yura lasis nula okulo de la amba personi. Ek la mi-obskureso il fixe regardis al lum-cirklo dil lampo. La dramato dal subordineso dil puerino esis misterioza e samtempe senbrida. Nedeterminita sentimenti urjis aden lua pektoro. Il sentis til nun nekonocata forteso en sua kordio. Ica sentimento esabis la disputo-punto, pri qua il parolabis kun Misha e Tonya. Li nomizabis ica sentimento „absurda“, ek sekura disto e tote sen irga konoci. Nun Yura vidis ica forteso koram su, kaptebla e samtempe nevidebla, sonjo, destruktanta e samtempe vokante por sokurso. Ube nun esis lia infantala fantazio? Quon il povus facar? „Ka tu savas, qua il esas?“ questionis Misha, dum li departis la chambro.

Yura donis unesme nula respondo.

„Il esas la viro, qua stimulis tua patro drinkar brandio, qua pulsus tua patro en la morto. Tu savas ja, me parolis pri ica afero kun tu en la treno.“ Yura pensis pri la puerino e pri la futuro, ne pri la patro e la pasinto. En la unesma momento il ne povis komprenar quon Misha dicis. La frosto desfaciligis la vorti.

„Nu Semyon, ka frostinta?“ questionis Alexander Gromeko. Li retrovehis.

Triesma parto

Kristonasko che la Sventizki-familio

1

Esabis en vintro, kande Alexander Gromeko donacabis olda armoro a sua spozino, chipa kompro-ofrajo.

Ol esis ek nigra ligno e tre granda. Ol iris tra nula pordo. On livris ol en diversa parti al domo, e nun on pripensis, ube ol povus stacar. En la infra chambri ol montrus nula utilo, e la supra chambri esis tro basa. Pro to on evakuis parto dil supra fluro apud la pordo dil dorm-chambro dil gespozi Gromeko.

La menajestro Markel kompozis la armoro. Ilua sep-yara filiino Marina akompanis lu. Marina recevis stango ek horde-sukro kom donaco. El inklinis sua kapo, sugetis an la stango e la humida fingri ed observis elua patro dum la laboro.

Omno iris glate. Koram la okuli di Ana Ivanovna kreskis e kreskis la armoro. Lore ma, mankis nur ankore la supra parto, el volis helpar a Markel.

El staceskis sur la alta sulo dil armoro, perdis la equilibrio e falis kun la falanta planki sur la dorso. Elua lezi esis grava.

„Ma gracoza siorino“, vokis Markel e hastis ad el. „Pro quo vu facis to? Ka la osti esas ankore integra? La osti esas la maxim importanta afero, ne la karno, la karno venas sola en ordino. E tu, ne plorachez, stulta ganso“, il vokis a Marina. „Vishez tua nazo ed irez a mama. Ho, gracoza siorino, quale se me ne povus kompozar sola ica armoro! Vu pensas forsan, ke me esus nur menajestro, ma advere me esas menuzisto. Quon vu kredas? Sennombra mobli, armori e bufeti iris tra mea manui! Me konocas lako, mahagono e nuciero. O la mariajala donaci! E pro quo to omno? Por brandio e drinkegado!“

Per la helpo da Markel, Ana Ivanovna atingis la sofao e sideskis ibe sub dolori. El frotis la doloranta loko an la shultro. Markel aranjis intertempe la planki dil arborio.

Pos ke il pozabis la supra parto sur la armoro, il dicis: „Tale, nun venas ankore la pordi, e lore ni povas sendar la armoro ad expoza!“

Ana Ivanovna ne prizis la armoro. Segun la granda e la aspekto ol similis katafalko o tombo di Caro. El esis supersticoza, e pro to el baptis la arboro „Sarko di Askold“. El kredis, ke la objekto esus kam la kavalo di Oleg, qua kauzabis la morto al kavalkanto, ma el konfundis la rusa mitologio pro nesaveso.

Pos ica acidento komencis elua ricev-pronteso por pulmonala maladesi.

2

Dum la tota novembro 1911 Ana Ivanovna devis jacar en lito pro pulmonito. Yura e Misha Gordon finus la universitato en venonta printempo, Tonya la kursi dal alta skolo por yuna puerini.

Yura esus mediko, Tonya yuristino, e Misha esus filologo en la Filozofiala Fakultato.

En la interna regiono di Yura omno esis konfuza, neklara ed originala – opinioni, habilesi, kustumi. On povis influar lu facile, e lua percepti pri nova aferi e eventa esis ne-expresebla.

Quankam il posedis granda inklineso ad arto e historio, il povis aceptar sua profesiono. Il kredis, ke la arto ne esus vera profesiono, quale ya anke joyo e melankolio ne esus profesiono. Fiziko e natur-cienci havus praktikala senco en vivo e servus al tota socio. Do il studiis medicino. Dum la unesma studio-yaro, il pasis tota semestro en kelero dil universitato kun kadavri ed la anatomio di kadavri.

68

Il iris sur la vultara eskalero al disseko-salono. Ibe kelka grupi di povre-vestizita studenti laboris an la tabli. Kelki studiegis super olda doco-libri, altri preparis mute en irga angulo organi. Itere altri jokis e chasis rati, qui rapidis en granda nombro trans la karel-sulo. En la mi-obskureso lumis kam fosfo la nekonocata kadavri, yunala suocidanti e yuna puerini, qui mortabis en aquo, parte ankore bon-konservita sen irga signi di deskompozeso.

La injekti di liquida alumino yunigis la korpi e montris trompanta tenso. On apertis la kadavri, separis e preparis oli, ma la beleso dil homala korpo restis, anke kom peci. On astonis mem pri separita manuo od artikio, qui jacis sur la zinkzita tablo, qui esis ya nur parti di tota korpo. En la kelero odoris a formalino e fenolo. Omnaloke on povis sentar la granda misterio, pri la nekonocata destino di ica kadavro o pri la vivo e la morto, tale quale ica misterio existas en propra hemo od en stabala quartero.

La voco di ica misterio persekutis e trublis Yura dum la preparado. Ma existis ankore multa altra kozi en vivo, quin trublis Yura. Il trovis ica trubli tolerebla e restis kalma.

Yura esis bona pensero e skribis ecelante. Ja dum sua skol-tempo il volis skribar prozo, libro pri la vivo, en qua il povis enduktar, kam eksplozivo, omna propra experienci e pensi. Ma por tala libro il esis ankore tro yuna, pro to il skribis poemi. Il agis kam piktisto, qua volas krear uldie granda pikturo.

Il skribis per energio ed originaleso. Energio ed originaleso esis por lu reprezentanti dil realeso, ma laste superflua.

Yura savis, ke il e sua onklo Nikolai posedis simila karaktero.

Vedenyapin vivis en Lausane. Il skribis ibe kelka libri e developis sua olda penso, ke la historio esus duesma universo, kreita dal homaro kom respondo al morto kun la helpo da tempo e memoro. La centra punto en ica libri esis nova formo di kristanismo e samtempe anke nova ideo pri la arto.

Yura admiris ica pensala mondo, ma plu ankore Misha Gordon. E sub ica influo il audis nun kursi pri teologio e spekulis pri la transiro en la klerikala Akademio.

La influo dal onklo kauzis por Yura libereso, dum Misha esis kam kaptito. Yura komprenis, ke lua deveno ludis grava rolo. Pro takto e prudenteso, Yura ne probis deturnar Misha de ica stranjera ideo. Ma ofte il sentis la deziro, ke Misha esus empirikero, qua stacis en streta kontakto kun la vivo.

3

Ulvespere, dum novembro, Yura departis la universitato tre tarde. Il esis tre fatigita e ja dum la tota dio sen nutrivo. On raportis a Yura, ke granda ecito eventis pro Ana Ivanovna, qua sufris sub spasmi. Plura mediki aparis e rekomendis venigar sacerdote, ma lore li lasis falar ica penso. Ma nun el sentis plu bona ed esis en klara koncio. El postulis vidar Yura, tam balde il venus. Yura obediis ed iris, quik pos la arivo, aden la dorm-chambro.

La chambro portis ankore la signi dil kaoso. Flegistino ordinis per nelauta movi ulo sur la nokto-tablo. Omnaloke jacis cirkume boktuki e humida manu-tuki, qui servabis kom kataplasmi.

70

La aquo en la sitelo esis sangoza. En aquo trovesis la spliti di disruptita fiali e humida vato-buleti.

La muliero esis sudorifanta e humidigis per la lango la labii. El aspektis tre magra.

Ka to esas forsan falsa diagnozo, pensis Yura? El semblas prefere ftiziika e nun venis la krizo. Il salutis Ana Ivanovna, facis kelka optimista remarki e forsendis la flegistino ek la chambro.

Lore il prenis la manuo di Ana Ivanovna por palpar la pulso e queris kun la altra manuo la stetoskopo ek la posho. Ma el refuzis per la kapo. Yura komprenis, ke el volis ulo altra. El parolis nun per tota forteso: „Li volis de me konfeso... La morto esis super me... Forstan singla momento... Se on ekstraktas dento che tu, tu havos pavoro pro la dolori... Ma hike esas tote altra afero...Esas la tota vivo... Subite la vivo mankas. Pro quo? Nulu savas... Me havas timo.“

El tacis e ploris. Lore el durigis: „Tu havas talento... to ne esas ordinara afero... Tu posedas savo... Me pregas tu, kalmigez me.“

„Quon me povas dicar?“ Yura glitis nervoza sur la stulo, levis su, iris tra la chambro e sideskis itere.

„Unesme, vu risanigos, tote certe, me garantias to. E cetere, morto, koncio, la kredo pri la rezurekto... Vu volas audar mea opiniono kom mediko, kad ne? Forstan ne jus hodie? Kad ne? Ka nun quik? Do, quale vu opinionas. Ma esas defacila afero, en unesma frapo.“

Il improvizis kompleta kurso ed astonis pri su ipsa.

„La rezurekto. En la simpla formo por la febla homi – me ne knocas ol. Me komprenis la vorti da Kristo pri la vivanta homi e pri la mortinti sempre altre. En quala loko povus lojar omna ica homi?“

En tota universo ne esus placo, e Deo, lo bonajo e la senco desaparus ek la mondo. La tota turbo ne trovus spaco por respirar en la presado.

Ma la eterna, samrestanta vivo plenigas la universo dum singla horo per diversa nova interligi e transformadi. Vu questionas timeme pri la rezurekto pos la morto, ma vu travivis ja la rezurekto, kande vu vidis la lumo dil mondo. Vu nur ne savis lo.

Ka vu havos dolori, ka la tisuo sentos la disfalo? Quo esos kun la koncio? Se on volas endormar per plena intenco, on fiaskos, e se on volas plubonigar la propra digesto per pensi, on fiaskos same. La homala koncio esas veneno por la propra persono.

Vera koncio esas la lumo, qua urjas adextere. Ica koncio lumas super nia voyo, por ke ni ne falos. Ica koncio esas kam la lum-projektilo di lokomotivo. Restas la lumo en la korpo, lore venos la katastrofo.

Do, quo divenos kun vua koncio, yes, kun vua? Qua o quo vu esas propre? Hike ni havas la problemo. Quala parton vu povas perceptar pri su ipsa? Ka vua reno, vua hepato, vua kordio? No, vu perceptis sempre nur la extera aspekto di vua persono, la rezulto ek vua laboro e la homi en vua familio. E nun vu devas audar! La homo en la altra homo, to esas la anmo. To esas vua koncio, to esas vua vera esenco. En la altra homi vu vivis e vu restos! Kad esas mala, ke on parolos pri memoro? Vu vivos en la futuro. Ankore kelke pri la morto. La morto ne existas, ol ne esas nia destino. Vu parolis pri talento, ma talento esas strikte prenita donaco da vivo. La morto ne esos, dicas la Evangelisto Ioanes, pro ke la pasinto pasis. Nun ni bezonas nova afero, nam la eterna vivo.“

Il iris tra la chambro dum ica prediko. „Vu devas dormar“, dicis il, iris al lito e pozis sua manui sur la kapo di Ana Ivanovna. El endormis pos kurta tempo.

Ana Ivanovna sentis sempre plu bona. En la mezo di decembro el probis levar su ek la lito, ma el esis ankore tre febla. On rekomendis plusa lito-repozo.

Ofte el lasis venar Yura e Tonya, lore el naracis horo-longe pri elua infanteso, qua el pasis en la domeno di elua avo, Varykino, che la rivero Rynva en Uralo. Yura e Tonya esabis nultempe ibe, ma Yura povis vidar, segun la deskripto, la eterna nigra foresto kun la impetuoza rivero.

On preparis en ica dii por Yura e Tonya la unesma foyo vestaji. Por Yura nigra garnituro e por Tonya vesper-robo ek klara satino kun poka dekolturo. Li volis portar la vestaji dum la duesma dio di kristnasko che la tradicionala festo dal Sventizki-familio.

On adportis la pronta vestaji dal siniorala laboreyo e la butikio di talioro dum la sama dio. Yura e Tonya probis la vestaji ed esis kontenta, ma subite aparis Yegorovna e dicis, ke Ana Ivanovna volis vidar li. En la nova vestaji amba iris ad elu.

Kande li eniris, el apogis su sur la kudi, examenis li, lasis turnar li e dicis: „Tre bela. Simple charmanta. Me ya ne savis, ke omno esas pronta. Tonya, turnez tu ankore unfoye. Yes, esas bona. Me kredis me vidus falduri. Ka vi savas, pro quo vi esas hike? Ma unesme pri tu, Yura.“

„Me savas, Ana Ivanovna. Me volis ipse, ke vu lektas la letro. Vu kredas kam onklo Nikolai, ke me ne darfas renuncar. Lente. La parolado nocas vu. Me klarigos omno. Quankam vu savas omno ipsa.

Do, existas la afero pri la JIVAGO-heredajo, profito por advokati e tribunali.

Ma fakte ne existas heredajo. Nur debi e kaoso, sordidajo ed intrigi. Se on ankore povus facar ek irgo pekunio, ka me ne utilis la sumo ipsa? Nun posedas la tribunalo la pekunio. En la tota gigantala kaoso dil procedo, me renunciis pri mea yuri, pro ke simple kapitalo ne existas. Nun la konkurencanti ed envidioza vampiri povas kombatar pri la heredajo. Pri la intenci da certena Madame Alice, qua vivas kun elua infanti sub la nomo JIVAGO en Paris, me savas. Ma intertempe existas nova postuli, quin me konocas nur recente.

Esas tale, ke mea patro entuziasmis, dum mea matro ankore vivis, pri fola muliero, la princino Stolbunova-Enrizi. Kun ica muliero il havas dek-yara filiulo kun la nomo Yevgraf.

La princino esas ermitino. El lojas kun sua filiulo en land-domo che Omsk. El nultempe departas la domo e nulu savas de quo el vivas. Me vidis fotografuro de la land-domo. Bela domo kun kin fenestri sen kruco e kun stuko. Kelkfoye me kredas, ke ica domo kun la kin fenestri regardas me, quale se ol volis sorcar me. Do, quale me devas agar? Nula reala kapitalo, nur konkurencanti, envidio ed odio. E la advokati.“

„Tamen, tua renunco esis falsa“, kontestis Ana Ivanovna. „Ka vi savas, pro quo vi esas hike?“ el repetis e durigis: „Nun me savas ilua nomo itere. Ka vi memoras ankore pri la forestisto, pri qua me parolis? Lua nomo esis Vakch. Unike, kad ne? Nigra fantomo ek la foresto kun gigantala barbo. Vakch. Lua vizajo montris cikatri, kauzita per urso. Multa homi posedas ibe la sama aspekto, e nomi kam Lup o Faust, Avkt o Frol. Se li venis, ni infanti hastis quik ek la domo. Komprenez, subite aparis karbonifisto ek la foresto kun yuna urso o foresto-gardisto ek la fora frontier-regiono.

La avo skribis por li asigno por pekunio o kartochi. Koram nia fenestri esis la foresto. E nivo! Nivo! Plu alta kam la domo!“ Ana Ivanovna tuisis.

„Matro, la parolado nocas vu“, Tonya avertis. E Yura aprobis.

„Sensencajo! Esas ja bona. Cetere, Yegorovna raportis a me, ke vi forsan ne volas venar al kristnasko-festo. Pri tala pensi me volas audar nulo! Quon tu kredas, ka tale agas mediko? Do, vi venos! Esas rezolvo, fino! Ma nun itere Vakch! Ica Vakch esis forjisto, e dum interbatado il perdis sua intestini e formacis nova ek lado. Ne ridez, Yura, certe, esas nula reala evento, ma la homi raportis en ica maniero.“

Ana Ivanovna tuisis itere. Esis forta atako, ed el ne povis respirar. Yura e Tonya hastis al lito. Ankore tusante Ana Ivanovna sizis lia manui e presis oli. Tandem el dicis: „Se me mortas, lore ne separez vi. Vi esas determinita, unu por la altru. Spozigez! Nun me fiancis vi!“ Ana Ivanovna ploris.

5

En printempo 1906, Lara stacis ante la promoco en la lasta klaso di gimnazio, la relato inter Komarovski e Lara, olqua duris ja sis monati, divenis netolerebla. Il explotis elua depreso tre apta, e se il vidis konvenanta okazono, il memorigis el, neremarkeble, pri elua deshono. Tale el falis en konfuzo, quan voluptemo serchas che yuna muliero. Ica konfuzo da Lara pluprofundigis ankore la sexuala kapteso, e sempre kande la desebrigeso venis, Lara hororis. La kontredici dum la noktala foleso esis kam nigra magio.

75

Omno esis inversa e kontre la logiko, akra doloro aparis en histeriala rido, kombato e refuzo signifika prontos, e kisi e gratitudo kovris la manuo dil tormentero.

La tota afero semblis sen fino. Ma dum la printempo, dum la lasta hori en skol-yaro, el pensis, ke la molestesi dum la somero kreskus, pro ke en ica tempo ne eventis lecioni. Lara povis evitar en ica sezono renkontro kun Komarovski. Nun el facis decido, qua chanjus elua vivo por longa tempo.

Esis varmega matino, e sturmo prepareskis. La leciono eventis che apertita fenestro. En la foreso zumis la urbo. Esis kam la monotona kanto en abeluyo. On audis la voki da ludanta infanti. La odoro dil tero e la yuna herbi kauzis kap-dolori kam Vodka e grilita socisi dum la festo-tempo.

La histori-instruktisto parolis pri la kampanio da Napoleon en Egiptia. Kande il parolis pri la embarco en Frejus, la cielo divenis nigra e fulmino e tondro fendis krakante la cielo. Tra la fenestro venis klara odoro, sablo e polvo. Du puerini, qui volis prizentari su, kuris en la koridoro por vokar la menajestro, ma kande ili apertis la pordo, la vento disdonis la absorbo-paperi sur la benki en la tota chambro.

On klozis la fenestri.

Sordida pluvo, mixita kun polvo, krakis sur la tero. Lara prenis papero ek elua kayero e skribis por elua amikino Nadya Kologrivova: „Nadya, me devas aranjar mea vivo sen la helpo da mea matro. Ka tu povas facar, ke me obtenos profitebla suplementa lecioni? Tua familio konocas ya multa richa personi.“

Nadya respondis same skribe: „On serchas edukerino por Lipa. Vizitez ni. Esus famoza! Tu ya savas, ke mea gepatri amas tu.“

Plu kam tri yari Lara vivis che la Kologrivov-familio kam dop muri. Nulu serchis el, e mem elua matro ed elua fratulo, a qui el havis nula relato, lasis audar nulo.

Lavrenti Kologrivov esis moderna entraprezisto, inteligenta e talentoza. Il odiis la olda sistemo per la duopla odio da viro, qua povis komprar la tota fisko, e per la odio da parveninto ek la simpla popolo. Il celis che su nelegala advokati, qui defensis politikala adversi, ya il suportis mem, quale on dicis jokante, la revoluciono, stimulis striki en la propra fabrikeyo, quankam to signifikus la propra falo kom kapitaliero. Il esis bona pafero e pasionoza chasisto, qua voyajis al Losiny-insuli por instruktar nelegala kombateri sur la paf-agro.

Il esis grandioza homo. Lua spozino, Serafima, esis digna kamaradino. Lara sentis por amba personi granda estimo. E Lara posedis la amo da omni en domo, quale se el esus parento.

En quaresma yaro de elua sensorga vivo aparis elua fratulo Rodion kun solcito.

Per fatua aluri e per naz-parolanta, nenaturala voco il dicis, ke la kadeti en sua klaso kolektabis pekunio pro donaco por la direktisto. On donis a lu ica pekunio, por ke il povis komprar donaco. Ma ante tri dii il perdabis ica pekunio an ludo-tablo til la lasta kopeko. Pos ica vorti, il lasis falar sua laxa figuro en stulego e plorachis.

Kande Lara audis to, el frostetis. Rodion durigis: „Hiere me esis che Komarovski. Il ne volis parolar kun me pri ica temo, quankam tu havus sempre ankore povo pri lu. Lara, un vorto da tu suficas! Tu ne permisos, ke me devas kompensar ica shamo per mea sango.“

„Ka kompensar per sango?“ repetis Lara. El iris en la chambro hike ed ibe ed indignis. „Me ne esas kadeto, do sen honoro. Yes, kun me on povas facar, quon on volas! Ka tu en tote komprenas, quon Komarovski ofras? Yaro pos yaro me erektis cirkum me sekura muro, e nun tu venas, ploras kelke, ed omno, quon me kreis, disfalos, yes, devas krular. Irez ad la diablo! Pro me paf-mortigez tu! Ne esas mea afero! Quala sumon tu bezonas?“

„Do 690 rubel, omno kalkulite, 700 rubel“, respondis Rodion pos poka momento.

„Rodion, tu esas dementa! Ka tu savas, quon tu dicas? Tu perdis ludante tala sumo! Rodion, ka tu savas quante longe ordinara homo kam me bezonas por recevar ica sumo per sincera laboro?“

Pos kurta momento el durigis per kolda, stranjera voco: „Bone, me probos mea fortuna. Venez matine. E donez a me la revolvero kun tua kartoĉi. Oli esos mea havaĵo. Ne obliviez!“

El obtenis la pekunio da Kologrivov.

7

La laboro esis por Lara nula obstaklo finar la gimnazio e studiar. Nun, en venonta yaro 1912, venus la fino.

En printempo 1911 finis elua skolanino Lipa la gimnazio. El ja havis yuna spozulo, la inĝeniero Friesendank, qua venis ek richa familio. La gepatri aprobis, ma li konsilis Lipa vartar, pro ke altrakaze la mariaĵo esus tro frue. Pro ica afero eventis dramatala ceni. La kapricoza e misedukita Lipa, la favorato en la familio, kriis, ploris e pedpresis.

Nulu memorigis Lara pri la debo en la richa domo, debo, quan el portis pro Rodion.

78

Lara volis kompensar la debo ja longe, ma el havis kontinua spensaji, pri qui el ne parolis.

Sen ke Pavlusha savis irgo, el sendis pekunio ad ilua patro Pavel Antipov, qua esis en puno-exilo. Ed ultre el helpis ilua maladema, disputema matro. Tandem el transprenis parto dil kusti, quin Pavlusha devis pagar por lojeyo e nutrivo.

Pavlusha, qua esis kelke plu yuna kam el, amis el til la foleso, ed obediis en omna aferi. El insistis, ke il pos la fino de la real-skolo ankore lernis latina e greka por povar studiar en la Filozofiala Fakultato.

El sonjis, ke post la statala exameni, li mariajus por irar al Uralo kom instruktisti. Pavlusha en puerulo-gimnazio ed el en puerino-gimnazio.

Pavlusha lojis en chambro, quan Lara aranjabis, che kalma hosti, en nova domo en la Kamergerski-strado, ne fora de la artisto-teatro.

En somero 1911 Lara esis la lasta foyo kun la Kologrivov-familio en Duplyanka. El amis ica loko tre, plu ankore kam la posedanti. Ici savis to, ed esis nefixita lego, ke Lara povis pasar ibe elua libera tempo.

Kande Lara venis ek la varmega, sordida treno ed absorbis la senfina, dolca kalmeso, la altri sendis el al domeno, dum on transportis la pakaro sur la charo.

La veturisto di Duplyanka, qua portis kosako-kostumo sen maniki, raportis al somer-gasti pri la lokala novaji.

Lara iris alonge la reli, olda voyo por pilgrimanti e lore trans prato aden la foresto. Hike el restis stacar, klozis la okuli, ed inhalis la aromoza aero ek la foreso. Ica aero esis plu sublima kam patro e matro, plu valora kam amorato, plu inteligenta kam libro. Por un momento el perceptis itere la senco dil vivo.

El perceptis, ke el vivis por komprenar la nekredebla beleso dil tero. El volis baptar ica beleso per nomo, ma se to esus tro multe por el, el volis parturar infanti, qui povis transprenar ica tasko.

En ica somero Lara esis fatigita dum elua arivo pro la konsumita labori, quin el ipsa volis. El esis facile iritebla. En Lara naskis timema desfido, quan el ne konocabis antee. Ica desfido nocis la karaktero di Lara, qua esis propre grandanma e sen pedanteso.

La Kologrivov-familio ne volis el lasar irar. On amis Lara. Ma per elua autonomeso, Lara opinionis ke el esus superflua en domo. El refuzis la salario, ma on insistis. El ya bezonis anke la pekunio, e kom gasto dil domo laborar en altra loko esus nekonvenanta e nepraktikebla. Lara kredis, ke elua poziciono esus nesincera e netolerebla. El kredis, ke el esus charjo por omni, quankam on ne parolis pri to. El vidis en su ipsa anke charjo. Prefere el departus la familio, ma el havis debi, quin el ne povis kompensar instantale. Pro la stultesi da Rodion el sentis kam kaptita, ed el ne savis quale kalmigar la propra iraco.

El vidis omnaloke signi di desestimo. Se vizitanti venis al familio e montris atenco od anke neatenco, el kredis on vidus el en amba kazi kom inferiora.

Ataki di hipokondrio ne impedis Lara partoprenar che la sennombra plezuri dal gastis en Duplyanka.

El balnis e natis, vehis en kanoo, asistis che noktala pikniki, esis kun la altri che pirotekni e dansis. El ludis en laiko-teatro e pafis per Mauser-fusilo e la revolvero da Rodion al skopo-disko. El dicis jokante, ke lo esus neyusteso, ke el ne povis esar kombatemo o duelanto. Ma quante plue el amuzis, tante plue el sufris. El ipsa ne savis quon el volis.

Ica stando plufortigesis ankore kande el venis en la urbo. Poka konflikto kun Pavlusha eventis, quankam Lara evitis disputo kun lu, nam il esis elua lasta protekto. Il divenis en lasta tempo pasable kontenta pri su. Lua instruktanta vorti amuzis ed afliktis Lara samtempe.

Pavlusha, Lipa, la Kologrivov-familio, la pekunio – ica aferi iris cirkume en elua kapo. La vivo esis por el tormento. El perdis preske la raciono. El volis forkurar por komencar irg-ube kelko nova. En ica humoro el facis dum kristnasko 1911 fatala decido.

El volis nedependanta e libera vivo sen la Kologrivov-familio. La pekunio por tala vivo donus Komarovski. El kredis, ke il devis suportar el pos omna ica yari en kavalierala maniero, sen irga postuli o longa klarigi, senegoista, sen desfacilesi.

Dum la 27a decembro el iris al Petrovka-strado, en mufo la revolvero di Rodion, en la intenco pafar a Komarovski se il refuzis od ofensis el.

El iris en stranja konfuzo tra la festala stradi, sen ke el perceptis irgo. La intencata pafo resonis en elua anmo, la persono esis neimportanta. En elua koncio esis nur la pafo. El audis dum la tota voyo ica pafo, ed esis pafo a Komarovski, esis anke pafo a su ipsa, al propra destino, al querko en Duplyanka kun la skopo-disko en la trunko.

8

„Ne tushez la mufo“, dicitis Lara ad Ema Ernestovna, qua dicitis nur „Ah“ ed „Oh“, dum el volis forprenar la mantelo di Lara. Komarovski ne esis heme. Ema Ernestovna volis prenar itere la mantelo, ma Lara dicitis: „No. To urjas. Ube il esas?“

81

Ema Ernestovna dicis, ke il vizitus festo di kristonasko. Kun la adreso en la manuo Lara kuris adinfre trans la obskura eskalero e pasis la bunta blazoni sur la fenestri, qui kauzis memoro pri omno, quo eventis til nun. Lore el iris al Sventizki-familio.

Unesme nun, kande el eniris la strado la duesma foyo, el remarkis la nivo. Esis vintro. Ibe esis la urbo. Esis vespero.

Existis glacioza koldeso. Nigra glacio kovris la stradi, dika kam la vitro-suli di ruptita bir-boteli. Doloris, se el respiris. En la aero pendis griza pruino, qua pikis kam la felo di elua glacioza fur-kolumo. Elua kordio martelagis, kande el iris tra la vakua stradi. Ek la pordi dil te-albergi e kantini venis vaporo. En nebulo aparis vizaji, reda kam socisi. La tufatra kapi di kavali e hundi esis plena di mikra glacio-denti. La dika fenestri dil domi aspektis kam butrizita per kreto. Bunta reflekti dal kandeli di kristonaskala arboro flugis tra la fenestri, quale se la habitanti volis prizentar la silueti di magiala lanterno.

En la Kamergerski-strado Lara restis stacar. Me ne povas irar, me ne povas tolerar lo, tale el volis preske vokar. Me iros a lu, lore me naracas onmo. El asemblis sua fortesi ed apertis la pezoza pordo dil nobla domo.

9

Pavlusha esis reda pro esforco. Il presis la lango kontre la vango e probis koram la spegulo glatigar la kolumo e butonagar la starchita kamizo. Il volis facar vizito ed esis ankore tale pura, ke il divenis konfuza kande subite Lara aparis. Il perceptis instantale elua ecito. Elua gambi esis febla e neseкура, quale se el irus tra vadeyo.

82

„Quo esas kun tu, quo eventis?“ il questionis nequieta e hastis ad el.

„Sideskez apud me. Tale quale tu esas. Lasez tua vestaro. Me ne havas tempo, me devas irar. Ne tushez la mufo. Vartez! Turnez tu.“

Il obediis. Lara portis angla kostumo. El depozis la jako an hoko, prenis la revolvero di Rodion ek la mufo e pozis ol aden la posho dil jako. Lore el iris al sofao e dicis: „Nun turnez tu a me. Acendez kandelo. Extingez la lumo.“

Lara konversis volunte che obskura kandelo-lumo. Pavlusha havis pro to sempre granda stoko di kandeli. Nun il pozis la kandeliero sur la fenestro-solio ed acendis la mecho. Unesme la flameto sufokis pro stearino, ma lore ol disdonis krepitante steleti ad omna lateri e divenis rekta kam flecho. En chambro esis dolca lumo. La glacio sur la fenestro deskompozis.

„Audez, Pavlusha“, dicis Lara. „Me esas en desfacilesi e bezonas helpo. Ne timez e ne questionez! Ni ne esas kam omni. Me esas sempre en danjero. Se tu amas me e ne volas ke me mortos, lore ni devas mariajar. Maxim balde posible.“

„Ma to esas mea maxim granda deziro“, il interruptis el.

„Quala dion tu volas? Por me esas singla dio bona. Ma nun dicez, quon tu havas! Ne parolez en enigmati!“

Ma Lara evitis direta respondo ed elektis altra temo, qua ne tushis la aflikto da el.

10

En ica vintro Yura skribis ciencala traktato pri la nervalo strukturo dil retino por recevar la or-medalio dal universitato.

83

Quankam il volis facar la exameno en generala medicino, il konocis la okulo kam futura okulisto.

Ica intereso por la naturo dil optiko montris altra karaktero di Yura – sua kreanta kapablesi, sua kompreno pri la valoro di artala verko e la strukturo di logika ideo.

Tonya ed il volis vehar en glitilo al kristonaskala festo dal familio Sventizki. Amba vivis depos sis yari la unu apud la altru. Li travivis la fino dil infanteso e la komenco dil yuneso. Li konocis pri su singla detalo. Li havis la sama kustumi e propra maniero facar joki e ridar pri ica espriti tote aprupte kom respondo. Li sidis tacema en glitilo, chanjis kurta frazi e meditis pri diversa kozi.

Yura pensis pri la dato por la traktato e la konkurso dal universitato, ed en la festala tumulto sur la stradi il saltis de un penso al altra. En la fakultato da Misha Gordon aparis hektografita jurnalo por studenti, quan redaktis Gordon. Yura promisabis ja longe artiklo pri Block. Por Block entuziasmis la yunaro ek amba chef-urbi, il e Misha ankore plu kam altri. Ma anke ica pensi pri Block di Yura pasis. Li frotis su la kolda oreli e tacis, ma en un punto lia pensi kunvenis. La recenta ceno che Ana Ivanovna chanjabis la personaleso di amba yuna homi. Li esis nun vidante e regardis su per nova okuli.

Tonya, la olda kamaradino, qua prizentis la kontinua realeso, divenis nun subite neatingebla e neklara misterio – nam muliero. Se il penigis sua fanatazio, il povis vidar su kom domtanta pri la Ararat, kom heroo, profeto, vinkinto – nur ne kom muliero.

Ica desfacila e nesolvebla tasko repozis nun sur la febla shultri di Tonya, quankam Tonya esis perfekte sana puerino.

Il sentis por el subite simpatio ed astoneso, la komenco da pasiono.

La sama pensi e sentimentis havis Tonya por Yura.

Yura trovis, ke li ne apartenis ad ica festo. Se nun irgo eventus dum lia absenteso! Il memoris. Pos ke li experiencabis, ke la stando di Ana Ivanovna divenis plu mala, li iris ad el ed ofris restar, ma el refuzis e postulis lia partopreno en bruska maniero.

Yura vidis ad amba lateri e perceptis, quon anke ya Lara vidabis. Lia glitilo rulis lauta e kauzis neordinara eko sub la glacioza arbori di parki ed alei.

En la fenestri dil domi eventis la kristonaskala vivo di Moskva, abieti lumis, gastis aparis, ibe ludis maskita bufono celo-ludo e hike eventis rondo-danso.

Yura pensis subite, Block esus kristonaskala persono, en la tota rusa vivo, en la vasta nordo, en la nova literaturo, sub la cielo dil nuna strado, e cirkum la radiantia abieto en salono. Il pensis, ke la artiklo pri Block esus neutila, on bezonus nur skribita adoro al sajuli, kam che la Holandani, kun frosto, volfi e tenebra foresto.

Li vehis tra la Kamergerski-strado. Yura deskovris en irga fenestro en la mezo dil glacioza strato nigra truo. Tra ica truo reflektis la lumo di brulanta kandelo, quale se la flamo volis observar per direta regardo la amba personi en glitilo.

„La kandelo brulis, la kandelo...“, susuris Yura. Esis la komenco di neklara, neseкура afero, ed il esperis ke la pluso venus, ek su ipsa, sen koakto. Ma nulo eventis.

11

La kristonaskala festo che la Sventizki-familio eventis depos eterna tempi sempre segun la sama shablono.

85

Vespere, kande la infanti dormis en lito, on acendis la kandeli dil arboro por la yunuli ed adulti la duesma foyo, e lore on amuzis su til la sequanta dio. La adulti kartludis dum la tota nokto en la pompoza salono kun tri muri. Cirkume morge la tota kompanio enprenis la dineo.

„Pro quo vi venas tante tarde?“ questionis George, la nevulo di Sventizki, dum il hastis tra la vestibulo ad onklo ed onklino aden la dopa chambri. Yura e Tonya volis anke adibe por salutar la hosti, e dum li desmetis lia manteli, li vidis aden la salono.

Ibe esis la radiantia kristonaskala arboro e la nigra amaso dil gastis, qui ne dansis e konversis inter su.

En la libera cirklo dansis la altri. La liceo-skolano Koka Kornakov, filiulo di statale advokato, duktis la dansanti. Il kunduktis la pari, separis li, direktis la muziko, e kriis per tota guturo super la turbo: „Grand rond! Chaine chinoise!“ Ed omno eventis segun lua vorto. „Une valse, s’il vous plait!“ il vokis al pianisto, dum il duktis sua damo adavane. Dume il plulentigis la mezuro tante, ke nulu povis perceptar valso, ma nur ankore eko. Omni aplaudis. Nun on disdonis kremo-glacio e limonadi inter la gastis. La varmigita yunuli e puerini interruptis lia rid-erupti e konversi dum kurta tempo por drinkar la kolda suko hastoze ed avida. Ma ja balde resonis itere rido e kriado.

Tonya e Yura iris al hosti, sen ke li eniris la salono.

12

La dopa chambri esis plena de superflua utensili, quin on portabis ek la salono por ganar libera spaco.

86

Hike troveŝis la magiala magazino dil Sventizki-familio, la tota provizo por la kristonaskala festo. Odoro di farbo e gluo pendis en la aero, omnaloke jacis bunta papero, rulili, kartoni, steleti e kandeli.

La olda Sventizki-familiani skribis numero-karti por la donaci, tablo-karteti por la dineo e lotri-bilieti por la tombolo. George helpis, ma pro ke il facis kelkfoye erori, la oldi insultis.

La hosti joyis tre pri la vizito da Yura e Tonya, quin li konocabis ja kom poka infanti. Sen granda afektacho e plusa vorti, li introduktis li en la prepari.

„Feliza komprenas nulo, ma nun esas la domo plena de gastis. Ho, quala senespera kaoso! George, quon tu facis itere kun la numeri? La konfektuyi devas sur la tablo e sur la vakua sofao. Quala pelmelo! Omno esas falsa!“

„Me esas tre gaya, ke Ana standas plu bone. Pierre e me esis ja en granda sorgo.“

„Yes, mea karino, ma nun esas elua stando itere min bona. Ka tu komprenas?“

Yura e Tonya pasis preske la tota vespero kun George e la hosti dop la kristonaskala kulisi.

13

Dum la altri sidis kun la Sventizki-familio che tablo, Lara restis la tota tempo en la dansejo. Quankam el portis nula bal-kostumo e konocis nulu, el dansis kam en tranco kun Koka Kornakov o promenis sen intereso tra la salono, quale se el natus en aquo.

Kelkfoye el restis stacar ed esperis, ke Komarovski vidus el, qua sidis kun la vizajo al salono. Ma il regardis nur sua karti en la sinistra manuo, e ne vidis el – o il simulis nur.

87

Lara ne povis respirar pro ofenso. En ica momento aparis yuna puerino, quan Lara ne konocis, ek la danseyo aden la salono. Komarovski regardis la puerino en la maniero, quan Lara konocis tre bone. La puerino sentis fiero, ridetis a Komarovski e redeskis radiante. Lara volis preske kriar. Shamo venis en elua vizajo. Nova viktimo, el pensis, e kam en spegulo el vidis su ipsa ed elua tota historio.

Ma el volis tamen parolar kun Komarovski. El volis vartar a plu bona momento ed retroiris aden la danseyo. Kun Komarovski ludis tri plusa personi an tablo. La viro apud lu esis la patro dil dandiala liceo-skolano, qua dansabis kun Lara valso. Lara experiencis to ek la vorti da Koka Kornakov dum la danso. Granda bruneta muliero en nigra kostumo kun serpento-forma longa kolo, elqua chanjis sempre itere la chambri, esis la matro di Koka Kornakov. La yuna puerino, qua kauzabis che Lara tante mala memori, esis lua fratino. Koka prizentis su a Lara per sua nomo 'Kornakov'. Pos la danso il duktis Lara ad elua stulo e repetis per reverenco: „Kornakov.“

Nun Lara komprenis. Kornakov, Kornakov, el pripensis. La nomo kauzas che me despezanta memoro. Lore el savis. Kornakov esis la statala advokato en apel-tribunalo di Moskva. Il esabis la akuzanto kontre la fervoyisti e Tiversin. Kologrivov esabis che lu, segun la prego da Lara, por movar Kornakov dum la proceso montrar indulgo, ma vane. Il do esis Kornakov, tale, tale, tale. Kornakov, Kornakov.

14

Esis en la unesma o duesma nokto-horo. La bruiso stacis en la oreli di Yura.

88

Pos kurta pauzo on manjis Petits fours, lore la danso komencis itere. On instalas nula nova kandeli an la abieto.

Yura stacis nervoze en la dansejo e vidis a Tonya, qua dansis kun nekonocato. Se el venis en la proximeso de Yura, el jetis per gambo-movo la poka tranajo dil longa satin-kostumo retro e per to el semblis kam fluganta fisheto e desaparitis itere en la amaso dil dansanti.

El ardoris. Dum la pauzo en manjo-chambro, Tonya refuzis la teo, ma prenis prefere mandarini, quin el liberigis de la aromoza pelo. Sempre itere el sizis mikra tuketo ek la zono e vishis elua labiala komisuri e la glutiniva fingri.

Ridante, ne interruptante elua alerta konversado, el pozis la tuketo itere en la zono. Nun el dansis kun la nekonocata kavaliere, e dum rotaco el tushis la grunema Yura, qua stacis latere. El presis petuleme ilua manuo e ridetis signifikante. To eventis plurfoye. Dum irga tushado, Yura sizis la tuketo, quan el tenis. Il presis ol kontre la labii e klozis la okuli. La tuketo odoris a mandarini e la varmega manuo di Tonya, ed amba odori esis charmanta. To esis tote nova experienco en lua vivo, ulo quo nultempe eventis antee, ed ica sentimento penetris la tota korpo. Ica odoro esis intima kam afabla vorto, quan on audas en la tenebro. Yura tenis la tuketo avan la boko ed inhalis la odoro. Subite detonis pafo en la domo.

Omni turnis la kapo al kurteno, qua separis la dansejo de la salono. La silenco duris minuto. Lore komencis tumulto. Omni levis su e kriis. Kelki kuris en la direciono dil pafo, altri ploris e disputis inter su.

„Quon el nur facis, quon el nur facis!“ vokis Komarovski sempre itere.

„Boris, ka tu vivas? Yes, certe tu vivas!“ kriis siorino Kornakova histeriale. „Inter la gastis esas doktoro Drovkov. Ma ube il esas? No, nula plusa vorti! Por vu to esas nur skracho, ma ne por me! O mea povra martiro, qua desmaskis omna ica kriminanti! Ibe el esas! Tu sterko-karabeo! Me mortigos tu! El ne darfas eskapar! Quon vu dicis, siorulo Komarovski? Kad el pafis a vu? No, siorulo Komarovski, me ne volas audar joki! Koka, quon tu dicas pri to? Yes, kontre tua patro... Ma la Deala manuo... Koka, Koka!“

La gastis kuris ek la salono aden la dansejo. Inter ili esis Kornakov. Il jokis laute ed asertis, ke il esus tote nelezita, tamen il presis neta bok-tuko kontre la sangoza sinistra manuo. En altra grupo, latere, trovesis Lara, quan on duktis an la manuo.

Yura rigideskis, kande il vidis el. Ibe el esas! Ed ja itere sub nekustumala situeso! Ed ibe esas la grizhara viro! Yura konocis lu nun. Il esis la reputata advokato Komarovski, qua traktis la heredajo dil patro di Yura. Ica persono ne bezonis saluto, e Yura kondukis, quale se li esus stranjeri. Ma quo esis kun el? Ka do el pafis? Kad a la statala advokato? Certe, el esis irga politikala. Povra puerino. La konsequanti esos mala por el. El esas fiero e bela! Ed ica diabli tordas elua brakii!

Ma nun il komprenis, ke il misinterpretis la afero. Lara divenis febla. Elua gambi faliis ed on devis apogar el. On duktis el al proxima stulego, ed ibe el krulis.

Yura hastis ad el, ma lore il pripensis e serchis al supozita viktimo.

Il iris a Kornakov e dicitis: „On vokis a mediko. Me esas mediko. Montrez a me vua manuo. Nu, Deo esis gracoza. Esas bagatelo. Vua vundo bezonas mem nula panso. Forsan kelke iodo. Ibe esas siorino Sventizki. Me pregos el.“

Siorino Sventizki e Tonya, qui hastis a Yura, esis pala. Li dicitis, ke il devus finar lua laboro, la glitilo esus ja hike por vehar li heme, e ke en domo eventis irgo mala. Yura pavoreskis, obliivis omno en la mondo e kuris a sua mantelo.

15

Kande li hastis aden la domo, Ana Ivanovna esis ja mortinta. El mortabis dek minuti ante lia arivo. La kauzo esis longa sufoko-atako per akuta, ne-notifika pulmono-edemo.

Dum la unesma hori Tonya kriis, turnis su en spasmi e perceptis nulu. La sequanta dio el divenis kalma. El audis paciente, quon la patro e Yura dicitis, ma el povis responder nur per kap-movo. Nam se el apertis la boko, la sufro sizis el per omna forteso, ed ek elua boko eruptis itere krii, quale se el esus fola.

El genupozis horo-longa en la pauzi inter la pregi che la mortinta muliero. Elua bela longa brakii cirkumprenis angulo dil sarko, qua esis kovrita per girlandi. El perceptis nula homo. Ma se elua regardi renkontris la okuli dil parenti, el levis su, hastis ek la salono, hastis aden elua chambro, jetis su sur la lito e sufokis elua furianta desespere en kuseno. La aflikto, la longa stacado, la sendormeso, la kanti, la lumo dil kandeli e la kataro kauzis en la anno di Yura dolca kaoso, felica e trista samtempe.

91

Ante dek yari, kande lua matro mortis, il plorabis pro sufro e pavoro. Tatempe il ne esabis la mezo-punto, ica certena Yura, qua esis valoroza ed interesanta. Tatempe kontis la extera eventi, qui existis cirkum lu. Ica extermondo esabis kam nepenetrebla foresto en qua il e sua matro vivis, e lore subite il esabis sola, sen el. Ica foresto konsistis ek omna kozi en la mondo, la nubi, la reklamo en la urbo, la guato-turmi dil pumpistaro, la monak-servisti, qui kavalkis avan la fiakro kun la imajo dil Virgino, sen chapeli, nur kun orelumi. Ed ica foresto konsistis anke ek la spekto-fenestri en la longa stradi, ek la neatingebla, alta steloza cielo, ek Deo e la santuli.

Ica eterna, alta cielo aparis en la infanto-chambro che la gardistino di infanti, se el naracis pia historio, Lore la cielo divenis sizebla, kam frukto di ramo. Ica cielo balnis en fairo ed oro, aparis dum la matutino o dum la dimezala meso en la kirko.

Ibe la steloza cielo divenis la eterna lampo, la kara Deo divenis la sacerdote, ed omno trovis spaco e funkciono, segun la determino. Importanta ma esis la reala mondo dil adulti e la urbo. Tatempe Yura kredis pri la deo dil foresto kam pri la forestisto.

Ne tale hodie. Dum la tota skol-tempo e dum la universitato, Yura studiis la antiqueso, la religio, fabli e legendi, literaturo, historio, natur-cienci e la familiala kroniko. Nun il timis nulo, nek vivo nek morto, pro ke omna kozi esis vorti ek la lexiko. Il sentis la uneso kun la universo, e la trauro pri Ana Ivanovna esis tote altra afero kam che la morto di sua matro. Tatempe il sufris e pregis. Nun la oficio esis sole informo pri la anmo-paco di Ana Ivanovna. Il sentis nula pieso, ma il komprenis la plu alta povi dil cielo e la tero, ed il sinkus sua kapo koram ica povi kam koram granda pre-iranti.

„Santa Deo, forta Deo, Eternulo, Deo kompatez.“ Quo esis to? Ube il esis? On portis la sarko ek la chambro. Il devis vekar. Dum la sisesma matinala horo il lasis falar su sur la sofao, vestizita, Probable il havis febro. Nun omni serchis lu en tota domo. Nulu pensis, ke il dormus en la biblioteko, en irga angulo dop la libro-tabulari, qui atingis preske la plafono. Ibe il ne povis vekar.

„Yura, Yura!“ vokis irg-ube en la proximeso la menajestro Markel. Li portis la sarko e Markel devis adportar la girlandi al strado, ma il ne povis trovar Yura. Ulte to il devis restar en la dorm-chambro, ube la girlandi jacis, pro ke la apertita vesteyo baris la pordo.

„Markel! Markel! Yura!“ li vokis de sube.

Markel eskartis per pugno-bato la obstaklo e kuris kun plura girlandi en la manuo ad sube.

„Santa Deo, forta Deo, Eternulo“, tale suflis la vorti nelaute tra la strado, quale se mola plumo glitus tra la aero. On vidis girlandi e pasanti, dekorita kavali, la incensuyo en la manuo dil sacerdote, la blanka tero koram la pedi.

„Yura! Deo dankesez! Tandem! Levez tu!“ vokis Shura Shlesinger, sukcesante la shultro di Yura. „Quo esas kun tu? Li forportas la sarko. Ka tu ne venas kun ni?“

„Yes, ma yes, certe.“

La trauro-festo fineskis. La mendikisti batis lia brakii cirkum la korpi e formacis du rangi. La sarko-veturo e la charo kun la girlandi vehis adavane. Ek la kirko venis la ploranta Shura Shlesinger, levis la velo ed examenis la rango dil fiakri.

El perceptis la sarko-portanti dil funerala agenteyo, facis movo per la kapo e desaparitis kun la portanti en la kirko. Sempre plu granda turbo venis en la libera aero.

„Nun anke Ana Ivanovna devis irar. El salutis la mondo, la povra. El devas voyajar vaste.“

„Yes, nun el ne povas tra la regiono kurar, la povra. Nun el vivas en la repozo, ica libelulo.“

„Ka vu havas fiakro, o ka vu vehas kun la Dek-e-un?“

„Mea gambi esas tote rigida per la stacado. Ni iros kelke e lore ni vehos.“

„Ka vu vidis quale Fukov sufras? Quale il regardis la kadavro. Il ploris e ploris. Prefere il devorus el. Ed elua spozulo stacis apud la sarko.“

„Il devoris el la tota vivo per regardi.“

Tale on parolis, dum la funerala konvoyo marchis al altra fino dil urbo. Dum ica dio la forta frosto kalmeskis. La dio esis plena de nmovebla pezo, plena de tenera aero, dio di pasema vivo, dio, kreita per la naturo por enterigo. La sordida nivo lumetis, e de la gardeni vidis traurante la humida, obskura abieti kam nigrigita arjento.

Esis la memorinda tombeyo, nam ibe repozis la matro di Yura, Maria Nikolayevna JIVAGO. Il ne esabis dum la lasta yari che elua tombo.

Matro, susuris Yura, kande il vidis la tombeyo ek la foreso.

Kun serioza vizaji la gastis formacis poka grupi sur la net-balayita voyeti, quankam la kurvesi dil voyeti ne korespondis kun la solena pazi. Alexander Gromeko duktis Tonya an brakio. Dop li iris la Krüger-familio. La trauro-kostumo di Tonya aspektis bone.

Sur la kruci dal kupoli e sur la rozea kuvent-muri jacis pruino kam molduro.

En la dopa angulo dil monakala korto pendis linjo, kamizi kun pezoza bufanta maniki, bunta tablo-tuki e krumplita lit-tuki. Yura vidis adibe e perceptis, ke en ica loko eventis olim nivo-tempesto, nun ma stacis ibe nova konstrukturi.

Yura iris sola, devancis la altri, restis stacar e vartis itere. Kom respondo al morto, qua kauzabis tala kaoso che la parenti, il volis krear nova formi, produktar nova beleso. Quale nultempe antee il komprenis nun, ke la arto sempre itere okupeskas kun du aferi. La arto traktas sempre itere la morto, e pro to ol kreas sempre itere vivo. La granda vera arto, qua esas la revelo, e la arto, qua kompletigas ica revelo.

Yura juis ja nun sua absenteso dal familio e la universitato, forsan por un o du dii. Il volis skribar poemo por Ana Ivanovna, por elua anmo-paco, ed il traktus omno, quo esis importanta. Omna hazardi ek la vivo, la maxim bona qualesi ek la karaktero di Ana Ivanovna, Tonya en trauro-kostumo, kelka observesi pri la stradi dum la retrovoyo de tombeyo, la linjo en monakala korto, la noktala nivo-tempesto, pri qua il plorabis kom poka puerulo.

Quaresma parto

Kompleta ne-eviteblesi

1

Lara jacis febrante sur la lito di Felizita Sventizki. Cirkum el stacis murmurante kelka famili-membri, doktoro Drovkov e la servistaro.

Obskureso kovris la vakua domo dil familio, nur en la poka salono brulis matida mur-lampo, qua jetis olua lumo al longa koridoro.

Komarovski, qua esis en mala humoro, iris en ica koridoro hike ed ibe, quale se il ne esus gasto, ma la domestro.

Kelkfoye il jetis regardo aden la dorm-chambro por examinar la situeso, lore il iris til la altra fino dil domo, preteriris la abieto kun la arjenta buli, iris aden la manjo-chambro, ube la tablo stacis kun la netushita dishi ed ube la vino-glasi vibris, se sur la strado fiakro pretervehis.

Komarovski furiis. Kontredica sentimentis aparis. Quala skandalo, quala tumulto! Il spumifis. Lua poziciono esis en danjero. Ica evento povis nocar lua reputeso.

Il devis po irga preco impedar singla babilado, sufokar omna rumori, se la evento esus ja koncata. Ulte to il sentis itere, quale katenizante ica fola, desespera puerino esis. On povis vidar quik, ke el esis partikulara persono. Elua esenco esis nekustumala. Yes, il destruktabis elua vivo en nereparanta maniero. Quale el furiis, quale el rezistis e rebelis por formacar elua vivo nova, segun elua volo.

Il volis helpar, en singla pensebla maniero, forsan il aranjos chambro por el, ma il nultempe tushus el, kontree, il konservus disto, yes, il ne produktus irga ombro, qua savas, quon el facus ankore.

Quala molestadin il devis expektar! Che tala aferi esis la despito sempre proxima. La lego ne dormis. Esis ankore nokto e nula du hori pasabis, e tamen aparabis policisto. Komarovski irabis kun lu al apud-chambro por klarigar ed aranjar la tota afero. Lara ne esis en direkta danjero, ma judiciala exameno esus ne-evitebla.

Naturala, il impetus to per omnia fortis. Se on levus akuzo, il furnisus psikoatriala opinio, qua pruvus, ke Lara esabis dum la ago nerresponsiva. Ica opinio efikus decido di ne-persequo.

Dum ica pripenso Komarovski divenis plu kalma. La nokto pasis. Lum-radii hastis de chambro a chambro e spionis sub tabli e sofai.

Komarovski vidis ankore unfoye aden la dorm-chambro por certigar, ke Lara esis en la sama stando. Lore il vehis a konocata advokato, la spozino di politikala ekmiganto, Rufina Onisimovna Voit-Voitkovskaya. Elua ok-chambro-lojeyo esis nun tro granda por el ed anke tro chera. Pro to el esis pronta lugar du chambri. Komarovski lugis un chambro por Lara. Pos kelka hori on adportis Lara adibe. El esis preske sen koncio, havis febro e nervo-shoko.

2

Siorino Voit-Voitkovskaya esis progresema muliero, odiis pre-judiki ed amis omno, quo esis, segun elua vorti, „positiva e viv-kapabla“.

Sur elua komodo jacis exemplero dal „Programo da Erfurt“ kun autografo dal auctore. Sur fotografuro an la muro esis elua spozulo „mea bona Voit“, dum festo populala en la Suisia, ensemble kun Plechanov. Amba viri portis vestoni e Panama-chapelo. Siorino Voit-Voitkovskaya desplezis ja dum la unesma regardo elua malada sub-lokacantino. El vidis en Lara maligna simulantino. La tota maladeso esis trompo. Lara ludis la fola *Gretchen* en karcero.

Siorino montris elua desestimo por Lara per exaltita agemeso.

97

El lasis detonar la pordi, el kantis laute e vorticis tra la chambri, quin el aerizis singla dio. La lojeyo esis en la supra etajo di granda domo en Arbat. La fenestri en ica etajo esis plena de klare-blua cielo kam rivero kun inundo. Dum la duima vintro la lojeyo montris signi ed auguri dil printempo.

Tra la poka fenestri suflis varma sud-vento ed de la stacioni ululis la lokomotivi. La malada Lara en lito havis multe tempo por memorar pri pasinta eventa.

Ofte el pensis pri la unesma vespero en Moskva, kande el arivis ek la Uralo, ante sep od ok yari dum elua infanteso.

Li vehis de la staciono en la fiakro tra la mi-obskura stradi di Moskva al hotelo. La lumo dil lanterni jetis la giboza ombro dil veturisto al dom-muri. La ombro kreskis e kreskis, atingis nenaturala grando, kovris stradi e tekti e desaparitis. Lore la tota procedo komencis itere.

En la obskureso super li resonis laute la sennombra kirko-kloshi di Moskva, tramvoyo per kavali pretertumultis, ma anke la krianta spektio-fenestri e reklamo narkotigis Lara, quale se oli donus kontinua bruiso kam kloshi e roti. Sur la tablo en hotel-chambro el vidis granda melono, donaco da Komarovski e simbolo por la povo e la richeso di Komarovski.

Kande Komarovski fendis per un kultelo-bato la glacioza, ronda frukto en du parti, Lara ne povis respirar, e ne riskis refuzar. Penigive el glutis la reda. aromoza peci. Komarovski esis la klefo di omna eventa, certe, ma nun il esis tote altra persono. Il postulitis nulo e lasis vidar su nultempe. Nur ek la foreso il ofris sua helpo por Lara en nobla maniero.

Ma esis tote altra afero, kande Kologrivov vizitis el. El joyis tre vidar lu, ne pro ke il esis granda ed impozanta, ma pro ke il ekradiis talento ed energio e pro ke sua cintilifanta regardo e sua inteligenta rido plenigis la chambro, tale ke ol semblis plu poka.

Il sidis che elua lito e frotis sua manui. Kande la ministerio en Peterburg vokis lu, il parolis kun altranga olduli, quale se li esus stulta skolani. Koram lu jacis nun la puerino, qua esabis recente ankore en lua domo. El esabis kam naturala filiino, quankam il nur kambiis regardi e remarki kun el, olqui ma posedis specala irito.

Il ne povis parolar serioza ed indiferenta kun Lara kam che adultino. Il ne savis la konvenanta vorti, e tale il ridis quale che infanto: „Quon vu nur facis, mea puerineto? Pro quo ica melodramo?“ Il tacis e regardis la makuli sur la plafono e la tapiso. Lore il sukusis la kapo e dicis exhortante: „En Düsseldorf ja balde startas internaciona expozo pri piktado, plastik-arto e gardenkultivado. Me volas irar adibe. Esas hunida hike. Ka vu volas fluktuar ankore longe inter cielo e tero? Hike ya esas preske nula placo. Ica Voitkovskaya esas, inter ni dicita, cirkume kadavro. Me konocas el. Vu devas translojar. Vu esis tro longa en lito. Vu esis malada, ma nun esas fino. Vu devas levar su. Vu devas prenar altra lojeyo, vu devas finar vua studio. Me konocas certena piktisto, qua voyajas dum du yari a Turkestan. Il posedas studieyo, propre tipa poka lojeyo. Me kredas, il transdonus ol volunte en bona manui. Ka me povas aranjar ica afero por vu? Ed ankore ulo. Me volas parolar unfoye tote aferale. Esas mea santa obligo, me volas to ja longe. Esas nur poka sumo... Yes, me pregas vu tre. No, nula refuzo... No, pardonez! Me pregas vu.“

Quankam el protestis e ploris, il koaktis Lara aceptar cheko plu kam 10 000 rubel. Lore il iris.

Pos elua risanesko, Lara translojis aden la nova domicilio en la proximeso dil Smolenskala Merkato en la unesma etajo di olda domo. En ter-etajo esis magazino. En domo lojis kargo-veturisti. La korto esis pavizita e kovrita kun grani e festuki. Kolombi promenis cirkume e rukulis. Lara vidis oli kelkfoye tra la fenestro. Tra la stonoza ekfluo-tubo hastis trupi di rati.

3

Pavlusha havis granda aflikteso. Kande Lara divenis malada, il ne darfis vizitar el. Quon il povis pensar pri ica afero? El volis pafmortigar viro, qua, tale pensis Pavlusha, posedis nula signifikio por Lara. Ma lore la viktimo dil faliita atento sorgis e konservis el. E to omno pos lia konversado en la kristonaskala nokto, en lumo dil kandeli!

Sen ica viro, Lara esus en aresto e devus vartar pro tribunalo. Il impedabis la posibla puniso. Pro Komarovski nulo eventis, e Lara studiis. Pavlusha meditachis e meditachis, ma vane. Il ne povis komprenar la afero.

Kande Lara esis en plu bona stando, el lasis venar lu a su e dicitis: „Me esas mala homo. Tu ne konocas me. Plu tarde me naracos a tu omno. Esas desfacila por me parolar. Tu vidas, me devas sempre itere plorar. Departez me. Obliviez me. Me esas nedigna por tu.“

Venis kordio-tushanta ceni, una plu mala kam la altra, e siorino Voitkovskaya, pos ke el vidabis la ploranta Pavlusha, hastis aden elua chambro, jetis su sur la sofao e ridis: „Oi, oi, me ne povas kredar! Ha, ha, ha, quala heroo! Heroo kam en fablo!“

100

Por ne kompromisar Pavlusha per ica relato, qua esus nur tormento, Lara klarigis, ke el volis la definitiva separo, pro ke el ne amus lu. Ma dum ica klarigo el ploris tante, ke il ne povis kredar, quon el dicis. Il kredis, ke el povis exekutar omna mortala peki, ke el mentiis, il esis pronta odiar el, il maledikus el, ma tamen il amis el nedomteble, yes il envidiis elua pensi, elua drink-glaso, elua kuseno, sur qua el dormis. Por evitar foleso, il devis agar rapide. Li volis mariajar, maxim balde posible, ankore ante la exameni. La mariajo eventus en Krasnaya Gorka. Ma Lara volis ajornar la mariajo.

Li mariajis dum la lundiala pentekosto, kande li savis, ke li tra radis la exameni. La mariajo-festo aranjis Lyudmila Tshepurko, la matro dil amikino di Lara, Tusie. Lyudmila Tshepurko esis bela muliero kun alta pektoro e profunda voco, bona kanterino e ruzoza dupigerino. Omna legendi e fabli ek la popolo trovis propra inventi per el.

Esis nekustumale varmega, kande on Lara duktis „sub la ora krono“. Siorino Tshepurko vestizis Lara. La ora kirk-kupoli e la nova sablo sur la voyi esis flava. La folii dil birki havis trista aspekto. Esis desfacile respirar, e koram la okuli flamifis lo. Esis quale se on festis sennombra mariajo-festi en la regiono. Omna yuna puerini portis blanka kostumi, kam fancitini, la yuna viri havis pomado en la hari e portis nigra vestari. Omni esis agitita e sudorifis.

Siorino Lagodina, la matro dil altra amikino, jetis a Lara arjenta moneti koram la pedi, kande Lara eniris la tapiso, e siorino Tshepurko rekomendis, ke Lara levez la kandelo, nam lore el regnus en domo.

Lara ma volis ofrar sua futuro por Pavlusha, pro to el tenis la kandelo ad sube, e tamen, elua kandelo restis sempre plu alta kam la kandelo da Pavlusha.

Pos la kirko on iris aden la studieyo dil piktisto por enprenar poka festino. Segun olda moro la gastis vokis: „Bitra, ne drinkebla!“ e la altra gastis respondis: „Dolcigez!“ Lara e Pavlusha ridetis e kisis su. Siorino Tshepurko kantis nun la himno pri la vito-grapo. „Deo donez amo e sua konsilo“. Nun sequis la kanto „Falez, tu ronda hartreso, falez bruna hari.“

Pos ke omni irabis, Pavlusha sentis tre nekomode en la subita kalmeso. En korto, koram la fenestro da Lara, brulis lanterno, e quankam Lara klozis la kurteno tre sorgeme, mikra lumo penetris sempre ankore aden la chambro. Pro ica lumo Pavlusha sentis su sub observado. Il pavoreskis kande il remarkis, ke por lu la lanterno esis plu importanta kam sua amo por Lara.

En ica nokto, longa kam la eterneso, esis la olima studento Pavlusha Antipov sur la pinto di beateso e sur la sulo di desespero.

Lua suspektoza supozis kambiis kun la konfesi da Lara. Il exploris e questionis sempre itere, ed lua kordio sinkis pos singla respondo. Lua konfuza anmo ne povis marchar egal-paze kun la sempre nova konfesi da Lara.

Li konversis til la matino. En vivo di Pavlusha Antipov esis ica nokto importanta incizuro. Kande il levis su dum ica matino, il esis nova homo. Ed il preske ne povis kredar, ke il havis ankore la sama nomo.

4

Pos dek dii aranjis la amiki en la sama chambro por Lara e Pavlusha adio-festo.

102

Amba trairabis la examenon briloza, ed amba recevitis oferto ek urbo di Uralo. Adibe li volis voyajar la sequanta dio.

Itere oni drinkis, kantis e tumultis, ma ca-foye la junaro festis inter si, sen la oldi.

Dop la shirmilo, qua separis la lojeyo de la studiejo, en qua sidis la gastoj, stacis granda korbo, kofro e kesto kun vazaro, omno de Lara. En la angulo jacis kelka saki. Esis multa utensili. Parto de oli irus la sequanta dio per la treno Esis ja preske omno aranĝita, nur ankore la kesto e la korbo esis apertita. Lara havis sempre itere nova ideo ed adportis irga objekto en la korbo.

Pavlusha esis ja kun la gastoj en domo, kande Lara retrovenis kun la dokumentoj dil universitato, akompanata dal menajestro, qua venis kun kordeto e basto-mato pro la bagaĝo. Post ke la bagaĝo esis pronta, Lara forsendis lu e salutis singla gasto per manu-presado e kisi. Lore el desaperis dop la shirmilo por ĉanĝi la vestoj. Kande el aperis itere, omni aplaudis. Nun oni festis kam ĉe la mariaĝo-festo. Oni drinkis vodka, e multa manoj kun forkoj probis spisaĝoj de la tablo repasteti e pano. Oni facis diskursoj, oni spulis gutojn e jokis. Kelka gastoj esis ja balde ebria.

„Me estas mortonta de fatigado“, dicis Lara, qua sidis apud elua spozulo. „Ka tu povas aranĝi omno sekun tua volo?“

„Yes.“

„Malgre tio mi sentas grandioza, mi estas felica. Ka tu anke?“

„Mi anke. Mi standas bone. Ma tio estas longa historio.“ Komarovski ricevabis por ica vespero eceptale invito per la juna homoj.

Dum la fino dil vespero Komarovski volis dicar, ke il sentus solitaireso pos la departo dal yuna paro, e ke Moskva esus por lu kam la dezerto Sahara, ma lore il devis repetar la frazo pro emoco ed il singlutis. Il pregis permeso skribar al paro e volis vizitar li en Yuryatin, la nova domicilio, se il ne plus tolerus la separo da li.

„No, nultempe“, dicis Lara refuzante laute. „Ed en tote, quo to esas, skribar, Sahara, e tale pluse? Nula vizito. Vu vivos anke sen ni, se Deo volas. Ni ne esas tala rareso, ka ne, Pavlusha? Vu trovos certe remplaso.“

Lara havis itere ideo pri irga objekto, levis su e hastis aden la koqueyo. El obliivis kun qua el parolabis.

El deskompozis la karno-volfo e pozis la parti aden la kesto. El stopis feno-fasko super la objekto, e preske el obtenabis splito en la manuo.

Dum ica laboro el ne pensis pri la gastis, nam on audis nulo de li, ma subite resonis bruiso tre laute, ed el pensis, ke ebria yunulo volis imitar altra, same ebria yunulo, tote amatorale.

En ica momento resonis altra bruiso, qua venis ek la korto de la apertita fenestro. Lara fortiris la kurteno e vidis extere.

Sur la korto movadis kavalo kun katenizita avan-gambi. Ol esis probable erora sur la korto. Esis ja tote klara, ma til la suno venus, pasus ankore kelke tempo. La dormanta e mortinta urbo sinkis aden la griza koldeso dil frua matino. Lara klozis la okuli. Nur Deo savas, en qua charmoza vilajo o bela dezerto Lara trovesis per la movadi dal hufizita kavalo.

Sonigis la pordo. Lara erektis la orelis. Irgu levis su por apertar. Nadya! Lara hastis ad el. Nadya venis direte de la treno, fresha, charmante, odorante a maiflori.

La amikini esis nekapabla parolar irga vorto, eli ploris, embracis e presis su.

Nadya transdonis la bona deziri e gratuli dal tota domo ed ecepte ankore valora donaco da sua gepatri. El tiris ek sua vojajo-sako poka kesteto, envelopita en papero, forigis la papero e lasis apertar bruske la kovrilo. Tandem el transdonis a Lara belega koliaro. Omni vokis „Ah“ ed „Oh“. Unu ek la ebria yunuli dicis preske kozale: „Reda hiacinto, yes, reda hiacinto kun la sama valoro kam diamanto!“

Nadya ma replikis, oli esus flava safiri.

Lara queris manjajo por Nadya, lore amba sideskis an la tablo e Lara regardis longe Nadya. La koliaro jacis apud la manjilaro di Lara. La stoneti sur la blua kuseno en la kesteto ardis e memoris pri guti o vito-grapi.

Kelka gastis divenis intertempe sobra. Ma li drinkis kun Nadya ed esis ja balde itere ebria.

La domo divenis dorm-chambro. Kelka gastis volis akompanar la yuna paro al staciono e restis. La altri ronkis en diversa anguki. Lara ne savis, quale el venis apud la dormanta Ira Lagodina sur la sofao.

El vekis per lauta konverso en la proximeso. Esis la voci di stranjera personi, qui esis nun en korto por querar la kavalo. El apertis la okuli ed astonis. Ica Pavlusha esas advere nekalma fantomo. Ibe il stacas en la chambro e traserchas omna kozi. Ma nun el vidis, ke la viro ne esis Pavlusha, ma varioloza monstro kun cikatro de la temporo til la mentono. El komprenis ke furtisto stacis koram el, ma el ne povis dicar irgo. Subite el pensis pri la koliaro e vidis sekrete al tablo.

Ibe ol jacis inter pano-restaji e karameli. La stupida rupto-furtisto serchadis nur en la kesti e korbi di Lara.

Lara, ankore preske dormante, taxis la situeso falsa. El ne povis tolerar ica kaoso. El volis kriar, ma la lango ne obediis e la boko ne apertesis. Nun el pulsus sua genuo aden la ventro dil ankore dormanta Ira Lagodina, e kande Ira kriis pro doloro, anke Lara povis kriar. La furtisto lasis falar sua raptajo e hastis ek la chambro. Kelka yuna viri persekutis lu, ma la furtisto esis ja exter vido.

La tumulto pos la evento esis la signalo por levar su generale. La ebrieteso di Lara desaparitis. El vekigis la gastis, quankam kelki volis dormar pluse, facis kafeo e chasis li aden lia lojeyi. La renkontro esus sur la staciono.

Nun Lara devis laborar dum manu-turno. El hastis de un kesto ad altra korbo, aranjis la objekti, e pregis ke Pavlusha e la spozino dil menajestro ne helpez.

Omno kuris bone. La Antipov-paro esis akurata. Kalma la treno ekmarchis, quale se ol volis imitar la movi dil chapeli, qui glitis en la aero kom adio. On vokis trifoye (konjekteble) „Hurra“ e la treno vehis plu rapide.

5

Depos tri dii esis hororinda vetro. Esis la duesma autuno en milito. Pos la sucesi en unesma yaro venis la falii. La okesma armeo di Brusilov en la Karpati esis pronta invadar Hungaria, ma vice to ol retretis su en generala kaoso. Ni evakuis Galicia, quan ni okupabis dum la unesma monati en milito. Doktoro JIVAGO, me nomizos lu nun Yuri Andreyevitsh, stacis en koridoro dil ginekologia kliniko koram la chambro, en qua jacis sua spozino Tonya, propre Antonya Alexandrovna.

106

La adio ja eventabis. Nun il expektis la akushistino por klarigar, quale il povis atingar el e quale il povis obtenar informi pri la stando di Tonya.

Il ne havis tempo, nam il devis aden la hospitalo, ma antee il devis facar du dom-viziti, e nun il perdis precoza tempo. Il vidis tra la fenestro al pluvo, quan la vento kurvigis kam tempesto la spiki sur la agro.

Ne esis tote obskura. Yuri JIVAGO vidis la dop-korti dil kliniko, la vitrizita terasi dil land-domi sur la Devitshye-agro ed apud-relo dil tramvoyo avan la dop-porto di kliniko-parto.

Pluvis konstante, nek forta nek febla, quanquam la tumultanta vento ganis forteso. La pluvo flogis la sovaja vito-stipi cirkum la terasi, quale se ol volis destruktar la planto.

Impuls-vagono kun du chari pretervehis la teraso en direciono kliniko. Vunditi bezonis trakto.

En la lazareti di Moskva, avan omno pos la kombati che Luzk, la vunditi jacis sur la eskaleri e koridori. La generala tro-pleneso en la hospitali montris ja rezulto al la stando dil ginekologio.

Yuri JIVAGO fortunis su de la fenestro ed ocitis. Esis nulo pri qua o quo il volis pripensar. Subite il havis ideo. En la kirurgio en la hospitalo por mulieri, en qua il laboris, mortabis recente maladino.

Yuri JIVAGO asertabis, ke el havis ekinokoki en la hepato. Omni disputis kun lu. E hodie on autopsius el por konstatar la vereso. Ma la prosektoro en la kliniko esis maligna drinkero. Deo savis, kande la autopsio eventus.

Obskureskis rapide. Koram la fenestro on povis perceptar nulo. Quale per sorco en singla chambro esis subite lumo.

Ek la chambro di Tonya venis la chef-mediko en la koridoro. Il aspektis kam mastodonto e respondis singla questiono per la levado dal shultri o la turnado dal okuli. Ica movadi signifika: Existas ankore tote altra kozi en la cielo e sur la tero, mea amiko Horatio, quale nia skol-sajeso lasas sonjar.

Il venis a Yuri JIVAGO, inklinis su, ridetis, facis kelka nat-movadi per la manui, quo signifika, ke on devus vartar e drinkar teo. Lore il iris aden la acepto-seciono por fumar.

Nun aparis koram JIVAGO la helpantino dil chef-mediko, tre parolema muliero.

„Me vehus adheme. Quon vu povas facar hike? Me informos vu fru matine en vua kliniko. Me esas certa, ke ol esos normala nasko sen irga interveno. Altralatere ma donas la streta pelvo, la manko da dolori e la feblo da kontraktadi certa motivo por sorgar. Ma ultre to nulu povas vidar la futuro. Omno dependas de la partur-dolori dum la nasko. Ni vidos.“

La sequanta dio Yuri telefonis ipsa.

An la altra fino esis plumpa pordisto, qua lasis vartar JIVAGO preske dek minuti por obtenar informo. Tandem JIVAGO experiencis: „Me volas dicar, ke vu transportis lua spozino tro frue adhike. Vu povas kunprenar el itere adheme.“

JIVAGO spumifis e postulis kompetenta persono al telefonilo.

„La simptomi esas trompanta“, dicitis flegistino. „Ma nula sorgo, siorulo doktoro. Vu devas vartar ankore du-tri dii.“

Dum la triesma dio, JIVAGO experiencis, ke la partur-dolori komencabis nokte, la frukt-aquo expedius, e nun forta partur-dolori duris.

JIVAGO hastis aden la kliniko, e kande il kuris sur la koridoro, il audis per la mi-apertita pordo la krii di Tonya – tale krias acidentita viktimo, quan on ektiras sub la vagono-roto.

Il ne darfis vizitar el. Il mordis nerveze en sua fingro ed iris al fenestro. La sama obliqua pluvo kam hiere e prehiere.

Ek la chambro venis la flegistino. Yuri JIVAGO audis la ploro dil nove-naskinta infanteto. Salvita, salvita, il pensis joyoze.

„Filiuleto. Me gratulas pri la felica nasko“, dicitis kantante la flegistino. „Nun vu ne povas vidar lu, ma en kelka minuti vu povas enirar la chambro. Lore vu devas facar bona donaco por vua spozino. El sufris tre. Esas elua unesma infanto. La unesma infanto esas sempre tormento.“

Salvita, salvita, repetis JIVAGO gayoze. Il ne audabis la vorti dal flegistino, ed il ne komprenis, ke il per ica vorti esis nun vera testo pri ica evento. Ma quala pozicionon il propre havis? Patro, filiulo – il vidis nula motivo por esar fiero en ica relato. Il divenis patro, tote gratuite, ed il povis sentar nulo pri sua filiulo, qua venabis ek la cielo. Ica aferi esis extere de lua koncio. La maxim importanta afero esis Tonya, qua esabis en mortodanjero. E nun el vivis.

Unu ek lua maladi lojis en la proximeso dil kliniko. Yuri JIVAGO vizitis lu e retroiris pos duima horo. La pordo di Tonya esis itere mi-apertita. Il volis enirar la chambro, sen ke il pripensis la posibla rezulto. Ma subite kreskis ek la sulo koram lu la chef-mediko per extensita brakii en blanka bluzo.

„Adube?“ il susuris pro Tonya e baris la voyo. „Ka vu esas fola? Vundo, sango, infekt-danjero, pri la anmala shoko me ne volas parolar. Vu esas forsan kompetenta mediko!“

„Ma... me volis nur mikra regardo... tra la pordo...“

„Nu, to esas ulo altra. Yes, to iros. Ma nur to! Do videz! Ma se el remarkas vu, lore me mortigos vu. Nulo restos integra che vu!“

En la chambro stacis kun la dorso al pordo du mulieri en blanka bluzi, la akushistino e la flegistino. En la brakio dil flegistino movadis su infanteto, qua dilatesis kam reda gumo e pipiis. La akushistino ligis la umbiliko por separar la infanteto de la placento. Tonya jacis sur kirurgiala lito kun alte situita kap-parto. Elua spozulo kredis vidar el en la alto de skribo-pupitro, ma to omno esis falsa impresi, kauzita per la ecito.

Tonya vaporeskis ul-maniere pro exhausto. El jacis en la chambro kam navo, qua ankradis su, pos ke ol transportabis de irg-ube nova anmi trans la maro di morto al lando di vivo. Nun la navo kun vakua korpo juas la repono. Ol oblivias, ube ol esabis ankore recente. E pro ke nulu konocis la geografio de la stranjera lando, nulu savis en quala linguo on devis parolara kun la navo.

Yuri JIVAGO recevis da omni en sua hospitalo gratuli. La evento facis rapida rondo, pensis il.

Il iris aden la mediko-chambro, nomita la „reziduo-foso“ o „taverno“, nam la hospitalo esis en tro-pleneso, e nun on devis chanjar la vesti hike, e kelkfoye irgu obliivis irga utensili. Sur la sulo jacis sigareto-restaji e paperala raji. Che la fenestro stacis la prosekto e regardis super la binoklo kontre la lumo boteleto kun neklara liquideso.

„Me gratulas“, dicis il, dum il regardis pluse la boteleto. Il ne dignis anke nur un regardo ad JIVAGO.

„Me dankas, me astonesas.“

„Vu ne devas dankar. Ne esas mea afero. Pitshushkin facis la autopsio. Ma omni esas perplexa. Ekinokoki! Bona diagnozo da vu. Ton dicas omni. Vu esas nun jorno-konverso.“

En ica momento eniris la chef-mediko la chambro. Il salutis la amba viri e dicis: „Quala kaoso, quala porkajo! Yes, JIVAGO, imaginez, ekinokoki! Ni eroris. Me gratulas. Ma existas mala novajo. On examenis lua kategorio itere. Cafoye ni ne povas retenar vu. Existas grandega manko da armeo-mediki. Vu devas flarar pulvero.“

6

La Antipov-paro kustumeskis plu bona kam pensita en Yuryatin. La Guichard-familio esis hike en bona memoro. Por Lara esis to descharjo.

El devis aranjar senfine multe. Ibe esis la domo e la triyara filiino Katenka. La redhara Marfutka, elua servistino, penis tre, ma to ne suficis. Lara havis nun plu granda engajo en la aferi da sua spozulo. El ipsa instruktis en gimnazio por puerini. El laboris nefatigeble ed esis felica. Esis exakte la vivo, quan el volis. El plezis Yuryatin. Elua hemala urbo trovesis an la granda rivero Rynva, qua esis navigebla, ed an reto di fervoyi, qui trairis la Uralo.

La arivo dal vintro en Yuryatin on povis perceptar per la transporto da bateli aden la urbo, ube oli til la printempo pasis la vintro. La blanka bateli en Yuryatin havis la sama signifiko kam la autunala ekiro dal uceli o la unesma nivo.

111

Sub tala blanka batelo ludis anke Katenka. Ol trovesis sur la korto dil domo, ube la Antipov-familio vivis en lokaco.

Lara amis la mori en la urbeto, la iba inteligentaro, qua emfazis la O, la felt-boti, la varma, griza flanel-vestii, la naiva intimeso dil homi. Lara amis la lando e la simpla popolo.

Ma stranj-maniere la filiulo di fervoyisto ek Moskva, Pavel Antipov, esis grandurbulo. Il vidis la homi en Yuryatin plu kritikale kam Lara. Lia sovajeso e nesaveso provokis lu.

Nun montris su, ke il esis kapabla recevar e konservar savo ek surfacala lektajo. Ja plu frue il legabis plu multe, parte segun la rekomendi da Lara. En la yari dil izoleso hike lua savo kreskis tante, ke mem la savo di Lara semblis nesuficanta. Lua pedagogiala savo esis plu granda kam la savo da sua kolegi. Ilia acideta patriotismo ne korespondis kun la komplika sentiementi di Pavel Antipov.

E studiabis arkeologio. En gimnazio il instruktis latina e frua historio. Ma subite il sentis la preske perdita pasiono por matematiko, fiziko e natur-cienci en su. Il esis atutodidakto ed il lernis ica diciplini kam en la universitato. Il mem volis facar exameno che la doc-ofico e volis komencar kom nova matematik-instruktisto. Lore il irus kun la tota familio a Peterburg. Lua noktala studii nocis sua saneso ed il sufris pri nedormeso.

La relati kun Lara esis bona, ma kelkfoye anke tre defacila. El sufokis lu per elua sorgo e boneso, ma il ne volis riskar irga kritiko kontre el.

Il timis, el povus interpretar ek ankore tale nenociva remarko irga celita reprocho, exemple ke el havabis ja relato kun altra viro ante lia mariajo. Ica timo, ke el kredus, il volis ofensar el sen senco e motivo, portis ula nerealeso en lia vivo. Li superofris su en reciproka nobleso, e tale omno divenis ankore plu komplika.

Uldie aparis vizito che li: kelka kolegi di Pavel, la direktistino dil gimnazio ube Lara instruktis, membro dil arbitranta tribunalo, en qua Pavel olim esabis mediacanto, ed altri. Pavel vidis en ili kompleta idioti e stulta gansi. Il astonis pri Lara, qua esis afabla ad omni, ma il ne povis kredar, ke Lara anke nur un gasto estimis sincere.

Pos ke la gastis irabis, Lara aerizis e balayis la chambri e netigis kun Marfutka la vazaro en la koqueyo.

Lore el examenis, ka Katenka e Pavel dormus. El desmetis sua vesti, extingis la lampo e kushis su apud sua spozulo, kam infanto, qua darfis dormar apud la matro.

Ma Pavel nur sinulis dormo. Il ne povis dormar. Il savis, ke il restus sendorma ankore certe tri o quar hori. Il volis ganar la dormo per movado, e por eskapar de la tabak-fumuro dil gastis, il levis su, pozis la fel-chapelo sur la kapo, sisis la mantelo ed iris ad extere.

Esis frostklara autun-nokto. Sub la pazi di Pavel diskrevis la glacioza flaki. La steloza cielo lumizis la nigra tero kun la glacioza buli.

La domo dil Antipov-familio situis al altra latero dil rivero-portuo. Ol esis la lasta en la strado. Dop la domo la agro kun la fervoyo-lineo komencis. Alonge de la reli stacis gardo-dometo. Hike existis trans-veho.

Pavel sideskis sur la dorso dil batelo e regardis la steli en la cielo.

Pensi sizis lu per nekustumala forteso, pensi, quin il ja konocis. Il komprenis, ke il frue o tarde devis atingar rezulto, do pro quo ne hodie?

En ica maniero me ne povas vivar. Ma me povis previdar to. Pro quo el permis, ke me amoreskis kam stulta puerulo? Pro quo el facas kun me quon el volas? Pro quo me ne renunci pri el, kande el volis lo ipsa tale dum la vintro ante la mariajo-festo? Ka me ne savas, ke el ne amas me, ma nur elua nobla tasko sorgar por me kom bona ago? Kad elua nobla misiono esas advere familiala vivo? Ma me amas el ankore sempre. El esas seduktante bela. Forsan esas mea amo ne vera amo, ma nur gratitudo e konfuzo pro elua beleso ed jenerozo? Ho, qua povas komprenar to? Hike fiaskus mem la diablo.

Quon me povas facar? Ka me devas liberigar Lara e Katenka de mea nesincereso? Esus mem plu importanta kam mea propra liberigo. Bone, ma quale? Ka divorco, ka su-ocido? Ho, nultempe! Ton me facus nultempe! Pro quo do ica pensi, ica idei?

Il regardis la steli, quale se il expektus respondo ek la cielo. La steli vibris en diversa kolori, ofte e rare, granda e poka, blua e bunta. Subite venis obskureso. Nula steloza cielo. La korto, la domo e la batelo esis lumizita per klara ed akra lumo, quale se irgu facus signi per torcho. Esis milito-treno, qua eksendis flava, fairala fumuro. Ol rapidegis al westo, kam ja altra treni en pasinta yaro, dio e nokto.

Pavel Antipov ridetis. Il departis la batelo ed iris dormar.

Il trovabis la eskapeyo.

Lara pavoreskis e ne volis kredas, quon el audabis pri la decido da Pavel. Imbecileso. Nova kaprico, el pensis. Me darfas atencar nulo pri to, il ipsa oblivios la tota afero. El experiencis ma, ke elua spozulo facabis ja prepari depos semani. Lua paperi jacis en ofico por militala aferi. Por la gimnazio il trovabis remplasanto, ed ek Omsk venis la informo, ke la iba milit-skolo acceptus lu. Lua parto-dato proximeskis. Lara ploris kam ruranino. El tenis la brakii di Pavel e falis koram lua pedi.

„Pavel, Pavlusha, quale tu povas livar me e Katenka! Ne agez tale! Esas ankore ne tro tarde. Me aranjos omno. Tu ne esabis che mediko! Tu kun tua kordio. Kad jenante? Ma se tu sakrifikas la familio pro foleso, to ne esas jenante? Ka kom volontario? Tu sempre mokis pri mea fratulo, e nun tu volas imitar lu! Tu volas ludar ipsa kun la sabro, tu granda oficiro! Pavlusha, quo esas kun tu, me ne rikonocas tu! Tu esas tote altra persono o fola! En la nomo di Kristo, ma sen irga pseudo-argumenti, dicez a me, ka to esas necesa por Rusia?“

Subite ma el komprenis la precipua kozo, el perceptis ne la detali, ma la kerno, la centro dil idei da Pavel. Pavlusha ne povis enirar klara poziciono. Il ne povis estimar la matralla sentimento da Lara, ed il ne savis, ke tala amo esas plu kam ordinara amo da muliero. El mordis en sua labii, elua anmo deformeskis, el esis kam mortinta. El parolis nula vorto, kombatis kontre sua lakrimi e facis la necesa prepari por la voyajo. Pos ke il esis for, la urbo semblis vakua, ed en la cielo flugis min uceli. „Gracoza siorino, gracoza siorino“, vokis Marfutka vane. „Mami, mami“, babilis Katenka sempre itere e tushis elua maniko.

Por Lara esis ica evento desfacila desvinko. Elua maxim bona esperi krulis. Per la letri di Pavel ek Siberia, Lara savis omno pri lu. Il vidis la aferi nun plu klara, ed aspiris tre a Lara e sua filiino. Pos kelka monati il esis oficiro, standardiero, ed on sendis lu al kombatanta armeo. Haste il vehis a Moskva, sen ke il povis renkontrar irgu. Lua letri de la fronto-lineo esis plu vivoza e ne tale trista kam la letri ek Omsk. Il volis aquirar militala meriti por povar vizitar sua familio per aparta konjedo. Ica posibleso venis ja balde. Pos la erupto, konocata kam Brusilov-atako, la armeo komencis la asalto.

De Pavel venis nun nula letri. Unesme Lara restis kalma. El supozis, ke la militala aktivesi ne posibligis sribar letri.

Dum la autuno la avan-marcho haltis. La soldati enfosis su. De Pavel venis nula vivo-signo. Lara sorgis tre ed serchis a klarigi en Yuryatin, skribe en Moskva e pri la lasta milit-adreso da Pavel. Nulu savis irgo, nulu povis donar respondo. Quale multa siorini anke, Lara laboris depos la komenco di milito en lazareto, qua trovesis en Semstvo-hospitalo di Yuryatin. Tandem el facis la exameno kom flegistino. In ica funciono el obtenis konjedo de gimnazio por duima yaro. Marfutka sorgis por la lojeyo, dum Lara voyajis kun Katenka a Moskva. Hike el transdonis sua filiino a Lipa. La spozulo di Lipa esis la germano Friesendank, qua esis nun eternita en Ufa.

Pro ke Lara havabis nula suceso che la serchado, el volis serchar nun direte avan loko. Pro to el iris kom flegistino kun ambulanco-konvoyo, qua vehis al hungariana frontiero. La lasta loko da Pavel nomesis Mezö-Labarcs.

Che la stabo dil diviziono an la fronto arivis ambulanco-konvoyo kun donaci dal helpo-komitato por vunditi di Tatyatin. Kun la longa treno ek nebela, kurta vagoni, en qui trovesis anke balno-kuvo, venis gastis ek Moskva kun donaci por la soldati ed oficiri. Inter li esis Misha Gordon. Il saveskis, ke la lazareto dil diviziono ube laboris anke sua amiko Yuri JIVAGO, trovesis en proxima vilajo.

Gordon obtenis la permiso por la restado en la fronto-regiono e vehis kun la pas-bilieto en militala veturilo al amiko.

La veturisto, viro ek Lituania o Bel-Rusia, parolis mala rusa. La timo pro spioni reduktis sua vorti al oficiala modelo. Lua simulita loyaleso baris konverso. Amba viri tacis maxim granda parte dum la voyajo.

En stabo, ube on movadis tota armei e disti, on asertabis, ke la vilajo esus tote en la proximeso, ad maxime duadek verstis. Ma esis okadek verstis.

Dum la tota voyajo resonis sinistre de la horizonto matida bruiso. Gordon esabis nultempe testo pri tertremo. Ma il pensis en korekta maniero, kande il komparis ica bruisi dal enemikala artilrio kun tertremo o la erupti da volkano. Kande vespereskis, la infra cielo-bordo brilis en rozea vacilanta lumo til la matino.

Li vehis tra destruktita vilaji. En kelka esis nula habitanti. En altra lojis la homi sub la tero, en keleri. Ube olim stacis bela domi, ibe esis nun nur ankore eskombr-amasi alonge la stradi. Omno semblis kam dezerto sen vejetado. Kelkfoye on vidis olda mulieri, qui serchis en la cindro irga objekti, quale se eli esus ankore en la propra muri.

Elia regardi persekutis Gordon e questionis, ka la mondo havus balde itere raciono e ka kalmeso ed ordino retrovenus. Nokte li renkontris patrolio, e li recevis la impero cirkum-vehar la tota regiono. La veturisto ne konocis la nova voyo. Du hori li misiradis. Tandem li atingis matine vilajo kun la justa nomo. Ma hike nulu savis ulo pri lazareto. Existis en ica regiono du vilaji kun la sama nomo. La sequanta dio li atingis la skopo. En vilajo regnis odoro ad iodo e kamomilo, e Gordon pensis, ke il ne pasus la nokto che JIVAGO, ma vespere irar al staciono por retrovehar. Ma il restis plu longe kam un semano.

9

En ica dii la fronto movadis. Eventis subita transformi. En la regiono, ube Gordon nun esis, traruptis nia batalioni la fermigita formaci dil enemiko. Por konservar ica avantajo, on invadis sempre plu profunda en la adversa defenso-lineo. Help-trupi venis e pluampligis la trarupto. Ma li restis vaste dop la avangardo. Tandem li esis kaptiti.

E tale divenis anke standardiero Antipov kaptito, nam lua duima kompanio kapitulacis.

Existis rumori, ke il esus mortinta, jacante irg-ube en obuso-foso. Testo esis kamarado, certena lietnanto Galiulin, qua obersvabis asertate la morto di Antipov dum atako tra la bilorneto.

La okuli di Galiulin vidis ordinara atako di infantrio. La soldati devis kurar trans la agro, kovrita per dornoza kardoni, inter la amba armei.

118

Kun ica temerara avan-stroko la soldati havis la tasko provokar la adverso a bayoneto-atako, o ma kovrar la austriani, qui esis en lia tiralier-tranchei, per grenadi. La agro esis kam senfina voyo. Sub la pedi dil soldati fluktuis la sulo kam neseкура marsho. La standardiero esis unesme ye la kapo, lore inter li, il levis la revolvero e vokis „Hura“, quon ma nulu, anke il ne, audis. En kalkulita intervali la soldati jetis su sur la sulo, levis su samtempe itere e pluskuris kriante. Kelki falis kam hakita arbori e mortis.

„La paf-lineo esas ne-exakta. Vu telefonez kun la baterio“, dicis Galiulin al oficiro, qua stacis apud lu. „Momento, vu esas justa. La fairo devas irar al plu dopa lineo.“

Dum ica tempo-punto la atakanti atingis ja preske la adversa latero. On finis la fairo. La observanti divenis nervoza en la absoluta silenco, quale se li esus Antipov, qua devis plenigar kun la soldati vera mirakli koram la austriana formaci. En ica momento detonis du pezoza germana grenadi. Nigra tero e fumuro kovris la tota ceno.

„Ya Allah! Fino. Nula ludo pluse“, susuris Galiulin per pala labii, nam il kredis ke la standardiero e la soldati esus mortinta. Triesma grenado explozis en la proximeso dil observeyo. Omni eskapis en inklinita posturo.

Galiulin dormis kun Antipov en la sama shirmeyo. Pos ke on kredabis ke Antipov esus mortina, Galiulin recevis la impero prenar la havajo di Antipov por transdonar ol a lua spozino, pri qua existis fotografuro. La standardiero e mekanikisto Yusup Galiulin esis la filiulo dil menajestro Himasetdin en la domo di Tiversin.

Dum la pasinto, la mastro Tshudoleyev batabis lu ofte, ma nun il esabis itu, qua sorgis por la kariero de Yusup. Yusup Galiulin nam obtenis, kontre sua volo, varma e komforta loketo en garnizono. Ibe il komandis trupo ek mi-invalidi. E kaduka veterani probis instruktar la militala exerci ad ica invalidi. Yusup devis ultre to examinar la gardisti koram la depozeyi. Esis sensorga vivo, nam existis nula plusa taski. Ma subite aparis kun helpo-trupo ek olda land-soldati, qui stacis sub la komando en Moskva, anke la bone konocata Pyotr Tshudoleyev.

„Ah, olda amiki!“ dicis Yusup per tenebra rido.

„Segun vua impero, ecelenco“, respondis Tshudoleyev, dum il salutis.

Ma tale la afero ne povis finir. Ja dum la unesma kontre-regula konduto, standardiero Yusup insultis la ordinara soldato, e pro ke icu vidis latere e ne aden la okuli di Yusup, icu batis per la pugno aden lua vizajo e lasis arestar lu por du dii che aquo e pano. Semblis esar venjo pro olima historii, e tale on taxis omna agi da Yusup. Ma esis riska e nenobla ludo. Quon facar? Komuneso inter la amba viri esis neposibla. Kad on ne povus sendar la soldato en punis-kompanio? Od kad il ne povis skribar promoco-propozo por la fronto? Tale on vidus lua bona intenci e qualesi. On kredus, ke il esus ideala oficiro kun bona kapablesi e karaktero, e forsan il esus ja balde lietnanto.

Galiulin konocis Antipov ek la tempi che la familio Tiversin. 1905, kande Pavlusha Antipov vivis ja duima yaro che la Tiversin-familio, Yusup Galiulin vizitis lu e ludis kun lu dum la fest-dii. Il vidabis ibe anke Lara. Depos ica tempo la relato esis interruptita.

Kande Pavel Antipov venis ek Yuryatin en la regimento, Galiulin astonis pri la vario di sua olda amiko. Ek la shamema, puerinala, gayoza, neta puerulo divenabis nervoza, superba, vivo-desestimanta hipokondriko. Il esis inteligenta, kuraja, tacema e mokema. Se Galiulin vidis en ilua vizajo, il povis jurar, ke en la okuli di Antipov brulis dezirego al filiino e la vizajo di Lara. Antipov semblis vivar kam en fablo-mondo. E nun il ne existis, e Galiulin posedis ilua paperi e fotografuri e la misterio pri ilua transformo.

Frue o tarde la inquesti da Lara devis atingar lu. Il respondus. Ma esis danjera tempo. Il ne povis responder detale, la forteso mankis. Il volis preparar el en indulganta maniero pri la evento. Pro to il vartis kun la letro maxim longe posible, til il audis, ke el ipsa laboris kom flegistino en la fronto-lineo. Nun il ne savis la korekta adreso por la letro.

10

„Nu, quo esas? Ka ni obtenos hodie kavali?“ questionis Gordon, kande doktoro JIVAGO aparis en la galiciana rurala domo. Ibe esis lia quartero.

„Quala kavali? En qua direciono tu volas irar. Omnaloke regnas horrorinda tumulto. Nulu savas irgo. En la sudo troesas nia trupi en germana embraco, ed en la nordo la germana armeo transiris la Sventa, qua semblis nepasebla. Li destruktis reli e depozeyi, e li volis cirkumirar ni. To esas la situeso. E tu volas havar kavali? Ek, Karpenko, la manjajo, rapide! Ho, karno di bovyuno, admirinda!“

La ambulanco-konvoyo kun la lazareto troesis nun en vilajo. La domi, konstruktita segun westala maniero, kun blanka, basa fenestri, esis sen irga noco.

121

Esis Martin-somero, la lasta klara dii di varma ora autuno. Mediki ed oficiri chasis mushi sur la fenestri e blanka tapeti, drinkis varmega kaulo-supō o teo e brulis lia langi. Nokte li sidis koram la herdo, suflis al bruletanta karboni sub la humida ligno-peci ed insultis pri lia helpisti, qui ne komprenis kalorizar.

La nokto esis kalma. Gordon e Yuri JIVAGO jacis sur benki koram la muri. Inter li esis la tablo e la basa, longa fenestro. En chambro regnis varmego e fumuro. La fenestri esis apertita e li inhalis la fresha autunala aero.

Li parolis pri la sama temi kam dum la lasta dii e nokti. La horizonto montris reda koloro en direciono al fronto, e se la kanoni resonis e la tero tremis, JIVAGO interruptis la konverso e dicis: „To esis la Dika Berta, germana kanono. La grenadi pezas sisadek pud po peco.“ Lore li durigis lia konverso, sen savo pri quala temo li parolabis.

„Quala odoro esas hike en la vilajo?“ questionis Gordon. „Me remarkis ol ja dum la unesma dio. Tale grasoza, dolcatra, kam che muso.“

„Ho, me savas quon tu opinionas. Esas kanabo. Hike existas multa kanabo-agri. Kanabo posedas ja propre kadavro-odoro, e hike esas kombato-regiono. Mortinti, qui jacas en la kanabo-agro, deskompozesos, pro ke on ne trovas li. Tala odoro hike ne esas nekustumala. He, ja itere la Dika Berta, ka tu audis?“

Li parolis pri Deo e la mondo. Gordon konocis la pensi da sua amiko pri la milito e la tempo-spirito. Yuri raportabis pri la sangoza logiko de reciproka destrukto, pri la hororinda vundi, pri la moderna milit-tekniko, qua transformis homi en senforma karno.

Gordon, qua akompanis Yuri JIVAGO sempre, vidis singla dio interesanta kozi. Naturale il perceptis la arogemeso observar la kurajo di altra soldati, vidar quale li vinkis la morto-timo per superhomala esforco. Ma lua neaktiva e vakua sospiri ne povis esar plu bona. Il oponionis, on devis prizentar su, segun la situeso en vivo, sincera e naturale.

Ke on povis perdar la koncio dum la aspekto de vunditi, il lernis konocar che su ipse, kande li vizitis fluganta Reda-Kruco-detachmento, qua laboris proxim dop la formaci.

Li atingis la bordo di granda foresto, qua esis per kanon-salvei preske senarbora. Inter la ligno jacis destruktita municion-furgoni. Kavalo esis ligita an arboro. Che la ligna forestisto-domo mankis la tekto. La lazareto trovesis en kontoro dil forestisto ed en du granda griza tendi, qua stacis extere en la mezo dil foresto.

„Esis erero de me kunprenar tu“, dicis Yuri. „Nia baterii stacas ibe dop la foresto. Ka tu audas la tumulto? Ne ludez la heroo. Tu havas nun la kordio en la pantalono, to esas naturale. La situeso povas chanjar singla momento. Hike strokos grenadi.“

Sur la tero apud la forestala voyo jacis kun eskartita gambi, en pezoza boti, sur la ventro o sur la dorso yuna soldati en sudorifanta uniformi, la restajo di tota detachmento. Li esis hike por restorar su por kurta tempo. La soldati jacis kam stoni. Li ne povis ridetar o jokar, e nulu turnis la kapo, kande plura un-kavala veturi proximeskis en troto. La ne-elastikita veturi sukusis tante, ke on povis kredar la pasajanti ne transvivus ica voyajo. Esis vunditi, qui bezonis unesma helpo od en kelka kazi mem operacio.

Ante bone duima horo, dum kurta fairo-pauzo, on transportabis li de la agro, e preske la duimo esis senkoncia.

Kande la veturi haltis koram la forestisto-domo, la kamilisti venis kun kamili e portis la vunditi ek la veturi. Ek un tendo regardis flegistino, la kurteno fermtenante en la manui. To ne esis elua labor-periodo. El havis libera tempo. Dop la tendi du viri insultis unu kontre la altru. La fresha alt-foresto forportis la eko, e nulu komprenis un vorto. Kande la vunditi venis, la amba viri iris jus aden la kontoro. Furianta yuna oficiro kriis al mediko e volis savar ube nun trovesis la artilrio. Ma la mediko savis nulo, to ne esis lua afero. Il volis kalmeso, pro ke il devus traktar la vunditi, ma la oficiro insistis e maledikis la Reda Kruco e la tota mondo.

Yuri JIVAGO iris al mediko. Li salutis unu la altru ed eniris la domo dil forestisto. La oficiro, qua parolis per lejera tatara acento, prenis sua kavalo, saltis sur la dorso e rapidigis alonge la voyo aden la foresto.

La flegistino vidis sempre ankore ek la tendo.

Subite elua vizajo distordis.

„Quon vi facas? Ka vi esas fola?“ El kuris ek la tendo a du vunditi, qui kuris inter la kamili sen irga helpo.

Sur un kamilo jacis mutilita vundito. Grenado transformabis lua vizajo, lango e denti en sangoza paplo. Il ankore vivis, e la restaji dil grenado esis nun en mandibulo, ibe ube esabis olim la vango. Il pregis per dina voco, ke on mortigez lu por finar lua senfina tormenti.

„Quon vi facas ibe? Ton devas facar la kirurgisto kun specala instrumenti.“ (Deo, prenez lu a tu, altrakaze me ne povas kredar pri tua existo!)

Dum la sequanta momento la vundito kriis laute, lua tota korpo tremis ed il expiris.

La vundito esis la kaporalo Himasetdin. La oficiro, qua furiis kontre la mediko, esis lua filiulo, lietananto Galiulin. La flegistino esis Lara. Gordon ed JIVAGO esis testi dal evento. Li omna esabis prezenta en maxim streta spaco, ma nulu konocis irgu, e la destino vartis til la proxima okaziono.

11

En ica regiono existis kam per miraklo ankore kelka vilaji sen noco. Oli formacis integra insulo en la maro di destrukti. Gordon ed JIVAGO retrovehis vespere. La suno subiris. Li venis tra vilajo e vidis quale yuna kosako en kriego dal spektanti koaktis olda grizbarba judo en longa kaftano kaptar moneto, quan il jetis aden la aero. La oldulo faliis sempre itere la moneto, qua falis en la slamo. La oldulo inklinis su, ma la kosako batis kontre ilua kulo, dum la altri tenis su la ventri. To esis anke ja la tota joko. Ankore esis nula danjero. Ma nulu povis donar garantio, ke omno restus tale. Ek la rurana domo venis kriante la spozino dil oldulo sur la strado e gestis per la manui. Du poka puerini vidis ek la fenestro e ploris pro la avulo.

La veturisto, qua trovis joyo pri la spektaklo, plulentigis la veho, tale ke la amba viri povis juar la ceno. Ma JIVAGO venigis la kosako ed imperis finar la mokego.

„Segun vua impero, ecelenco“, dicis la kosako. „Esis nula maligneso. Esis nur joko.“

Dum la plusa voyajo Gordon ed JIVAGO tacis.

„Hororinde“, komencis JIVAGO, kande lia propra vilajo proximeskis.

125

„Nun tu povas imaginar, quala tormenti la nefelica judala popolo en ica milito devis tolerar. E hike esas anke ankore la regiono dil judala koakto-kolonio. Li devis tolerar sufri, alta imposti, pogromi, destrukti e moko, e nun on akuzas li pri mankanta patriotismo. Ma de ube povas venar patriotismo, se la enemiko grantas por li omna yuri, dum ni persekutas li? La odio kontre la judi esas sur febla fundamento. Propre on devas trovar li simpatiante. Lia povreso, lia febleso, lia senhelpeso kontre bati. Nekomprenebla. Fatala.“

Gordon ne respondis.

12

Li jacis itere an amba lateri dil basa, larja fenestri. Esis nokto, e li konversis. JIVAGO naracis ke il vidabis en la fronto-lineo la Caro. Il naracis bone.

Esabis printempo, kande il vidis la fronto. La stabo dil trupo trovesis en la Karpati, en valo-baseno. E li devis barar la aceso di valo kontre la hungariani.

Sur la sulo dil valo-baseno trovesis fervoyi-staciono. JIVAGO deskriptis a Gordon la regiono, la monti, abieti, pini, la pezoza nubi, la granit-roki, la skistoza roki, la grandega foresti. Esis humida, griza april-matino. La aero esis dika e vaporis. Nebulo esis super la valo-baseno. Omna fumuro flugis en la cielo, de la lokomotivo, de la prati, de la griza monti, de la obskura foresti, de la nigra nubi.

En ica dii la Caro voyajis tra Galicia. Subite on audis, ke il volis vizitar ica detachmento, pro ke il esis la chefo da ica trupo.

Il povis venar singla momento. Sur la staciono trovesis honor-gardo. Du hori pasis. Lore aparis en rapida sequo amba luxo-treni, laste la treno kun la Caro.

126

La granda-princo Nikolai akompanis la Caro, qua pasis avan la fronto dil grenadieri. Singla saluto-vorto, parolita per nelauta voco, kausis tondranta „Hura“, quale se aquo en sitelo saltus alte.

La Caro ridetis embarasate. Il aspektis plu olda e plu fatigita kam sur la bank-bilieti e medalii. Lua vizajo esis velkinta e kelke sponjatra. Il vidis sempre itere al granda-princo, se il ne savis quon il devis facar, ed icu helpis kun poka gesto dal okuli e la shultro ek la embaraseso.

La Caro vekis simpatio dum ica varma, griza matino en la monti. Esis pavoriganta penso, ke ica embareseso e rezerveso esus la vera esenco dil Caro, qua kondamnis ed amnestiis, qua katenizis e liberigis.

„Il devis facar parolado, forsan tale: Me, mea espado e mea popolo! Kam Wilhelm. Ma il ne parolis pri la popolo, quankam to esabus en ica tempo importanta afero. Ma, ka tu komprenas, il stacis en tipale rusa maniero super ica banala koncepti. En Rusia esas teatrala konduto nepensebla, kad ne? Dum la Romana Imperio existis diversa populi, ma hodie ica koncepto existas nur por Cari, reji e politikisti, por ke li povas dicar: popolo, mea popolo.

La fronto esas plena de korespondanti e jurnalisti. Li notas `observadi`, populara parolmodi, li regardas la soldati e vunditi e formacas nova teorio pri la anmo dil popolo. Linguistikala grafomanio, filologia sfinterofebleso. Existas ankore altra tipo. Nekompleta lingvo, linei e poka ceni, skeptikismo, misantropismo. Exemple me lektis sequanta frazi: `Griza dio kam hiero. Matine pluvo, greleto-vetero. Me vidas ek la fenestro sur la strado. Senfina koloni di kaptiti. Vunditi en veturi.

Kanono pafas. Ol pafas hodie kam hiero, morgo kam hodie, singla dio e singla horo...’ Pripensez, quale klare vidante, quale gayoza! Pro quo il furias pri la kanono? Pro quo il postulas de la kanono diversa konduti? Pro quo il ne astonesas pri su ipsa? Il ipsa pafas singla dio per enumeradi, komi e frazi. Pro quo il ne finas ica aktiveso? Pro quo il ne komprenas, ke ne la kanono devas esar nova, ma il, sen repeto, ke ek sua notokayero nultempe povas venar irga senco? Pro quo il ne komprenas, ke nura fakti sen homala viziono e fantazio ne povas existar?”

„To esas nekustumale justa“, Gordon interruptis. „Me volas dicar ulo a tu. Quon ni vidis hodie, la ceno inter la kosako e la judo, to esas la maxim simpla infameso pri qua nulu parolas, ma on respondas ica infameso per bati. Ma pri la judala problemo generale on povas filozofiar. Ed on agnoskas surprizanta aspekti. Me dicas a tu nula novaji. Ica idei esas da tua onklo.

Tu questionas, quo esas la popolo? Kad on devas dorlotar ol? Se on duktas la popolo per la beleso e granda da sua verki aden la komuneso, ka to ne esus plu multe e plu bona? Certe, certe. Quala populi vivis dum la kristana periodo? Esas ya nula ordinara populi, ma kristana populi. La konverto esas importanta, ne la loyaleso ad olda tradicioni. Prenez la Evangelio. Quon ol dicas pri ica temo? Nu, ol ne dicas: to ed ico devas esar tale. Esis naiva e timema ofro: Ka vi volas existar segun nova maniero, kam nultempe antee? Ka vi volas la benedikto por via mento? Ed omni aceptis ica ofro dum yarmili.

Se la Evangelio anuncas, ke en la rejio di Deo ne existus greki o judi, ka to signifikas, ke en la Deala rejio omni esas egala?

No, to ne esis necesa. Ton ja savis la greka filozofi, la romana moralisti, la profeti ek la Olda Testamento. La vera signifiko esas: En ica nova, ek la kordio venanta existo-maniero, qua nomesas Rejio di Deo, ne existas populi, ma nur personalesi.

Tu dicis, ke fakto esas sensenca, se on ne introduktas senco aden la fakto. La kristanismo, la misterio pri la personaleso devas penetrar la fakto, por ke ol ganas senco por la homo.

E ni parolis pri ordinara politikisti, qui povas dicar nulo pri la vivo e pri la mondo, pri la sekundara fortesi, qui volas restrikteso, qui volas parolar pri maxim posible poka popolo, qua sufras, tale ke on ek la kompato povas tirar utilo. La determinita viktimo da tala personi esas la judaro. La nacionala penso kauzis la danjera neceseso por la judi esar e restar popolo dum yarcenti. Ma ek ica mezo aparis forteso, qua liberigis la tota mondo da ica mizera tasko. Quala miraklo! Quale povis eventar to? La liberigo de la demonala mezvaloreso. La liberigo pri la diala dementeso eventis en lua lando, parolis en lua lingvo ed esis ek lua popolo. Ka la judi vidis ed audis, ma ne atencis ica forteso? Pro quo li permis, ke anmo kun tala forteso aparis koram li? Quale li povis pensar, ke pos la triumfo e pos la dominaco da ica forteso li existus pluse kom vakua korpo dil miraklo, quan li refuzabis? Qua persono profitis per ica voluntala susakrifiko? Qua havis avantajo, ke dum tota epoki sennombra homi dronis en moko e sango, homi, qui esis tale sentema, tale pronta por lo bono, qui esis tale kordiale inter su? Pro quo esas ica skribanta populamiki tale inertia e nekapabla? Pro quo praktikis la judala penseri nur mondala doloro ed lejera ironio?

Pro quo li ne riskis livar la tradicioni ed obligi, pro quo li ne lasis pasar ica poka popolo, qua kombatis sempre itere por irga skopo, qua recevis sempre itere bati de irga latero? Pro quo li ne dicis: Pripensez! Suficas. Prenez altra nomi! Irez en omna direzioni. Vi esas la unesma e la maxim bona kristani en la tota mondo. Vi esas precize to, quon la stultuli e febluli ek vi refuzis sempre.“

13

Kande JIVAGO aparis dum la sequanta dio por dejunar, il dicis: „Tu volis sempre tale rapide for. Ma me ne povas dicar, ke to esus bona por tu. La voyo al esto esas libera, ed en westo on facas preso kontre ni. Venis la impero, ke omna lazaret-detachmenti devas retretar su. Ni devas ekmarchar morgo e pos-morgo. La vestajo di Misha Gordon ne esas pronta, Karpenko. Sempre itere la sama historio. E sempre itere esas kulpa la olda muliero, kad ne?“

Il ne audis, quon lua ordonanco dicis kom exkuzo, ed il ne atencis Gordon, qua devis voyajar nun en la vestaji di JIVAGO. Il dicis: „Oh, ica migro-vivo, kam che la cigani! Kande ni atingis ica loko, me esis nekontenta pri omno. La herdo, la basa plafono, la slamo, la dika aero. Hodie me ne savas, ube ni esabis antee. Esas, quale se me vivis hike ja eternes. Ica furnelo, ica kareli, ica ombro de la arboro sur la strado.“ Li pakigis en omna kalmeso. En la nokto li vekis per bruisi, krii, pafi e pazi. Fatala lum-radio jacis sur la vilajo. Ombri preterkuris dop la fenestri. La domesti vekis e movis su. „Karpenko, irez adextere e questioneez, quo eventis“, dicis JIVAGO.

130

Ja balde li savis, quo eventabis. JIVAGO surmetis rapide sua vesti, iris al lazareto por examinar la rumori, qui montreskis kom korekta. La germani ruptabis la rezisto dil fronto-lineo. La defenso-lineo proximeskis sempre pluse al vialjo. La vilajo esis sub kanonago. On evakuis la lazareto e la administrado sen vartar irga impero. La procedo fineskus la sequanta dio.

„Tu vehas kun la unesma transporto. La veturo vehos nun, ma me dicis, ke li devas vartar. Bona chanco! Me akompanos tu por vidar quala plason tu obtenos.“

Li kuris al fino dil vilajo, ube la detachmento recevis la necesa equipuro. Sempre itere li devis serchar protekto pro la pafi, qui stridis tra la stadi. An la chef-strado on vidis en la aero la fairo-radii di krevanta shrapneli.

„E quo esas kun tu?“ questionis Gordon kurante.

„Me vehos plu tarde. Me devas ankore unfoye heme pro la utensili. Lore me vehos kun la duesma grupo.“

Che la fino dil vilajo li adiiis. La tota traino ekmarĉis e formacis dum la veĥo su ipsa. JIVAGO signifis al Gordon. Li trovesis en la lumo di brulanta hangaro.

Dum la retrovoyo JIVAGO devis serchar itere protekto sub la domi. Kurte koram la skopo, detonado-ondo jetis lu sur la sulo, ed shrapnelo atingis lu. Sangifante li perdis la koncio.

14

La lazareto situis nun en la proximeso de la chef-quartero, en poka urbo che la fervoyo. En februaro venis kelka varma dii. Yuri JIVAGO jacis en lito por oficiri che apertita fenestro. Esis preske dimezo. La maladi probis pontizar la tempo til la konjedo per irga aktivesi.

131

On informabis li, ke hodie venus nova flegistino a vizito. Yusup Galiulin, qua jacis kontre JIVAGO, foliumis en la jurnali *Retsj* e *Ruskoye slovo* ed insultis pri la blanka loki, rezulto dil censuro.

JIVAGO lektis la lasta letri da Tonya, olquin il obtenabis omni per la posto di kampanio. La vento movis la letri e jurnali. Lejera pazi resonis. JIVAGO vidis adsupre. Lara venis.

JIVAGO e Galiulin agnoskis Lara senfriste, ma Lara agnoskis nulu. El dicis: „Bona dio. Pro quo la fenestro esas apertita? Ka vi ne koldeskas?“ Lore el iris a Galiulin.

„Quale vu standas?“ el questionis. El prenis ilua manuo por palpar la pulso, ma lore el perplexis e sideskis sur la stulo apud lua lito.

„Quala surprizo, Larisa Fyodorovna“, dicis Galiulin. „Me esis kun vua spozulo en la sama regimento. Me konservis ilua utensili por transdonar oli ad elu.“

„Nekredeble, nekredeble“, el dicis. „Quala hazardo! Ka vu konocis lu? Voluntez, vu raportez! Il do falis, kad ne? Vu povas parolar tote libera, nula pavoro, me ya savas quo eventis.“

Galiulin ne posedis la kurajo por konfirmar la rumori. Il volis kalmigar el.

„Antipov esas en kapteso“, il dicis. „Il e sua soldati esis tro vaste avane dum la atako. Il devis kapitulacar.“

Ma Lara ne povis kredar. La subita parolado ecitis el. El ne povis opresar sua lakrimi, e pro ke el ne volis plorar koram la amba viri, el levis su e livis la chambro. En koridoro el trovis kalmeso.

Ja balde el aparis itere. El evitis la kontakto kun Galiulin por ne devar plorar. El iris ad JIVAGO e dicis: „Bona dio. Ka vu sentas irga dolori?“

JIVAGO observabis elua ecito e lakrimi. Il volis questionar el pri la kauzo, il volis naracar, ke il vidabis el ja dufoye, kom gimnaziano e studento, ma lore il pensis, to esus tro intima ed el povus misinterpretar lu. Subite il devis pensar pri la mortinta Ana Ivanovna en sarko e pri la krii da Tonya en Sivcev Vrashek, ed il dicis vice to: „Me dankas. Me esas mediko e kuracas me ipsa. Me bezonas nulo.“

Pro quo il iracas kontre me, pensis Lara e regardis la mikra-nazala, ordinara viro surprizate.

Depos dii regnis nekontinua, alternanta vetero, e la vento susuris dum la nokto, qua havis la odoro a humida tero.

En ica tempo venis singulara informi ek la chef-quartero, desquietiganta rumori ek la patrio, ek Rusia. La telegrafala konekteso kun Peterburg esis interruptita. En omna stradi on parolis pri politiko.

Se flegistino Antipova esis en servo, el vizitis dufoye la maladi, matine e vespere, parolis pri ordinara aferi kun la maladi en la altra chambri, e same kun Galiulin ed JIVAGO. Nekustumala ed interesanta viro, el pensis. Yuna, ma ne afabla. Il havas mikra nazo e nulu povas dicar, ke il esas bela. Ma il esas inteligenta, en la maxim bona senco dil vorto. Vivanta raciono. Ma to esas neimportanta. Importanta esas, ke me devas livar mea obligo hike, ke me iros a Moskva, en la proximeso di Katenka. Ed en Moskva me devas propozar, ke me povas obtenar konjedo por irar a Yuryatin en la gimnazio. Pri la povra Pavlusha ne existas irga espero. Do me ne devas ludar la heroino en milito, me ya volis nur serchar lu.

Quon facos Katenka? La povra orfanino (Lara komencis plorar).

Eventis multa transformadi en lasta tempo. Existis jus ankore santa kozi, obligo al patrio, kurajo, patriotismo. Ma la milito esas perdita. To esas la maxim granda nefortuno, la aureolo ne existas, santa esas nulo.

Subite eventas omno en altra maniero, la sono, la aero, omno chanjis. Quale on devas pensar, quala konsilon on povas aceptar?

On esas kam poka infanto sen dukto – nun tu devas irar ipsa! Nuloke parento, nuloke autoritato. La olda homala valori krulis. On povas fidar nur ankore pri la forteso dil vivo, pri la beleso, pri la yusteso. La ordinara, pacema vivo ne eixistas. Ma en mea kazo, tale pensis Lara, Katenka esas la absoluta skopo. Nun, sen Pavlusha, el esis nur ankore matro, e Katenka bezonis omna forteso. Katenka, la povra orfanino.

Yuri JIVAGO experiencis per letro, ke Gordon e Dudorov lasis publikigar lua libro kun poemi sen permiso. On laudis la libro, predicis granda literaturala kariero por JIVAGO, ma en Moskva existus nun tumulti, la infra klasi revoltus, importanta eventi venus, serioza politikala procedi proximeskis.

Esis profunda nokto. Hororinda fatigeso venis super JIVAGO. Il dormis nur en intervali e kredis, ke il ne povis dormar ed restus veka. Koram la fenestro suflis dormema, fatigita vento. La vento ploris e susuris: „Tonya, Sashenka, me volas vidar vi, me volas irar heme, me volas facar mea laboro!“

En la murmurado dal vento, Yuri JIVAGO trovis dormo, vekis, endormis itere en rapidaambio da felice e sufro, kam la nekontinua vetero, kam ica kapricioza nokto.

Lara pensis, il konservis la utensili da Pavlusha, ma me esis tala monstro, me ne questionis mem de ube il venas, qua il esas.

Dum la sequanta matinala vizito, el volis omno reparar ed samtempe nuligar elua negratitudoza konduto kontre JIVAGO. Pro to el konsultis Galiulin pri omna aferi, questionis e vokis sempre itere „Ah“ ed „Oh“.

„Mea Deo, tua santa volo eventez! Yes! La Brestskaya-strado 28, la Tiversin-familio, la revolucionala vintro 1905! Ka Yusup? No, me ne konocis Yusup. Forsan mankas nur la memoro pri lu, pardonez. Ma la yaro e la korto! Justa, existis adevere la yaro e la korto. Me vidas omno koram me! Anke la pafi! Quo eventis, mea Deo, ica memoro. La doktrino da Kristo! Quala forteso esas en la senti dum la infanteso! Pardonez, quale esis vua nomo, lietnanto? Yes, yes, vu ja dicis vua nomo. Me dankas tre, Yusup Himasetdinovitsh. Vere, me devas dankar tre. Vu vekis en me granda memori e pensi!“

Dum la tota dio esis „ica korto“ en elua kordio. El sospiris e preske el pensis laute.

On pensez! Brestskaya-strado 28! E nun itere pafi, ma tante plu mala!

Hike ne pafas irga yunuli! Ica yunuli divenis adulti, li esas nun soldati, li esas omni hike, la simpla popolo ek la korti, la homi ek la vilaji. Astonante, astonante!

Aden la chambro venis, kun bastoni e gruchi kliktanta, invalidi ed ir-kapabla maladi ek la apud-chambro e kriis rivale:

„Tre importanta eventi. Tumulti sur la stradi en Peterburg. La soldati dil garnizono en Peterburg transiris al rebeli. Esas revoluciono.“

Kinesma parto

Adio de la olda tradicioni

1

La nomo dil urbeto esis Melyuseyev. Ol situis en la Nigra-tero-regiono. Super la tekti glitis, kam lokustoesamo, nigra polvo, kauxita per la marchanta trupi e traini. Li marchis de la morgo til la vespero aden amba direcioni, ek la milito ed aden la milito. E nulu povis dicar precize, ka la milito duris ankore o ka la milito fineskis ja.

Singla dio kreskis kam fungi ek la sulo nova instanci. Ed on elektis li en ica instanci, lietnanto Galiulin, flegistino Antipova ed ankore altra personi, generale homi ek la granda urbi, kompetenta ed experta personi.

Li recevis posteni en la urbala su-administrado, divenis komisarii en la armeo ed ambulanco e regardis la diversa aktivezi en la diversa posteni kam konjedo e plezuro en libera aero o kam ludo.

Ma sempre plu ofte li sentis la deziro departar ica danjera loki por irar heme al kustumala laboro.

La laboro duktis Yuri JIVAGO e flegistino Antipova ofte ed intense ensemble

2

Se pluvis transformeskis la nigra polvo en kafebruna slimo e kovris la preske nepavita stradi.

La urbeto esis mikra. Ube on anke trovesis, ja cirkum irga angulo montreskis la regardo al tenebra stepo, al obskura cielo, al milito, al revoluciono.

JIVAGO skribis a sua spozino:

„Disfalo ed anarkio regnas la armeo. On probas levar la diciplino e la kombatemeso dil soldati. Me vizitis la trupi, qui kampas en la proximeso.

Me povas raportar a tu, quon me povis facar ja plu frue, ke me laboras nun ensemble kun certena flegistino Antipova. El venas ek Moskva, laboras ma en Uralo.

Ka tu memoras pri la kristonaskala festo dum la hororinda nokto, kande tua matro mortis? Yuna puerino pafis al statala advokato. Me kredas on kondamnis el plu tarde. Me dicis tatempe a tu, ke Misha e me vidis ica studentino, kande el vizitis ankore la gimnazio, en mizerosa hotelo. Ni esis ibe kun tua patro, ma ne savas pro quo. Esis nokto kun glacioza frostoj, me kredas dum la armizita sulevo en Presnya. Ica puerino esas flegistino Antipova,

Me probis plurfoje venar heme. Ma to ne esas simpla afero. Nia taski esas nula obstaklo, ici ni povas transdonar ad altra personi. La defacilesco esas la transporto. Estas nula treni, o nur treni, qui esas tro-plenigita.

Ma to ne povas esar la futuro. Kelka resanigita viri, me, Galiulin e flegistino Antipova volas po irga preco departar nia loko dum la sequanta semano. Ni vojagos separita ed en diversa dii, tale ke singlu povas obtenar plaso.

Povas do esar, ke me aparos singla momento koram vi. Ulte to me probos sendar a tu telegramo.“

Ma ankore ante la departo, Yuri JIVAGO recevis letro da sua spozino. La letro esis kovrita per lakrimi ed inkomakuli, qui impedis la korekta konstrukto di frazi.

Tonya volis, ke elua spozulo ne venez a Moskva. Esus plu bona se il irus kun ica marveloza flegistino al Uralo, pro ke la vivo-voyo di ica flegistino esus plu facila kam la vivo-voyo di Tonya.

El skribis: „Ne sorgez pro la futuro di Sashenka. Tu ne devas shamar pro lu. Me promisas, ke me edukos lu segun la principi, quin tu lernis kom infanto en nia domo.“

JIVAGO respondis haste: „Ka tu esas fola, Tonya? Quala suspekti! Ka tu ne savas, ke la penso e la fideleso a tu e nia hemo salvis me de la morto dum ica du hororinda milito-yari? Ma pro quo ni parolas pri to. Ni vidos ni ja balde, la olima vivo komencos nova, ed omno esos bona.

Ma tua respondo konfuzigis me ankore en tote altra maniero. Forsan esis mea konduto advere dusenca. Forsan me duktis ica muliero aden irga iluziono, lore me devas exkuzar me. Me facos to, tale balde el retrovenos de elua maladi-viziti en la vilaji.

La Semstvo-instanci existas nun anke en la poka land-distrikto. Flegistino Antipova esas ibe por helpar instruktistino, qua laboras ibe por la statala organi.

Esas remarkinda afero. Quankam me lojas kun flegistino Antipova en sama domo, me ne konocas elua chambro e me nultempe montris irga intereso pri to.“

3

De Melyuseyev, du granda stradi duktis al westo ed esto. Un strado duktis tra foresto al urbeto Sybushino kun olua cereali-komerco ed esis nun plu importanta loko kam Melyuseyev.

138

La altra strado esis kovrita per stonetaro. Ol duktis tra marshoza prati, qui esis dum la somero sika, a Biryutshi, la fervoyala centro di du linei, qui inter sekis en la proximeso di Melyuseyev.

Dum la junio, Sybushino esis dum du semani sendependanta republiko, anuncita per la muelisto Blasheyko. La fundamento dil republiko esis desertanti, qui departabis kun lia armi la formaci.

La republiko ne respektis la povo dil Provizora Governo e retraktis su de la restanta Rusia.

Blasheyko, qua esis partiano di sekto e qua korespondis en sua yuneso kun Tolstoi, anuncis la nova milyara regno Sybushino, komunigis la laboro e la posedo, e nomizis la land-guvernado apostoleso.

Sybushino esabis ja sempre fonto de legendi e nekredebla rakonti. Ol situis en densa foresto ed on trovis la nomo ja en dokumenti ek la konfuza epoko. Plu tarde esis la cirkumajo plena de rapteri. La richeso dil komercistaro e la fantastika fertila sulo esis proverbala. Kelka legendi, mori e specala vorti ek ica westala parto dil fronto-regiono, venis direte ek Sybushino.

Fabli existis anke pri la unesma helpisto di Blasheyko. On dicis ke il esus de nasko surda-muta, ma dum la stando di lumizo il havus la donaco dil vorto, ma jus nur dum la lumizo.

En julio la republiko krulis. Guvern-loyala trupo eniris la urbeto. La desertanti devis departar la urbeto ed iris a Biryutshi.

Ibe esis dop la reli libera teritorio ek qua montreskis arbor-stumpi, kovrita per boskala frukti. Lignala amasi jacis ibe e disfalanta kabani, en qui lojabis olim ligno-hakisti. Nun vivis la desertanti ibe.

La lazareto, quan JIVAGO volis departar nun, trovesis en la land-domo dil komtino Shabrinskaya, qua grantabis la chambri di elua domo por la flego da vunditi depos la komenco dil milito.

La du-etajala land-domo stacis an la marveloza angulo dil chef-strado, qua duktis al centra placo dil urbo, la tale nomita exerceo-placo, ibe ube nun eventis la vesperala kunveni.

La poziciono dil domo prizentis a plura lateri bela perspektivi. On vidis la chef-strado e la placo, la vicina korto, mizerosa provinc-domo e la olda parko dil komtino. La land-domo posedabis por la komtino nultempe partikulara valoro. El posedis en la regiono la granda domo „Libera Vivo“, e la domo esis sole refujeyo dum komerc-voyaji aden la urbo o por gastis, qui aparis dum la somero ek omna direcionis.

Nun la lazareto trovesis ibe, e la komtino esis en aresto en Peterburg, ube esabis elua domicilio.

Existis nur ankore du singulara mulieri en la land-domo, la olda edukistino Mademoiselle Fleury, e la olima koquistino dil komtino, Ustinya.

La grizhara, redvanga olda Mademoiselle Fleury pedtranis en sua pantofli en tro granda, konsumita jako sordida tra la lazareto. El esis kun la tota mondo sur amikala pedo, quale olim kun la familio Shabrinskaya, e parolis en nekompleta rusa irgo kun franca acento. El staceskis en posturo, levis la brakii e ridis per rauka voco pri elua propra babilado. La rido fineskis en longa nekalmigebla tusaceso.

Mademoiselle savis pri la sekreto da flegistino Antipova e kredis, ke JIVAGO e la flegistino apartenis ensemble.

El amis la mediaco, kam omna romanala naturi ed el joyis se el vidis la du kune. Lore el levis expressive la fingro e palpebragis per la okulo. Flegistino Antipova redeskis, la mediko iracis, ma Mademoiselle amis sua erori kam omna stranja homi e ne volis livar oli.

Ankore plu stranja esis Ustinya. El havis plumpa figuro, supre magra ed infre larja, kam ganso. El esis maligna, ma posedis tamen bunta fanatazio pri omna kozi di superstico.

Ustinya konocis multa magiala paroli, ed el nultempe departis la domo sen irga mistika parolo kontre la fairo en furnelo o kontre demoni e rupto-furtisti. El naskis en Sybushino. On dicis, el esus la filiino di rurala sorcisto.

El povis tacar yarlonge, ma se la tempo venis super el, omna digi ruptis. Lore nulu povis haltar el. Elua pasiono esis la yusteso.

Pos la krulo dil republiko, la exekutiv-komitato di Melyuseyev aranjis kampanio kontre la anarkiala tendenci en la urbeto. Singla vespero eventis pacema kunveni sur la exercoplaco kun mikra turbo, kam olim eventis kunveni sub libera cielo koram la ekiro dil pumpistaro.

La ofico por kulturo ed informo dil urbo subtenis ica kunveni e deputis la propra o stranjera funcionieri kom konverso-parteneri. Ici kondamnis la fablo pri la parolanta surdamuto en Sybushino kom idiotajo. Ma la ordinara mestieristi, soldati-spozini ed olima servisti dil ge-siniori en la urbo esis altra opiniono. Parolanta surdamuto esis por li nula idiotajo. Li defensis lu.

Inter la voki en la turbo, on audis ofte la voco di Ustinya. Unesme el nur povis parolar per desfacila lango. El shamis. Ma lore el atakis la oratori sempre plu vivaca pro lia vorti, qui esis senutila por Melyuseyev.

Preske neremarkeble el developis su kom futura popul-agiterino.

Tra la apertita fenestri dil land-domo on povis audar la voco-kaoso de la placo, e kelkfoye mem, dum partikulare kalma vesperi, parol-fragmenti. Se Ustinya parolis, Mademoiselle venis aden la chambro, postulis kalmeso ed atenco da la altri ed imitis bonkordiale la vorti da Ustinya: „Raspu, Raspu! Tre bone de la Caro! Sybush! Surdamuto! Trahizo!“

Sekrete Mademoiselle estimis la rigoroza muliero. La amba mulieri esis kam un anmo, quankam eli sempre itere disputis.

5

Yuri JIVAGO preparis sua departo, vizitis domi ed instanci e plenigis la necesa papero-milito.

Dum ica tempo aparis la nova komisario di ica fronto-lineo en la urbo. On dicis pri lu, il esus ankore vera puerulo.

Esis la dii ube on aranjis la nova grand-atako. On probis influar la humoro inter la soldati. En la trupo regnis nun plu strikta diciplino. On instalas milit-tribunali ed introduktis itere la puniso al morto.

Doktoro JIVAGO devis ante la departo ankore desanunciar che la distrikt-komandanto. La remplasanto en Melyuseyev esis oficio, la tale nomita distrikt-chefo.

En lua chambro regnis kustumale granda tumulto. La multa vizitanti trovis nula plaso en la edificio e stacis sur la strado en longa lineo koram la fenestri. Esis neposibla atingar la skrib-tabli. Nulu komprenis irga vorto.

Ma dum ica dio esis nula horo di konsulto.

142

En la vakua kancelereyo sidis la skribisti, qui insultis pri la komplika formulari. Li laboris senvorte e chanjis ironala regardi. Ek la chambri dil chefi resonis gaya voci, quale se la homi portus lejera uniformi e drinkus kolda drinkaji.

Galiulin venis aden la chambro por la publiko. Il vidis JIVAGO e signifis a lu enirar la chef-chambro por partoprenar la gaya humoro.

La mediko devis enirar sen to la chambro pro signaturo.

La desordino en la chambro esis preske piktistale.

La sensaciono en la urbeto e la heroo dil dio esis la nova komisario, qua stacis nun en la ibe, quankam hike nulu traktis questioni pri la provizado o strategio, ma nur militala paper-amasi.

„Hike esas ankore unu de nia steli“, dicis la distrikt-chofo e prizentis JIVAGO al komisario, qua ma montris nula atenco.

La distrikt-chofo, qua chanjis sua posturo nur pro la signaturo por JIVAGO, indikis per afabla gesto a basa sejo polsterizita en la mezo dil chambro.

Doktoro JIVAGO esis la nura persono, qua juis komforteso. La distrikt-chofo, la kapo en la manuo tenante, sidis apud la skrib-tablo, lua helpisto sidis sur la apogilo dil sofao, quale se il sidus en muliero-selo, Galiulin sidis en falsa direciono sur stulo, e la yuna komisario iris en la chambro hike ed ibe e parolis sen interrupto. Temis pri la desertanti en Biryutshi.

La rumori pri la komisario esis vera. Il esis magra, nematura yunulo, qua brulis por la maxim alta ideali kam kandelo. Il venus ek tre bona familio, filiulo di senatano, qua duktabis sua kompanio dum februaro en la statala дума.

Lua nomo esis Hinze o Hinz. La mediko ne povis distingar to dum la prizento. La komisario posedis klara peterburgala pronunco kun lejera baltika akcento.

Il portis tro streta militala uniformo. Il semblis embarasata pro sia yuneso e por aspektar plu olda il prizentis malhumoroza vizaĝo, la manoj en la poŝoj dil kavalko-kostumo, levis la ŝultrilojn supren e donis tale a sia figuro soldatila aparajo.

„Dop kelka stacioj de hike trovas regimento di kosakoj. Reda e lojala. Ni bezonas ica regimento. La desertantoj estos kaptitaj, e fine. La korpo-komandanto postulas la senfrista desarmigo“, explikas la distrikto-ĉefo.

„Ka kosakoj? Nulakaze e nultempe!“ eruptis la komisario. „Ni ne vivas en jaro 1905! To estas ja borgeza pensmaniero! Hike ni havas diversa opinioj. Via ĝeneralo eroras.“

„Til nun eventoj nulo. Estas nur intenco, koncepto.“

„Existas konvencio kun la militala ĉefaro: nula interveno en la strategiaj preceptoj. Forsan oni ne povas ekskluzar la kosakoj. Pro mi. Ma mi agos segun la sana racio. Kad estas ibe irga kampejo?“

„Quon mi povas dicar? Yes, ibe estas fortifikita kampejo.“

„Tre bone. Mi iros adibe. Mi volas vidar ica monstroj, ica satirusoj. Forsan li estas desertantoj, ma li estas anke la popolo, mia siorulo. La popolo estas kam infanto, oni devas konocar olua anmo. Pro to estas partikulara konduto necesa. Oni devas komprenar tushar la maxim bona e maxim delikata aspektoj dil popolo. Mi parolos kun li de homo a homo. Li retroiros en la armeo, tote certe. Quante vi parias?“

„Me esas skeptika. Ma Deo helpez ni!“

„Me dicos: `Fratuli, videz a me! Me esas la unika filiulo, la espero di mea familio. Me repentas nulo. Me sakrifikis mea nomo, mea poziciono, la amo di mea gepatri por ganar libereso, quan posedas nula popolo sur ica tero. Me facis lo sama kam multa altra yuna homi, kam exemple nia olda guardo, la Narodniki en karcero, la Narodovolzi en la fortreso Shlueselburg. Ka ni facis to pro ni? Ka ni devis? Vi esas nun la soldati dil unesma revolucionala armeo en la mondo. Ma, sincere, ka vi meritas ica titulo? Dum nia patrio volas forpulsar nia enemiki per lasta forteso, vi kredis a stranja banditi e trompisti! E nun vi esas nepolitikala spumo, monstri, egoista devoremi! Esas quale se on porko vokas al repasto – la porko saltos adsur la tablo.’ Oh, me shamigos li, me traboros lia anmi!“

„No, no, la risko esas tro granda“, kontredicis la distrikt-
chefo, dum il chanjis signifikanta regardo kun sua helpisto.

Galiulin volis same forduktar la komisario de ica fola ideo. Il konocis ica impetuzi ek la 212a regimento. Ma la komisario volis audar nulo.

Yuri JIVAGO volis levar su ed irar. La naiveso dil komisario esis nekredebla. Ma la malicoza distrikt-
chefo e sua helpisto ne esis plu bona. Maligneso e stulteso esis fratuli, ed amba fratuli parolis la sama vivo-
fora e neklara linguo.

Kelkfoye il havis la varmega deziro evitar la fanfaronema ed alte trotanta babilado dil homi, il volis eskapar en la tacema naturo, en la longa kontinua laboro, en la kalma e profunda dormo, en la kordiala harmonio dil anno!

Il memoris pri termino pro konsulto kun flegistino Antipova. Ica konverso esus probable despezanta, ma il joyis renkontrar el, anke se la preco esus chera. Ma el ne esus nun en lazareto. JIVAGO uzis la unesma momento, staceskis e departis la chambro neremarkite.

6

Montreskis, ke el esis prezenta. Mademoiselle informis JIVAGO e dicis, flegistino Antipova esus fatigita, el manjabis haste, esus nun en elua chambro e volis nur simple repozo.

„Ma vu povas frapar che el“, rekomendis Mademoiselle.

„El ne dormos nun.“

„Ed ube esas elua chambro?“ il questionis. Mademoiselle astonesis.

El dicis, ke flegistino Antipova lojus en la supra etajo che la fino dil koridoro, ube la inventariajo dil komtino esus klozita. JIVAGO esabis nultempe ibe.

Obskureskis rapide. La stradi semblis plu streta, nam domi e fenci shovis su aden la vesperala tenebro. La arbori venis ek la korti al fenestri, aden la lumo dil klara lampi. Esis opresanta, varmega nokto. Singla movo kauzis sudoro. La lumo-radii dil petrol-lampi, qui falis aden la korto, fluis an la arbori adinfre kam sordida pluvo.

La mediko haltis sur la lasta grado di eskalero. Frapar kontre la pordo por parolar kun fatigita homo esus insistema e nepolita. On povis facar la konverso anke la sequanta dio. Konfuzita, il iris tra la koridoro til la fino. Ibe esis fenestro, qua montris la vicina korto. JIVAGO vidis ek la fenestro.

146

La nokto esis plena de sekreta nelauta toni. Apud lu sur la koridoro falis guti en regulala intervali ek baseno por netigar la manui. Irgu susuris extere. Che la komenco dil legum-gardeni aquizis irgu la kukombro-bedo. Il queris aquo ek la puteo e la kateno klicktis kande il tiris ol alte.

Omnaloke esis la ordoro di flori, quale se la tero esabus en narkoto. Ek la oldega parko dil komtino, plena de ligno e tote neacesebla, glitis, alta kam la arbori, gigantala kam la muro di domo, la polvoza odoro di olda florifanta tilio.

Dextre dop la fenco resonis voki de la strado. Ibe furiis viro, qua venis ek la vakanco. Pordi batis. On audis la fragmenti di kanto.

Dop la arbori montreskis nigra-reda luno en gigantala grando. Unesme ol aspektis kam la briki di vapor-muelilo, lore ol aspektis flava kam la pumperio dil fervoyo.

Koram la fenestro en korto regnis odoro a fresha feno, aromoza kam teo. Ibe stacis depos hodie bovino, quan on komprabis en fora vilajo. Ol esabis dum la tota dio survoye, esis nun fatigita e volis retro en olua trupo. Ol prenis nula forejo da la nova mastri, quin ol ya ne konocis.

„Ma, ma, lasez to, ne tale sovaja, tu demonino“, susuris la posedantino, ma la bovino sukusis la kapo, erektis la kolo e mujis plendale e dine.

Dop la nigra hangaro di Melyuseyev lumis la steli e kauzis stranja ligo kun la bovino, quale se oli esus bovini ek altra mondi, qui sentis kompato.

Omno en la cirkumajo kreskis e florifis per la magio dil vivo. La joyo pri la vivo glitis kam dolca vento super la tero e la urbo, tra muri e fenci, tra arbori e homi, ed omno tremis.

Por evitar ica magio, doktoro JIVAGO iris al placo por audar, quon on dicis dum la kunveno.

7

La luno stacis ja alte en cielo. Olua lumo kovris omno kam per blanka farbo. La koloni koram la ofico-edifiki jetis nigra ombri sur la tero.

La kunveno eventis sur la altra latero dil placo. On povis audar bone, quon parolabis ibe, se on volis. Ma la pompo dil spektaklo konfuzigis JIVAGO. Il sideskis sur la benko koram la pumpistaro e ne atencis la voci, ma regardis cirkum su.

Poka voyeti abutis al placo, latere de oli stacis olda kaduka domi. La slamo ibe esis dika kam en vilajo. Ek la slamo saliiis fenci ek ozieri. La apertita mi-blinda fenestri brilis. Ek la gardeni urjis humida maiz-spiki aden la chambri. Super la fenci vidis pala, magra malvi aden la foreso. Oli aspektis kam yuna mulieri en longa kamizi ek la vilajo, elqui serchis protekto kontre la varmego en la sufokoza kabani.

La klara luno en la nokto esis astoniva kam mizerikordio o klarvidado. Subite resonis en ica fablatra kalmeso ja konocata voco. La voco esis bela, pasionoza e konvinkanta. JIVAGO audis ed agnoskis senfriste la voco. Esis komisario Hinz, qua parolis sur la placo.

Probable il agis segun la deziro dal autoritati, e nun il kritikis kun granda patoso la civitani pro lia kaoso. Ica civitani stacus sub la influo dal bolshevikani, qui portus la chef-kulpo pri la eventi en Sybushino. Il memorigis pri la kruela enemiko e pri la probi, quin devis tolerar Rusia. Pos kurta tempo on interruptis lu. Kelki postulis, ke on ne molestez la oratoro, altri kontredicis.

On protestis plu laute e plu ofte. La akompananto di Hinze, la kunveno-estro, postulis cesar la inter-voki ed exhortis ad ordino. Kelki postulis, ke on donez la vorto al civitanino en la turbo, altri postulis kalmeso.

Muliero iris tra la turbo al kesto, qua servis kom tribuno. El ne intencis irar sur la kesto, ma el staceskis apud ol. La homi konocis el. Silenco regnis. La muliero ganis la atenco dal turbo. Esis Ustinya.

„Vu parolas pri trompo, kompano komisario, ma vu ipsa dicar, ke ni esus bolshevikani e menshevikani. Bolshevikani e menshevikani, ni audas nur ica vorti da vu. Ma la fino dal milito e la fratala konduto, to esas Deala afero, e ke la fabrikerii e manufakturi devas apartenar al povri, to ne esas bolshevismo, ma homala kompatio. Vu parolas tro ofte pri la surdamuto, e nulu volas audar to pluse. Omni parolas pri lu, advere! Pro quo vu esas kontre lu? Pro ke il povis subite parolar, sen permiso? Ka tala kozi eventis nultempe? Existas ankore tote altra eventi! Exemple la konocata asnino. `Bileam, Bileam, ne irez adibe, tu repentos to.` Tale dicis la animalo. Ma il ne obediis. Bileam pensis, animalo esas basa kreuro. Il desestimis animalo. Plu tarde il repentis. Vi konocas ya la fino dal historio.“

„Me nel!“ vokis irgu ek la turbo.

„Ja bone“, respondis Ustinya. „Se vi savas tro multe, vi oldeskos tro rapide.“

„No. Ne deturnez! Dicz, quo eventis!“ postulis la voco.

„Nu, quon tu kredas, tu stultulo! Il divenis sal-kolono.“

„Tu parolas sterko, Ustinya! To esis ya la spozino di Lot!“

Omni ridis. La kunveno-estro postulis ordino. JIVAGO litiris.

La sequanta vespero il renkontris flegistino Antipova. El esis en bufeto. El stacis koram amaso di linjo. Lore el komencis repasar.

La bufeto esis la dop-chambro en la maxim supra etajo. La fenestri duktis en la parko. Hike boliis la samovaro. La manjajo venis per la manu-elevilo ek la koqueyo, e la vazaro retrovenis aden la lavadeyo. Hike trovesis anke la ekonomiala dokumenti dil hospitalo. Hike on repozis dum la libera tempo e hike eventis anke renkontri.

La fenestri esis apertita. Odoris a tilio, a bitra kumino ed a karbono de la herdo, ube la amba glatigili stacis, quin flegistino Antipova uzis.

„Pro quo vu ne frapis hiero? Mademoiselle raportis pri vu. Ma vu agis justa. Me esis ja en lito. Do, bona jorno. Atenco, ne sordideskez. Omnaloke esas karbono.“

„Ka vu repasas la tota linjo por la lazareto?“

„No, la maxim granda parto esas de me. Vu ya mokis sempre itere, ke me restus hike eterna. Nun ma esas serioze. Vu povas vidar, ke me pakigas omno. Se me esas pronta, lore komencas la parto. Me iros al Uralo e vu a Moskva. E se irgu questionas, ka vu konocas la urbeto Melyuseyev, lore vu dicis: Me ne povas memorar. E qua esas flegistino Antipova? Nula konjekto.“

„Ho ve, ni lasez to. Quale esis vua vojajo tra la land-distrikto? Quo eventas en vilajo?“

„Esas longa raporto. La glatigili esas kolda. Voluntez, donez a me la glatigilo sur la herdo. Ibe! Ed ica de me pozez sur la herdo. Me dankas. La vilaji esas diversa, segun la habitanti. Kelki esas laborema. En altra vilaji vivas nur drinkeri. Ibe regnas kaos. Teroriva aspekto.“

„Sensencajo! Ka drinkeri? Vu komprenas nulo. Nulu esas prezenta, la viri esas en la armeo. Do bone, e quo esas kun la nova revolucionala semstvo?“

„Pri la drinkeri me disputos kun vu! Ka semstvo? To esos ankore longa plago. La koncepti esas neutila, ed existas nulu, kun qua on povus laborar. La rurani montras intereso nur pri la land-problemo. Me esis anke en la domeno `Libera Vivo`. Ibe esas bela. Vu devas vidar ol. Dum la printempo eventis ibe brulo e spoliado. Garbeyo e frukt-arbori esas perdita. En Sybushino me ne esis, existis nula posibleso. Ma omni dicas, ke la historio pri la surdamuto esus nula fablo. La homi povas deskriptar lu. Il esus yuna e kultivita.“

„Hiere la Ustinya parolis sur la placo por lu.“

„Hiere, kande me arivis, venis gigantala veturedo di utensilaro de la domeno. Me protestis ja ofte, ke on ne molestez ni. Ni ya havas omno hike! E hodie venis la gardisto de la komandeyo kun papero dal distrikt-kefo. Ili bezonas urjante teo-arjento e kristalkarafi por vino. Nur dum un vespero, lore ni obtenus omno retro. Ma ton ni ya konocas ja. La duimo mankos! On volas preparar festo. Irga persono aparis.“

„Ah, me ja savas. La nova fronto-komisario. Me vidis lu hazarde. On volas desarmizar la desertanti. Ica komisario esas ankore verda yunulo. On volas sendar kosaki, ma il volas agar per sentimentis. Il dicas, la popolo esus kam infanto, e nun il kredas la afero esus infanto-ludo. Galiulin avertas, ma il restas neacesebla. Tala kerlo posedas kapo kam betono. Ne repasez, nur por un momento, audez a me. Ja balde ni havos hike nekredebla sango-balno. Ni povas facar nulo. Ni esas senpova. Me deziras tre, ke vu voyajez plu frue.“

„Nulo eventos. Vu exajeras. Ulte to me ya voyajos, ma me ne povas desaparar instante. Me devas kontrolar la inventar-listi, altrakaze on dicos, me esus furtistino. Ma quale me povas facar transdono, a qua persono? To esas la questiono. Ica inventario ruinos me! Me nur audas reprochi. Me trans-skribis la posedajo dil komtino al lazareto, segun la dekreto. E nun on dicas, ke me nur agis tale por konservar la tota posedajo por la komtino. Quala infameso!“

„Ho ve, donez nulo pri porcelano e tapisi. Ad la diablo! Yes, pro quo ni ne vidis ni hiero? Me esis en bona humoro! Me volis klarigar a vu la totala astrologio e responder omna questioni! Ma serioze. Me parolus volente pri mea spozino, mea filiulo, mea vivo. Ho ve, ka normala viro ne povas parolar kun normala muliero sen irga dopa pensi? Ho, ad la diablo!

Me pregas vu, repasez pluse, ne atencez me. Me parolos simple. Me parolos tre longe.

Vu pripensez, en quala tempo ni vivas! E ni amba vivas en ica dii! Tala eventas nur unfoye en la tota eterneso. Imaginez, Rusia esas sen tekto, e ni stacas sub libera cielo. E nulu kontrolas ni! Libereso! Vera libereso! Ne per vorti o postuli, ma ek la cielo, kontre omna expekti! Libereso per hazardo, per miskompreno.

Omni esas kunfuzita ed irge granda! Ka vu remarkis to? Singlu sentas la deskovrita giganteso en su e timas ol.

Repasez pluse, me pregas vu. Yes, vu povas anke tacar. Ka me enoyigas vu? Me donos a vu la altra glatigilo.

Hiero me observis la noktala kunveno. Astoniva spektaklo. Matreto Rusia moveskas, ol ne volas restar sen movo. Ol parolas sen interrupto. Ma ne nur la homi parolas.

Steli ed arbori konvesas inter su, noktala flori filozofias, e stonozza edificii asemblas. Ka ne esas kam en Evangelio, dum la epoko dil apostoli? Ka vu memoras, quon Paulus dicitis? `Parolez per langi e profetesez e pregez al graco explikar.“

„Quon vu dicitis pri la steli ed arbori, me povas komprenar. Me savas, quon vu volas dicar. Me experiencis ica sentimentis anke ja.“

„La milito kauzis la unesma parto e la revoluciono la duesma. La milito esis la artoza interrupto en vivo. Ma nulu povas nuligar la existo. No. E la revoluciono arivis kam subita, longa suspiro. Singlu esas kam nov-naskinta, omni experiencas transformadi. On povas dicar, singlu experiencis du revolucioni, la personala e la generala. Me kredas, la socialismo esas kam maro, en qua trovesas omna personala revolucioni. La maro dil vivo, la maro dil sendependendo. Yes, la maro dil vivo, kam sur pikturi. Geniala e kreanta, richa vivo. Ma la homi volas serchar nun ica vivo ne pluse en libri, ma en su ipsa, ne per abstrakti, ma per praktiko.“

Lua voco tremis subite.

Flegistino Antipova cesis repasar e regardis lu serioze e perplexe. JIVAGO ne savis, quon il dicabis. Pos kurta pauzo il durigis:

„En ica dii on volas vivar prefere sincera ed utila! On volas esar parto dil generala inspireso! Ed en ica generala joyo, me povas vidar vua trista okuli, irg-ube dop la sep monti. Me deziris tante, ke vu esus kontenta, sen irga bezoni. Se irga homo, amiko o spozulo (forsan mem oficiro) prege me, ke me ne sorgez pro vu, lore me levus mea pugno... Ho, quon me nur parolas! Pardonez!“

Itere lua voco kapitulacis. Il agitis per la manui en la aero e sentis, ke il facabis neextingebila embaraseso. Il iris al fenestro. Ibe il stacis kun la dorso al chambro. Lua blinda, konfuza regardo serchis en la obskura parko paco.

Flegistino Antipova departis la glatigo-planko e restis stacar kelka pazi koram la mediko.

„Ho, me timis sempre ica momento!“ el dicis nelaute, kam en su. „Quala fatala konfuzo! Ne parolez itere pri ica afero, Yuri Andreyevitsh, no! Videz, quon me facis pro vu!“ El hastis al glatigo-planko. Sub la glatigo jacis bruletita bluzo e dina filo di pikanta fumuro acensis.

El depozis la glatigo per iracema stroko sur la soklo e dicis: „Yuri Andreyevitsh, vu devas divenar racionoza. Vu irez a Mademoiselle, vu drinkez glaso de aquo, e lore vu retrovenez kom persono, quan me konocas, quan me volas vidar! Me savas, vu havos la necesa forteso! Me pregas vu, vu facez to.“

Ma ne eventis plusa konversi inter li. Pos un semano flegistino Antipova departis.

9

Pos kelka tempo anke JIVAGO aranjis sua departo. En la nokto ante la departo eventis en Melyuseyev teroriva tempesto.

La uragano frateskis kun la pluvo, qua falis preske vertikale sur la tekti por hastar tandem transverse tra la stradi.

La tondro-bruisi venis sucedante sen pauzo. En klara lumo dil fulmini montreskis strado, qua semblis eskapar kun la arbori aden la foreso.

154

En ica nokto on vekigis Mademoiselle Fleury per frapi kontre la dom-pordo. El erektis su en lito ed askoltis. La frapi duris.

Kad en la tota lazareto ne existas un persono, qua povas apertar la pordo? pensis el. Ka me devas facar sempre omno sola, me nefelica olda muliero, nur pro ke la naturo donis a me sincereso e responso?

Bone, la Shabrinski-familio esis richa homi, aristokrati. Ma la lazareto apartenas al popolo, a ni. Pro quo li livis ol? Adube iris exemple la sanitaristi? Omni forkuris, la estri, la flegistini, la mediki. Ed existas ya ankore vunditi, du amputiti, ed en magazino apud la linjeyo trovesas maladi kun disenterio.

La kondamnita Ustinya vizitis irgu, quankam el vidis, ke tempesto venus, ma no, la demoni koaktis el ek la domo. Nun el havas bona pretexto pasar la nokto che stranjera homi.

Nu, Deo dankesez. Nula frapi. Nun esas kalmeso. Il komprenis, ke nulu venus e rezignis. Qua esas ya survoye dum ica porko-vetero? Kad Ustinya? No, el havas klefi. Mea Deo, ja itere la frapi! Vera infameso! JIVAGO dormas, certe, il esos kun sua pensi en Moskva. Ma pro quo ne Galiulin, pro quo il dormas, quankam on frapas? Il esperas forsan, ke me apertos tamen la pordo, me povra olda muliero. Ma ka me savas, qua stacas koram la pordo, en ica teroriva nokto, en ica teroriva lando?

Ka Galiulin? Ma no! Galiulin esis ya for. Il desaparitis sen irga signo. El ipsa serchabis celeyo por Galiulin ed JIVAGO pos la teroriva evento sur la staciono. Komisario Hinz trovabis la morto, e nun on persekutis e chasis Galiulin en la tota urbo.

Galiulin! Se ne la esabus la kurasi, la tota urbo esus nun sen irga stono. La kuras-detachmento venabis tote hazarde tra la urbo. Ol protektabis la habitanti e frenagabis la banditi.

La sturmo divenis plu febla e desaparitis. Tondris nur ankore tre rare. El la pluvo divenis pluveto, qua gutifis de la arbori e pluv-kanali. La nelauta reflexo dil fulmini falis aden la chambro di Mademoiselle e restis ibe dum momento.

Subite resonis la frapi itere kontre la pordo. Irgu serchis helpo e frapis kontinue sempre plu rapide quale en paniko. La vento divenis plu forta. Anke nova pluvo arivis itere.

„Me venas“, vokis Mademoiselle e pavoreskis pri elua propra voco.

En subita klarvido, el levis su ek la lito aden la pantofli, sizis la balno-mantelo e kuris por vekigar JIVAGO. Ma il ja esis sur la gambi e venis ad el kun kandelo en la mano. Amba havis la sama konjekto.

„JIVAGO, JIVAGO, irgu frapas kontre la pordo. Me ne volas apertar sola, me havas pavoro“, el vokis en franca ed adjuntis en rusa linguo: „Vu vidos, esas Lara o lietnanto Galiulin.“

Doktoro JIVAGO vekabis same per la frapado. Il kredis unesme esus Galiulin, qua serchis protekto, o flegistino Antipova, qua venabis pro desfacilesi dum la vojajo.

La mediko donis en koridoro a Mademoiselle la kandelo e desriglagis la pordo. La vento tiris la pordo ek la mano di JIVAGO, extingis la kandelo e supervarsis la du per pluvo.

„Qua esas ibe? Qua esas ibe? Kad esas irgu ibe?“ vokis Mademoiselle e la mediko konkurse aden la tenebro. Ma nulu respondis.

Subite on audis la frapi de la dop-enireyo o de irga fenestro en parko.

„Esas forsan nur la vento“, dicis JIVAGO. „Ma esas plu bona, se vu iras al dop-enireyo. Me vartos hike. Ni vidis lore la vera kauzo.“

Mademoiselle desaparitis en domo. La mediko iris koram la pordo sub la avan-tekto. Lua okuli, qui adaptabis la obskureso, perceptis la unesma signi dil komencanta matino. Super la urbo rapidegis nubi, quale se oli persekutis irgu. Semblis quale se kelka nubi restus en la arbori, qui inklinis su en la vento. La pluvo flogis kontre la ligna muro dil domo, qua ne esis nun griza ma nigra.

„Quo esas?“ questionis la mediko la retrovenanta Mademoiselle.

„Vu esas justa. Nulu ibe.“ El raportis, ke el examenabis la tota domo. En bufeto frakasabis brancho la fenestro, e sur la sulo esus granda flako, same en la olima chambro di flegistino Antipova. Ibe esus preske omno maro.

„Videz, hike esas laxa fenestro-klapo, ol batas kontre la framo. Ka vu vidas? Hike esas la klarigo.“

Li konversis ankore dum kelka tempo ed iris lore aden la chambri. Li regretis, ke la afero esabis falsa alarmo.

Li kredabis, ke koram la pordo stacus flegistino Antipova, en humida e glacioza mantelo. Lore li bombardus el per questioni, dum el la mantelo depozus. Lore el raportus pri sua sennombra aventuri, el ridus ed aranjos sua hari koram la herdo.

Li kredabis, tote ferma, ke omno tale devis eventar, e nur tale.

Ica konvinkeso restis mem ankore, kande la pordo esis klozita, e koram la pordo restis anke en la figuro di diafana signo ica muliero, quan li kredabis vidar.

Nedireta kulpo pri la tumulto che la soldati sur la staciono portis la telegrafisto Kolya Frolenko ek Biryutshi. Kolya esis la filiulo di konocata horlojifisto ek Melyuseyev. La tota urbo konocis lu ja kom infanto. Kom puerulo il esis gasto en la domeno „Libera vivo“. Ibe il ludis kun la amba filiini dil komtino sub la surveyo da Mademoiselle. Mademoiselle konocis lu bone. Ja dum ica tempo il komprenis kelke franca.

En la urbo on vidis Kolya che singla vetero en lejera vesti, sen chapelo e kun somerala shui sur la biciklo. La brakii sur la pektoro il pedalagis sur la choseo ed en la urbo, la okuli al masti e konduktulari por kontrolar la stando dil reto. La telefon-reto dil fervoyo interligis kelka domi en la urbo kun la staciono. Kolya administris ica reto en centra verko dil staciono. Ibe esis lua laboro. Telegrami, telefonilo, e se la chefo di staciono, Povarikin, mankis, anke la signal-aparato.

Pro ke il devis surveyar ofte plura aparati samtempe, Kolya parolis partikulara linguo, fragmentopa, neklara ed enigmatala. Kolya parolis en ica maniero, se il ne volis donar respondo o se il refuzis konverso. On dicis, ke dum la tumulto il misuzabis ica kustumo. Kolya destruktabis la bona intenci da Galiulin, qua telefonabis ek la urbo e kauzabis forsan tale la fatala eventi kontrevole.

Galiulin volis telefonar kun la komisario, qua devis esar irg-ube sur la staciono. Il volis irar al komisario, e dum ica tempo, la komisario ne agez sen lu. Kolya ma refuzis vokar la komisario al aparato, pro ke la konduktili esus blokusita per la signali. Samtempe blokusis Kolya la treno kun kosaki a Biryutshi sur la gareyo sub vera e nevera argumenti.

Kande la treno kun la kosaki arivis tamen, Kolya ne povis celar sua mala humoro.

La lokomotivo rulis lenta sub la obskura tekto dil staciono, e haltis precize koram la granda fenestro dil centra verko. Kolya retrotiris la pezoza kurteno ek blua tuko kun la fervoyo-signo. Sur la fenestro-solio stacis granda karafo kun aquo e dika glaso sur pleto. Kolya prenis la glaso, drinkis kelka gluti e vidis ek la fenestro.

La lokomotiv-duktanto remarkis Kolya e levis la kapo amikale. Malodoranta raskalo, cimo! pensis Kolya plena de odio. Il montris al lokomotiv-duktanto sua lango e levis la pugno. La lokomotiv-duktanto komprenis la mimado di Kolya tre bone, levis la shultri ed indikis per la kapo al vagoni, quale se il volis dicar: Quon me povas facar? Esas neposibla. Il posedas la povo.

Tamen, tu esas kanalio e fango, Kolya respondis mimala.

On devis duktar la kavali ek la vagoni. Oli pavoreskis, restis stacar. La plumpa klakado dil hufi sur la ligna planki desaporis ed on audis nun la metalala bati dil hufferi sur la trotuaro di staciono. On duktis la kabranta kavali trans plura reli.

Aparis du rangi di kaduka vagoni sur rustoza reli en densa herbo. La oldega vagoni esis sen farbo, en ligno lojis nur vermi e humido e super la birki en proxima foresto amaseskis nubi.

Che la bordo dil foresto bivakis la kosaki. Segun la komando, li kavalkis al celeyo. On cernis la sedicianti. Kavalkanti inter la arbori esas sempre granda ed impozanta kam sur la libera agro. La soldati, quankam armizita, montris respekto. La kosaki tiris la sabri.

En la mezo dil kavalkanti, Hinz eniris ligna amaso e facis parolado al desertanti.

Il parolis segun sua kustumo pri soldatala devo, pri la patrio e pri altra sublima aferi. Ma ica vorti trovis hike nula simpatio. La soldati sufrabis tro multe dum milito, li esis fatigita e barbara. La vorti da Hinz kauzis nur nauzeo. Li esis sen irga moralo per la multa dolca moti e devizi da dextra e sinistra. Li esis simpla homi, e la nerusa nomo dal oratoro e la stranjera acento atakis la nervi.

Hinz sentis ke il parolis tro longe. Il furiis pri su ipsa, ma il kredis ke la soldati komprenus lu. Ma nula atenco. nula intereso, nur enemikala indiferenteso. Hinz esis en iritita humoro e parolis nun en plu harda toni. Li parolis nun pri militala tribunali, pri la kondamno al morto, ed il postulis la kapitulaco, e la extrado de la komplotestri. Se ne, tale dicis Hinz, lore li esus trahizanti, kanalii sen politikala koncio, superba kraso. La soldati ne povis acceptar tala toni.

Plura voci kriis: „Fino! Suficas! Nula plusa vorti!“ La voki venis sen iraco. Ma venis anke histeriala krii, qui esis plena de odio. On kriis: „Ka vi audis, kompani, quale il insultis pri ni? Quale en la olda tempo! Tipala oficiro! Ni esas trahizanti! E tu, vua nobla majesto? Ma pro quo ankore vorti? Il esas germano! Ka tu havas personala dokumento? E quo esas kun vi, kosaki? Venez, mortigez ni, yes, venez! Devorez ni!“

Ma anke la kosaki despezis la nefortuna parolado dal komisario sempre plu.

„Kad ica soldati esas advere omni nur hundi e kanalii? Quala nobla sinioro!“ Tale li susuris inter su. Unu pos la altru pozis la sabro aden la gaino, lore li ekiris la selo. Li disemis su inter la desertanti. Tandem fratesko eventis.

„Esus plu bona, se vu desaparus sen sensaciono“, dicis la kosaki en sorgo a Hinz. „Vua veturo esas che la traverso. Ni sendos irgu por querar la veturo. En nun irez!“

Hinz obediis, ma pro ke il pensis sekreta fugo semblus nedigna, il iris sen la necesa prudenteso. Il esis tre nervoza, ma il koaktis su irar kalma.

La staciono kun la foresto esis ja pasable proxima. Kande il povis vidar la reli che la bordo di foresto, il turnis su la unesma foyo. Soldati kun fusili sequis. Quon li volas, il pensis, e rapidigis sua pazo.

Lua persekutanti facis lo sama. La disto inter Hinz e li restis egala. La komisario atingis la du rangi dal vagoni. Lore il komencis kuregar. La treno, qua transportabis la kosaki, trovesis sur altra relo. La staciono esis libera. Hinz transiris la reli.

Li saltis adsur la trotuaro di staciono. En ica momento aparis lua persekutanti dop la vagoni. Kolya e Povarikin vokis a Hinz e facis signi, ke il venez aden la stacionala domo, ube il esus en sekureso.

Ma itere impedis sua honor-sentimento la voyo al salvo. Il probis per superhomala forteso opresar sua palpitadi dil kordio. Me devas vokar a li: Fratuli, pripensez, me ne esas spiono! pensis il. Me devas dicar ulo, quon penetras lia kordii.

Lua idei pri heroala agi en sua anmo trovis interligo kun tribuni e stuli, kun inflamebla apeli al turbo.

Apud la pordo di staciono, sub la klosho, stacis alta aquo-barelo kun kovrilo. Hinz saltis adsur la barelo e parolis kelka heroala e konfuza vorti. La desertanti astonesis pri ica extravagajo e restis stacar. Li sinkis la fusili.

Ma subite desruptis la kovrilo dil barelo. La una gambo restis en aquo, la altra gambo extere de la barelo. La desertanti explozis pro rido. Unu ek li mortigis Hinz per pafado aden la kolo. La altri pikis per lia bayoneto aden la mortinta korpo.

11

Mademoiselle telefonis kun Kolya ed imperis, ke il plasizez doktoro JIVAGO komforte en treno.

Dum Kolya respondis, il telefonis samtempe kun duesma persono, ed ultre il donis a triesma persono chifrita informo.

„Pskov, Komosev, ka tu audas me? Ka sedicianto? Quala manuo? Quon vu dicis, Mademoiselle? Trompo. Kiromancio. Kalmeso! Vu devas finar la parolado! Vu molestas me. 36, 00, 15. Ho, la hundi devorez vi. Mea kun-kur-papero esas ruinita. Quo, quo? Me ne komprenas! Kad ja itere vu, Mademoiselle? Me ja dicis tote klara, me ne povas! Esas neposibla. Vu devas parolar kun Povarikin. Trompo. kiromancio. 36. Ad la diablo! Donez repozo, Mademoiselle!“

Ma Mademoiselle dicis: „Ne probez deceptar me, tu kun tua kiromancio e Pskov. Altrakaze me desmaskos tu en la publikeso. Tu devas aranjar morgo plaso por doktoro JIVAGO en la treno. To esas, quon me povas dicar a ocidanto, trahizanto ed Iudas.“

12

Kande doktoro JIVAGO departis, regnis opresanta varmego. Ja quale ante tri dii, sturmo advenis.

162

La avan-placo dil staciono esis kovrita kun helianto-nuklei. E la kabani e gansi montris pala blanko sub la maligna regardo dil nigra sturmo-cielo.

Avan la staciono-edifiko esis granda libera placo, vasta, ad amba lateri. La herbo esis pistita, pro ke sur la placo trovesis sennombra homi, qui expektis depos semani treno.

Ibe esis olda viri en rustika vesti. Li iris sub la varmega suno de grupo a grupo por kaptar rumori ed informi. Yunuli jacis sur la latero, la kapo en la una manuo, en la altra manuo vergo, quale se li esus pastori. Cirkum li kuris lia fratuli e fratini. Lia kamizi lasis vidar la rozea kuli. Lia matri sidis sur la sulo kun la infanteti en sino.

„Li kuris ad omna direcioni, kam mutoni, kande on pafis. Ton li ne volis aceptar!“ dicis maligne la chefo di staciono, Povarikin. Il iris kun doktoro JIVAGO tra la rangi di homi, qui stacis avan la staciono od jacis sur la sulo.

„Subite la tota gazono esis libera. On povis vidar itere la tero. Ni ja ne savis, quo esas tero! Ne esis posibla vidar irgo sub ica cigano-bivako. Ibe il mortis. Nulu povas kredar lo. En milito eventas multa mala aferi, ma tamen, me havis kompato! Quala idiotajo! Pro quo? Quon il facis ja? Ka li esis homi? Il esabis la favorato en la familio. Ibe, hike esas mea chambro. Ne expektez la sequanta treno, ibe esos nula plaso. Existas altra posibleso, la proximala trafiko. Ni povas aranjar la treno ipsa. Ma nula vorto, ka vu komprenas, a nulu! Se vu trahizas su babilante, lore on deskompozos la treno en omna parti. En la nokto vu devas transirar, en Sukinitshi.“

Kande on shovis la sekrete kompletigita treno lente adretro de la depozeyo al staciono, la tota turbo hastis de la avan-placo al treno. La homi venis de la altaĵo e de la taluso, saltis dum la veĥo adsur la bufri e pedo-planki, dum altri tiris su en la fenestri o klimis adsur la vagon-tekti. Ankore dum la treno rulis, ol esis en nula tempo tro-plenigita, e kande la treno atingis la staciono, omnaloke pendis homi kam grapi.

Esis preske miraklo, ke la mediko atingis la platformo e tandem mem la koridoro.

Hike il restis sidar sur la bagaji dum la tota veĥo til Sukinitshi.

La sturm-nubi esis for. La treno vehis trans per la suno bruletita agri e vinkis la strido dal lokusti.

La voyajanti, qui stacis avan la fenestri, forprenis la lumo. Lia longa ombri falis sur la sulo e la benki. La ombri en la vagoni kunkuris kun la ombri dal vehanta treno.

La homi bruasis, kantis laute, insultis e ludis per karti. Che la halteyi resonis ankore la voci dal homi sur la stacioni aden la treno. La voci atingis forteso kam tempesto sur la maro. Lore itere esis silenco. On audis hasta pazi sur la trotuaro dil staciono, disputo che la furgono di bagaji, diversa vorti pri adio, kriado da hani e la vento en la arbori.

En ica momento atingis bonkonocata bonodoro Yuri JIVAGO, kam saluto ek Melyuseyev. Kun kalma majesto ol venis ek irga direciono.

Pro la turbo la mediko ne povis irar al fenestro. En sua fantazio il kredis vidar arbori. Oli semblis esar omnaloke, super la tota treno. To eventis sempre itere, dum la tota veĥo. Omnaloke parolis homi, omnaloke florifis tilii.

Ica kontinua odoro, qua rapidis avan la treno al nordo, esis kam irga rumoro, quan konfirmis la voyajanti sempre itere.

14

Esis nokto, kande portisto ek la olda skolo en Sukinitshi duktis doktoro JIVAGO trans la obskura reli aden vagono di duesma klaso. Ica treno, qua venabis jus, stacis en nula klok-tabeli.

Pos ke la portisto depozabis la bagaji di JIVAGO, eventis disputo kun la treno-servisto, qua volis forsendar JIVAGO senfriste. Ma JIVAGO povis kalmigar lu, e la viro desaparitis.

La misterioza treno havis partikulara destino, ol vehis rapide kun poka pauzi. En treno ipsa esis gardisti. En vagono esis multe spaco.

En vagon-fako, quan JIVAGO eniris, brulis gutifanta kandelo, qua flamifis en vento dal mi-apertita fenestro.

La kandelo esis la posedajo da un voyajanto. Il esis blonda, granda yuna viro da alta staturo. Lua membri movadis su kam rezervo-peci da mekanikala aparato. Il sidis en komoda posturo sur la polsterizita benko apud la fenestro. Kande JIVAGO eniris la vagon-fako, il levis su polite ed chanjis sua posturo.

Sub lua polster-benke trovesis ulo kam vishilo. La objekto moveskis subite e sub la benko aparitis haste hundo kun pendanta oreli. Ol sniflis ad JIVAGO ed ogulis lu. Lore ol kuris elastike en vagon-fako hike ed ibe. Olua mastro facis signo, e la hundo retroiris sub la benko ed asumis itere la formo kam kunvolvita vishilo.

JIVAGO vidis nun an la muro duopla fusilo, ledra kartocho-posho e vildo-sako kun pulstro.

165

La yuna viro esis chasanto.

Il esis tre eloquento ed intrikis ridetante la mediko en parolado. Dum la konverso il vidis sencese al boko.

La yuna viro posedis despezanta hela voco, qua atingis tandem metalala falseto. Existis ankore altra specala fakto. Il semblis esar ruso, segun la extera aspekto, ma il parolis la vokalo „u“ kam la germana „ü“. Ulte, il pronuncis ica „u“ kun granda peno, preske stridante. Ja de la komenco il astonigis JIVAGO per la frazo: „Hiere matine me chasis kun la *hiindo* anadi.“

Kelkfoye il parolis en korekta maniero, ma lore il facis la sama eroro itere.

Quala diablajo, pensis JIVAGO. Ka me ne lektis pri tala kozi? Kom mediko me devas savar to. Ka defekt-governado dil cerebro? Ma ica ululado sonas komika, preske ridinde. Konverso esas tote neposibla. Me iros adsur la ligna lito por repozar.

E tale eventis. Kande JIVAGO jacis sur la ligna lito, la yuna viro questionis, kad il extingez la kandelo, qua forsan molestus. La mediko aprobis. La vicino extingis la kandelo. Obskureskis.

„Ka ni ne volas klozar la fenestro?“ questionis JIVAGO. „Pro la furtisti?“

La vicino tacis. JIVAGO repetis la questiono laute, ma sen rezulto.

JIVAGO incendiis alumeto por vidar ka la viro trovesis ankore en la vagon-fako o kad il forsan ja dormis. Ma no. Il sidis per apertita okuli sur la benko e ridetis ad JIVAGO.

La alumeto extingis. JIVAGO incendiis nova alumeto e repetis la questiono la triesma foyo.

„Quale anke sempre“, respondis la chasanto senfriste.

„Me havas nula valoroza kozi. Ma forsan esas apertita fenestro plu bona, esas tre sufokante hike.“

Ho, pensis JIVAGO. La komika kerlo povas evidente parolar nur che lumo. E quale klara nun esis lua pronunco! Nekredeble!

15

Pos la eventi dal lasta semano, pos la tumulti e prepari por la vojajo, JIVAGO sentis fatigeso en su. Il kredabis, ke il povus dormar senfriste, ma vane. Nula dormo esis posibla. Unesme frumatine il trovis dormo.

En lua kapo flugis kaosala pensi dum la longa nokto, ma propre esis nur du cirkli, qui sempre itere aparis.

La unesma cirklo konsistis ek la pensi pri Tonya, pri la hemo, pri la ordinata vivo, ube omno esis poeziala, kordiala e pura. JIVAGO timis la perdo da ica vivo e volis posedar ol itere, il deziregis ol plu kam antee pos la duyara separo. La loyaleso ed inspireso por la revoluciono apartenis en ica cirklo. Il komprenis la revoluciono quale la meza klaso, quale la studentala yuneso dal yaro 1905, qua admiris Blok. En ica cirklo existis anke la signi pri la nova eventi, iti, inter 1912 e 1914, la rusa intelektala mondo, la rusa arto, la rusa destino e la propra horizonto. Pos la milito il volis partoprenar che ica rinovigi e durigar la nova idei, ed il volis departar la solitaireso. La nova idei esis anke temo en duesma cirklo, ma ica nova idei montris granda diferi pri la antea nova idei. Ica idei ne venis ek lua personala pensi, oli esis harda realeso, ne-evitebla e fatala dikto, kam subita tertremo. Ica novajo konsistis ek la milito, ek sango e hororo, destrukto e sovajeseso, poka urbeto, verifiki e homi. Hike eventis sangoza, brutala soldatala revoluciono, kauxita per la milito, e la dukntanti, la bolsheviki konocis la natur-povi.

167

Ica novajo konsistis ek flegistino Antipova, pri qua il savis nulo, la flegistino, qua nultempe facis reprochi ad irgu, ma lamentis preske per elua kalmeso, flegistino Antipova, qua esis tante forta per elua silenco. Ica novajo konsistis ek ilua peno ne amar elu, quankam il volis amar omna homi, precipue nature lua familio e parenti.

La treno rapidegis per tota vapore. La vento, qua venis tra la apertita fenestro, desordinis la hari di JIVAGO e kovris oli kun polvo. Dum la noktala halto eventis lo sama kam dum la jorno. La turbo furiis e la arbori bruisis.

Kelkfoye rulis ek la tenebra nokto vehili e chareti sukusante al stacioni. Voci e la murmurado dal arbori esis audebla.

En ica momenti on povis komprenar, quon la noktala ombri facis, on povis audar olia voci. Esis lo sama kam la pensi da JIVAGO sur la ligna lito, nam la mesajo pri la tumulto en Rusia, la mesajo pri la revoluciono en ica fatala tempo, la mesajo pri la grandado dal revoluciono, qua esus laste videbla.

16

La sequanta dio, Yuri JIVAGO vekis tarde. Esis ja preske dimezo. „Marquis, Marquis!“ vokis la vicino milaute a sua hundo. JIVAGO astonis, ke il e la chasisto esis ankore sempre sola en vagon-fako. La nomi dil stacioni, qui nun preterflugis, konocis JIVAGO ja ek la infanteso. La treno livabis la gubernio Kaluga e vehis nun aden la gubernio Moskva. Pos la matinala tualetto recevis JIVAGO invito a dejuneto dal yuna viro. Nun JIVAGO povis examenar lu plu bone.

168

Karakterizanta atributi esis extrema eloquenteso ed agiteso. La yuna viro ne estimis tante la kontakto o laambio da pensi, ma vorti e toni. Dum il parolis, il saltis sempre itere de la benko, ridis resonante sen motivo, frotis sua manui, e se to ne montris sua vervo en kredebla maniero, il batis per la manui sur la genui e ridis lakrimi.

La hierala parolado komencis itere kun omna stranjesi. La viro esis astonive nekonsequenta. Balde il facis nenecesa profesu, balde il respondis nula de la plu simpla questionu.

Il raportis pri su ipsa fantastika e senrima kozi. Regretinde il semblis anke dupigar. Ma un afero esis klara, lua extrema opinionu e lua absoluta nihilismo esis pura tendenco al efekto.

Omno to esis ja konocata. La radikala nihilistu dicis tala kozi ja en antea yarcento, plu tarde kelka heroi da Dostoyevski e la intelektozi ek la rusa provinco, qui esis plu rapida kam la intelektozi en la rusa grand-urbi.

La yuna viro naracis, ke il esis la nevulo di famoza revolucionistu, ma lua gepatri esus neplubonigebla reakteri. Li posedus en la proximeso dil fronto pasable granda domeno. Ibe il pasabis sua infanteso. Lua gepatri vivabis dum kelka tempo en enemikeso kun lua onklo, qua esis bonkordiala ed influanta viro, e qua konservis nun lua gepatri kontre omna posibla danjeri. Il havus la sama opinionu kam sua onklo, il esus en omna aferi maximalistu ed extremistu, en vivo, en la politiko, en la arto. To omno memorigis itere pri la figuri en la romano 'Demoni' da Dostoyevski. Nun venos la futuristu, pensis JIVAGO, e justa, il parolis pri la futuristu. E nun la sporto, profetis JIVAGO, ma la yuna viro parolis pri la chaso.

Il dicis, ke il chasabis en sua patriala regiono e ke il esus grandioza pafero, e se il ne havus korpala defekto, lore il divenus soldato en milito ed on gloriizus lua skopo-sekureso.

Il vidis la questionanta regardo di JIVAGO e vokis: „Ka quo? Ka vu ne remarkis mea defekto?“

Il queris ek la posho du karteti. La unesma karteto esis vizit-karto. Lua nomo esis Maxim Aristarkovitsh Klinzov-Pogorevshik o simple nur Pogorevshik. Pogorevshik esis la nomo di lua onklo ed ica nomo esus anke la valida nomo por lu.

La altra karteto esis tabelo, sur qua esis diversa manuo-formi e fingro-formi. Esis la fingro-alfabeto dil surdamuti, e nun esis omno klara.

Pogorevshik esis la talentoza absolvanto ek la skolo di Hartmann od Ostrogradski, surdamuto, qua lernabis parolar perfekte per la preciza observado da boko e labii. Tale il povis komprenar la vorti dal instruktisto.

JIVAGO probis komprenar la regiono ek qua venabis la yuna viro e questionis: „Pardonez mea direta questiono, ma vu ya ne devas responder. Ka vu esis prezenta dum la konstitucio dal republiko Sybushino?“

„Ka vu do savas... Permisez... Ka vu konocis do la muelisto Blasheyko? Yes, certe, me esis prezenta, naturale.“ Pagorevshik ridis kam dementulo e batis per sua manui sempre itere sua la genui. E senfriste venis anke itere fantastika historio.

Il dicis, ke Blasheyko e Sybushino esabis la motivo por realigar sua propra idei. JIVAGO povis preske ne sequar. La filozofio di yuna viro konsistis ek anarkiista tezi e pura chaso-slango. En ferma tono di oraklo il profetis por la proxima tempo fatala eventi.

JIVAGO aprobis interne pri la fatala eventoj, ma il iracis pri la kalmeso en qua la desagreabla junulo anuncis sia profetajoj.

JIVAGO kontredicis: „Momento. Yes, tio estas justa. Tala kio povas eventar. Ma mi kredas, ke nun ne estas tempo por tala risko pro mi en nia kaosoj kaj disfalo, dum la enemiko stakas koram nia pordo. Nia lando bezonas tempo. Ili ne povas irar de revolucio al nova, alia revolucio, ili bezonas repozo, Ni bezonas, se anke forsan nur, relativa kalmeso kaj ordino.“

„Tio estas naiva“, dicitis la juna viro. „Quon vi nomizas disfalo estas tute normala aparato kam via amata kaj laudata ordino. Ica destrukto estas legala kaj provizora parto de pli granda kreado-koncepto. La socio estas ankore tro stabila. Ili devas disfalar tute. Lore la revolucionala forto povas erektar ilin sur tute alia fundamento.“

JIVAGO hororis. Ili iris al koridoro.

La treno vehis sempre pli rapida tra la sub-urbo de Moskva.

La fenestroj montris birkejojn kun laŭboj, stretaj stacioj sen tektoj, plena de somero-gastoj, kiuj posrestis en densa polvo-nubo, dum la treno siflis sempre itere aden la vakua foresto-eko.

Subite anke JIVAGO komprenis la unesma fojo en ica die, ube ili trovis, en qua la stado ilia kaj quon ili povis expectar en la sequanta horoj.

Trioj kun transformado, nesekureso, nervozeso, milito, revolucio, shanceligo, pafado, destrukto kaj morto, ruinaj pontoj kaj incendioj – omne tio divenis subite giganta vakuo.

La unesma vera evento pos la longa pauzo esis la rapideso dil treno a sua domo, quan il amis avan omno, e qua esis ankore nelezita. To esis la vivo, to esis la interna ecito, la aventuro, to signifika anke arto – la arivo en la familio, la retro-movo aden su ipsa, la rinovigo dil vivo.

La bosketi posrestis. La treno rapidis al libera regiono. Larja agro aparis ek precipiso en la foreso. La agro esis kovrita per longa rango di obskur-verda ter-pomi. An la bordo dil agro on vidis la fenestri di teplico. Dop la vehanta treno venis nigra, granda sturmoza zono. Ek ica zono aparis sun-radii kam ringo ad omna direzioni, qua transformis la fenestri en netolerebla brilo.

Subite pafis ek la nubo hela, varma pluvo, pluvo, qua lasas kreskar la fungi. La guti dil pluvo konkursis kun la rapideso dil treno.

Dop kolino aparis la katedralo di redemto, e dum la sama momento on vidis kupoli, tekti, domi e kameni en la urbo.

Il eniris la vagon-fako e dicitis: „Moskva. Ni devas esar pronta.“

Pogorevshik levis su e tiris ek sua posho granda anado.

„Por vu“, il dicitis. „Kom memorigilo. Vua kompanio esis tre agrebla.“

La mediko refuzis, ma vane.

Tandem il dicitis: „Do bone. Me prenos ol kom donaco por mea spozino.“

La yuna viro repetis joyoze: „Por vua spozino! Kom donaco!“ Il ridis tante laute, ke lua hundo aparis sub la benko e gayoze aboyis. La treno enrulis. La vagon-fako divenis obskura kam nokto. La anado esis envolvita en pamfleto.

Sisesma parto

La milit-kampo di Moskva

1

Dum la veho, JIVAGO kredis pro la senmoveso en streta vagon-fako, ke nur la treno vehus, dum la tempo haltus, e lo esus sempre ankore dimezo.

Ma esis ja vespere, kande la kalesho kun la mediko e la bagajo aperteskis voyo tra la densa turbo en la Merkato di Smolensk.

Por JIVAGO semblis ke la homi plu frue asembleskis en la merkato sen partikulara motivo, ma nun la butiki esis vakua, kovrita per kurteni e mem sen seruri, pro ke existis nulo por la kompro o vendado sur la sordida placo kun la rezidui. Magra, bon-vestizita olda mulieri e viri stacis ibe kam muta reprocho kontre la pasanti ed ofris objekti sen irga utilo: artoza flori, koquala utensilaro, gala-vesti ek nigra gazo ed uniformi sen signifiko.

La simpla homi marchandis kun utila objekti: nigrapano ek la propra porciono, sordida, humida sukro-kubi e tabak-paketi kun.

Omnaloke sur la merkato on vidis neutila fripo, qua augmentis di preco segun la nombro dil antea posedanti. La veturisto vehis a laterala voyeto. Dop lu desaparitis la suno e tushis lua dorso. Koram la kalesho aparitis vakua kargo-veturo en densa polvo-nubi, qui ardoris en la radii dil subiranta suno. Tandem li povis devancar la kargo-veturo, qua blokusabis la voyo. Li vehis plu rapida. La mediko astonis pri la olda jurnali ed afishi sur la stradi e trotuari.

173

La vento driftis oli aden ica direciono, hufi, veturi e pedi aden la altra direciono.

Pos kelka tempo aparis la domo di JIVAGO. La veturisto haltis.

La mediko ne povis respirar. Lua kordio batis kande il iris al pordo e sonigis. Ma eventis nulo. Il sonigis itere. Ma la sama rezulto. Nun il presis en kreskanta sorgo dum diversa intervali kontre la sonilo.

Unesme pos pasabla tempo klicktis hoko e kateno en domo, ed il vidis sua spozino Tonya, qua apertis per la brakii la pordo. Amba rigideskis en surprizo e ne audis lia krii. Tandem li embracis su kam fola. Li parolis amba samtempe ed interruptis su reciproke.

„Avan omno, kad esas omni sana?“

„Yes, yes, restez kalma. Omno en ordino. Mea letro esis stulta. Pardonez. Ma ni devas parolar pri to. Pro quo tu ne sendis telegramo? Markel adportos senfriste tua bagaji. Ho, me komprenas, tu esis en sorgo, pro ke ne Yegorovna apertis! Elu esas en la vilajo.“

„Tu esas kava-vanga. Yuna e gracila! Me forsendos la veturisto.“

„Yegorovna queros farino. Me desengajis la altri. Ni havas nova servistino, quan tu ne konocas: Nyusha. La gardistino di infanti di Sashenka. Omni expektas tu, ni informis omni, li esas omni hike, Gordon, Dudorov, omni.“

„Quale standas Sashenka?“

„Deo dankesez, bone! Il vekis jus nun. Se tu ne venus jus de la treno, ni povus irar senfriste a lu.“

„Ka tua patro esas heme?“

„Ka me ne skribis? Il esas jorno e nokto en la distrikt-parlamento. Prezidanto. Pensez nur! Ka tu pagis la veturisto? Markel! Markel!“

Li stacis kun la korbo e la kofro sur la trotuaro e baris la voyo. La pasanti devis cirkumirar li. La homi inspektis la amba personi de kapo til pedo, vidis al veturisto, qua pretervehis, e gapis al apertita dom-pordo.

Ma nun aparis Markel che Yuri e Tonya. Il portis jileto super la kamizo, e vokis, la menajestro-kasqueto en la mano: „Signi e mirakli! Ka Yura? Ma yes! Il esas lo! Nia falkono! Yuri Andreyevitsh, tu, nia lumo, tu ne obliviiis ni. Ni pregis por tu, e nun tu esas hike che la domala herdo! E vi, quon vi volas? Nu? Ka vi vidis nultempe tala evento?“ il vokis al pasanti. „Irez, hike ne esas sensaciono!“

„Ho, Markel! Venez, ni volas embracar ni. Pozez la kasqueto sur tua kapo! Quo eventis? Kad irga novajo? Quale standas tua spozino e tua filiini?“

„Quon eli facos? Eli kreskas. Me dankas por tua questiono. Kad irga novaji? Tu ludis la heroo, ma tu povas vidar, anke ni ne dormis. Ni facis hike tala teatro e kaoso, ke mem la diablo fugus. Nulu komprenas hike irgo. La stradi esas sordida, domi e tekti esas defekta, nia ventri esas vakua kam dum la karesmo, ed omno sen anexo e kontributo.“

„Markel, me devas plendar che mea spozulo pri tu. Tale il parolas sempre, Yura. Me ne povas tolerar ica babilado. Probable il parolas nur pro tu ica sensencajo. Ma il ne dicas, quon il pensas. Ja bone, Markel, nula exkuzo. Tu esas ya nesavanta. Esas tempo, ke tu ganas tua raciono. Tu ne vivas en familio di farino-komercisti.“

Markel transportis la bagaji al koridoro e klozis la dom-pordo.

Il dicis nelaute ed intime: „Antonina Alexandrovna esas malhumoroza, tu audis ya. Tale esas sempre. El dicas a me, Markel, tua anmo esas nigra kam la fuligino en furnel-tubo. Ma tu ne esas pluse infanto, el dicas. Hodie povas komprenar mem mopso o hundeto ulo. Certe, to esas korekta. Ma ka tu kredas o ne, Yura, inteligenta homi konocas libro pri la futura framasono, qua jacis cent-e-quaradek yari sub roko. Me kredas, Yura, li vendis ni po ne min kam poka moneto o kelke tabako. Antonina Alexandrovna ne volas ke me parolas, ka tu vidas, el signifas ja itere.“

„Me devas ya signifari. Do bone, deponu la bagaji sur la sulo ed irez, Markel. Me dankas. Se ni bezonas tu, mea spozulo vokos a tu.“

2

„Deo dankesez, il esas for. Ne kredez omno, quon il dicas. Esas nur teatro. Se altri esas prezenta, il ludas la stultulo, ma sekrete il akutigas sua kultelo. Ma il ne savas kontre quala persono, ica orfano ek Kasan.“

„No, tu eroras! Me kredas, il esas simple ebria. Il ludas nur la klauno, nulo pluse.“

„Kande il esas en tote ne-ebria? Ho, ad la diablo kun lu! Me timas nur, Sashenka dormas ja itere. Se nur la tifo ne esus... Ka tu havas lausi?“

„Me ne kredas. Me voyajis komfortoze kam ante la milito. Ka me povas lavar me, nur tale, nur tote kurta. Plu tarde me povas lavar me profunde. Ma adube tu iras? Pro quo tu ne iras tra la salono? Ka vi uzas nun la dop-eskalero?“

176

„Ho, tu ya ne savas! Patro e me pensis esus bona, se ni transdonas parto dil teretajo al Akademio por Agronomio. Lore ni ne devas varmigar ipsa dum la vintro. Anke en la supra etajo esas multe spaco. Ni ofros ol por li. Li havas hike kabinetu, herbario e kolektajo di semini. Se nur ne la rati venos. Ma la chambri esas ankore en ordino. On dicas nun habito-areo. Hike alonge! Ma quon tu facas? Ni prenos la dop-eskalero, ka tu komprenas? Venez, me duktos tu!“

„Esis bona ideo, ke vi lugis la chambri. Me laboris en lazareto, qua trovegis en nobla land-domo. Grandega chambri, la parqueto preske nedomajita. La palmieri en la kuvi inklinitis su nokte super la liti kam fantomi, e la maladi, exercita soldati, vekis e kriis. Ni devis forportar la palmieri. Forsan esis la vivo dil richa homi advere nesana. Ica superflua luxu. Superflua mobli, superflua chambri, superflua sentimentu, superflua vortu. Esis bona ideo, via restriktu. Ma ni devas donar ankore plu multe.“

„Quo esas to ibe en tua saketo? Kad ucelo? Ho, quale bela! Sovaja anado! De ube tu havas ol? Me ne povas kredar. En nia dii to esas richeso!“

„Me obtenis ol en treno kom donaco. Esas longa historio, me raportos plu tarde. Quon tu opinionas, ka me adportas ol nun al koqueyo?“

„Yes, nature. Nyusha devas senplumigar ol ed emundar. On predikas por la futura vintro hungro e koldeso.“

„Yes, omnaloke on audas to. En treno me vidis ek la fenestro e pripensis. Quo povas esar en vivo plu importanta kam paco en la familio e laboro? Altra kozi ne stacas en nia povo. Certe, multa homi experiencos desfortuno.“

Kelki volas fugar al sudo, en la Kaukazo e mem trans la frontiero. Ma to ne esas mea maniero. Vera viro devas tolerar la destino di patrio. Esas klara afero por me. Por vi validas altra reguli. Me volas konservar vi kontre dizastro e volas sendar vi a sekura loko, forsan Finlando. Ma se ni stacos hike ankore longe, lore ni antigos nultempe la supra etajo.“

„Vartez, audez! Novajo! E quala! Preske me obliiviis. Nikolai Nikolayevitsh esas hike.“

„Pri qua tu parolas?“

„Onklo Kolya.“

„Ma Tonya, to esas neposibla! Quo eventis?“

„Nu, ek la Suisia. Unesme de London a Finlando.“

„Tonya, ka serioze? Tu vidis lu! Ube il esas? Pro quo il ne povas venar?“

„Ne esez nepacienta! Il esas nun en rurala regiono. Posmorge il venos. Il esas nun tote altra. Forsan tu esos trista. Dum lua tra-voyajo il restis en Peterburg e divenis bolsheviko. Patro ed il kontroversas sempre. Ma nun venez! Do ka tu audis anke, ke ni devas experiencar defacilesi, danjeri, necertesi?“

„Yes, ton me kredas. Egale. Ni kombatos. Ne devas venar por omni la fino. Ni vidos, quon la altri facos.“

„On dicas ne existos brul-ligno, aquo e lumo. Nula livri. Ka tu savas, en Arbat existas plata fera furneli, Per jurnal-papero on povas koquar dejuno. Me havas adreso da irgu. Ni devas komprar la furnelo, ante ke oli esas for.“

„Certe, certe, ton ni facos, Tonya! Tu esas inteligenta, Tonya! Ma pensez nur! Onklo Kolya, onklo Kolya! Me ne povas kredar lo.“

„Me havas koncepto. Ni lojos en irga angulo en supra etajo, patro, Sashenka, Nyusha e ni, en du o tri chambri, e ni renuncos pri la cetera domo. Ni izolos ni kontre la strado. La furnelo venos en la meza chambro, la furnelo-tubo iros tra la fenestro. Lavado, nutrivi, repasti, gasti, omno eventos ibe por explotar la furnelo. Lore ni povas forsan transvivar la vintro, se Deo volas.“

„Ma certe! Naturale ni transvivos la vintro. Sen dubito! Bona ideo da tu. Tre bone. Ka tu savas quo? Ni festos la acepto da tua koncepto! Ni rostos mea anado. E lore ni invitos onklo Kolya por nia lojeyo-inauguro.“

„Grandioze! E Misha Gordon devas prokurar alkoholo ek la laboratorio. E nun videz! Hike esas la chambro, quan me selektis. Ka tu esas kontenta? Depozez la kofro e querez la korbo adsupre. Ni povas invitar anke Nika Dudorov ed Shura Shlesinger, se tu aprobas. Ka tu ankore savas, ube esas nia laveyo? Hike, netigez tu per la desinfektilo. Me iros ad Sashenka e sendos Nyusha adsube. Lore me vokos tu.“

3

La maxim bela novajo en Moskva esis ica puerulo. Kande Sashenka naskis, Yuri JIVAGO recevis sua apartamento. Quon il savis pri sua filiulo?

Ankore ante la parto, il vizitabis Tonya en la kliniko. Ma en ica momento on alaktis la infanteti, ed JIVAGO ne darfis enirar la chambro.

Il vartis en la avan-chambro. La longa koridoro esis plena de ploranta infanteta voci. La flegistini portis la infanteti sub la brakii al matri por alaktar.

„Ua, ua“, pipis la infanteti, preske sen sentimento. Esis kam exekuto di devo, nur una voco sonis tote altre. La infanto kriis anke „ua, ua“, ma per grunema e neafabla basa voco.

Ja dum ica tempo, JIVAGO volis la nomo Sashenka, nomo segun la bopatro Alexander.

Irge il kredis, ke ica krianta infanto esis sua filiulo, nam la plorado posedis partikulara noto pri la specala karaktero e destino dil futura ento, tale pensis JIVAGO.

Il pensis juste. La ploranta infanto esabis Sashenka. Tale il lernis konacar sua filiulo.

Lore venis la fotografuri da Tonya al fronto. Oli prizentis gaya, beleta puerulo kun granda kapo e forta mentono, ilqua stacis sur kovrilo, la amba brakii en la aero, quale se il volus dansar. Tatempe la puerulo evis un yaro e lernis kurar, nun il evis du yari e komencis parolar.

Yuri JIVAGO depozis la kofro sur la ludo-tablo che la fenestro. Il ne perceptis ica chambro. Ube esis la mobli? Ka la tapeti esis nova?

La mediko apertis la kofro por querar sua razo-utensilo. Inter la dina koloni dil klosh-turmo extere koram la fenestro stacis la hela plen-luno. Kande la lun-lumo falis sur la kamizi en kofro, sur la libri e tualet-utensili, la mediko perceptis la chambro subite.

La vakua chambro esabis la magazin-chambro di lua mortinta bomatro, Ana Ivanovna. Olim el konservabis hike ruinita tabli e stuli ed olda skrib-utensilaro. Hike esis la arkivo dil familio, e hike stacis anke la kesti kun la vesti por la vintro.

Kande Ana Ivanovna ankore vivis, nulu darfis enirar ica chambro.

Nur dum la granda festi, kande multa infanti kunvenis, lore la infanti povis ludar en ica chambro `raptero e jendarmo', celo-ludi e maskitaro.

Dum kelka tempo la mediko pripensis, lore il iris adsube en la vestibulo por querar la korbo.

En la koqueyo sidis Nyusha, shamema puerino, koram la herdo super granda jurnalos e senplumigis la anado. Kande el vidis Yuri JIVAGO kun la korbo en la manuo, el divenis reda kam papavero. El levis su, sukusis la plumi ek la avantalo, salutis ed ofris helpo. Ma la mediko dankis e dicis, ke il volis portar la korbo ipsa adsupre.

Kande il eniris la olima magazin-chambro, sua spozino vokis ek irga chambro: „Yura, tu povas venar!“

Il iris a Sashenka.

La olima skol-chambro di JIVAGO e Tonya esis nun la infanto-chambro. La puerulo en sua liteto ne aspektis tale bela kam en la fotografuri, ma il similis tre al mortinta matro di JIVAGO, Maria Nikolayevna, ja preske kam astoniva kopio.

„Ibe esas patreto, tua partreto, donez a lu tua manueto“, dicis la matro e tiris la laterala greto adsube, tale ke la patro povis prenar la puerulo plu komoda en la brakii.

Sashenka unesme lasis venar la nekonocata e nerazita viro a su. Ma kande la patro su inklinis super lu, il levis su haste, sizis la jako dil matro e batis en la vizajo di JIVAGO. Lua propra forteso pavorigis lu tante, ke il presis su aden la jako di sua matro e ploris bitra, varmega infantala lakrimi.

„Fi, fi“, blamis la matro. „Ton tu ne darfas, Sashenka. Tua patreto pensas ankore, Sashenka esas maligna puerulo, Sashenka esas nulvaloranto. Donez kiso a tua partreto! Pro quo tu ploras, tu stultuleto?“

„Lasez lu, Tonya“, dicis la mediko. „Ne tormentez lu, e tu ne despitez. Me savas, quon tu nun pensas. To esus mala presigno. To ne esus hazardo. Omno absurdajo. Esas tote naturala afero. La puerulo vidis me nultempe. Morge il aceptos mea prezentoso, e balde ni esos neseppurebla.“

Ma il livis la chambro triste e kun la sentimento pri nebona auguro.

4

Dum la sequanta dii il perceptis sua solitaireso. Certe, nulu esis kulpa. Esis evidenta, ke il volis ica solitaireso, e nun il atingabis ol.

Lua amiki esis irge matida e senkolora. Nulu ek li posedis sua propra mondo, sua propra opiniono. Plu frue li esabis plu energiala. Ma probable il esabis en eroro pri li.

Tale longe la ordino permisit vivar en plezuro e humoro, dum la majoritato indijis, esis lejera afero kredar, ke ica vivo esus signo di personaleso ed orginaleso!

Ma kande la basa klasi levis su e nuligis la privileji di la plu alta klasi, la autonoma pensado fineskis sen irga signo de regreto.

Por Yuri JIVAGO existis propre nur ankore homi sen patoso e sen kimeri, sua spozino, sua bopatro, kelka mediko-kolegi, modesta kunlaboristi, simpla personi.

La vespero kun la anado e la alkoholo eventis la duesma o triesma dio pos sua arivo. La gastis, qui ricevabis la invito, esis konocata. La dika anado esis nekredibla luxu en ica tempo, ma la pano mankis, e la festino divenis trista afero.

182

Gordon prizentis alkoholo en farmaciala botelo. Alkoholo esis favorata varo en nigra merkato. Tonya ne lasis la botelo ek la manuo e dinigis la alkoholo segun okul-mezuro, foye tro forta, foye tro febla. La senproporciona ebrio per la diversa dozi esis neagrebla. Anke to facis trista.

Ica vespero esis anke la rivivigo de la olda tempo. En la domi dil altra strado, nulu manjis o drinkis en ica maniero. Koram la fenestri jacis la muta, obskura e hungranta Moskva. La butiki esis vakua, e nulu pensis pri vildo-karno od alkoholo.

E nun montreskis, ke nur la vivo, qua absorbesas en la vivo di kunhomo, esas vera vivo, e ke la izolita joyo nultempe povas esar vera joyo, e pro to esis la anado e la alkoholo nula vera festino. To plufortigis la tristeso.

Anke la gastis ipsa montris motivo al negaya pensi. Gordon esabis bona kerlo, tale longe il pensis melankolioza, tale longe il parolis en desordinita vorti. Il esis la maxim bona amiko di JIVAGO. En gimnazio il esis prizata.

Nun ma il montris tote altra e desfavoroza personaleso. Il ludis la klauno, naracis sempre itere irga joki ed aplikis vorti, qui ne venis ek lua vortaro, nam por lu esis la vivo nultempe amuzo.

Ante la arivo da Nika Dudorov, il naracis la, quale il kredis, komika historio pri la mariajo di Nika Dudorov. JIVAGO ne konocis ol.

JIVAGO audis do, ke Dudorov mariajabis, nur por lasar divorcar su balde pos ito. La nekredebla spico di ica aventuro konsistis ek sequanta punti:

La rekruto di Dudorov esis eroro. Il divenis soldato, dum on inquestis la miskompreno pri lua rekruto.

En ica tempo, Dudorov devis exekutar ofte punis-servo pro letargio e pro nesalutar sur la strado. Mem pos la demisiono, lua manuo levis su al kapo, se il vidis oficiro, ed kelkfoye il kredis vidar omnaloke epoleti.

Esis la tempo en qua omno fiaskis.

Uldie il renkontris avan eskal-portuo che la Volga du yuna fratini, qui expektis quale li anke, vapor-navo. Il esis en konfuza stando, amoreskis en la plu yuna fratino, e facis haste propozo di mariajo.

„Komika afero, kad ne?“ questionis Gordon. Ma nun il devis finir sua historio, nam en koridoro resonis la voco dil heroo. Dudorov eniris la chambro.

Anke il esis nun tote altra personaleso. Ek la nestabila, neformacita rodomonto divenabis serioza erudito.

Kande il esis yuna viro, on relegis lu ek la gimnazio pro preparo da politikala fugo. Por certena tempo il vizitis diversa arto-instituti, til il elektis tandem la klasika sfero. Plu tarde kam sua kamaradi, il finis dum la milito sua studii e transprenis en la universitato du katedri por rusa linguo e generala historio. En unesma fako il laboris pri la agrala politiko da Ivan la Hororinda, en duesma fako il skribis traktato pri Saint-Just.

Il raportis pri ica aferi nun per afabla, mi-lauta ed irge rauka voco, dum il vidis quale en tranco a certena punto, quale se il facus kurso.

Cirkume la vespero, kande Shura Shlesinger komencis polemikar, dum omna gastis ja kriis desordine, Dudorov questionis JIVAGO: „Ka vu lektis ‘Milito e Paco’ e la ‘Vertebrala kolono-fluto’?“ JIVAGO e Dudorov esis dum la skol-tempo per „Vu“. JIVAGO ja antee dicabis, quon il pensis pri ica temo, ma dum la disputo, Dudorov ne povis komprenar la respondo, pro to il repetis la questiono.

„Me parolis ja pri to, Inokenti. Ka vu ne audis? Ma quale vu volas. Mayakovski esis ja sempre mea favorato. Il esas en certena maniero sucedanto da Dostoyevski. Lua poezio esas skribita da yuna rebela heroo kam Ipolit, Raskolnikov o `La Yunulo`. Quala talento, quala forteso! Definitiva, neflexebla e rekto-linea! E quala vervo. E per ica vervo il lansas omno aden la vizajo dil socio, aden la universo!“

Ma la cef-persono dum ica vespero esis naturale la onklo.

Tonya eroris. Onklo Kolya ne esabis sur la ruo. Il esis en la urbo. JIVAGO do povis parolar kun lu ja du-trifoye, ed amba viri ridis kordiale pri la temi, quin tushis li.

La unesma rivido eventis dum la vespero da mala, griza veter-dio. Pluvetis. JIVAGO iris al hotelo da sua onklo. En hotelo on povis lojar nur ankore segun la permiso dil urbala instanci. Ma Nikolai Vedenyapin singlu konocis. La olda interligi funcionis ankore.

La hotelo aspektis kam dementerio, qua esis sen direktorio. Vakuo, kaoso. La hazardo regnis sur la eskalero ed en la koridoro.

Ma la fenestro dil neordinata chambro vidis sur la vakua granda placo, qua aspektis irge pavoriganta, quale se ol esus koshmaro e ne existus reale koram la hotel-fenestro.

Esis impresanta, unika, grava renkontro. La idolo di lua infanteso, la duktanto di lua pensi, stacis korpoze denove koram lu.

La griza hari konvenis bone ad onklo Kolya. La exterlanda vestaro fitis modelatre. Por sua evo, la onklo aspektis prefere ankore tre yunala ed impozanta.

Naturale, la tempo montris olua traci. La eventi kovris lu. Ma JIVAGO posedis altra mezuro-skalo.

Il astonesis pri la sango-kolda moko e pri la senpasiono se lua onklo parolis pri politikala temi. Ica su-teno esis nuntempe en Rusia neposibla. Ica karakter-traito falis aden la okulo, esis exter modo e kompromisanta.

No, ma to ne plenigis la unesma hori dum lia renkontro. Li embracis su, ploris e parolis en hasta, pasionoza tono kun kelka longa pauzi.

Hike esis kune du kreanta karakteri, ligita per la familio. Quankam la pasinto e la memori aparis sempre itere, li parolis tandem pri la grava eventi, e ne existis pluse onklo e nevulo o difero di evo, no, existis nur forteso a forteso, energio ad energio, principio a principio.

Dum la lasta yari, Vedenyapin ne trovabis okaziono parolar pri la joyo kom auro, pri la esenco dil kreanta predestino, per propra pensi. Ed JIVAGO nultempe audabis tala sagaca ed inspiranta respondi, quin prizentis lua onklo.

Amba viri kuris tra la chambro, tushis lia kapi od iris al fenestro, astonante pri la pruvi por lia reciproka kompreno.

To esabis la unesma renkontro. Plu tarde la mediko vidis sua onklo en irga kompanio, ma nun li esis tote altra personaleso.

Il dicis, ke il esus en Moskva nur gasto. Kad il vidis Peterburg kom vera hemo restis neklara afero. Il volis esar politikala retoriko, qua povis facinar altra homi. Forsan il kredis, ke on instalus politikala saloni en Moskva kam en Paris koram la konvento che Madame Roland. Il vizitis yuna mulieri en la kalma stradi di Moskva, e mokis pri elia neprogresema pensi e pri elia spozuli. Ed il fanfaronis pri sua erudita savo.

On dicis, ke il poslasis en la Suisia yuna muliero, kontinua komerco e nekompleta libro, ed il vizitus la tumultoza Rusia nur por desaparar tandem en la alpolando.

Il esis por la bolshevismo e parolis ofte pri du social-revolucionisti, quin il nomizis sua kompani, jurnalisto, qua skribis sub la pseudonimo Miroshka Pomor, e la publicistino Silvia Koteri.

Alexander Gromeko blamis lu: „Simple hororinde quale vu misiris, Nikolai Nikolayevitsh! Vu ed ica Miroshka! Quala marsho! E lore ica Lydia Pokori.“

„Koteri“, korektigis Vedenyapin. „E Silvia.“

„Quale anke sempre. Pokori, Popuri. La nomo chanjas nulo.“

„E tamen, Koteri, vu permisos“, klarigis Vedenyapin. Il e Gromeko facis dialogi. „Pri quon ni disputas propre? La sercho pri pruvi por tala veresi esas simple shamiganta. To esas ya la fundamento. La populo vivis dum yarcenti en ne-imaginebla existo. Vu povas lektar to en singla historio-libro. Ka nun feudalismo o serfeso, kapitalismo o fabrik-kulturo, ica ordino esas nenaturala e neyusta. Singlu savas to, e la renverso, qua duktos la populo al lumo esas ja delonge preparita.

Vu ya savas, ke reformi esas neapta, fundamentala novigo esas necesa. Forsan esus la rezulto la krulo di irga edificio. Quo pluse? Esas hororinda, yes, ma on ne povas konkluzar, ke pro to eventos nulo. Esas questiono pri la tempo. Qua povas kontestar to?“

„Ma to ne esas la temo. Ton me ne opinionis. Quon me dicis?“ vokis Gromeko despitante. „Vua kompani esas homi sen moralo. Li dicas certena kozi, ma li agas tote altre. Ube esas la logiko? Existas nula konkordo. No, no, me povas pruvar lo.“

Il komencis serchar a jurnalo kun kontredica artiklo, serchis krakante en skrib-tablo e stimulis tale sua eloquenteso.

Gromeko amis interrupti dum la konverso. Il divenis konversema, se il serchis irga objekto, exemple se il serchis sua duesma sur-shuo en mi-obskura koridoro, o se il stacis kun la manu-tuko super la shultro avan la balno-chambro, o se il varsis vino por sua gastis aden la glasi.

Yuri audis per joyo la vorti dal bopatro. Il prizis ica exter-moda diciono, qua sonis preske kantante. Kun la mola R.

La supra-labio di Gromeko dominacis kelke la infra-labio. Same il portis exter-moda kravato, ed ica tota aspekto posedis certena infantala karaktero.

Nokte, kande la gastis ja volis irar, Shura Shlesinger aparis. El venis kun vestio e laboristo-kasquesto sur la kapo e salutis singlu per manuo-presio, dum el disdonis blami ed akuzi.

„Salutez, Tonya, salutez Alexander. Konfesez, to esas infameso! Omnaloke on dicas, il esas itere hike, omnaloke en Moskva on parolas pri to, ma me esas la lasta persono, qua audas to da vi. La diablo sizez vi! Ka me meritis to? Ube il esas? Liberigez la voyo! Vi stacas kam muro cirkum lu. Salutez! Tre bone, tre bone! Me lektis tua libro. Me komprenas nulo, ma ol esas geniala. On sentas lo instantale. Bona jorno, Nikolai Nikolayevitsh. Me venos senfriste a tu, Yura. Me devas parolar kun tu. Bona jorno, yuna amiki! Ah, tu esas anke hike, Gogotshka! Gansi, Gansi, gak, gak, gak, vi volas manjar, hap, hap, hap?“

Ica lasta ekvoko esis por tre fora parento dil Gromeko-familio, Gogotshka, fairoza partiano da omna nova tendenci. Pro ke il sempre ridis, e pro ke il esis kelke stulta, on nomizis lu gansulo o tenio pro la longeso.

„Ka vi drinkas e manjas hike? Me anke! Ho, amiki, amiki, vi savas nulo! La mondo esas en movado! Quo omno eventas! Irez a kunveno kun autentika laboristi e soldati! To ne esas kam en libri! E lore vi devas parolar ibe pri `la milito til la vinko`! Lore li montros a vi, quon li komprenas sub la vorto vinko! Me audis jus navano, Yura! Tu ne kredus to! Quala pasiono, quala uneso!“

On interruptis Shura Shlesinger sempre itere. Omni kriis sovaje desordine. El sideskis apud JIVAGO, prenis lua manuo e vokis kam per parol-tubo: „Tu devas venar irga tempe kun me, Yura. Lore me montros a tu homi. Tu devas senkondicione tushar la tero, kam olim Anteus, ka tu komprenas? Pro quo tu facas tala okuli? Ka tu astonesas pri me? Ka tu ne savas, ke me esas olda kombat-kavalo, Yura? Me konocas la inquestanta aresto, me kombatis sur barikadi. Ma yes, quon tu pensis? Ho, ni ne konocas la popolo. Me esis jus ibe, en la granda turbo! Me aranjos por la homi biblioteko.“

El drinkabis ja ed esis evidente ebria. Ma anke Yuri sentis ebrieteso. Il ne remarkis, ke Shura Shlesinger sidis subite an altra fino dil tablo. Il levis su e komencis parolado, tote kontre sua volo. Ne instantale il trovis atenco.

„Gesiori, me volas... Me devas... Misha! Gogotshka! Ho Tonya, quon me povas facar, se li ne volas audar? Gesiori, me volas dicar kelka vorti. Nekonocata venos a ni! Ante ke ol venos, me volas expresar deziro.

Deo donez, ke ni restos ensemble, se lo nekonocata venos, e ke ni ne perdos nia anmo. Gogotshka, vu povas vokar plu tarde Hura. Me ankore ne atingis la fino. E la altri ibe en la anguli, audez precize quon me diras.

En triesma milit-yaro la popolo kredas, ke la limito inter la fronto e la patrio formacos uneso, e ke maro ek sango supervarsar omni, qui serchis protekto. La revoluciono esas ica maro.

Vi kredos, tam kam ni en milito, ke la vivo fineskos, ke nula personala idei plus existas, ke nur ankore existas mortigar e mortar. Ma se ni vivos sat longa por skribar nia memoriali pri ica tempo, ni vidos, ke ni travivis en ica yari plu kam altri en tota yarcento.

Me ne savas, ka to omno eventas en la nomo dil popolo. Tala evento ne bezonas irga dramatala pruvi. Me kredas anke sen pruvi. Esus meskina, se on serchas che ciklopala eventi ad irga kauzi. Existas nula. Kontroverso en propra domo havas propra genezo, e se homi kombatas unu kontre la altru o se li jetas per la potaro, nulu konocas la komenco. Omno, quo esas vere granda, esas sen komenco, kam la universo. Ol esas subite hike, sen divenado, quale se ol existis ja sempre.

Me pensas anke, ke Rusia esos la unesma socialista lando depos la existo dil mondo. Se to eventas, ni esos por longa tempo en narkoto, e se ni vekos, ni ne trovos nia perdita memori. Ni oblivios parto de nia pasinto e ne serchos ad irga klarigo. La nova ordino esos kam foresto en la foreso o kam nubo super ni. Ol esos omnaloke. Nur ol existos.“

Il parolis pluse e divenis sobra. Ma il ne audis la vorti cirkum su, ed il respondis ofte sen senco. Il vidis, ke omni amis lu, ma la tristeso restis tamen.

Nun li dicis: „Me dankas. Me povas vidar via sentimenti. Ma me ne meritas oli. On ne amez tro hastoze, quale se on timus, ke on plu tarde devas amar plu forta.“

Omni ridis ed aplaudis, pro ke li pensis ilua vorti esu joko, il ma presentis la futura dizastro, sua propra esvano, quankam il deziregis boneso, quankam il posedis la kapableso por la fortuna.

La gastis iris. Li esis fatigita e lia vizaji esis longa.

Dum la adio on eskartis la kurteno ed apertis la fenestro.

Esis flavatra matino, humida cielo e sordida, griza nubi.

„Dum ni hike babilis pri sensenca kozi, eventis sturmo“, dicis irgu.

„Kande me venis adhike, pluvis. Ma me havis ankore tempo e restis sika“, asertis Shura Shlesinger.

En la vakua ed obskura strado klakis la pluvo de la arbori. Paseri protestis laute.

Resonis tondro-bruiso ek la cielo, lore omno esis kalma. Tandem resonis quar bati. La tondro netigis la polvoza, fumuroza chambro, e subite on povis sentar la parti dil existo – aquo ed aero, joyo, tero e cielo.

La strado esis plena del voci dil gastis. Li durigis la kontroversi same laute, kam en domo antee. Lore on audis la voci ne plus e tandem oli desaparitis tote.

„Esas tarde“, dicis Yuri. „Ni volas litirar. Me nur amas tu e tua patro.“

5

La agosto esis pasinto, la septembro preske anke. La vintro proximeskis, e la homi parolis pri to, quo jacis en la aero.

191

On devis sorgar por la prepari en vintro, por nutrivo e brul-ligno. Ma en la dii, en qui triumfis la materialismo, la materio divenis nura nociono, e la nutrivo e la brul-ligno divenis problemo.

La homi en la urbi esis senhelpa kam infanti. La proxima necerteso, qua destruktis omna valori e produktis nur devasto, esis kreuro dal urbo e la habitanti.

Omnaloke mentio e trompo, vakua babilado. La diala vivo trotis segun la olda kustumo en irga direciono. Ma la mediko vidis la vivo nefardizita. Il preceptis, ke ol esis sen perspektivo. Il kredis, ke il e sua medio esis perdita. Probi venus, forsan mem la periso. La dii, qui ankore restis, dissolvesis.

JIVAGO ne povis vivar normale sen la diala sorgi, sen la peni ed obligi. Sua spozino, la infanto, la neceseso prokurar pekunio, esis la salvo. Oli esis tale importanta kam la domo, la laboro, la viziti al maladi.

Il savis, ke il esis koram la futuro kam nano. Il timis ed amis ica futuro, ed il vidis per kreanta okuli al nubi, al arbori, al homi sur la strado, al rusa grand-urbo, ed il esus pronta por sakrifikar su, ma il povis facar nulo.

Il regardis la cielo e la homi, se il transiris la Arbat che la apoteko dil Rusa Medicinala Societo.

Il laboris itere en sua olda hospitalo. La hospitalo portis ankore sempre la nomo Santa-Kruco-Hospitalo, quankam la ordeno ne plus existis.

Interne de la hospitalo formaceskis du grupi. La moderata grupo taxis JIVAGO kom danjera persono, e por la sinistra grupo esis JIVAGO nula vera komunisto. Il apartenis a nula grupo. To esas, il restis inter du rivi. Segun la impero dal direktisto, il devis duktar anke ankore la generala statistiko.

Esis sennombra question-formulari e komendo-folii, quin il devis examenar e fasonar! Mortiveso, la nombro di maladesi, la financala stando dil employati, la politikala koncio dil employati, la bezono di kombusteblo, nutrivo e medikamenti, omno por la statistikala central-administrado, qua postulis pri omna procedi respondo.

Doktoro JIVAGO exekutis la tota laboro an sua olda skrib-tablo che la fenestro en mediko-chambro. La formulari jacis koram lu. Hike il skribis kelkfoye anke artikli por medicinala jurnali ed ultre to anke noti por sua libro „La ludo esar homo“, tenebra dio-libro pri ica jorni ek prozo e poemi. Il skribis en la koncio, ke la homi ne esis li ipsa e nulu savis, quala rolon li ludis.

Aden la hela chambro kun la blanka muri fluis la krem-koloroza lumo dil ora autun-suno pos Asunciono.

Matine montreskis ja la unesma frosto, e la uceli flugis al bunta foresti. La cielo esis en ica jorni senfine alta, ed inter la cielo e la tero aparis ek la nordo glacioza, obskur-blua klareso. On audis omno plu klara e vidis omno plu distingebla. La disti reproduktis omna soni e toni. La cielo apertis sua regardo por la vivo en la futura yari. JIVAGO sidis avan la skrib-tablo, pensis e skribis. On vidis tra la fenestro fluganta uceli, qui jetis ombri aden la chambro, sur la manui di JIVAGO, sur la skrib-tablo, la sulo e la muri.

„La acero-folii ja falas“, dicis la prosektoro, olim dika viro, ma nun magra kun sika, rugoza pelo. „Pluvo e vento ne povis nocar oli, nur la frosto.“ La mediko levis la kapo. Advere. Esabis ne uceli, ma reda acero-folii, qui flugis en la aero kam steli sur la gazono dil hospitalo.

„Ka la fenestri esas ja masticizita?“ questionis la prosekto.

La mediko negis e skribis pluse.

„Pro quo ne? Esas tempo.“

La mediko tacis e skribis.

„Esas mala, ke Tarasyuk ne esas hike“, durigis la prosekto. „Il esis viro kun ora manui. Il povis reparar shui e horloji, simple omno. Ed il povis prokurar omno en la mondo. Ma ni devas masticizar, forsan mem ipsa.“

„Mastico mankas.“

„Lore vu devas facar ol. Me donos a vu la recepto.“ La prosekto klarigis, quale on facas ek oleo e kreto mastico. „Ho, me vidas, ke me molestas vu.“

Il iris al altra fino dil fenestro e komencis laborar kun sua glasi e preparaji. Obskurskis. Pos kurta tempo il dicis: „Vu ruinos vua okuli. Esas tro obskura. Li ne donos lumo por ni. Ni irez heme.“

„Me laboros ankore kelkete. Forsan duadek minuti.“

„Lua spozino esas flegistino che ni en hospitalo.“

„Ka de qua?“

„Tarasyuk.“

„Ho, me savas.“

„Nulu povas dicar ube il esas. Il travagas la tota regiono. En somero il vizitis ni du foyo en hospitalo. Nun il esas irgube en vilajo por introduktar la nova vivo. Il esas bolshevista soldato, quin vu povas vidar sur la granda stradi e treni. Ka vu konocas ica Tarasyuk? Do audez! Il povas facar omno, e lua laboro esas sempre bona. Same kam en milito. Il studiis ol kam mestiero. Il esis grandioza pafisto. Lua ordeni il ne obtenis pro kurajo, ma pro bona pafado. Singla laboro esas por lu pasiono.“

Il amis anke la milito. Il perceptis, ke la fusilo esas forteso, qua helpas. Il volis divenar ipsa forteso. Homo kun armo ne esas ordinara homo. Tala homi divenis en olda tempi banditi. Probez forprenar la fusilo di Tarasyuk. Nun il turnis la fusilo en la altra direciono. To esas la tota historio. E la tota marxismo.“

„Ed ultre to ankore autentika marxismo, direte ek la vivo. Quon vu ya pensis?“

La prosekto iris al fenestro e laboris kun la epruveti. Lore il questionis: „Nu, quale esas la furnelisto?“

„Me dankas por la rekomendo. Tre interesanta viro. Ni parolis tota horo pri Hegel e Benedetto Croce.“

„Ma certe. Il divenis en Heidelberg doktoro pri filozofio. E quo esas kun la furnelo?“

„Ne questione!“

„Kad ol funcionas?“

„Ho, quale anke!“

„Lore il enpozis la tubo probable tra la aero-klapo.“

„No, en la karel-furnelo. Ma fumegas.“

„Quale anke sempre. Tarasyuk mankas! Vu devas tolerar lo. Moskva ne esis konstruktita dum un dio. Furnelo esas tote altra kozo kam piano. On devas lernar to. Ka vu posedas rezervajo di brul-ligno?“

„Ma de ube?“

„Me sendos a vu servisto di kirko. Il furtas ligno. Il facas ek fenci brul-ligno. Ma me devas avertar vu. Vu devas marchandar. Il esas chera. Forsan me sendos la rato-chasistino.“

Li surmetis la manteli ed iris.

„Pro quo la rato-chasistino?“ questionis la mediko. „Ni ne havas insektaro.“

„Quo insektaro! Vu ne komprenas! Temas pri brul-ligno. El facas kun omni komerco. El kompras lignodomi e vendas oli kom brul-ligno. Sincera furnisantino. Atencez, ne falez pro la obskuro. Olim me povis irar kun kovrita okuli tra ica regiono. Me konocis singla stono. Nun la fenci mankas. Me iras per apertita okuli e povas perceptar nulo, quale se me esus en altra urbo. Ma quo omno aparis! Nobla domi, ronda garden-tabli, olda benki. Laste me vidis vakua placo. Ibe esis olda muliero kun grucho, el pikis en la tero.

‘Che Deo, avino’, me dicis. ‘Ka tu serchas vermi por angel-kaptar?’ Esis naturale joko. Ma el respondis tote serioze: ‘No, patreto, me serchas agariki.’ Ed advere. En la urbo esas nun odoro kam en foresto, ad olda foliaro e fungi.“

„Me konocas ica loko. Ol trovesas inter la Serebryanistrado e la Moltshanovskaya, kad ne? Se me esas ibe, me travivas sempre itere surprizi. Kelkfoye me renkontras olda amiko, quan me ne vidis depos duadek yari, kelkfoye me trovas ulo. Kelkfoye eventas ibe anke ataki. Nula miraklo, ibe existas sennombra fugo-voyi, tota reto, e la ankore existanta furtisto-bivaki. Li atakas irgu, li prenas la vesti, e fft, li desaparas.“

„La lanterni lumas febla, pro to on nomizas hemoragio anke ‘lanterni’. Hike on povas lezar su facile.“

6

Vere, en ica loko, JIVAGO frequentis omna posibla hazardi. En pos-autuno, ante la oktobro-kombati, dum kolda, obskura vespero, il vidis viro, qua jacis sen koncio sur la trotuaro.

196

Okazionale il jemis. JIVAGO facis lauta questioni e probis stimular lu, ma la viro murmuris nekomprenebla vorti e perdis itere la koncio por kelka tempo. An la kapo trovesis sangoza vundo, ma la osto dil kranio esis pos kurta exameno nelezita. La viro esis certe la viktimo de rapt-atako. Il susuris sempre itere `portfolio`.

La mediko iris en la Arbat-apoteko e venigar veturisto, qua transportis la viro al hospitalo.

La viro esis reputata politikisto. JIVAGO povis risanigar lu, e nun il havis dum longa tempo protektanto, qua konservis lu kontre suspekto e desfido e desagreablesi.

7

Esis sundio. JIVAGO ne devis laborar en hospitalo. En la tri chambri, quin selektabis Tonya, omno esis pronta por la futura vintro.

Esis kolda, ventoza ed obskura dio kun basa nivo-nubi.

Ja dum la matino li varmigis. Esis sufokanta. Tonya, qua komprenis nulo pri varmigado, donis stulta e senracionala imperi a Nyusha, qua tenis en la manui la humida ligno.

JIVAGO volis intervenar, ma lua spozino dicitis: „Irez aden tua chambro. Me esas ja tote konfuza, e nun tu venas e parolas inter-to. Tua vorti esas nun kam oleo en fairo. Ka tu komprenas?“

„Ho, Tonya! Oleo! Lore la furnelo brulus senfriste! Ma me ne povas vidar nek oleo nek fairo!“

„Por vort-ludi ne esas tempo. Ka tu komprenas, existas momenti ube ne esas senco por tala aferi.“

La koldeso destruktis la projekti por la sundio. Omni esperabis, ke li povus finar la laboro til la obskuro, ma vane.

197

La dejuno tardeskis. Irgu volis lavar su la kapo per varmega aquo.

Ja balda esis la fumurego tante densa, ke nulu povis respirar. La vento pulsas la fumuro aden la chambro, e nun existis nubo ek nigra fuligino, kam monstro en profunda foresto.

La mediko sendis omni aden la altra chambri ed apertis la aero-klapo. Il forprenis la ligno ek la furnelo e remplasigis ol per dina birko-branchi.

Fresha aero venis tra la klapo aden la chambro. La kurteni bufis. De la skrib-tablo flugis kelka folii. La vento klozis fora pordo e vorticis tra omna chambri.

La birko-branchi flamifis. En furnelo aparis flami. La fumuro en chambro divenis plu dina e desaparitis tandem tote.

La chambro divenis plu hela. Sur la fenestri jacis strato. Existis odoro a mastico, humida ligno e piceo-rezino.

En ica momento aparitis onklo Nikolai en la chambro kun la novajo:

„On kombatas en la stradi. Nobeli, qui esas por la Provizora Governo kontre soldati, qui esas por la bolsheviki. Omnaloke kombato. Kande me volis venar a vi, me esis dufoye en danjero. La direkta voyo ne existas plus, on devas facar cirkumiro. Ek, Yura! Prenez tua mantelo e kunvenez! On devas vidar to! To esas historio! Eventas nur unfoye en tota vivo.“

Ma nun on parolis preske dum du hori e lore venis la dejuno. Tandem aparitis Gordon, same kam onklo Nikolai e prizentis la sama novaji.

Ma la eventi developesis intertempe. Existis nova detali.

Gordon raportis pri plusa pafadi e mortinta pasanti, qui mortis per misirita kugli. La trafiko en la urbo esis paralizita. Il, Gordon, povis atingar ica strado nur quale per miraklo, ma retrovoyo ne existis.

Onklo Nikolai probis enirar la strado, ma il retrovenis senfriste. Il dicis, ke ne esus irga voyo ek la strado. Omnaloke on pafus, e de la domi on jetus stoni e teguli. Sur la strado esus nula homala anmo, e la trotuari esus vakua.

En ica tempo Sashenka koldeksis.

„Me dicis a tu ja centfoye, ne lasez la infanto en la proximeso dil varmega furnelo“, dicis la mediko bruska.

„Supervarmigo esas plu mala kam koldezo.“

La faringo di Sashenka inflamesis, ed il havis alta febro. Il havis ultre nenaturala, mistika pavoro de nauzeo e vomado.

Il forpulsis la manuo di JIVAGO kun la laringoskopo, klozis la boko, kriis e glutegis. Exhorti e minaci esis vane. Ma lore la puerulo devis ocitar. JIVAGO povis nun enduktar per fulminrapida movo te-kuliero en la boko. Il presis la lango adsube e regardis la rozea laringo e la blanketa, dika tonsili. Il esis en sorgo.

Plu tarde la mediko povis facar che Sashenka skrapuro. Lua bopatro posedis propra mikroskopo. JIVAGO examenis la skrapuro maxim bone posible. Fortuneze esis nula difterio.

Ma en la triesma nokto Sashenka sufris atako di pseudo-krupo. Il febris e kombatis ad aero. JIVAGO ne povis vidar sua povra filiulo, pro ke il povis facar nulo. Tonya timis la morto di Sashenka. La gepatri prenis lu en la brakii e portis lu ire e retro. La puerulo divenis plu bona.

Li bezonis lakto, sodo o mineral-aquo. Ma eventis ankore sempre violentoza strado-kombati. On pafis mem per kanonari. Ma mem se JIVAGO atingabus sub vivo-danjero la libera zono, il vidabus nula homala anmo. La situeso esis kaosa, e la tota urbo semblis kam mortinta.

Subite on audis omnloke rumori, ke la laboristi ganus la vinko. Kelka nobeli kombatis ankore en poka grupi, ma sen kontakto kun lia guidado.

La urbo-parto Sivzev Vrashek esis la centro dil trupi, qui marshis nun vers la urbo-mezo. La germana soldati e la yunala laboristi konocis la homi en la domi e jokis kun li, se li venis ek la domi. En ica urbo-parto existis ja itere trafiko.

Nun departis anke Misha Gordon e Vedenyapin la loko di lia aresto. Tri jorni e nokti li esabis che doktoro JIVAGO. La mediko esis joyoza, ke li esis che lu dum la grava maladeso di Sashenka, e Tonya pardonis la desordino, quan li kauzis en la generala kaoso.

Amba viri sentis kom danko por la acepto la obligo distraktar la hosti per senfina konversi, ma nun JIVAGO ne povis tolerar la vakua vorti pluse, e la adio esis kam liberigo.

8

JIVAGO recevis la informo, ke li atingabis lia domicili sen defekto, ma la rumoro pri generala kalmeso esabis tro frue. La kombati duris, e la mediko komencis deziregar al hospitalo, ube trovesis lua literaturala skriburi e medicinala traktati.

200

Nur interne dil distrikto la homi livis matine la domi por querar en la vicinaro pano. Pasanti, qui havis lakto-boteli en la manui, devis informar la altri, ube on povis komprar lakto.

Kelkfoye eruptis la pafado itere en la tota urbo e retropulsis la homi al domi. Singlu povis perceptar, ke la amba partisi duktis irga diskuti, e segun la suceso o falio esis la pafadi.

Ulvespere, dum fino di oktobro, JIVAGO volis vizitar kolego, qua lojis en la proximeso. La strado esis tote vakua. JIVAGO vidis preske nula homi.

Il iris haste. Nivo-floki driftis en la forta vento, e ja balde eventis nivo-tempesto. Il iris de strado a strado e ja ne savis ube il trovesis, dum la nivo divenis sempre plu densa e plu densa.

En la homala e materiala mondo, en la proximeso ed en la foreso, sur la tero ed en la aero eventis simila. Irg-ube resonis la lasta pafi di ruptita rezisto. Irg-ube brulis domi. La nivo-tempesto driftis ringi e funeli koram JIVAGO sur la humida trotuaro.

Che krucumo kuris puerulo kun jurnali sub la brakio e vokis „Lasta informi!“

„Esas en ordino“, dicis la mediko. La puerulo transdonis la jurnalo ad JIVAGO e desparis en nivo-tempesto.

La mediko iris sub lanterno por traiektar ja hike la jurnalo.

Ek Peterburg venis la informo pri la konstitucio dil Konsilistaro dil Popul-Komisarii, pri la erekto dil soviet-povo en Rusia e la erekto dil diktatoreso dil proletario. On raportis pri la unesma dekreti, qui venis per la telegrafilo e la telefonili. La nivo kovris la okuli di JIVAGO e la literi en la jurnalo.

Ma to ne esis obstaklo por JIVAGO. La granda di ica evento shanceligis e konfuzigis lu.

Por lektar pluse la informo, JIVAGO serchis a nivolibera loko. Ma il perceptis, ke il ja itere trovesis inter la Serebryany-strado e la Moltshanovskaya, koram la pordo-voyo di granda edificio kun vitro-pordo ed elektrala lumo en koridoro.

La mediko eniris la edificio e lektis en lumo dil elektrala ampulo la telegrami.

Super lu resonis pazi. Irgu iris adinfre e restis kelkfoye heziteme stacar. Lore la persono iris la eskalero adsupre. Irg-ube on apertis pordo e resonis du voci, ma nulu povis dicar ka da muliero o viro. Pordo klapis, e la persono iris itere adinfre, ma nun plu rapide.

JIVAGO lektis ankore sempre. Il ne volis vidar la stranjero. Icu atingis nun la koridoro e restis stacar. JIVAGO levis la kapo e regardis lu.

Koram lu stacis yuna viro en rentiro-mantelo di siberiana maniero e shapko. Il havis obskura vizajo kun streta aziana okuli. Ica vizajo posedis aristokratata aspekto, certa nobleso, kam che homi ek diversa sango.

La yuna viro taxis JIVAGO kom altra persono. Il regardis JIVAGO, ma evidente il ne volis parolar kun lu. JIVAGO respondis la situeso per kolda regardo, tale ke la altra viro kapitulacis.

La yuna viro iris al pordo, senvorte. Il iris sur la strado. Pos dek minuti JIVAGO sequis. Il ne pensis pri la yuna viro o la kolego, ma nur pri la politikala eventa. Survoye altra evento ecitis sua atenco.

Kande il esis ja en la proximeso de sua domo, il vidis sur la trotuaro monto ek planki e trabi.

Hike en la strado trovesis irga instanco, qua obtenus evidenta la brul-ligno. La trabi baris nun parto dil strado. Soldato kun fusilo gardis la ligno en korto ed inspektis kelkfoye la strado.

JIVAGO vartis a favora okazono. La soldato esis denove en korto, e la nivo divenis nun plu densa. Lore il iris en la ombro al monto ek ligno, tiris ek la staplo poka bloko, pozis ol sur la shultro ed iris alonge la obskura muri a sua domo.

En domo esis nula la brul-ligno, e la ideo da JIVAGO trovis acepto. On dissegis la bloko. JIVAGO sidis koram la furnelo e varmigis. Il dicis nula vorto. Lua bopatro tiris la stulego al furnelo por varmar su. JIVAGO transdonis la jurnalono a sua bopatro e dicis: „Hike! Vu devas lektar to. Multe plezuro!“

JIVAGO pikis per la hoko en furnelo e dicis en su ipsa: „Grandioza kirurgio! On forigas koncize la fetida, olda tumori! Simpla decido pri la oldega neyusteso! On ne adoras pluse sur la sulo ica sistemo.

La fakto, ke on exekutis ica procedo til la fino, esas olda rusa moro. Esas kam la absoluta lumo di Pushkin, esas kam la neflexebla realeso di Tolstoi.“

„Ka tu dicis Pushkin? Momento, me esas senfriste pronta. Me ne povas samtempe lektar ed askoltar“, interruptis Gromeko JIVAGO. Gromeko kredis, ke JIVAGO parolabis kun lu.

„Avan omno, quo esas geniala pri ica afero? Se on imperus, ke irgu devas krear nova mondo e nova tempo, ica persono postulus, ke on aranjas libera loko por lu. Il vartus til la fino dil olda tempo venus, ed il bezonus nova dato, reda lineo e vakua papero.

E nun? La nova, la miraklo dil historio, ica revelo existas nun en nia normala vivo. On ne komencis kun la komenco, ma en la mezo, sen dato, dum la tramvojo vehis tra la urbo. To esas geniala. Nur vere granda eventis povas venar en tante desfavoroza tempo kam hodie.“

9

La vintro venis segun la predico. Ol esis ne tante teroriva kam la du sequanta, ma tenebra, hungranta e kolda, en signo dal superhomala peni konservar la ekglitanta vivo. Tri teroriva vintri aparis, e ne omno eventis 1917-18 segun la nuna memoro, ma forsan unesme plu tarde. La tri vintri formacis uneso, e nulu povis distingar oli. La olda vivo e la nova ordino montris ankore diversa formi. Existis ankore nula furianta enemikeso kam dum la civila milito, ma anke nula interligo. Esis du diversa partisi sen konsento.

Omnaloke eventis nova elekti: en la privata domi, en la instanci, en la fabrikerii ed en la publika edifici. On kambiis la personi. Regnis nun komisarii kun absoluta povo, homi kun fera volo en nigra ledra-vestii kun revolveri, viri, qui razis su rare, e qui dormis ankore plu rara. Li konocis la borgezo, la spekulanti, la filistri, e li indulgis nulu, li traktis ili per demonala moko kam poka furtisto.

Ica viri agis segun la propra programo, e tandem singla instanco divenis bolshevista. La olda hospitalo portis nun la nomo Duesma Nova Hospitalo. Anke venis altra strukturi. Kelki ek la personalaro iris ipsa, nam li ne volis laborar sub ica kondicioni.

204

Li venis ek richa familii, posedis modo-praktikeyi, esis snobi, babiluli e flateri. Li klarigis, ke lia konduto esus civitanala obligo, e li boikotis lia altra kolegi e traktis ili desupre. JIVAGO volis restar.

Dum la vesperi eventis sequanta konversi inter spozulo e spozino:

„Ne obliviez, ke tu devas venar merkurdie al kelero dil Medicinala Societo por querar la du saki kun terpomi. Me ne savas, ka me esos libera por helpar. Ni prenos la glit-veturo.“

„Bone, Yura. Ma nun tu devas dormar. Tu ne povas exekutar omno hike e nun. Tu bezonas repozo.“

„Regnas generala epidemio. La subnutrivo febligas la konstituciono. Me ne povas vidar tu e patro. Ni devas facar irgo, ma quo? Ni devas esar plu prudenta. Audez. Ka tu dormas?“

„No.“

„Me ne timas pro me. Me esas vivema e forta. Ma se me tamen maladeskas, lore tu devas sendar me aden la hospitalo. Senfriste.“

„Pri quo tu parolas, Yura! Deo impede! Pro quo tala vorti ante la tempo?“

„Merkez! Ne plus existas sincera homi ed amiki. Ja tote ne kompetenta personi. Se irgo eventas, irez a Pitshushkin, se il transvivas. Ka tu dormas?“

„No.“

„Ica raskali desapararis pro luxo, pompo e bona vivo. Naturale omno pro principi. Se on renkontras li, li preske ne salutas. `Ka vu laboras por la reduli?` E li mokas. `Yes`, me dicas. `E me esas fiera pro nia indiji, e me respektas la homi, quin kauzis oli.`“

Dum longa tempo la homi vivis de milyeto-paplo e fish-supu ek haringo-kapi. Rostita haringi esis la duesma menuo. On manjis anke kruda sekalo e frumento. Kelkfoye on facis ek to gruelo.

Amikino di Tonya, la spozino di profesoro, klarigis a Tonya la arto di bakar pano en furnelo. Parte on vendis la pano. Tale on povis renuncar pri la aplikado de la fera furnelo, qua varmis en nula maniero.

Tonya bakis bone, ma ne eventis vendo. La JIVAGO-familio sufris ditreso.

Ulmatine la mediko iris aden la hospitalo. En domo existis nur ankore du planketi de ligno. Tonya serchis en dina peliso a raptajo.

El venis en stradi, ube rurani ek la proxima vilaji vendis kelkfoye legumo e terpomi. Ica ruranin el bezonis.

Balde el atingis elua skopo. Yuna viro en ruranala vesti iris kun el kun poka, ludili-simila glit-veturo al korto dil Gromeko-familio.

En la kesto sur la glit-veturo jacis sub mato birko-branchi, ne plu dika kam la balustradi di land-domi sur fotografuri ek la lasta yarcento. Tonya savis, ke oli posedis nula valoro, nur humida ligno, neapta por varmigiar. Ma el ne povis selektar, e diskuti esus superflua.

La rurano portis la birko-ligno en la domicilio, e recevis por la ligno la spegulo-armoro di Tonya por sua yuna spozino kom donaco. Il recevis anke sako de terpomi, e questionis apude al preco por la piano che la pordo.

Kande Yuri JIVAGO venis heme, il dicis nulo pri la komerco da Tonya.

Certe, pro quo on ne povis aplikar la armoro di Tonya kom brul-ligno, ma ton li ne povis exekutar.

„Ka tu vidis la folieto sur la tablo?“ questionis lua spozino.

„Ka da direktisto? Yes, on informis me. Me devas facar malado-vizito. Me bezonas nur kelkete repozo. Ma la loko esas pasable vasta. Irg-ube che la triumf-arko. Me notis la adreso.“

„Li ofras komika honorario. Lektez! Botelo kun germana konyako o siorino-kalzi. Quala stimulo! Triviala stilo ed absoluta nekonoco pri nia nuna vivo. Forsan irga nov-richi.“

„Yes, forsan furnisanto.“

Il opinionis poka entraprezanti, qui recevis dal statale povo certena favori, se la ekonomiala situeso esis mala. Tale eventis kontrati pri diversa livradi.

Ne temis plus pri la olda chefi di irga firmi e grand-kapitalieri. Li esis ruinita per la revoluciono. Esis simpla komercisti por la dio, nova e stranjera homi sen radiki.

La mediko drinkis varmega aquo kun lakto e sakarino. Lore il iris al malada muliero.

Trotuari e stradi jacis sub alta nivo. Parte la nivo atingis la plu infra fenestri. Sur la strado iris muta, mi-vivanta ombri, qui portis irga nutrivi. Vehilin on vidis apene.

On vidis an la domi ankore la shildi. En la olima butiki esis nun konsumi e kooperativi, ma la pordi esis klozita ed avan la fenestri esis greti.

La kauzo ne esis nur la manko di vari, ma anke la generala transformado dal omnadia vivo. La statale komerco ne povis atingar omna domeni en la socio e bezonis tempo.

La domo, quan doktoro JIVAGO volis vizitar, trovesis en la Brestskaya-strado, ne fore de la Tverskaya-Pordego. Ol esis kaserno-simila edificio en ante-diluvia arkitekturo kun interna korto e ligno-galerii an la dom-muri. La lokacanti esis jus en kunveno kun reprezentantino di distrikt-soviet, kande subite aparis militala komisiono por examinar armo-permisi e konfiskar ne-legala armi. La natshalniko pregis la reprezentantino restar e dicis, ke la trasercho ne durus longe. Plu tarde omni povus finar la kunveno.

Kande doktoro JIVAGO atingis la dom-pordo, on komencis kun la trasercho en la lojeyo, a qua volis la mediko. Soldato kun fusilo gardis la eskalero, qua duktis al galerii. Il refuzis la traizo da JIVAGO, ma la natshalniko intervenis e volis mem vartar, til la mediko povis finar sua vizito che la malada muliero.

Yuna polita viro kun melankolika okuli aseptis la mediko. Il esis tre konfuza pro la maladeso di sua spozino e timis la trasercho, ed il sentis granda respekto por la medicino. Il volis propre parolar nur tote koncize, ma tamen esis la vorti longa e konfuza.

La tota lojeyo esis plena de fripo e luxo-vari por sekurigar certena valoro, nam la pekunio perdis singla dio olua kompro-povo. Kelka moblari esis nekompleta.

La yuna viro kredis, ke sua spozino havis nevroso. Il raportis a JIVAGO pri la kompro da atinqua ludo-horlojo, qua esis nun ruinita. Il duktis la mediko aden la apud-chambro por prizentar la horlojo. Kelkfoye la horlojo komencus ludar de ipsa, exemple menueto, ma nun ol esus itere muta.

Lua spozino falabis en paniko, nam el kredis, ke elua lasta horo venus. Nun el jacus en lito, el manjus e drinkus nulo, el delirus ed el ne perceptus lu.

„Ka vu do kredas, ke el havas nevroso?“ la mediko questionis hezitante. „Vu duktez me a vua spozino.“

Li eniris la apud-chambro, en qua pendis lustro ek porcelano. An singla latero dil lito stacis nokto-tabli ek mahagono. En lito jacis poka muliero kun granda nigra okuli. La kovrilo atingis elua mentono. Kande el vidis la amba viri, el facis refuzanta signi per elua brakio, dum la matin-robo glitis til la axelo. El ne perceptis sua spozulo e kantis, quale se nulu esus en chambro. El ploris pri la kansono e volis, ke on el duktus heme.

La mediko volis examinar el, ma el prizentis omnafoye la dorso.

„Me devas examinar el“, dicis JIVAGO. „Ma me povas ja facar la diagnozo. El havas tifo en tre grava formo. El sufras tre. Vu devas transportar el aden la hospitalo. La komforto hike esas neimportanta, ma el bezonas nun medikala surveyado dum la unesma semani. Ka vu povas prokurar fiako o glit-veturo? On devas envelopar el varma. Me skribos hospitaligo.“

„Yes, certe. Ma, vartez! Kad el havas vere tifo? Terorigante!“

„Regretinde, yes.“

„Me timas, ke me perdos el! Ka vu ne povas traktar el hike per frequa terapii? Me pagos singla honorario.“

„Me ja klarigis la afero. Esas importanta nun la permananta observado. E nun prokurez irga veturo! Me skribos la hospitaligo. Me iros a vua domo-komitato. Me bezonas nam la stampuro dil komitato e plusa formalaji.“

La questionado e traserchado fineskis. La lokacanti, envelopita en varma tuki o en pelisi, retroiris aden la kolda chambro, olim la magazino por ovi, nun la loko dil dom-komitato.

En chambro trovesis kontor-tablo e kelka stuli, qui ma ne sufficis por omna personi. Pro to esis en chambro longa, vakua ov-kesti kom stuli. Monto ek tala kesti trovesis en altra angulo dil chambro ed atingis la plafono. Ibe esis anke amaso di konjelita ligno-lano, en qua kuris rati cirkume. Oli venis ed iris. Dika muliero saltis adsur irga kesto, levis la robo, predfrapis per la pedi e kriis ebria: „Olya, Olya, en tua chambro esas rati! Desaparez, monstri! Eieiei, la rato komprenas me! Nun ol kuras super la kesto! Se ol nur ne venas sub la robo! Ho, me havas pavoro, pavoro! Forturnez via vizajo, viri. Pardonez, me obliviiis. Ne existas plus viri. Nur ankore kompani civitani.“ La krianta muliero portis apertita peliso. On vidis elua du-mentono, la abundanta mammo e la ventro, kovrita per tensita silka kostumo. El esabis probable en irga tempo la leonino inter ordinara komercisti e butik-helpisti. Elua pork-okuli esis kam fenduri. En vizajo el havis lezo per acido sur la sinistra vango ed en sinistra boko-angulo, qui aspektis nun preske charmante.

„Ne kriez, Chrapugina. Tale on ne povas laborar!“ vokis la muliero di distrikt-soviet, qua on elektabis kom prezidantino. La olda lokacanti konocis el bone, ed el konocis li bone. Ante la komenco dil kunveno, el parolabis kun Fatima, la olda menajestrino, qua lojis olim en obskura kelero kun la spozulo e la infanti, nun ma en unesma etajo en du hela chambri kun la filiino.

„Nu, quale tu standas?“ questionis la prezidantino.

Fatima lamentis, ke el ne povis domtar la laboro sola kun la granda domo e la multa lokacanti, nam el ne havus helpo. La multa obligi en domo, exemple la netigo dal strado e la korto, nulu exekutis.

„Ne kapitulacez, Fatima. Ni ja montros ube la voyo kuras! Ka to esas dom-komitato? Kad on povas kredar to? Hike existas kriminala elementi, obskura figuri, sen oficiala enregistigo. Ni elektos altra komitato. Me facos ek tu dom-intendantino, ma tu devas aceptar ica poziciono.“

Fatima pregis la prezidantino, ke el ne facez to, ma vane. La prezidantino examenis la chambro e la lokacanti e postulis kalmeso. Lore el iniciis la kunveno. El kritikis la nekapableso dal olda komitato e propozis la nomizo da kandidati por la nova elekto. Tandem el traktis altra problemi.

El dicis: „Yes, tale esas to, kompani. Do, ni parolos klar-texto. Via domo esas granda, ed apta por apartamento. Tale ni povas lokizar nia delegiti. La urbala distrikt-soviet uzos la domo kom albergo por voyajanti, e la domo portos la nomo dil kompano Tiversin, qua lojis olim hike. Kad existas objecioni? Nun pri la questiono dal libera spaco. Vi havos tempo un yaro. La laboristi obtenos de ni altra lojeyi, la ne-laboristi devas serchar por su ipsa irgo. Li havos fristo de dek-e-du monati.“

„Qua che ni ne laboras? Tala personi ne existas! Omni laboras!“ venis la voki. Irgu kriis: „To esas rusa shovinismo! Omna nazioni esas egala. Quo esas to!“

„Ne omni samtempe! Quale me povas responder? Quo esas kun la nazioni, civitano Valdyirkin? Chrapugina esas rusino ed obtenos anke altra lojeyo.“

„Ne riskez! Kad altra lojeyo! Tu olda matraco! Tu kun tua sennombra posteni!“ kriis Chrapugina, e nun el komencis insultar la prezidantino ek plena anmo.

„Tu serpento! Tu demonino! Ka tu ne konocas respekto?“ vokis Fatima fuirioza.

„Ne intervenez, Fatima. Me povas defendar me ipsa. E tu, Chrapugina, silencez! Altrakaze me transdonos tu al instanci senfriste pro nelegala distilado!“

La tumulto kreskis. La homi impedis singla diskuto. En ica momento aparis la mediko. JIVAGO parolis kun irga persono ek la komitato, ed ica persono vokis, la manui kom parol-tubo: „Galiulina! Venez! On volas parolar kun tu.“

La mediko ne povis kredar, quon il vidis. Magra olda muliero, la menajestrino, iris a lu. La mediko astonesis pri la simileso inter matro e filiulo. Ma il ne montris sua identeso. Il dicitis: „Muliero ek ica domo (il nomizis la nomo) „havas tifo. On devas agar nun senfriste, altrakaze trovos la epidemio difuzo. Ulte to la muliero devas aden la hospitalo. Me skribos hospitaligo e bezonas la legitimigo dal dom-komitato. Quale ed ube me povas facar to?“

La menajestrino kredis, ke JIVAGO parolus pri la transporto.

„Fiakro da urbala distrikt-soviet venos por vehar la kompanino Olya Dyomina heme“, el respondis. „La kompanino Dyomina renuncos certe en ica kazo pri la fiakro. Nula sorgo, kompano mediko, ni transportos la malada muliero aden la hospitalo.“

„Oh, me nur serchas ad irga loko, ube me povas skribar la hospitaligo... Pardonez, ka vu ne esas la matro da Galiulin, Yusup Himasetdinovitsh? Me esis kun lu en la fronto-regiono.“

La menajestrino paleskis. El sizis la manuo dil mediko e dicis: „Venez kun me. En la korto ni povas parolar.“ Apene li esis ek la chambro, el dicis: „Ni devas parolar nelaute. Nulu darfus audar. Deo konservez! Yusup iris mala voyo. Qua ja esas Yusup? Nur laboristo! Yusup devas savar, ke simpla popolo vivas nun plu bona, mem blindulo povas vidar to. Me ne konocas tua pensi, ma Yusup esas pekulo. Deo ne pardonos. Patro da Yusup nun mortinta, ma sen vizajo, brakii e gambi.“ El ne povis parolar pluse e nur facis signo per la manuo. Lore el dicis: „Venez. Me donos a tu la fiakro. Me savas, qua tu esas. Mea filiulo esis hike dum du dii. Il raportis. Il dicas, ke tu konocas Lara Guichard. El esis bona puerino. El vizitis ni ofte. Kad esas posible, ke la maestro kombatas kontre la maestro? Venez, ni volas questionar pro la fiakro. Kompanino Dyomina donos ol a ni. Ka tu konocas el? El laboris en la butiko di talioro, che la matro di Lara. Venez.“

13

Esis ja obskura. Omnaloke esis nokto. Nur la hela lumo ek la posh-lampo saltis super la niv-kovrita strado, ma sen irga utilo. Dop li esis la domo, ube multa homi konocis Lara, ed ube anke esabis elua spozulo Antipov kom puerulo. Olya Dyomina turnis su bonhumoroza a doktoro JIVAGO: „Ka vu povas trovar la voyo anke sen posh-lampo? Altrakaze me donos ol a vu, kompano mediko. Yes, me amis Lara tre, kande ni ankore esis poka puerini. Me lernis en la butiko di talioro. Me vidis Lara en ica yaro. El esis en Moskva. Me insistis, ke el restis. Ma ne, el ne volis. El elektis Pavlusha ne per la kordio. Nun el forvoyajis.“

213

„Quon vu pensas pri el?“

„Atencez, esas glata hike. Me ja dicis al homi centfoye, ke li ne varsez lia lavo-aquo avan la pordo. Ma on parolas kontre la muro. Quon me pensas pri el? Nula tempo! Tale, hike me lojas. Me dicis nulo a Lara pri elua fratulo Rodion, qua esis oficiro e mortis probable per kuglo. Forsan me povas liberigar elua matro, mea olima chefino. Me atestos por el. Tale, me devas irar ad ica direciono. Til rivido!“

Li separis su. La lumo ek elua posh-lampo falis sur streta eskalero e sur la fangoza muri dil sordida domo. La mediko stacis en la tenebro. Dextre esis la Sadovaya-Triumfalnaya, sinistre la Sadovaya-Karetnaya. En la nokto la amba voyi ne similis ad ordinara stradi, ma a forest-voyi en la Taiga od en la densajo di Siberia.

Heme esis hela e varma.

„Pro quo tu venas unesme nun?“ questionis Tonya, ma el ne vartis ilua respondo, ma dicis: „Kande tu esabis for, hike eventis komika afero. Me oblivis dicar a tu. Papa ruinis hiero la vekigilo ed esis desesperanta. La lasta horlojo en domo. Il volis reparar ol, ma vane. La horlojifisto postulas preske tri mi-kilogrami de pano. Neaudita preco! Quon on povas facar? Papa ja kapitulacis. Ma subite, nur pensez, ante un horo, la vekigilo sonigas! Ka tu komprenas? Ol funkcias itere.“

„Quale che mea malada tifo-muliero“, jokis Yuri e raportis pri la muliero kun la ludo-horlojo.

14

La tifo aparis plu tarde. La JIVAGO-familio vivis en extrema mizero. Li esis en la proximeso de la morto.

214

Doktoro JIVAGO iris al partiso-membro, a qua il salvis olim la vivo. La viro facis por la mediko, quon il povis. Ma la civila milito furiis en lando. Ma la favoranti di Yuri esis permanata survoye. Ulte to il kredis, ke la desfacilesi posedis naturala kauzo, ed il celis, ke il ipsa hungris.

Doktoro JIVAGO turnis su nun al furnisanto en la proximeso dil Tverskaya-Portego. Ma icu desaparabis en la lasta monati, ed anke ilua nun sana spozino savis nulo. Nova lokacanti lojis en domo. Olya Dyomina esis en la fronto-regiono, e siorino Galiuilna esis absenta.

Uldie il recevis permiso por brul-ligno, segun la stalala preco, ma on devis transportar la ligno de Vindavski-staciono.

Il iris apud la charo, qua transportis la ligno tra la senfina Mestshanskaya-strado. Subite il sentis febleso en la gambi, ed il komencis shancelar. La tota strado divenis neklara. Il perceptis, ke il havis la maladeso – tifo. La veturisto helpis e tiris JIVAGO de la strado. Plu tarde la mediko ne povis dicar, quale il venis, jacante sur la brul-ligno, heme.

15

Il deliris dum du semanti. Il vidis en sonjo Tonya, qua queris la tablo-lampo. Il vidis hela stradi. Il povis laborar. Ed il skribis. Il skribis per pasiono, quon il volis skribar ja sempre. Nur kelkfoye aparis yuna viro kun aziana okuli en siberiana mantelo e trublis. Il savis, ke ica yuna viro esis la morto. Ma pro quo la morto helpis skribar ilua poemo? Ka la morto povas advere helpar?

215

Lua poemo ne temas pri rezurekto o pri entombigo, ma pri la inter-tempo. La poemo nomesas „Konfuzo“.

Il volis skribar ja sempre, quale dum tri jorni tempesto ek nigra tero kombatas kontre la eterna personigo di amo, tam kam la ondi batas kontre la rivo.

Du linei persekutas lu:

Me esas joyoza, ke me povas tushar,
ke me esas veka e povas sentar.

La tushado esas inferno, disfalo e morto, ma anke printempo, Magdalena e la vivo. Il devas vekar. Il devas sentar la vivo. Il devas rezurektar.

16

Lente il risaneskis. Unesme il ne serchis en sua felicego ad irga imaji, ma il aceptis omno, memoris pri nulo ed astonis pri nulo. Lua spozino donis a lu blanka pano kun butro, teo kun sukro ed anke kafeo. Il joyis pri la saporiza manjajo kam pri poezio e fabli – to omno il bezonis dum konvaleco. Ma kande il povis pensar itere, il questionis sua spozino: „De ube tu havas to omno?“

„De tua Granya.“

„Qua esas Granya?“

„Granya JIVAGO.“

„Ka Granya JIVAGO?“

„Nu, tua mi-fratulo Yevgraf ek Omsk. Kande tu esabis sen koncio, il vizitis nin ofte.“

„Kad en rentiro-mantelo?“

„Yes. Ka tu vidis lu, quankam tu esis sen koncio? Il renkontris tu irg-ube en domo, tale il raportis. Il volis prizentar su, ma il havis pavoro pro tu. Il lektas tua kozi. Nun il esas itere heme. Il volas, ke ni vizitas lu.“

216

Il esas misterioza viro. Me kredas, il posedas streta kontakto kun la nova governo. Il dicas, ke on devas evitar dum un o du yari la granda urbi e devas vivar sur la ruro. Me parolis kun lu pri la posedajo dil Krueger-familio. Il dicas, ke ni devas vehar adibe. Ibe on povas establisar gardeno, e la foresto stacas avan la pordo. On ne irez stulta kam mutono al bucherio.“

En aprilo voyajis la familio JIVAGO en la fora Uralo, al olima domeno Varykino, che la urbo Yuryatin.

Sepesma parto

Dum la voyiro

1

En fino di marto venis la unesma varma dii, trompanta printempo-sendati, sequata de forta koldeso. La Gromeko-familio preparis haste la voyajo. On klarigis al intertempe sennombra lokacanti, ke la prepari esus generala netigo ante Pasko. Yuri JIVAGO esis kontre la voyajo. Il ne impedis la prepari, nam il kredis, ke en lasta momento omno fiaskus. Ma la afero progresis, e nun on devis serioze konsilar. Il advokis la familialarondo e parolis kun Tonya e la bopatro pri sua dubiti.

„Do, ka vi kredas, ke me eroras, e do ni vehos?“ il questionis.

Lua spozino sizis la vorto. „Tu dicas, ni devas vartar du yari, lore ni povas proponzar en la regiono di Moskva parcelo ed erektar gardeno. Ma quo esas en la intertempo? Ka tu povas dicar nulo pri ica grava afero?“

„La pura idiotajo“, sustenis Alexander Gromeko sua filiino.

„Bone, me kapitulacas“, aprobis Yuri. „Me timas nur la absoluta necerteso. Ni iras per klozita okuli en la nekonoceso, sen irga imagino pri la situeso. De la tri homi en Varykino, du ne plus vivas, la matro e la avino, e la triesma, avulo Krueger, esas probable en karcero kom gajo-homo. Dum la lasta milito-yaro eventis irgo kun la foresto e la fabrikerio. Il vendis oli ad irga stranja personi o banko, ma ni savas nulo pri irga kontrato. Qua posedas la lando nun, me opinionas, qua instanco administras nun la lando? Kad on abatas ligno? Ka la fabrikerio laboras? Qua e quo havas ibe la povo, e qua havos la povo, se ni esas ibe?

Vi esperas, ke Mikulizyn salvos ni. Ma ka la olda administranto vivas ankore? Kad il vivas ankore en Varykino? Ni savas nulo pri lu! Ma pro quo disputas? Vi volas vehar. Me aprobas. Ni devas examinar, quale on nun voyajas. La afero ne permisas tardigo.“

2

Yuri JIVAGO iris al staciono di Yaroslav. On duktis la voyajanti a ligna barili, qui iris tra omna saloni dil staciono. Sur la stonzo sulo jacis homi en griza manteli, tuis e sputis, kriis, sen respektar la eko en la vulti.

Esis multa maladi, qui transvivabis la tifo. Li ne trovabis liti en la hospitali, e nun devis servar la stacioni kom albergo. JIVAGO ne savis, ke la nombro esis tante granda.

218

„Vu bezonas dokumento por servo-voyajo“, dicitis la portisto kun blanka avantalo a Yuri. „Vu devas questionar singla dio. Treni esas rareso en ica dii. Tja, e lore (il frotis la polexo an la indiko-fingro)... Irga vari. Vu devas subornar. Altrakaze nula veho. Esas ja trista afero.“

3

En ica tempo on vokis Alexander Gromeko pro konsultadi al Maxim Supra Soviet por Nacionala Ekonomio e Yuri JIVAGO a grave malada gubernala membro. Amba viri recevis honorario en la por ica tempi maxim valora formo, nam bilieto por nutrivi por la unesma privata disdono-loko.

Ica loko trovesis en la magazino di garnizono che la Simon-kuvento. La mediko e sua bopatro transiris la korti dil kirko e la kazerno ed atingis stonozza vulto, qua duktis al kelero. Dop ligna barilo esis la jeranto, qua pezis e disdonis sen hasto la nutrivi e trastrekizis oli de la listo.

Esis ibe apene homi.

„Me bezonas via pakiguro“, dicitis la jeranto a Yuri e Gromeko, pos ke il examenabis la bilieti. Amba viri astonesis, kande li recevis en la kusen-tegili farino, grueli, sukro, makaronii, lardo, sapono, alumeti e kaukaziana fromajo. Li kompresis lia poka, multa tegili aden du granda dorso-saki por ne despitigar la jeranto per lenteso, qua esabis tante grandanma. Li venis ek la kelero aden la fresha aero e sentis, ke li ne vivis por nulo, e ke Tonya, la yuna dom-siorino, laudus e prizus li.

219

4

La viri trairis nun la instanci por recevar dokumenti pri servo-voyaji e lojeyo-permisi, dum Tonya selektis diversa objekti por la bagajo.

El iris sempre itere tra la tri chambri, qui validis nun kom la domicilio dil familio Gromeko, ed examenis singla objekto por la voyajo.

Nur poka parto ek la asortajo esis personala bezono, omno altra esis objekti por la kambio-komercio dum e pos la voyajo.

Tra la apertita aero-klapo venis printempo-aero, qua odoris a fresha franca paneti. En korto kriis hani e exultis ludanta infanti. En chambro regnis naftalinodoro, qua venis ek la apertita kofri.

Pri la utensilaro por la vintro existis multa teorii da voyajanti ek la konocataro.

Tonya konocis ica indiki e reguli, ed el kredis preske, ke irga sekreta voco suflus ica instruktadi nun por el.

„Tuki, tuki“, parolis la voci. „Ma dum la voyajo on facos kontroli, e to esas danjera. Kostumi esas bona. En tote tuki, manufaktur-vari, vestaji, ma nula olda. Nula fripo, nula pezoza objekti. Nula korbi, nula kofri. Omno devas esar en saketi, quin muliero od infanto povus portar. Bona esas salo o tabako, ma kun granda risko. Pekunio en Kerensky-rubeli. Desfacila afero esas la dokumenti.“ E tale pluse, e tale pluse.

5

Vespere, ante la departo, venis nivo-tempesto. La vento driftis griza nubi al firmamento, nubi, qui transformis la obskura stradi en blanka veli.

220

En domo esis omno aranĵita. On transdonis la chambri e la rest-havajo en gardo ad olda gespozi. Li esis parenti di Yegorovna ek Moskva, e Tonya konocis li depos la lasta vintro.

Markel on ne povis fidar. Il raportis al milico, qua esis nun lua politikala klubo, ke la dom-posedanto Gromeko dum la tota yari kauxabis lua nesaveso, e ke il celabis, ke la homo decendus da simio.

Tonya duktis la gespozi ed olima prokuraciero la lasta foyo tra la chambri. El transdonis la klefi, montris omna armori e klarigis omno.

Tabli e stuli stacis an la muri, la bagajo jacis en irga angulo, e la fenestri esis sen kurteni. La nivo-tempesto vidis aden la chambri. Ol vekigis diversa memori en singlu. Yuri pensis pri sua infanteso e la morto di sua matro, Tonya e sua patro pri la enterigo di Ana Ivanovna. Li kredis, ica nokto esus la lasta nokto, e ke li ne rividus la domo. Li eroris. Ma singlu ek li lasis pasar ankore unfoye la vivo koram su e kombatis kontre la lakrimi.

Tonya konservis koram la stranjera homi suteno. El konversis kun la gespozi. Ed el adportis sempre itere donaci, kostumi e tuki, a li pro la nobla servo por la familio Gromeko e JIVAGO. La kostumi esis blanka kam la obskura nivo-kovrita strado, qua vidis dum ica lasta adio-vespero tra la fenestri.

6

Kande la matino venis, li iris al staciono. La lokacanti dormis ankore en ica horo. Siorino Sevorotkino, la pulsanta forteso en domo che omna komuna aktivesi, kuris de pordo a pordo e vekigis la lokacanti.

221

„Atenco, kompani! Adio-vizito! Rapide! Rapide! La Gromeko-familio forvoyajas!“

La lokacanti iris al vestibulo e sur la eskalero dil dopa pordo, nam la chef-pordo esis ja de longe klozita. Li grupigis su kam por fotografuro.

Li esis ankore fatigita, li frostis sub la mizeroza manteli e pedfrapis, nam lia pedi esis nuda en la feltboti.

Markel esis, quankam en ica tempo existis preske nula alkoholo, ebria. Il falis sur la balustrado. Lua ofro transportar la bagajo al staciono trovis refuzo, ed il despiteskis. On forsendis lu.

Extere esis ankore obskura. La nivo falis en la kalma vento nun plu densa. La granda tufatra floki semblis haltar super la sulo por kurta momento, quale se oli pripensis, kad oli falez o ne.

Kande li atingis la Arbat, jorneskis. La nivo kovris la strado per blanka velo, e nul-loke esis homala anmo. Nulu aparis koram la voyajanti. Tandem li vidis subite vakua fiakro kun niv-kovrita kavali ed eniris la vehilo. Nur JIVAGO iris segun la propra deziro kun vakua manui al staciono.

7

Kande il atingis la staciono, Tonya e sua patro stacis avan ligna barilo en senfina serpento. Li eniris la treno ne en la staciono, ma irg-ube en labirinto dil reli. La sordida staciono jacis sub glacio, e la lokomotivi haltis extere. Nyusha e Sashenka ne esis che la matro e la avulo, li promenis sub la granda avantekto ed lia korpi odoris a petrolo kom protekto kontre tifo-lausi. Tonya indikis sua spozulo al bilieto-ofico.

„Lasez vidar, quala stampuron tu havas“, el dicis kande il retrovenis. JIVAGO donis ad el super la barilo diversa paperi.

„To esas bilieto por delegiti“, dicis irga viro dop el, dum il regardis la stampuro. Altra viro, irga tipo, qua semblis konocar omna yurala reguli, klarigis: „Per ica stampuro vu havas pretendo pri klaso-vagono o pasajanto-vagono, se tala existas.“

La tota serpento intervenis e voci resonis: „Irez ed examenez, ka tu trovas klaso-vagono. Probable existas sennombra. En ica dii tu devas esar felica, se tu povas sidar sur bufro.“

„Ne atencez lu, siorulo. Me klarigos. Nun ne vehas personi-treni. Existas nur ankore treni por soldati, punisati e bestiaro. Vorti havas multa signifikio. Ma pro quo kauzar konfuzo? On devas donar korekta klarigo.“

„Ka tu savas omno plu bona, ruzozo? La libera bilieto por delegiti esas nur un latero. La navani havas bona okuli e revolveri. Li vidos senfriste: posedanta klaso, mediko, olima gemastri. La navano pafmortigos lu kam rato.“

Subite eventis nova situeso por la mediko e sua familio. La homi en la serpento vidis tra la granda fenestro di staciono ek dika vitro. Ibe trovesis homi e grupi, quin on povis vidar klara en reto dil nivo. Unesme on kredis, ke li esus fervoyisti, ma lore aparis tota grupo avan lokomotivo.

„Apertez la pordi, vi raskali!“ kriis voci ek la serpento. La serpento progresis.

„Videz, ibe li iras tra la dop-pordi! La vagoni esos ja plena, dum ni devas vartar! Apertez la pordi, altrakaze ni asaltos!“

„Pro quo la tumulto“, dicis la viro kun la yurala konoci.
„Li esas punis-laboristi por Petrograd. Nun li devas
vehar al esto-fronto. Kontre lia volo. Sub surveyo. Li
devas fosar tiralier-tranchei.“

8

Li vehis ja tri dii, ma li esis ankore en la proximeso di
Moskva. Aparis vintrala imajo. Reli, agri, foresti e la
tekti en la vilaji esis kovrita per nivo. La tota familio
trovabis spaco en la sinistra angulo sur la supra ligna
lito. Tonya voyajis la unesma foyo en varo-treno. En
Moskva JIVAGO devis levar la mulieri al pordi dil
vagono pro la alto, ma nun la mulieri povis enirar la
vagono sen helpo.

La vagoni esis por Tonya quale stabli sur roti. Pro quo
oli ne disfalis? Ma la movadi en la vagoni per la rotaxi
duris nun ja tri dii. La voyajo fluis sen irga incidenti, e
la sorgi da Tonya restis sen rezulto.

Kande la longa treno haltis, qua konsistis ek duadek-e-
tri vagoni, ol haltis che la poka stacioni od per la pinto,
la mezo od la fino.

En la unesma vagoni esis soldati, en la meza privati ed
en la lasta vagoni la laboristi por Petrograd.

La voyajanti ek ica lasta kategorio, proxime 500, esis
homi ek omna evo-grupi kun diversa tituli e profesioni.
La ok vagoni, en qui li vehis, prizentis bunta spektaklo.
Ibe esis bone vestizita richi, borso-spekulisti ek
Peterburg, advokati, eleganta veturisti, balnisti, tatariana
fripisti, dementuli ek dementerii, qui ne plus existis,
monaki e poka komercisti.

224

La alte situata sioruli sidis cirkum la furnelo sur ligna kesti, naracis irga historii e ridis laute. Li havis relati ed esis gaya, nam heme esis influanta parenti, qui agis por li. Eventuale li povis ankore dum la vojajo libereskar per pekunio.

La simpla homi, viri kun e sen barbo, portis boti ed apertita kaftani o longa kamizi sen zono super la pantaloni ed iris nuda-peda. Li stacis avan la apertita pordi e regardis obskure la peizajo e la habitanti. Li esis tacema, nam li ne posedis la necesa relati ed esis tote sen espero. Kelki ek li vojajis anke inter la ordinara pasajanti en la meza vagoni, pro ke plaso mankis.

9

Se la treno proximeskis ad irga staciono, Tonya levis kelkete sua kapo sur la ligna lito por examinar tra la apertita pordo, ka la loko esus bona por irga kambio-komerco. To eventis anke nun. La lenta veho dil treno vekigis el ek la mi-dormo. Esis nun plu granda staciono, e la treno haltus por plu longa tempo.

Tonya sideskis, frotis la okuli e queris ek la saketo bunta manuo-tuko kun diversa motivi.

Intertempe JIVAGO vekis. Il saltis adinfre e helpis Tonya.

On vidis la arbori dil staciono, la branchi kovrita per dika nivo, quale se oli volis prizentar al treno pano e salo. La navani saltis ek la treno sur la trotuaro, ube ja stacis kelka komercistini, qui volis vendar kontrelege viktualii.

La homi liberigis la voyo pro la navani en lia nigra uniformi, quale se li esus skiisti en plena rapideso.

Dop la angulo dil staciono stacis multa ruranini ek la proxima vilaji kun kukombri, kazeo, rostita bovo-karno e kazeo-tarto ek sekal-farino. Eli konservis elia vari sub dika lit-kovrili pro la kaldeso. La mulieri e puerini timis la ruda navani-joki, ma anke ilia funkcio, nam la detachmenti, qui kombatis kontre la nelegala komerco konsistis grandaparte ek navani.

La embaraseso dal ruranini ne duris longe. La treno haltis e la altra pasajanti venis. Omno intermixis su. La komerco prosperis.

Tonya preteriris la ruranini, la manuo-tuko sur la shultro, quale se el volis lavar su dop la staciono per nivo. Voko resonis: „He, urbo-muliero, quon tu postulas por la tuko?“

Ma Tonya ne haltis, el iris kun sua spozulo pluse. En la grupo stacis ruranino kun nigra kapo-tuko, sur qua esis reda figuri. Elia senshama okuli cintilifis. El vidis a dextre e sinistre, examenis, ke ne existis danjero, iris a Tonya e forprenis la kovrilo de la vari. El susuris: „Videz! Ka tu konocas tala kozi? Ka tu ne volas havar? Rapide, altrakaze li forprenos mea vari. Donez a me tua manuo-tuko por la Polotok.“

Tonya questionis: „Quo esas Polotok, mea karino?“

La ruranino klarigis, Polotok esus duima, rostita leporo e prizentis la animalo koram Tonya. „Donez a me tua manuo-tuko! Pro quo tu regardas tale? Ol ne esas hundo. Mea spozulo esas chasisto. Esas vera leporo.“

La komerco eventis. Amba partisi kredis facar bonaambio. Tonya shamis pro la povra ruranino. Ma la ruranino esis subite en hasto e desaparitis kun elia amikino en profunda nivo heme.

En ica momento eventis tumulto. Olda muliero kriis ek la turbo: „Adube tu kuras, tu nobla homo? Ube esas tua pekunio, tu senskrupula kerlo? Ho, tu avida boko, restez stacar! Kompano! Helpo! Rapto! Ibe fugas la furtisto! Arestez lu!“

„Ma quala viro?“

„La viro sen barbo! Ibe! Il ridas!“

„Ka la viro kun la truo en maniko?“

„Yes, certe, yes!“

„Ka la viro kun la peco sur la maniko?“

„Yes, yes, il esas la furtisto!“

„Quo eventis hike?“

„Il prenis de la olda muliero lakto e pano, drinkis e manjis e desaparitis. Nun el lamentas e ploras.“

„On devas persekutar lu. On ne povas tolerar to.“

„Probez nur! La viro konsistas preske nur ek kartochi! Il instruktos ya tu.“

10

En dek-e-quaresma vagono voyajis plura viri, qui esis obligita por la laboro-armeo. Lia gardisto esis la soldato Voronyuk. En la grupo existis tri partikulara viri: la olima kasisto di statala brandi-taverno en Petrograd, Prokor Pritulyev, la dek-e-sis-yara Vasya Brykin, aprentiso ek feraj-komerccerio, e la olda grizhara revolucionisto Kostoyed de Amur, qua konocis preske omna karceri ek la antea guvernio.

Omna rekrutiti esis inter su stranjera, ed unesme dum la voyajo li konoceskis. Dum la veho experiencis la kasisto Pritulyev e la aprentiso Brykin, ke li esis samlandani, e ke la treno transirus ica regiono plu tarde.

227

Pritulyev venis ek la urbo Malmysh, esis poka, variol-cikatroza, leda viro kun herisono-frizuro. Il portis nigra-sudorifanta griza redingoto, esis tacema kam idolo, meditis, frotis sua veruki sur la manui til oli sangifis e tandem pusifis.

Ante un yaro, il promenis sur la Nevski Prospekt e venis en policala kontrolo. Dum la kontrolo on trovis, ke il posedis nutrivo-karto por ne-laboristi ek la quaresma kategorio. On duktis lu e multa altra homi sub surveyo a kazerno. La plu multa homi venis trans Moskva al estofronto.

Pritulyev havis spozino en Luga, ube il ante la milito laborabis. Lua spozino experiencis pri lua nefortuno e hastis a Vologda por serchar lu, ma vane. El trovis nula persono.

En Peterburg Pritulyev kunvivis kun muliero, Pelageya Tyagunova. Ica muliero kun bela manui e dika hartreso, akompanis Pritulyev ek libera volo dum la transporto.

Nulu povis komprenar, pro quo mulieri trovis Pritulyev dezirinda. En altra vagono voyajis helblonda e magra puerino kun la nomo Ogryskova, plusa konocatino di Pritulyev. La Tyagunova nomizis el „Siringo“ e „Naztruo“.

La amba mulieri esis rivalini ed evitis singla kontakto. Nulu savis quale la puerino e Pritulyev aranjis renkontro. Forsan eventis la kontakto, se on recevis ligno e karbono, nam omna voyajanti devis helpar dum la aceptado.

La historio di Brykin esis tote altra. Lua patro mortis en milito. Lua matro sendis lu de la vilajo a Peterburg al onklo en la aprentiseso.

Dum la vintro on vokis la onklo, qua posedis feraj-komergerio en Apraxin-korto, al lokala Soviet pro kelka informi. Ma il venis aden la falsa chambro. Hike sidis la komisiono por la laboro-armeo. Esis ibe multa homi. Subite aparis red-soldati, duktis la homi al Semyonovskiye-kazerni, ube li devis pasar la nokto. La sequanta dio on duktis li al staciono, ube treno a Vologda ja vartis por la transporto.

La novajo pri la aresto da tante multe homi atingis la urbo en nula tempo. Multa parenti aparis che la staciono por prenar adio. Inter li esis anke Vasya e sua onklino, qua volis vidar la onklo ankore unfoye.

La onklo pregis la gardisto Voronyuk, ke il povis irar de la greto a sua spozino por kurta momento. Ma la soldato volis garantio, ke la onklo retrovenus. Kom garantianto onklo ed onklino ofris la nevulo. La soldato aprobis, e nun on duktis Vasya aden la klozita tereno e la onklo darfis irar. Ma onklo ed onklino ne retroiris.

Kande la trompo divenis evidenta, Vasya komencis plorar. Il falis koram la pedi dil gardisto, kisis ilua manui, ma vane. Il devis restar. La gardisto ne esis kruela viro, ma esis danjera tempo ed on devis plenigar la ordino. La gardisto responsis pri sua vivo por la korekta nombro, e tale venabis Vasya en la laboro-armeo.

La revolucionisto Kostoyed de Amur, qua posedis alta reputeso che la olima carala e nuna governo, indikis che la surveyo pri la netolerebla situeso di Vasya.

La gardisto konfesis, ke advere existus krianta neyusteso, dicis ma, ke la nuna situeso e formala obstakli permissus nula aktivezi. Il esperis, ke on povus klarigar en loko la afero.

Vasya esis bela puerulo ed aspektis kam carala korpo-gardisto od anjelo en pikturi. Il esis pura e sincera kam nula altra persono. Il audis volente la rakonti e konversi dal olduli. Lia vizajo lasis perceptar pri quala temo on jus parolis. La vizajo dil puerulo reflektis la signifiki dal vorti kam spegulo.

12

Kostoyed sidis supre kom gasto che la JIVAGO-familio e mordetis an la lepor-shultro, quan il ricevabis da JIVAGO. Il timis aer-fluo e kataro.

„Quala fluo, de ube ol venas?“ il questionis ofte. Sempre itere il kambiis sua sido-plaso. Se il trovis justa plaso, lore il dicis: „Hike esas bona.“ Il plusmanjis, lekis sua fingri, netigis oli per posho-tuko, dankis e klarigis: „La fluo venas ek la fenestro. Ni devas klovagar ol. Ma ankore unfoye pri nia disputo. Vu eroras, doktoro. Rostita leporo esas splendida. Ma la dedukto, ke la vilajo esus en bona stando esas riska penso, extreme audacoza.“

„Ho, ma no“, respondis Yuri JIVAGO. „Regardez nur la stacioni. La arbori stacas ankore. La fenci anke. Ed ica merkati, la ruranini! La maxim pura plezuro, ica aspekto! Existas ankore vivo. Irgu havas joyo. To justifikas omno.“

230

„Yes, se lo esus tale. Ma no, vu ne konocas la situeso. Vu devas trairar la regiono, for de la treno-lineo! Omnaloke permananta tumulti inter la rurani. Kontre blanka e reda trupi, segun la ceptro. Forsan vu dicos, la rurano esas kontre singla ordino e ne savas quon il volas, ma no, il volas tote altra afero kam ni amba.

Kande la revoluciono vekigis lu, il kredis ke sua libera vivo venus, sen irga dependo. Ma nun il trovesas en la tenalio dil nova socialista super-stato. E la vilajo ne trovas kalmeso. Vu ma dicas, ke la rurani standas bone. Vu savas nulo, mea amiko, e vu volas savar anke nulo.“

„Korekte, tote korekte! Pro quo me devas sorgar por omni ed omno? La tempo ne indulgos me, e mea taski kreskos. Do me darfas ignorar fakti! Vu dicas, mea vorti ne esus identa kun la realeso. Kad en Rusia existas irga realeso? Ol celas su. Pro quo me ne povas kredar, ke la vilajo prosperas, anke se to esas eroro? Quale me povas vivar? Ma me devas vivar, me havas familio.“

JIVAGO facis gesto per la manuo. Lua bopatro povis finar la disputo kun Kostoyed. La mediko glitis sur la ligna lito til la fino e vidis adinfre por examinar la situeso.

Ibe konversis Pritulyev, Voronyuk, Tyagunova e Vasya. Pritulyev raportis pri la trafiko-moyeni en sua regiono, ka pede o per la kavalo. Vasya saltis de sua sido e repetis la nomi ek la regiono, quale se oli esus magio.

„Do ka vu livas la treno en Sukoi Brod?“ il questionis per shancelanta voco. „Certe! To esas nia staciono! E lore vu iros a Buiskeye?“

„Yes, trans la rurala voyo.“

„Certe, yes! Me konocas la vilajo Buiskeye. Ka vu konocas anke la rivero Pelga? Ma certe, kad ne?

Vu devas irar sempre alonge la rivero, lore vu atingos ni. Nia vilajo Vereteniky! Che la eskarpa rivo. Ibe on ruptas stoni ek la roki, por la muel-petri. Ed en Vereteniky esas mea matro e mea amba fratini, Alyonka ed Arishka. Mea matro aspektas kam vu, Pelageya Nilovna. El esas yuna e havas blanka pelo. Onklo Voronyuk, onklo Voronyuk, me pregas vu!“

„Nu, quo? Pro quo tu babilas kam kukulo? Onklo Voronyuk! Onklo Voronyuk! Certe, me savas, ke me ne esas onklino! Quon tu volas, quon tu postulas? Ka tu volas fugar, kad ne? Dicez! Tu desapararas, e me povas dicar Amen. Li pozos me avan la muro.“

Pelageya Tyagunova vidis aden la foreso e tancis. El metis sua manuo sur la kapo di Vasya e ludis penseme kun la bruna hari di Vasya. Elua okuli dicitis, ke esus stulteso parolar koram omni kun Voronyuk pri tala aferi. Elua okuli dicitis: vartez, omno venos de ipsa, restez kalma.

13

Kande li venis pluse al esto, grelis surprizi. Li vehis tra neseкура regioni, ube rapter-bandi lojis, tra regioni, ube olim revolti existis.

La treno haltis sempre plu ofte en libera agro, kontrol-grupi venis en la treno, examenis bagajo e personala detali.

Unfoye la treno restis stacar dum la nokto. Nulu venis por vekigar la voyajanti. JIVAGO saltis ek la treno, nam il kredis, ke irga acidente eventabis.

La treno stacis en libera agro, en la mezo di poka abiet-foresto.

232

La kun-voyajanti, qui livabis anke la treno, raportis a doktoro JIVAGO, ke la lokomotivisto lasis haltar la treno sub la pretexto, ke hike esus danjera regiono, e ke il devus examinar la voyo unesme per drezino. Kelka voyajanti volis subornar lu por vehar, ma vane. Nun la navani intervenus, e li havus probable suceso.

Dum la voyajanti raportis, le nivo brilis en reflektio dil flami ek la kameno. On perceptis kelka nigra figuri, qui kuris sur la lokomotivo. La lokomotivisto esis inter li e duktis la grupo. La navani persekutis lu.

JIVAGO e kelka voyajanti iris al lokomotivo.

Sur la libera voyo avan la treno prizentis su ica ceno: La navani stacis en profunda nivo cirkum la lokomotivisto.

La lokomotivisto kriis: „Me dankas, vi heroi! Kun la revolvero kontre la propra fratulo! Me esas laboristo! La treno devas haltar! Kompani voyajanti! Vi vidas, quon li facas kun me! Me sorgas ya nur por via sekureso, ka vi ne komprenas? E to esas via danko! Nu, pafez, vi heroi! Kompani voyajanti, vi esas testi! Hike me esas, sur libera agro!“

Inter la voyajanti resonis diversa voci. Kelki vokis: „Quon tu dicas? Eventis ya nulo! Ni permisos nula violento! Li volas nur timigar tu!“

Altri vokis: „Tu agas korekta! Tolerez nulo! Adavane, lokomotivisto!“

Navano, redhara giganto, turnis su al voyajanti e dicis en stranjera acento: „Exkuzo, ma pro quo ica bruisto? Vi ankore maladeskos en ica koldeso! Do, irez aden la vagoni, ma rapide!“ La voyajanti obediis, e la redhara navano iris al lokomotivisto e dicis: „Nula histerio, kompano lokomotivisto. Ni durigos nia veho!“

Dum la sequanta dii, la treno devis haltar sempre itere por ne ekreleskar sur la niv-kovrita reli. En tote dezerta e solitara loko haltis la treno, ed on ne povis perceptar quik ke ibe esis la ruinuro di olima staciono. Sur la fasado on povis lektar ankore la nomo Nishny Kelmes. La staciono montris signi di incendio, e la vakua senhoma vilajo dop la staciono montris la sama signi. La unesma domo karboneskis, en la duesma domo precipitabis du trabi adinterne, omnaloke sur la strado jacis ruptita glit-veturi, fenci, olda lado, ruptita utensili. Per la varmego la nivo esis parte for, parte glacieskis. La vilajo e la staciono ne esis tota vakua. Hike ed ibe on vidis kelka homi.

„Ka via tota vilajo forbrulis en fairo?“ questionis kompatante la tren-duktanto. Il stacis sur la trotuaro, kande la stacionisto venis ek la ruinuro.

„Bona jorno. Me salutas vu. Yes, nia vilajo ne existas pluse. Ma existas plu mala aferi.“

„Me ne komprenas.“

„Ne questionez.“

„Ka Strelnikov?“

„Yes.“

„Ka vi facis eroro?“

„Ne ni. Ne temas pri la lineo. Nia vicini. Ibe la vilajo! Nishni Kelmes. Ibe esas la kulpanti.“

„Quon li facis?“

„Preske omna morto-peki. Li forpulsis la komitato kontre la rurala povreso, lore li agis kontre la dekreto pri la libro da kavali por la Reda Armeo, e li ne obediis la impero pri la mobilizado. E nun videz!“

„Do yes, lore omno esas klara. E nun eventis artilrio-fairo.“

„Precize.“

„Ka de la kuras-treno?“

„Certe.“

„Regretinde. Ma to ne esas nia afero.“

„Ultre to nivo di hiero. E la nuna nivo esas anke nula joyo. Vu restos probable kelka dii hike.“

„Ne parolez sensencajo. Me havas en treno soldati por la fronto. Ni ne povas stacar longe.“

„Esas nula sensencajo. Videz, la reli esas kovrita per nivo, ni havis dum un semano nivo-tempesto. E nula laboristi por evakuar la nivo. Preske la tota vilajo esas for. E la altra homi ne povas facar to.“

„La diablo anke! Sterko! E quon ni facas nun?“

„Ni devas liberigar la reli. Lore vu povas vehar pluse.“

„Kad existas multe nivo?“

„Parte. En la meza lineo. Tri kilometri. La altra parto esas libera, ibe esas Taiga. La foresto protektis la reli. Anke en libera agro esas omna vakua, la vento forbalayis singla nivo.“

„Diablo, quala puniso! Me pedfrapos la treno. La voyajanti devas helpar.“

„Me opinionas anke.“

„Nur la reda soldati e navani ni devas indulgar. Ma ni havas viri por la laboro-armeo e pasajanti, do sepa-cent viri.“

„Bone. Plu kam necese. La pasajanti devas helpar. Ni bezonas ankore shoveli ek la altra vilaji.“

„Mea Deo. Quala pecho! Ka ni plenigos la afero?“

„Certe, ni havas multa manui. Esas treno-lineo, vivo-veino. Quon vu pensas?“

La netigo dal reli duris tri dii e tri nokti. La familio JIVAGO ed anke Nyusha helpis per omna forteso. Esis por li la maxim bela tempo dum la voyajo.

La regiono posedis certena nekonocata karaktero. Ol memorigis pri la deskripto da Pushkin pri la Pugatshov-revolto, e pri la aziana atributi en la raporti da Aksakov.

La sekreto da ica regiono konsistis anke en la destrukto dal domi e pro la neacesebleso dal habitanti, qui evitis la kontakto kun la voyajanti pro timo de denunco.

La homi devis laborar en grupi, ne omni kune. Soldati gardis la loko.

La netigo eventis che diversa loki, samtempe, avane, en la mezo e dope. La nivo apud la reli separis la singla grupi. Tandem esis la tota lineo liberigita.

Esis klara frost-dii. La voyajanti iris nur dum la nokto aden la vagoni. On laboris en diversa tempi, tale ke la homi ne divenis fatigita, nam existis nur poka nombro de shoveli, ma multa laborema viri e mulieri. La laboro esis la pura plezuro.

Ibe, ube la JIVAGO-familio laboris, la regiono esis libera e piktinda. A la esto la peizajo formacis ondoza serio de kolini til la horizonto.

Sur altaĵo stacis domo, quan on povis vidar de omna direcioni. Cirkum la domo trovesis gardeno. La nivo facis omno glata e ronda. Ma probable fluis en la valo dum la printempo rivereto aden la tubo dil viadukto sub la staciono, qua nun kovris alta nivo.

Kad ankore irga persono vivis en la domo, o kad ol esis vakua e disfalis, pro ke la rurala komitato konfiskabis ol?

Ube esis la olima habitanti, quon eventis kun li? Ka li fugis al exterlando? Ka la rurani mortigis li? Ka li laboris nun pro la bona reputeso kom specialisti en la distrikt-urbo? Ka Strelnikov indulgis li, o kad il traktis li kam la kulaki?

La domo sur la altajo stimulis la kuriozeso, ma ol tacis en eterna tristeso. Ma en ica tempo on ne questionis pri irga aferi, pro ke nulu povis responder. La suno kauzis sur la nivo-surfaco tala brilo, ke on devis timar blindeskar. La shovelo rekoltis regulala tero-peci. Omno memorigis pri la infanteso, kande la poka Yura, en mantelo el muton-felo, sur la korto, formacis ek la nivo kubi, piramidi, tarti, fortresi e groti. Ho, quala bela vivo, okul-festino, ambrozio!

La tri dii en la fresha aero poslasis sentimento pri satureso. Ne sen motivo. La voyajanti obtenis vespere fresh-bakita varma pano ek irga loko. La pano esis vernisizita kun gurmanda krusto.

16

La voyajanti amis la ruinuro dil staciono, kam on amas albergo en la nivo-montaro dum exkurso. Li inkulkis la poziciono dil edificio, la extera aspekto e la domaji.

Vespere, dum la sunsubiro, li retroiris al staciono. La suno desaparitis ankore sempre dop la olda birko avan la fenestro dil telegrafisto. La extera muro esis ruptita. Nur la dopa angulo dil chambro esis integra. Ibe esis omno kam antee: la kafebruna tapeto, la furnelo, la nigra listo di inventario an la muro. Se la suno atingis la tero, ol tushis la furnelo, jetis bruna lumo sur la tapeti e jetis la ombro dil birko an la muro.

237

En la altra parto dil edificio existis klozita pordo kun la surskriburo ek la unesma jorni dil februaro-revoluciono: „Ni pregas, ke la maladi por kurta tempo ne serchas a medikamenti e pansutensilaro. Pro grava afero, me devas siglar ica pordo. Chef-kuracisto di Ust-Nemda.“ La reli esis nun sen nivo, ed on povis vidar olia rekta lineo. Dextre e sinistre de la reli jacis la dika nivokolini, protektata de la amba muri dil nigra foresto. Omnaloke stacis homi kun shoveli sur la reli. Nun omni povis vidar su, e li astonesis pri la granda nombro de homi.

17

La teno vehus en poka hori, quankam la nokto stacis koram la pordo.

Ante la parto, JIVAGO e Tonya iris adextere por juar la lasta foyo la beleso de la libera relo-lineo. Nula homo esis ibe. La mediko e sua spozino vidis en la foreso, parolis kelka vorti, ed iris lore al vagono. Survoye li audis la kriacho da du mulieri, Ogryskova e Tyagunova. Amba mulieri iris en la sama direciono kam JIVAGO e Tonya, ma inter amba pari stacis la treno kun la senfina vagoni.

La mulieri esis en granda ecito. Probable eli sinkis sempre itere en la nivo. Foye eli kriis, foye eli susuris, segun la situeso. Evidente siorino Tyagunova persekutis la Ogryskova ed uzis elua pugni. Elu varsis elua rivalino kun infama malediki, plu infama e plu maligna kam malediki da simpla ed ordinara viri.

238

„Ho, tu sordida homino, tu fangoza animalo!“ kriis la Tyagunova. „Ka tu facas bela okuli? Ka tu ne esas kontenta kun mea stultulo, hundino? Ka no? Nun tu serchas infantala anmo, nun tu volas devorar yunulo!“

„Ho, lore tu do esas anke che Vasya?“

„Me instruktos tu, ho yes, ka Vasya! Tu pestala bubono! Me mortigos tu, tu ne meritas vivar!“

„Ho, for kun la manui! Tu furioza muliero! Quon tu volas de me?“

„Me volas, ke tu putras, tu kun tua senshama okuli!“

„Certe, me esas hundino e pestala bulbono. Ma ka tu savas, quon la homi dicas che ni pri persono quale tu? Genitita en la kanaletto, la mariajo sur la strado, la rato kom spozulo, la infanto divenis herisono. Helpez, helpez, el volas mortigar me! El esas dementino, helpez, helpez!“

„Venez rapide“, urjis Tonya. „Me ne povas audar tala kozi. Esas ya repugnanta. La afero ne povas trovar bona fino.“

18

Subite omno divenis altre, la pejzajo e la vetero. La lineo trairis monti, kolini ed altaji. La nord-vento tacis. Ek la sudo venis varmo kam ek furnelo. Foresti kreskis sur la monti-lateri, e la treno devis prenar sempre itere plu longa acenso. Anhelante la treno desaparís en la denso dil foresto. On povis vidar ne multe. En foresto regnis dormo e kalmeso kam dum vintro. Kelkfoye la arbori e bushi liberigis olia branchi de nivo. JIVAGO sentis somnolo. Il dormis, meditis ed askoltis sur la ligna lito, ma eventis nulo.

239

Dum JIVAGO dormis, la printempo dissolvis la nivo. Li laborabis dum tri jorni en Ust-Nemda, ma ankore sempre kovris dika nivo-amasi la senfina, vasta spaci.

Unesme la nivo defrostis kalma e celita. Kande la gigantala laboro esis finita, la miraklo prizentis su adextere. Sub la nivo fluis la aquo e levis olua voco. La densa foresto pavoreskis. Omno en foresto vekis. La aquo esis libera e fluis en la vasto. On povis vidar fumuro e vapore. Tra la foresto fluis vera riveri super diversa ebenaji e kolini e dissolveskis tandem en aquo-polvo. La tero ne povis absorbar la aquo. La radiki dil oldega abieti absorbis la aquo.

La printempo venis aden la cielo, e la cielo kovris su per nubli. Grandega pluvo liberigis la tero de la lasta nivo-amasi.

Doktoro JIVAGO vidis ek la fenestro-luko, qua esis sen kadro ed askoltis.

La explotado di mineyi venis plu proxima e la regiono divenis plu populizita, dum la disto inter la stacioni divenis plu poka. La voyajanti kambiis plu ofte kam antee. En la poka inter-stacioni venis nova gastis, dum altri livis la treno. La nova gastis ne dormis, ma sidis en la proximeso dil pordo e parolis pri lokala aferi e departis lore la treno che la sequanta staciono. JIVAGO povis konkluzar ek la konversi, ke la blanka armeo en la nordo esis en supereso, e ke Yuryatin stacis preske ante la konquesteso. Ulte to, la blanka armeo stacis sub la komando di Galiulin, ma forsan esis to nur rumoro, e la mediko tacis por ne desquietigar lua familio.

Yuri JIVAGO vekis en la komenco dil nokto pro neklara felico-sentimento. La treno haltis che staciono, qua balnis en hela lumo dil blanka nokto. Ek la lumo venis la vasteso e libereso dil tota regiono. On povis kredar, ke la staciono stacis sur altajo, qua garantiis libera travido. Sur la trotuaro iris parolanta ombri. JIVAGO sentis en la voci la respekto pri la noktala horo e la dormanta voyajanti, quale en la olda tempi ante la milito.

Lore subite lauta voci e boti-bruisi. Ma en la proximeso trovesis aquo-falo, qua la blanka nokto per fresho e libereso plugrandigis. Esis la aquo-falo, qua kauzabis la felico-sentimento en dormo di JIVAGO. La aquo-falo simulis la trompanta iluziono di kalmeso. JIVAGO falis itere aden la dormo.

En infra parto dil vagono konversis du viri. La unesma questionis: „Nu, kad esas kalmeso che vi, ka vi ruptis lia nuko?“

„Ka tu opinias la komercisti?“

„Yes, certe,“

„Ni batis li mikra. Kelki ni devis mortigar, kom averto. La altri esas pacema. Ni recevis de li tributo.“

„Quante pud?“

„40 000 pud.“

„No, tu mentias.“

„Yes, 40 000 pud grani. La regiono hike esas splendida. Omnaloke existas kultivado di cereali. Un komercisto sidas apud la altru.“

„Ne tro laute, tu vekigas la homi.“

„Ja bone, ka ni volas dormar kelkete? La treno vehos ja balde.“

En ica momento on audis vibrado, qua dominacis mem la aquo-falo. Sur la duesma apud-relo preter-rapidis treno di plu olda strukturo. On vidis ankore brilar la lumi e tandem ol desaparís en la foreso.

En infra parto dil vagono on aranĵis la bagaji.

„Bela spektaklo. Nun ni devas vartar.“

„Probable longe.“

„Esis certe Strelnikov. Kuras-treno kun specala destino.“

„Yes.“

„Il kombatas kontre la blanka armeo kam monstro.“

„Kontre Galejev.“

„Quala persono esas il?“

„Ataman. Il devas blokusar Yuryatin kun la sklovakiani. La raskalo esas nekoncesema. Ataman Galajev.“

„Ka tu ne opinionas princo Galilejev?“

„Tala princi ne existas. Pobable anke Ali Kurban.“

„Ali Kurban esas altra persono.“

22

JIVAGO vekis matine. Il sonjabis pri bela kozi. La libera e beata sentimento venis itere. La treno haltis irgube. E ja itere on audis aquo-falo, forsan la olda, forsan anke irga nova.

JIVAGO endormis denove, e en mi-dormo il kredis audar tumulto e pazi. Kostoyed disputis kun la duktanto dil eskorto, amba viri kriis. Extere divenis ankore plu bela kam antee. En la aero jacis magio, printempo, la lasta nivo, flori, aromo e fresha tero, tale singlakaze kredis JIVAGO en sonjo.

242

Tonya dicis matine: „Tu esas komika, Yura. Plena de kontredici. Nulu povis vekigar tu dum la disputo e la tumulto hodie nokto. Nokte Pritulyev e Vasya Brykin fugis. E Tyagunova ed Ogryskova, yes, e Voronyuk. Omni! Ka tu komprenas? Quale? Nulu savas. Voronyuk volis sekureso, kande il deskovris la fugo dal altra personi. Ma quo eventis kun la li? On kredas, ke la mulieri portas kulpo. Forsan mortigis unu ek la mulieri altra muliero. La chef-gardisto iris al lokomotivo: `Pro quo vu donas la signo por la departo? Ni devas kaptar unesme la fuganti. En la nomo dil lego!` La lokomotivisto dicas: „No! Quon vu pensas! Vu esas fola! Me havas soldati por la fronto e la maxim alta grado di impero! E me vartez pro vua fuganti?` Nun amba viri supervarsis Kostoyed kun reprochi. Pro quo, il, la revolucionisto, viro kun raciono, ne impedis la fugo! Nu, Kostoyed savis responder. `Ho`, il dicis. `Ka la kaptito devas gardar la gardisto?` Mi probis vekigar tu, Yura, ma vane, nula kanono povis vekigar tu. Ma pri to altra foyo. Mea Deo, patro, Yura, videz! Quale bela!“ Li vidis ek la fenestro vasta ebenajo, qua esis til la horizonto kovrita per inundo. La kauzo esis irg-ube rivero, qua kreskis super la rivo. On povis kredar, ke la treno vehis direte tra la aquo. La aquo-surfaco esis en kelka loki dil stalblua koloro. En ica senfina aquo-dezerto lojis, ecepte prati e bushi anke blanka nubokoloni, qui atingis kam fosti la sulo. En la mezo dil aquo on vidis streta landlango. „Anadi!“ vokis profesoro Gromeko e vidis en la direciono.

„Ube?“

„Ibe che la insulo! Ho, nun oli flugas aden la cielo.“

„Ho yes, me vidas! Alexander Alexandrovitsh, me devas parolar kun vu. Me trovas la fugo dil homi splendida afero. Esis pacema afero, sen irga noco kontre altra personi. Li forkuris simple, kam fluanta aquo.“

24

La blanka nokto en la nordo fineskis. On vidis omno kam iluziono: monto, foresto, abismo.

La foresto montris olua unesma verdajo. Ol stacis infre de monto, avan abismo. En la proximeso trovesis aquo-falo. On vidis ol de la bordo dil abismo. Vasya Brykin ja konocis la mixajo ek timo e vervo ed evitis nun la voyo adibe.

La aquo-falo esis unika en la tota cirkumajo. Ol kauzis pavoro ed hororo, kam drako o monstro ek fablo.

Ek la altaĵo precipitis la aquo-falo sur roko e dividis su.

Vasya jacis en sua mantelo en foresto. Dum la matino aparis granda ucelo de la monto, deskriptis eleganta cirklo super la foresto e sideskis sur abieto, ibe ube Vasya jacis. Il levis la kapo, vidis la kolori dil ucelo e susuris kam en tranco „Ronsha“ - tale on nomizis la ucelo en Uralo. Lore il levis su, prenis la mantelo ed iris a sua akompanantino. Il dicis: „Ni iros, onklino Pelageya. Vu obtenos ankore kataro. Pro quo vu regardas me? Ni devas irar. E ni devas restar en la proximeso dil vilaji. Ibe on helpos a ni. Ni ne povas mortar pro hungro. Onklo Voronyuk serchos ni. Pro quo vu ne parolas? Ka vu esas trista? Pro onklino Ogryskova? Elu vivas e forkuris. Anke onklo Pritulyev. Do, venez! Ni devas irar.“

Pelageya levis su, donis a Vasya la manuo e dicis: „Bone, mea trezoro.“

244

Kun jemanta vagoni vehis la treno trans monto. Infre kreskis yuna mix-foresto kun poka arbori. En valo jacis prati, qui esis nun sen aquo. Sur la herbo jacis omnaloke diversa trunki, qui esis determinita por traversi. La alt-aquo duktabis oli adibe.

La yuna foresto esis nun preske kalva kam en vintro. La burjoni semblis superflua kam sordidajo, ma jus to esis vivo, qua sizis la arbori en foresto.

Hike ed ibe stacis birki kun poka, fresha folii. Oli odoris a rezino, rezino ek qua on produktas lako.

Ja balde atingis la treno klarajo. En la mezo dil loko jacis gigantala tri-metro-trunki. Hike la lokomotivisto frenagis. La treno restis stacar kun lejera inklineso en la granda arko dil kurvo.

La lokomotivo sonigis alta hela toni, ed irgu vokis ulo. La voyajanti savis, ke la lokomotivo haltis por recevar ligno por la kombusteblo.

La pordi dil vagoni aperteskis. Sur la trotuaro trovesis turbo kam homi ek poka urbo. La rekrutiti ek la unesma vagoni ne devis partoprenar.

La libera ligno en la klarajo ne suficis por plenigar la tendro. On devis dissegar kelka longa trunki. On disdonis la segili ek la lokomotivo al du-viro-grupi. Anke la profesoro e la mediko obtenis segili.

Ek la pordi dil vagoni on vidis gaya soldato-vizaji. Esis yuna viri, studenti, gimnaziani e serioza laboristi e patri di familii sen militala formaco o konoci pri la kombato. Li jokis e vokis, nam li ne volis reflektar pri la milito. Li savis, ke li esus ja balde en tumulto.

Li mokis pri la voyajanti, qui segis.

„He, avulo, dicez simple, ke tu esas ankore infanteto, ke tu volas vidar tua matreto, ke tu ne povas laborar. He, Marva, atencez tua kostumo, altrakaze tu esos nuda! He, puerino, ne irez aden la foresto, me esos tua spozulo!“

26

En foresto stacis kelka sego-tresti ek palisi. JIVAGO e la profesoro serchis libera sego-tresto por segar.

Esis printempo e la tero aparis ek la nivo, kam la yaro antee. Humideso vaporis ek la foresto e la tero semblis kam kaosa chambro kun quitigi, letri e paperi ek diversa epoki.

„Lente! Altrakaze vu fatigesos“, dicis JIVAGO a sua bopatro e propozis pauzo.

Tra la foresto resonis kam en ritmo la rauka tono dil altra segili. En vasta foreso probis naktigalo olua unesma koncerto e same anke turdo. La vaporo ek la lokomotivo levis su aden la cielo, ed on audis bruiso kam lakto, qua eskapas ek la poto en infanto-chambro.

„Vu volis parolar kun me“, memorigis profesoro Gromeko sua bofiliulo. „Ka tu savas? Kande la anadi flugis aden la cielo, dum la inundo?“

„Ho, korekta. Ma quale me povas dicar lo? Ni vehas sempre plu profunda aden la lando. La tota regiono esas en tunulto. Ni atingos ja balde nia skopo. Quon ni trovos ibe, ni ne savas. Ni devas facar en singla kazo konsento. Me ne parolas hike pri konvinkesi. To esus absurda. Ni konocas unu la altru bone. Ni esas poka mondo, singlu por su, se anke kun diversa opiniononi pri la mondo. To esas klara. No, ni devas determinar nia futura konduto por evitar shamo.“

246

„Ja bone, me komprenas. Tu trovis la korekta vorti. Do, ka tu savas ankore, kande tu donis a me la propagofolio kun la dekreti en vintro dum la nivo-tempesto? En ica folio esis omno klara, sen konceso, simpla. Ma tala idei vivas nur en la kapi dil autori. La politiko kambias omno. Quon me povas dicar? Ica filozofio esas stranjera por me. Ica povo esas kontre ni. Dum la revoluciono, nulu questionis me pro permiso. Ma on donacis a me fido, e tale me esas nun en obligo. Tonya esperas, ke ni povas oportune erektar legum-gardeno. Quon me povas responder? Me ne konocas la hikala tero, la klimato, la sezoni. Ka hike povas kreskar irgo? Bone, ma ka ni facas la vasta voyajo pro legumo? No, ni havas altra skopo. No, ni volas partoprenar en irga maniero en vivo. Ni volas disdonar nia olda foresti, mashini, utensili, ne pro profito, no, pro moderna, kaosala koncio. Yes. La historio pri la posedajo en Rusia fineskis. La Gromeko-familio departis ja en la antea generaciono la ideo pri la profito.“

27

La aero esis tepida e sufokanta, e Yuri JIVAGO ne povis dormar. Lua kap-kuseno esis humida. Il livis nelaute sua ligna lito ed apertis la vagon-pordo. Vaporo falis en lua vizajo. Nebulo, il pensis, nebulo. La dio esos varmega. Pro to la desfacila respiro, la mala dormo. La treno haltis che granda staciono, probable centra punto. La vagoni esis kovrita per nebulo. En la foreso on audis du speci di bruisi. La unesma bruiso esis kam spular linjo en aquo, la duesma bruiso esis kam tondro.

247

JIVAGO stacis nun extere de la vagono sur la sulo. Il perceptis la uniforma, profunda e kalma tono dal kanoraro. Tale do esas, il pensis, ni atingis la fronto. Il iris kelka pazi en veho-direciono. Pos du vagoni la treno fineskis. La lokomotivo e la altra vagoni mankis. Pro to li montris hiero ica kurajo, pensis la mediko. Probable li sentis, ke li venus senfriste al fronto. Il cirkumiris la pinto dil treno por serchar la voyo al staciono. Ma subite soldato stacis koram lu kun fusilo. Il dicis: „Adube? Pas-permiso!“

„Quala staciono esas to?“

„Nula! E qua esas tu?“

„Me esas mediko ek Moskva. Me voyajas kun mea familio en ica treno. Hike esas mea dokumento.“

„Me ne povas lektar en la tenebro irga dokumenti. Me ja povas pensar quala mediko tu esas. Me pafmortigus tu volunte senfriste. Ma nun retroirez, tale longe tu esas ankore integra.“

Il kredas, ke me esus altra persono, pensis Yuri JIVAGO. Diskuto esus vane. Do me iros. Il iris en la altra direciono. La tondro dop lua dorso tacis. Ibe esis la esto. On vidis en nebulo la suno.

JIVAGO progresis. La pedi dil mediko sinkis plu profunda en la lejera sablo. Pos kelka pazi il restis stacar avan neklara konturo en nebulo. Il vidis bateli, qui aparis ek la nebulo. Il stacis koram la rivo di granda rivero. La ondi batis kontre la eskal-portuo.

Soldato venis de la rivo e vokis: „Quon tu volas hike?“

„Quala rivero esas to?“ questionis la mediko. La unesma soldato aparis nun anke e parolis kun la duesma.

„Pro quo ni ne pafmortigas lu instantale? O kad il irez unesme aden la vagono?“

„Il devas irar unesma en la vagono. La chefo devas decidir. Pasporto!“ vokis la duesma soldato e recevis la dokumenti da JIVAGO.

„Gardu lu!“ il vokis ad irga altra persono. Lore il iris kun la unesma soldato al staciono.

Peskisto aparis subite e tusetis.

„Tu havas fortune, ke li volas duktar tu al chefo. Forsan esas to tua salvo. Nu, li plenigas nur lia devo. Nun esas la tempo por la popolo. Plu tarde venos plu bona tempi. Tu ya vidas, li eroris. Li serchas irga persono, e li kredis, ke tu esus ica persono, la deliktanto kontre la laboristo-povo. Probez atingar la chefo! La soldati esas neimportanta. Li mortigus tu nur pro kopeke. Dicez, tu volas parolar kun la kolonelo!“

La peskisto klarigis, ke la rivero havus la nomo Rynva, e la staciono Rasvilye, qua esus avan-loko di Yuryatin. En Yuryatin eventis kombati, ma nun esus en la urbo nula soldato ek blanka armeo. La peskisto raportis ankore, ke sur la relo stacus la specala treno dil milit-komisario Strelnikov, qua recevus la dokumenti dil mediko.

Pos kelka tempo aparis altra soldato por forduktar JIVAGO. Il lasis tranar la kroso sur la sulo, quale se il devis helpar ebria kamarado, qua ne povis stacar. Il duktis la mediko aden la vagono di Strelnikov.

28

La amba personi eniris vasta salono-vagono tra per ledro kovrita koridoro. Kande li eniris la vagon, la rido e la movadi cesis. La soldato duktis nun JIVAGO tra streta koridoro en la meza vagono. Ibe regnis kalmeso ed ordino, e la soldati esis bon-vestizita e neta.

249

La mediko astonesis pri la stabala quartero dil senpartisa komisario, qua divenis fama e male reputata en kurta tempo en la tota regiono. Ma probable esis hike nur lua personala quartero, poka domala kancelereyo kun ligna kampanio-lito. Pro to regnis hike kalmeso kam en la koridori di balno-kuraceyo.

En la vagono, olima restor-vagono kun tapiso, stacis kelka stuli.

„Un momento“, dicis yuna oficiro, qua sidis en la proximeso dil enireyo. La oficiro forsendis la soldato per nervoza kap-movo e la soldato desaparitis.

La mediko povis vidar sua dokumenti de la pordo. Oli jacis sur skrib-tablo koram plu olda oficiro. Il esis militala statistikisto. Il foliumis en libri, regardis strategiala mapi e skribis. Lore il vidis al fenestro e dicis: „Esos varmega dio hodie.“

Sur la sulo laboris inter la tabli teknikisto, qua reparis defekta konduktilo. La yuna oficiro levis su de la stulo por ne impedar la laboro. Apud la oficiro laboris stenografistino en olda mantelo kun defekta skrib-mashino. La yuna oficiro serchis kun el la kauzo dil defekto, e tandem venis anke la plu olda oficiro al skrib-mashino ed examenis la parti.

JIVAGO restis kalma. La fakto, ke on sorgis en ica maniero pri bagateli esis bona signo.

Nu yes, il pensis. E tamen, en la proximeso tondras kanoni e homi devas mortar, e hike on parolas pri varmega dio. Forsan li vidis ja tro plu multe, forsan li perdis lia sentimentis? Il vidis nun anke ek la fenestro.

La reli iris de la treno til al staciono Rasvilye. Ol jacis en la avan-urbo Rasvilye sur altaĵo. De la reli duktis ruda ligna eskalero al staciono.

Hike trovesis granda tombeyo por lokomotivi. Olda lokomotivi sen tendri, kun kameni en la formo di taso o gambalo, stacis en la mezo di ruptita vagoni. Ica tombeyo hike e la tombeyo en la urbo, la olda fero sur la reli e la rustoza tekti e shildi montris imajo de vakuo e neglijegeso sub la blanka cielo, qua forbrulis per la suno.

JIVAGO konocis la sennombra shildi en Moskva e la fasadi. La skribo sur la hikala shildi montris tale granda literi, ke on povis lektar oli de la treno.

La nebulo desaparís. Nur ankore poka restaji kovris la sinistra latero dil cielo en la esto. Ma nun oli separis su kam kurteno en teatro.

Sur monto, qua esis plu alta kam la avan-urbo, montreskis granda urbo, probable la centro dil distrikto. La disto facis la konturi simpla. Ol aspektis kam la monto Athos od oaziso en la dezerto, domo super domo e strado super strado.

Yuryatin! pensis JIVAGO. Ana Ivanovna e flegistino Antipova parolis ofte pri Yuryatin. Nun me vidas la urbo la unesma foyo. En ica momento la oficiri vidis subite omna ek la fenestro, e la mediko facis lo sama.

On arestis plura personi sur la eskalero al staciono, inter li gimnaziano kun kapo-lezo. Sub la bandajo on vidis sango. La gimnaziano inter la amba soldati posedis bela vizajo ed esis ankore tre yuna. Lua kasqueto preske falis de la kapo. La amba soldati impedis to.

JIVAGO volis intervenar e parolar kun la junulo o diskutar pri externa aspektoj e vera formoj. Il vidis latere. En la mezo dil vagono stacis Strelnikov, qua enirabis subite la loko per rapida ed energiala paŝoj.

JIVAGO astonesis pri tala impozanta personaleco. Pro quo la vivo ne lasis rekontrari li pli frue?

JIVAGO komprenis senfruste, ke ica viro esis la perfekta volpovo. Omno semblis ekzisti en kompleta formo, la bela kapo, la longaj gamboj en la alta botoj, la rapida paŝoj e la uniformo ek griza tuko.

La gestoj dil viro semblis naturaj e sen posturo. Il esis viro, qua povis vivi en singla situo sur la tero. Ica viro devis posedi la talentojn pri imitado. En ica tempo singlaj imitistoj irga personaleco, herooj, generaloj, estroj ek la popolo o mem la propra kamaradoj.

Strelnikov ne montris, ke la prezentado de JIVAGO konfuzigis lin. Kontre, il turnis sin ad omni kun miemo, quale se JIVAGO esus membro en ica kompanio. Il dicitis: „Ni povis forpulsari lin. Li estas rusi kam ni, ma kun fola ideo en kapo. E ni devas kuracari lin. Lia ĉefo esis mia amiko, il venis ek proletariale familia. Il facis multajn kozojn por mi e mi estas en lia debto. Tamen mi estas gaja, ke mi povis forpulsari lin post la rivero. Guryan, mi bezonas komuniki. Mi ne povas sendi mesaĝojn. Ĉu estas varmiga hiko, ĉu ne? Oh jes...“

Il turnis sin al mediko ed ekzamenis lin de la kapo ĝis la pedoj. La aresto rekontrari lin sur irga idiotado. Ĉu il? pensis Strelnikov. No, nula simileco. Il ridis e dicitis al doktoro JIVAGO: „Pardonez, kompanio. Hiko estas konfuzio. Mia soldato eroris. On prenis vin por alia persono. Vi estas libera. Ube estas la dokumentoj de la kompanio? Ah, hiko.“

Vu permisos poka regardo en la dokumenti... JIVAGO, doktoro JIVAGO... Memorigas pri Moskva... Me pregas vu, ka vu povas akompanar me por kurta momento? Mea vagono stacas apud ica vagono. Esos nur kurta por kurta tempo.“

30

Quala homo esis ica viro? Quale il povis okupar tala poziciono kom ne-membro dil partiso? Nulu konocis lu. Pos la studio en Moskva, il esabis instruktisto en la provinco. Dum la milito on pensis il esus mortinta.

La progresema fervoyisto Tiversin, Strelnikov vivis kom puerulo en ilua familio, garantiis por lu. La politikala estri fidis a Tiversin. En la tempo dal senmezura patoso e la maxim extrema opinioni, la revolucionala kredo da Strelnikov, sua fanatikeso, qua esis autentika e sincera, ne restis celita.

Strelnikov pruvis en omna situesi sua politikala koncio. Lua agi esis fixita en servo-libro. Il agis kontre la rurani, qui rezistis la furnisado da nutrivi, il punisis la banditi, qui spoliis treno kun viktualii, il kombatis anke kontre la Rasin-soldati, qui provokis tumulto en la urbo Turkatui e kombatis lore en la Blanka Armeo.

Omnaloke il venis kam nivo-tempesto, examenis, kondamnis e mortigis rapida, harda e sen kompto.

Lua treno en la regiono finis la deserto en la trupi. La rekrutado experiencis nova organizado, ed omno divenis altre. Nova soldati venis en la Reda Armeo, on laboris kam en febro.

Kande la Blanka Armeo aparis ek la nordo, Strelnikov recevis nova operacala taski. Lua aktivesi esis sucesoza.

253

La popolo nomizis lu Rastrelniko, la pafmortigulo, ma Strelnikov ignoris to, il timis nulo.

Il esis naskita en Moskva. Lua patro partoprenis dum la revoluciono da 1905 e devis penitencar. Il ipsa esis ankore tre yuna, e kande il studiis en la universitato, il lernis plu zeloza kam la studenti ek la richa familii. La revolucionala devizi ne tushis lu. Il livis la universitato kun gigantala savo. Lua historiala e filosofiala savo trovis ek propra forteso kompletigo per la studio pri matematiko.

Il iris voluntante aden la armeo, e kande il experiencis pri la revoluciono en Rusia, il fugis ek la kapteso a Rusia dum la yaro 1917.

Il posedis du atributi, du pasioni. Lua pensi esis klara e nobla, lua sentimentis esis pura e varmega. Ma por la laboro kom ciencisto mankis la donaco deskovrar nova kozi, nova perspektivi. E por plenigar bona agi a lu mankis la granda kordio, qua esas granda, pro ke ol agas en poka aferi.

Strelnikov deziregis ja kom infanto a pura e nobla skopi. Por lu esis la vivo kam kombato-areno en qua la homi devis kombatar segun la sincera reguli por atingar perfekteso. Plu tarde il komprenis tandem ke la mondo esis altra, ed il deziregis a korekturo, volis vinkar la tenebra povi, volis esar judiciano. La desiluzionigo facis ek lu harda viro. De la revoluciono recevis il la armi.

31

Li esis en la vagono di Strelnikov. „JIVAGO, JIVAGO... Ka komercisto? No, mediko ek Moskva. Yes, certe. A Varykino. Ma quale vu venis adhike?“

254

„Nu yes, me serchas la tranquilesa, la dezerto, la nekonocajo.“

„Quon vu ne dicas! Quale poeziala! Ka Varykino? Me konocas la regiono. La olima posedajo dil Krueger-familio. Ka vu esas parento? Forsan heredanto?“

„Pro quo la mokanta tono, pro quo heredanto? Quankam mea spozino...“

„Ah, ka vu volas al Blanka Armeo? Me devas informar vu, ke la destrikto esas netigita. Vu tardesas.“

„Vu mokas ankore sempre?“

„E lore militala mediko! Ni havas milito. To ya esas ja mea afero. La desertanti iras aden la foresti por serchar la kalmeso. Quon vu povas dicar?“

„Dufoye vundita, lore la atesto pri nekapablesa.“

„E nun vu prizentos a me atesto di irga popul-komisariosa, qua deskriptas vu kom `absoluta sovietala homo`, qua esis sempre loyala. Mea kara siorulo, ni havas nun la Lasta Tribunalo sur la tero, ni bezonas enti ek la apokalipso kun espadi e monstri kun ali, ma ne loyala mediki, qui simpatiar kun la nova povo. Ma me ja dicis, ke vu esas libera, e me plenigas mea vorto. Nur ica foyo. Me kredas, ni rividos nin, e lore eventos altra konverso, do prudentesa!“

JIVAGO restis tamen kalma. Il dicis: „Me konocas vua pensi pri me. De vua vidpunto vu esas mem korekta. Ma la disputo da vu kontre me, ica disputo me duktas ja dum mea tota vivo, ma me trovis nultempe acetebila klarigo. Me ne povas dicar to per vorti. Me iros nun, se me esas advere libera, e se ne, lore vu imperez pri me. Me ne devas justifikar me koram vu.“

La telefonilo sonigis. La konekteso esis pronta.

„Me dankas, Guryan“, dicitis Strelnikov e suflis plurfoye en la askoltilo. „Mea karulo, sendez irgu a me, qua akompanas la kompano JIVAGO. Tala afero ne darfas eventar itere! E lore donez a me la fervoyo-Tsheka en Rasvilje.“

JIVAGO livis la vagono, e Strelnikov telefonis kun la staciono.

„Hike esas puerulo kun bandajo cirkum la kapo. Preske ankore infanto! Quala idiotajo! Yes, il bezonas medicinala helpo. Yes, vu devas gardar lu kam okulglobo. Vu portos la responso pri lu, vu en persono! Il bezonas anke nutrivo. Ho, kondamnata! Esas triesma persono en la konduktilo! Guryan, Guryan! Separez ni!“ Forsan il esis olim skolano de me, pensis Strelnikov, dum il vartis al fino dil parolado kun la staciono. Nun il esas granda e revoltas kontre ni. Strelnikov adiconis la yari dum sua laboro kom instruktisto, plus milito e kapteso, ed examenis, ka la rezulto esus identa kun la evo dil puerulo. Plu tarde il serchis tra la vagon-fenestro en la panoramo la urbo-bordo di Yuryatin, ube lua lojeyo esis.

Ka spozino e filiino ankore esis ibe? Me devas vizitar li! Senfriste, sen ajorno! Yes, ma ka to esas posibla? Ibe esas tote altra vivo. Unesme me devas kompletigar la nova vivo, lore me povas retroirar al olda. Irga-kande, irga-kande. Yes, ma kande, kande?

Fino dil unesma libro

